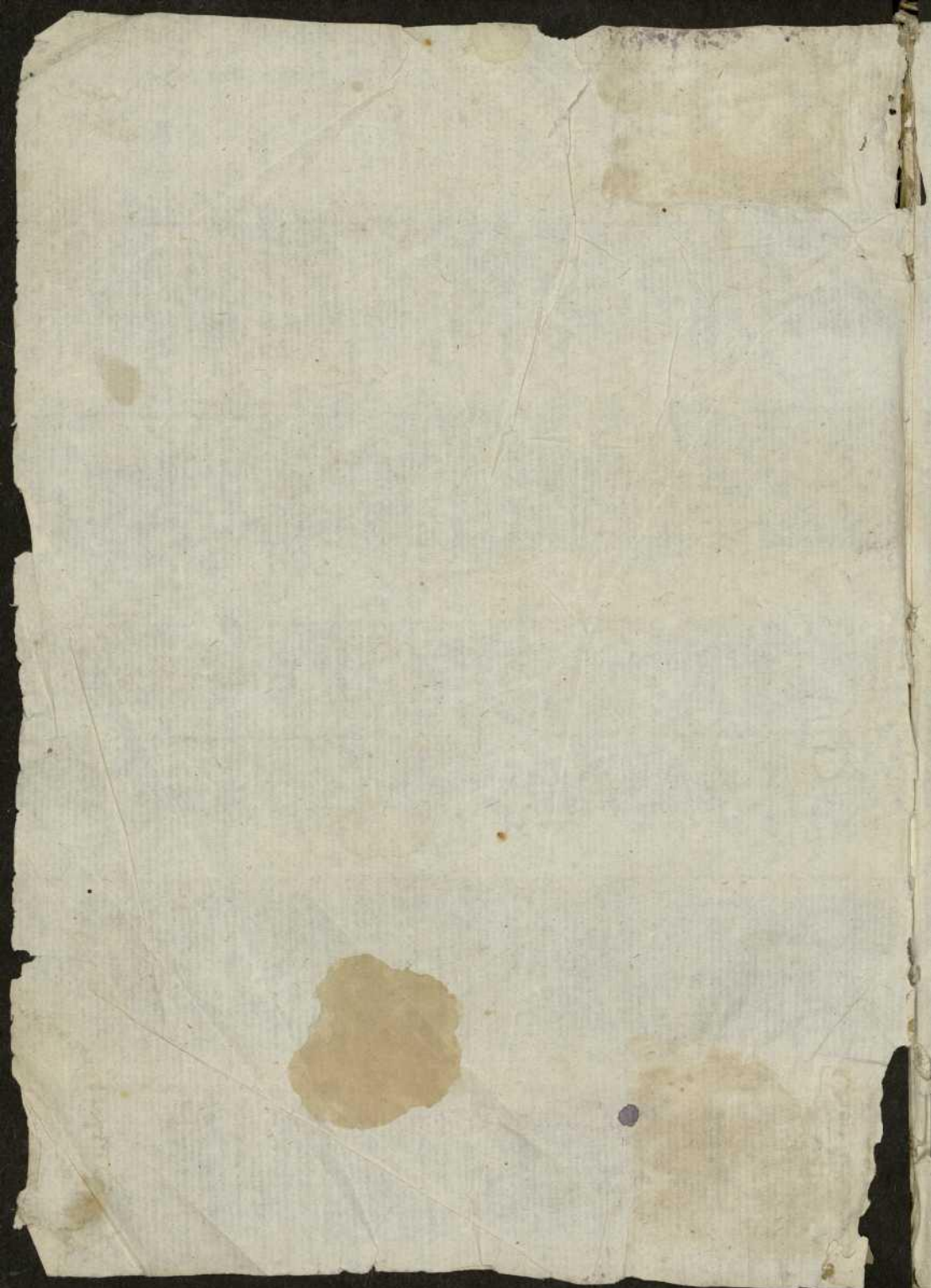
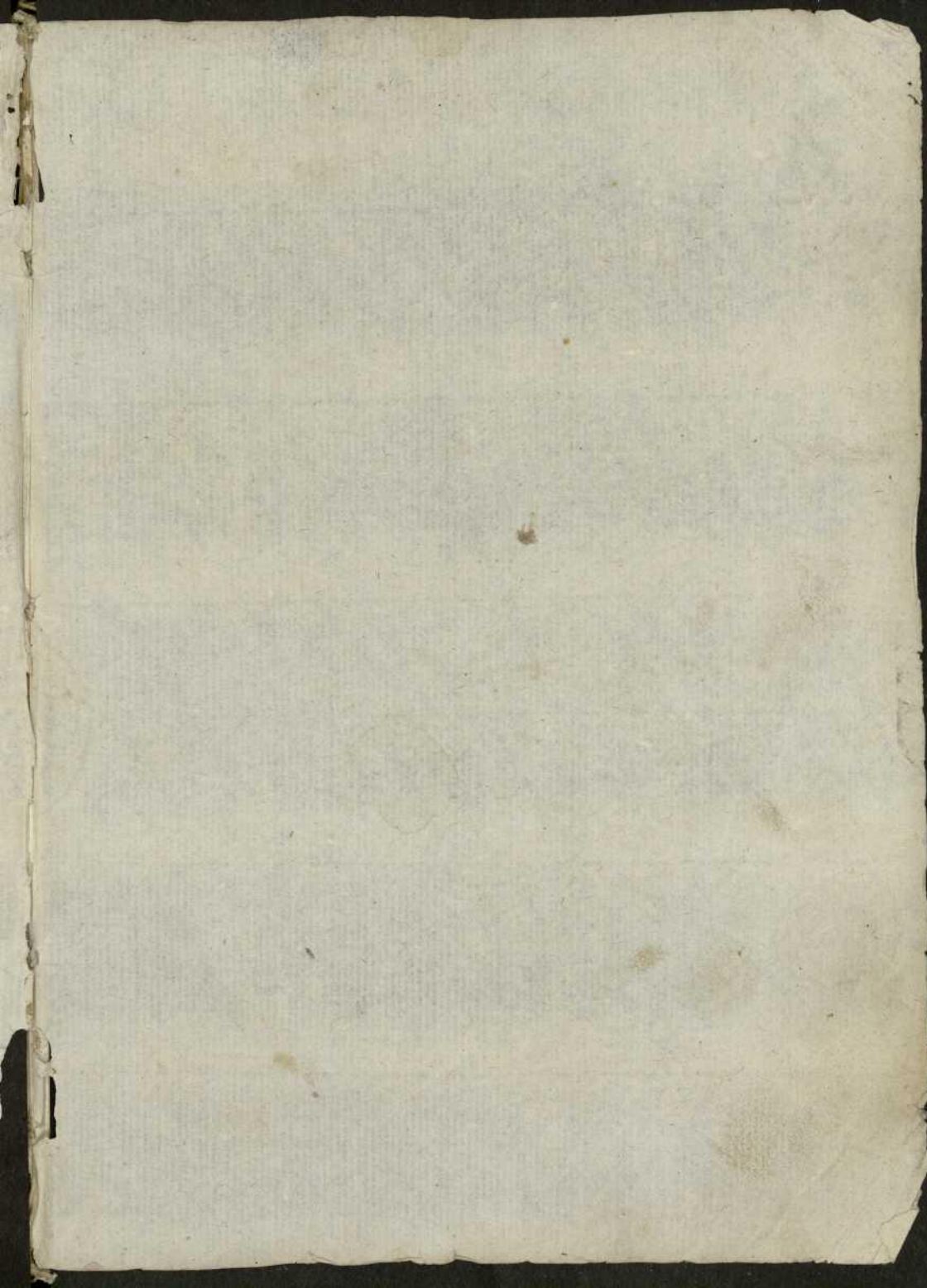
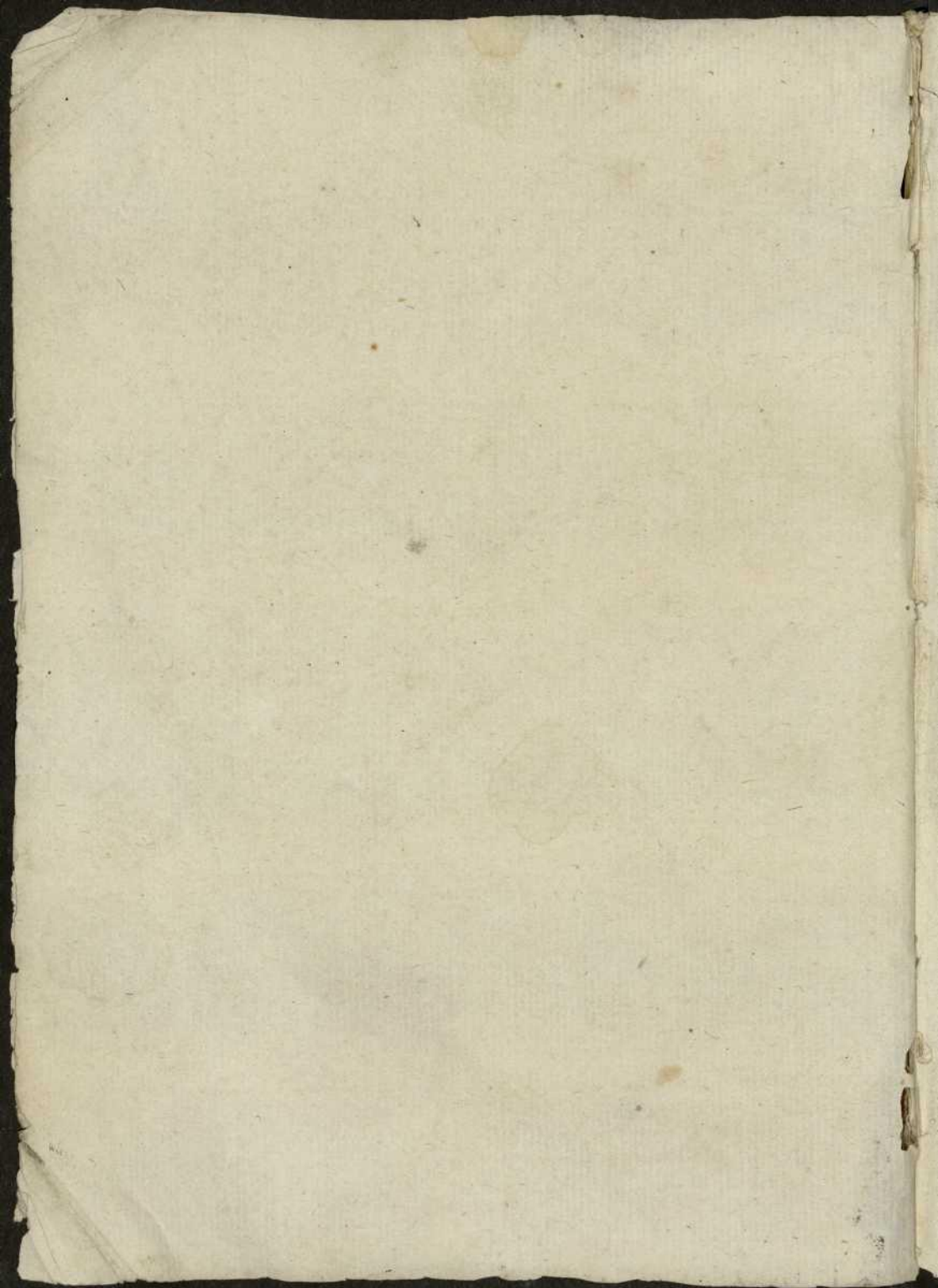

5927

$\frac{12}{23}$

TRACTATVS
DE CVRIA PISANA,
DE ORIGINE DECVRIO-
num, Perutilis & quotidianus ex pluribus
& innumerabilibus emendis, quæ in sua prima editione sca-
tebant correctus, per egregium vtriusque censuræ Licentia-
tum de Pisa Imperatoris ac Hispaniarum Regis Caroli à
Consilij editus, in quo quid in Regio, aut in Conci-
lijs cuiusque ciuitatis aut oppidi fit, aut fieri
debet explicatur, nuper in lu-
cem redactus.

NUNC DENO ET NOVISSIME EX-
purgatus ab omnibus, quibus scatebat vitij & corruptionibus,
cum Summarijs, & Reportorio, & Additionibus per Do-
ctorem Alphonsum de Azuedo Hispaniæ Iurium
professorem & Aduocatum.

Jos. Francisco de Melgosa

CVM PRIVILEGIO.
SALMANTICÆ,
Apud Ioannem, & Andræam
Renaut, fratres. 1587.
* Expensis Octauiani Parente Bibliopolæ.

DE ORIGINE DECARIO-
DECARIA PISANA.
TRACTATVS

VINCENZO ET NOVITATE EX-

Apud Iohannem, & Andream,
SALMATICÆ,
CVM PRIVILEGIO.

PO R quanto por parte de vos el Doctor Alonso de Azcuedo, vezino de la ciudad de Placencia, nos fue hecha relacion que auia des emendado, y añadido, vn libro intitulado Tractatus de Curia Pisana, de origine Decurionum, con muchas addiciones, anfi a los Capítulos del, como vna quarta parte que de nueuo auia des añadida, el qual por el gran discurso de tiempo estaua olvidado y vicioso en su lectura, y os auia costado mucho trabajo, y era obra necessaria y vtil, y nos pedistes y supplicastes os diessemos licencia y facultad para le poder imprimir, y priuilegio para le poder vender, por el tiempo que fuessemos seruido, durante el qual ninguna persona lo pudiese vender, ni imprimir sin vuestra licencia, o como la nuestra merced fuese, lo qual visto por los del nuestro Consejo, y como por nuestro mandado se hizieron en el dicho libro las diligencias que la Pragmatica por nos nueuamente hecho sobre ello dispone, fue acordado que deuiamos mandar dar esta mi cedula para vosea la dicha razón, y nos tuuimos lo por bien, por la qual vos damos licencia y facultad, para que por tiempo de diez años primeros siguientes, que corren y se cuentan desde el dia de la data della, vos, o la persona que vuestro poder huuiere, podays imprimir y vender el dicho libro que de suso se haze mencion en estos nuestros Reynos. Y por la presente damos licencia a qualquier impressor dellos qual vos nombraredes, para que por esta vez pueda imprimir el dicho libro que de suso se haze mencion por el original q en el nuestro consejo se vio, que va rubricado cada plana, y firmado al fin de Gonçalo de la Vega, nuestro escriuano de camara, de los que en el nuestro consejo residen y con que antes que se venda, lo traygays ante los del nuestro Consejo juntamente con el original, para que se vea si la dicha impresion esta conforme a el, y traygays fe en publica forma, en que como por el Corrector nombrado por nuestro mandado se vio y corrigio la dicha impresion, y esta conforme a el y quedan anfi mismo impressas las erratas por el apütadas para cada vn libro de los que anfi fueron impressos, y se ostasse el precio que por cada volumen huuieredes de auer, so pena de caer è incurrir en las penas contenidas en la dicha Pragmatica y leyes de nuestros Reynos, y manda-

mos que durante el dicho tiempo persona alguna sin vuestra licencia, no lo pueda imprimir, ni vender, so pena que el que lo imprimiere, o vendiere, aya perdido y pierda todos y qualesquier libros, y moldes que del tuuiere y vendiere en estos nuestros Reynos, e incurra en pena de cinquenta mil marauedis, la tercia parte dellos para el denunciador, y la otra tercia parte para la nuestra camara, y la otra tercia parte para el juez que lo sentenciare. Y mandamos a los del nuestro Consejo, Presidente, y Oydores de las nuestras audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la nuestra casa y corte y Chancillerias, y a todos los Corregidores, Asistente, Gouernadores, Alcaldes mayores ordinarios, y otros juezes y justicias qualesquier de todas las ciudades, villas y lugares de los nuestros Reynos y Señorios, anfi a los que agora son, como a los que seran de aqui adelante, que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced, que anfi vos hazemos, y contra el tenor y forma, no vayan, ni pasen en manera alguna, so pena de la nuestra merced, y de diez mil marauedis para nuestra camara. Dada en Aranjuez, a diez y siete dias de Março, de mil y quinientos y ochenta y seys años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad.

Juan Vazquez.

❧ DON PEDRO A
PORTOCARRERO IN

Decretis Licentiato supremi Ca-
stellæ Senatus auditori Regio, Apostolico
Sanctæ Cruciatæ commissario, Do-
ctor Alphonsus de Azevedo.
S. & ater. felicitatem.

AB ET VR in Ecclesiastico, Sapientia abscon-
dita, & thesaurus inuisus, quæ utilitas in vtriusq;
Aristoteleſque. i. Polit. ostendit, hominem natu-
raliter esse civilem, & sociabilem. Inquitque Au-
gustinus libr. de Amicitia, Ego enim eos nō tam homines quam
bestias dixerim, qui sic dicunt esse viuendum, ut nulli consola-
tioni sint, nulli etiam oneri, vel dolori, qui nihil delectationis
ex alterius bono concipiant, nihil amaritudinis sua alijs perner-
sitate inferant, amare nullum, amari à nullo curantes. Quare &
Timon ille Atheniensis, qui se instituto ab hominum commu-
nitate segregabat, inhumana, brutalique natura ab Aristotele
primo Politicorum censetur. Quas ob res cum hæc multoties
considerassem, nē in brutorum numero computari possem, & in
civilem ac in sociabilem indicari, & animo & opere me ipsum
semper sociabilem omnibus reddidi, tum verbo, tum etiam scri-
pto, dum non vnum, sed & duos ac plures, audacter tamen, in
publicum prodere libros ausus sim. Veruntamen, quia in me
non est sapientia, non thesaurus illius, sed rudis, & inculta
Minerva, & merito vilipendenda, prudentissimorum auxilio
ac potentia est munienda, ut à morsibus ac detractationibus ali-
quorum tuta ac defensata remaneat. Cumque nullus alius me-
lius actu, pro tua singulari eruditione, sublimique progenie
gravitate, & autoritate defensor & protector existere pos-
sit, tu inquam, qui ob tuam eximiam prudentiam, sapientiam, in-

dicium & progeniem in senatorem supremi Castellæ Senatus
Philippo nostro Secundo Hispaniarum huius nominis Rege, &
nunc in generalem Sanctissimi Domini nostri Papæ Commissa-
rium nominatus & inter omnes electus fuisti, te ipsum ut for-
tissimum protectorem huius operule elegi, sub umbra enim tue
eruditionis tue autoritatis nobilitatis ac potentie satis muni-
tissimam fore certo scio. Me ipsum in tuum offerens, quatenus
si quid in me inueniri possit tue voluntati ac dispositioni
accommodatissimum, omne id arbitrio tuo ac

potestati paratissimum esse, ut cre-

das velim. Vale.

AD LECTORES.

VI studijs optimis Rempu-
blicam iuuarunt, & tranquil-
lum communis societatis sta-
tum conseruare viribus om-
nibus conati sunt, sunt re ve-
ra digni, & quibus sempiternum laudis
erigatur trophæum, & quos omnis admi-
retur ætas, vniuersa que posteritas memo-
ria immortaliprosequatur. In horum nu-
mero reponendi sunt profectò ij, qui qua-
si diuino afflati spiritu, dum turbulentos
mores ciuium componere ac sedare, & e
Republica dissidia & contétiones expel-
lere nituntur, diligenter Rectorum ciui-
tatum ac populorum & conciliorum ciui-
tatum ipsarum mores ac consuetudines,
& curiarum styllum tribunalium Decre-
ta ac placita Senatuum diligenter in pu-
blicum prodire nisi sunt, vt in posterum
inuiolabiliter obseruentur. Cum itaque
apud nos multis iam annis labor hic à no-
stro Licentiato de Pisa Regio Granatēsi
Senatore & consiliario expletus fuisset,

tem-

temporum curriculis quasi sopitus & ab
hominum memoria extinctus videbatur,
cum nulla sui laboris vestigia inueniren-
tur, neque opus à se inceptum iam præ-
manibus haberetur. Qua quidem de cau-
sa in animum duxi meum, librum eius in
publicum reducere emēdatum, additum,
& correctum, vt omnibus notus foret, &
prodesse posset. Quibus si laborem hunc
meum satisfacere compertum habuero,
& ad alia maiora prosequenda animus
dilatabitur meus, sin minus complacen-
di voluntatem attendent, & quæ emen-
datione digna repererint emendabunt,
& quæ defendi poterunt, defendent à de-
tractorum morfu, nè fortè & ipsis con-
tingat, vt quòd ipsi efficere noluerunt,
& ipsis etiam tempore suo pro defen-
sione suorum labo-
rum deficiat.

LIBER VOCATVS

Curia Pisana.

ET QVIA per diuisionem libri materia in eo contenta melius declaratur, & facilius inuenitur. In hoc opere placuit sequi ordinem Nelli Doctoris famosi in tract. Bannitorum, qui distinxit illum tractatum in partes temporis præteriti, præsentis, & futuri. Sic ergo prosequemur ea, quæ concernunt Curiam antè ingressum, & post ingressum, & post digressum. Faciamus ergo tres libros per capita distinctos.

¶ Primus Liber habebit sequentia capita Curiam concernentia antè ingressum.

- P**rimum de origine Senatus & consilij. Folio. 1.
Secundum ad quæ spectat congregatio concilij. fol. 2.
Tertium quid debet esse scriptum ante fores Palatii. fol. 5.
Quartum, in ingressu Curie qualiter dirigant mentem in Deum. fol. 6.
Quintum, in quo loco debent cōgregari & quomodo. fol. 7.
Sextum, qua hora sedebunt. fol. 8.
Septimū, per quem cōpellantur venire ad conciliū. fol. 9.
Octauū, an possint consiliarij sine præside cōgregari. fo. 9.
Nonum, si tangit Præsidem id, de quo est consultandum, an sine eo possint congregari. fol. 12.
Decimum, quæ personæ possint ingredi Curiam. fol. 12.
Vndecimum, Consiliarij nostri temporis in cuius locum succedunt, & quò nomine nuncupentur. fol. 13.
Duodecimū, Quæ qualitas requiritur in consiliario. fo. 16.
Decimumtertium, Qualiter acquiratur possessio Decurionatus. fol. 23.
Decimumquartum, An valeat consuetudo, quòd Decurio aliquid expendat quando recipitur. fol. 26.

¶ Capita

**Capita Secundi libri concernentia Curiam
post ingressum.**

- P**rimum, an consilium affurgit Decurioni intranti. fol. 29.
Secundum, quomodo debent sedere. fol. 30.
Tertium, quid sit tractandum in consilio. fol. 37.
Quartum, quis eorum primo loquatur. fol. 38.
Quintum, an sint absentes vocandi. fol. 42.
Sextum, quor modis possunt votare. fol. 45.
Septimum, consiliarius absens, vel præsens an possit alteri
committere vocem suam. fol. 45.
Octauum, an possit egredi curiam sine licentia. fol. 47.
Nonum, si vult deliberare an sit expectandus. fol. 48.
Decimum, an possint eligere ad officia ciuitatis vnum ex
se ipsis. fol. 50.
Vndecimum, an possit quis consentire electioni de se fa-
cta, & talis vox computetur in numero. fol. 51.
Duodecimum, suffragium patris an prosit filio vel alteri
attinenti sibi. fol. 54.
Decimumtertium, an consiliarius possit se excusare ad vo-
tum, vel sententiam proferendam si credidit votum
suum nihil prodesse. fol. 56.
Decimumquartum, an valeat, & facit maior pars. fol. 59.
Decimumquintum, quod remedium habet minor pars
victa à maiori. fol. 63.
Decimumsextum, cuius expensis minor pars prosequa-
tur causam. fol. 64.
Decimumseptimum, si Decuriones sint in pari numero
votorum, quid sit faciendum. fol. 65.
Decimumoctauum, quæ sit potestas concilij & auctori-
tas legitimè congregati, & in hoc capitulo ponuntur
triginta conclusiones, & casus ad consilium spectan-
tes. fol. 66.
Deci-

Decimumnonum, In actibus capitularibus an sint idonei
testes illi de vniuersitate. fol. 76.

Vigesimum, An possint consiliarij remittere debitum, vel
facere gratiam poenarum. fol. 79.

Vigesimumprimum, Clerici & religiosi an possint esse
consiliarij. fol. 81.

Vigesimumsecundum, An possit quis duo officia tenere
in consilio. fol. 83.

Vigesimumtercium, Consiliarius an possit esse aduocatus
consilij cum salario. fol. 86.

Vigesimumquartum, Qualiter debent expendi bona &
redditus ciuitatis. fol. 87.

Vigesimumquintum, Citatio & interpellatio ciuitatis qua
liter sit facienda. fol. 87.

Vigesimumsextum, Quæ sit potestas iuratorum vel tri-
bunorum. fol. 88.

¶ *Capita Tertiij libri curiam concernentia post
digressum.*

Primum, De secreto tenendo factorum in capitulo.
folio. 90.

Secundum, Quæ tenentur residere in ciuitate. fol. 91.

Tertium, Priuilegijs Decurionum an gaudeant consilia-
rij nostri temporis. fol. 92.

¶ *Liber Quartus nouiter additus.*

Primum, Quæ sint de iure Rectoribus prohibita. fo-
lio. 94.

Secundum, Qualiter & in quos sint Rectoriæ renuntian-
dæ & quando capienda possessio. fol. 96.

Tertium,

Tertium, an conciliū possit delinquere & accusari. fol. 99.
 Quartum, an iniuria facta vni de concilio censeatur facta
 omni collegio, & an agi possit contra iniuriantem per
 concilium. fol. 100.
 Quintum, an concilium possit votum facere. 102.
 Sextum, de autoritate concilij & potestate circa tria prin-
 cipalia in practica. fol. 103.
 Septimum, num sit licitum & decens vendi officia Decu-
 rationatus tam per Regem quā Dominos tēporales. 135.

Finis Capitulorum.

E R R A T A.

Fol. 12. p. 2. ver. di. recuperanda. legeret inenda. fol. 13. p. 1. ver. illam. l.
 titu. lege. l. 10. titu. fol. 18. p. 1. ver. Etenim. l. Itidem. & p. 2. ver. vol. 1. l.
 lib. 2. fol. 19. pag. 1. ver. vbi. & hic. l. & sic. fo. 23. pag. 2. ver. pri. vtrunq;
 l. vtrūq; fo. 37. p. 2. ver. significasti. & l. significasti. de homicid. & fo. 41. p.
 1. ver. fir. facti. l. facto. & p. 2. ver. mo. tum. l. tamen. fol. 43. p. 1. ver. Ripa. re
 med. l. respons. fol. 47. p. 1. ver. quo. votando. l. vocā. dus. fol. 50. p. 1. ver. aut.
 cap. l. C. fol. 53. p. 1. ver. cordis. l. cors. fol. 56. p. 1. ver. cap. l. C. fol. 63. p. 2.
 ver. do. iurat. l. iurat. fol. 69. p. 1. ver. & dist. cum. l. dist. cap. cum. fol. 74.
 p. 2. ver. alia. num. 15. de num. 15. C. de. fol. 76. p. 2. ver. deci. 76. 79. fo. 78.
 p. 1. ver. actor. l. actu. fol. 79. p. 1. ver. tiam. pēnam. l. pēnarum. fol. 80. p. 2.
 ver. ipso. n. 1. par. l. in. 1. part. fol. 82. p. 1. ver. tus. factum. l. fastum. fol. 98. p.
 1. ver. los. renunciare. l. renuncia. fol. 119. p. 2. ver. tionem. l. tionem. fo. 120.
 p. 2. ver. nat. cognitione. l. in cognitione. fol. 121. p. 1. ver. per. dist. l. in dist.
 fol. 124. p. 1. ver. cap. & l. etiam. fol. 129. p. 2. ver. pe. partes. l. portas. fol. 134.
 p. 2. ver. lib. approbatio. l. appellatio.

YO Gonçalo de la Vega secretario del Consejo del Rey nue-
 stro Señor, doy fee que por los señores del dicho Consejo se
 dio licencia a Ostauiano Parète, mercader de libros vezino
 de Salamanca, para poder vender cada pliego del libro intitulado
 Tractatus de curia Pisana nueuamente por el enmendado, que por
 los dichos señores se le dio licencia para le imprimir a tres maraue-
 dis, y que al dicho respecto y no mas le vendiesse, y para el dicho
 effeeto en principio de cada cuerpo del dicho libro se pusiesse esta
 fee, y de su pedimiento y mandamiento de los dichos señores de la
 presente que es fecha en Madrid a veynte y cinco dias del mes de
 Hebrero, de mil y quinientos y ochenta y siete años.

Gonçalo de la Vega.

LIBER PRIMVS.

CAPVT PRIMVM,

De origine Consilij, & Decurionum.

SVMMARIVM.

*Q*UIGO Senatus Romani, numero. 1.

Senatorum quot fuit numerus, & quomodo appellati, numer. 2.

Senatores gratuito populo seruebant, numer. 3.

Regum principia & consulum creationes, numer. 4.

Quis fuit primus Rex Romanorum & in quo anno, num. 5.

Decuriones quare dicti sunt. 6. & à quo. 8. curia est locus publicus. num. 7.

PRIMVM CAPVT De origine Senatus ꝑ absoluit Titus Liuius, in libr. 2. ab urbe condita, fol. 2. qui loquens de Romulo primo Rege ordinante, & moderante nouam ciuitatem dicit hæc verba: cum ita virum haud poenitet. Consilium deinde viribus parat: centum creat Senatores ꝑ, siue quia is numerus sa-

tis erat, siue quia soli centum erant, qui creari Patres possent: Patres certe ab honore, Patricijque, progenies eorum, appellati. Ex quo aperitur nobis origo Senatus: Item quod Senatores vocantur Patres: Item quod filij & descendentes Senatorum vocantur Patricij: & dicit Volaterranus, in Philologia, libr. 29. in titulo: Romani Magistratus, quod dictus numerus Senatorum creuit vsque ad mille: quem numerum Augustus postea minuit, qui non mercedem ꝑ neque stipendium à Republica sumebant, sed gratiam,

A exhibe-

Liber Primus,

exhibebāt operam. Plenius describit Senatū Sabellicus, *Æneadis* 2. libr. 2. folio mihi 84. vbi de Romulo dicit hæc verba, ijs ita constitutis omnes spectata virtute viros, & quibus tunc filij essent, pollerentq; inter alios opibus ab ignobili multitudine discretos, Patres appellauit, eorumq; progenies Patritij deinde dicti. Dubium, Patres idcirco dicti sunt, quia alios ætate præirent, an quod tantum ij filij essent, an honoris ea potius appellatio fuerit? Ceterum quæcunq; fuit eius nominis ratio, centum ex hoc ordine electis, Senatus constitutus est, & ex hac prima electione constat, quod ij, qui Rempublicam gubernant, eas qualitates habere debent, & mores tenere. Et quod Senatus in hunc modum gerit ceptus est. Ex Roma enim orbis capite in omnibus locis & ciuitatibus Senatus constituitur etiam in parua colonia ad gubernationem Reipublicæ. a

A D D I T I O.

- a 4 ¶ Regum principia Consulū creationes leges & iura ꝑ ac tempora, singulariter & late designauit Maranta, in practica in. 3. parte per totam maxime à nume. 1. vsque ad 29. & per Fran. Hotoman. de verbis iuris. in fin. in titu. de Senatu & 5. c. insignibus. capit. 1. & cap. 7. & melius ad propositum nostrum per Valentinum Forsterium, in historia Iuris ciuili Romani, libr. 1. per totum pag. 11. Dum de Romulo ageret, qui cum Remo condidit Romam anno mundi 3214. à capta Troia. 432. ante natū Christum 750. anno primo septimæ olympiadis, die 21. Aprilis, quo Palilia celebrantur: Primus Rex fuit Romulus ꝑ, & cœpit Regnare anno primo ab vrbe condita mortuo Remo, & hic de tali Reipubli. statu cogitauit, qui & pace atque bello idoneus esset maxime & commodus. Et sic in tres partes diuisa vniuersa multitudo singulis præclarum aliquem virum præposuit, deinde vnāquamque rursus in decem partitus, totidem fortissimos viros eis præfecit, has Curias, illas tribus vocari voluit, sicut vocantur & hodie. Diuisæ autem sunt rursus Curie in Decurias, vocabaturq; singularum præfectus Decurio. Aliaque constituit Romulus per Valentinum vbi supra curiose relata, quæ missa facio tanquam à proposito nostro aliena. Ex dictis tamen decerpes, Decuriones dictos quasi præpositos Curijs ciuitatum ꝑ & Populorum, generaliter enim Decurio is dici

is dici potest, qui Curia vel Decuria praest. Curiaque est locus
 publicus, quem domum, seu Cameram urbis vocamus. l. 2. vbi 7
 Doct. ff. de origi. iur. Decuria verò dicitur classis & ordo iudicum
 Romae, vt inquit Rebuff. in l. pupillus. §. Decuriones. ff. de verbor.
 signific. centumq; ex ordine Patritio Romulus elegit, secundum
 Valentinum, vbi supra, & hodie loco Decurionum inquit Rebuff.
 vbi supra, sunt Consules & Scabini ciuitatum, & rectè vocari, in-
 quit ipse Rebuff. Scabinos Capitularios, Iuratos, & Consules, quia
 supra decem in Curijs furantur, & Ideò ambiunt illos honores. Se-
 natores tamen vel Consules propriè dici non possunt, vt apparet
 ex dictis per Doct. maximè Orosium in l. non ambigitur. nu. 2.
 ff. de legibus. & in Rubrica. ff. de Senatorib. & in Rubrica. ff. de of-
 fic. consul. & ex dictis per nostrum Authorem infra isto lib. 1. cap.
 11. Impropriè autem Senatores dici possent Decuriones ij nostri
 temporis, vt colligitur ex text. in l. omnes iudices. C. de decurio.
 libr. 10. Ibi Decuriones autem suæ curiæ (si sic dici oportet) Sena-
 tores tormentis subdere, ponderando dictionem illam, si sic dici
 oportet, ex qua nota improprietatis desumitur, quasi in dubio le-
 gillator ibidem proposuerit, oporteret nè, Decuriones hos vocari
 posse Senatores, & nimirum, nam Senatores supra Decuriones
 erant in populo Romano, veruntamen quia illa erat tunc vna om-
 nium Respublica, hodie verò multæ sunt Respublicæ & distinctæ
 & Decuriones cuiuslibet earum designati, vt Curia praesint, & ad
 Senatum non occurritur, prout Romae fieri solebat, ideò nimirum
 si impropriè Decuriones nostri temporis vocari possint Senato-
 res. Et sic hodie Rectores, vulgò Regidores vocamus, quia publico
 regimini praesunt. Et dicuntur Decuriones à Deca ꝑ, quod est De- 8
 cem, quia ab initio cum coloniæ deducerentur, de quibus in l. cer-
 ta forma, de iure Fisci, libr. 10. Decima pars eorum, qui ducebant-
 tur, consilij publici gratia duci solebant, vt in d. §. Decuriones. Ex
 vniuersitate enim tota eligebantur centum probiores, & ex illis
 centum eligebantur Decem, qui essent Decuriones, in quorum lo-
 cum successerunt hodie Rectores ciuitatum, secundum gloss. & Pla-
 team in Rubrica. C. de decurio. libr. 10. & Roman. consil. 436. nu.
 11. & Didac. Perez in l. 1. titul. 3. libr. 2. ordinamen. col. 341. & sic
 inquit Platea vbi supra, hodie habere eandem potestatem & pri-
 uilegia, quæ olim habebant, de quo in capit. fin. libri. 3. disceptatio
 fiet. Et de ijs Decurionibus fit mētio in Sacra scriptura Matth. 25.

Libri Primus,

cum se id factum esset, quia erat Parasceue, quod est ante Sabbatum, venit Ioseph ab Arimathia, nobilis Decurio, qui & ipse erat expectans Regnum Dei, & audacter intrauit ad Pilatum & petijt corpus IESU. Et de antiquitate Senatus vidi post hæc tractantem Lancelotum Conradum, in templo omnium iudicum libr. 1. cap. 7. de Presidente & Senatu, & de tribus, vide Couar. libro. 4. Variarum Resolut. capit. 1.

CAPVT SECVNDVM,

Ad quem pertineat congregatio Concilij.

SVMMA RIVM.

Dies & horæ sunt statutz in qualibet ciuitate interpellantes ad congregationem Concilij. num. 1.

Mos antiquus vrbis Romæ. numer. 2.

Præses & Prætor potest ad Concilium conuocare. nu. 3.

An valeat Concilium si duæ partes nō congregentur. n. 4. & 5.

Si vocati venire contemnunt quid fiet. nu. 5.

Præses an possit punire non venientes nu. 6. & quid si veniant in fine concilij. ibi.

Si contemptus agit de contemptu nō valebit electio, secus aliàs nu. 7. & 8. quid si aliqui exeant an remanentes possint actum explere.

SEQVITVR videre formam congregandi Senatus, quæ inquisitio videtur superuacua, quia in qualibet ciuitate dies sunt statuti, & horæ, quæ interpellant Senatores & Decuriones veniendi ad Concilium: sed si casus occurreret, quod medio tempore esset necessaria congregatio Concilij, per quem fieri debet hæc congregatio. Et hic erit recensendus mos antiquus vrbis Romæ: quod Consules accersebat Senatum: hoc dicit Sabellius.

parte

parte Anead. 3. lib. 4. fol. mihi 168. & Francisc. Hotomanus, de ver
bis iuris, ad fin. titul. de Senatu. cap. 3. Et ex hoc infertur practica in
Regno, quod caput Concilij, qui est Præses, vel Prætor potest con
uocare, de quo est text. notabilis in l. 2. C. de decurio. lib. 1. o. qui
sumatur secundum Bart. q. Rectores terrarū, vt Præses vel Corre
ctor, & defensor ciuitatis possunt vocare, & congregare concilium
sua autoritate quando cunq; expedit a, & non solum potest, & de
bet cōnuocare concilium ciuitatis, sed & si aliquid extraordinariū
emergat pro publica vtilitate prouidenda potest cōnuocare omnes
de Prouincia, ita quod de qualibet Prouincia veniant aliqui Am
basiatores, Ioan. de Platea in l. si quod extraordinarium. C. de lega.
lib. 1. o. ita tenet Abb. & Doct. in c. in causa. de electio. & in cap. 1.
de maior. & obed. & Bart. & alij in l. omnes populi. ff. de iust. & iu
re. & in quolibet loco insigni creatur Præses & Corrector à Regia
Maiestate b, & si iste deficit succedunt Prætores ordinarij nuncu
pati c, & sic forte non practicabitur alia quæstio, de qua dubitaba
tur, quando deficit caput, vel alius ad quem de consuetudine spe
ctet congregatio concilij quomodo & per quem vocabitur. Et an
maior pars requirat minorem, vel constituat in mora vel contuma
cia, de quo sunt videnda plenè scripta per Felinum in dict. capit. 1.
de maior. & obedien. d

ADDITIO.

[Expedi.] De quo dixi in Rubrica titul. 13. lib. 3. Recopil. Regiæ a
num. 5. & latè Lamberti. de iure patrona. art. 19. 2. quæst. princi. 2.
partis 2. libri. Et ad quem de iure spectet cōnuocare Capitulum ec
clesiasticum, vide Paul. Parisi. confi. 3. 1. nu. 40. & 41. lib. 4.

[Maiestate] vel ab illo, cui à Rege, foro, vel consuetudine ius eli
gendi competit, prout competere potest, ex dictis per me in l. 3.
titul. 5. lib. 3. Recopil.

[Nuncupati] mortuo enim Correctore non intelligas durare c
potestatem suam locum tenentis, expirat enim, & Rectorum col
legium interim quod Rex prouidet, nominat Correctorem & Iu
dicem, secundum Couar. in pract. c. 4. nu. 4. quicquid aliud volue
rit Auenda. in c. 3. Præst. nu. 3. lib. 1. & hoc est q. Author hic, vocat
Prætores ordinarios, vel quia in loco illo adsunt ultra Correctorē,
ordinarij etiam iudices à populo electi, vt adsunt Toleti & in alijs
pluribus locis Regni, penes hos enim interim quod Rex aut ha

Liber Primus

bens eligere non eligit, remanebit iurisdicció, vel cōcilium eligit, vt dictum est ex Couar. vbi supra, nisi & ipse locum tenēs ab ipso Rege fuerit ad officium nominatus, nam tunc ipse remanebit in officio, prout hodie sunt, quia omnes ex noua lege sunt examinādi & approbandi in consilio Regis, vt prouisum est per cap. 28. curiarum de Madrid Anni 1579. finitaram anno 1582. & sic concordari possent dictæ opiniones.

d [Et obedi.] Ibidem etiam omnes alij scribentes idem tractant. Sed an valebit concilium & valebunt ibidem gesta, si duæ partes
 5 Decurionum ꝑ ad minus non sint congregatæ, & non valere probatur ex l. nulli. ff. quod cuiusq; vni. nomi. & ibi gl. verb. duæ partes. & ex l. nominationum. C. de decurio. libr. 10. glo. & Bart. in l. quod maior. ff. ad municip. & in l. 2. ff. de decret. ab ordi. faci. gl. & Bart. in l. aliud. §. refertur. ff. de iure fisco. & in l. fi. C. de prædijs curial. & in l. omnes populi. q. 2. prin. col. 6. nu. 16. ff. de iust. & iure. & Alex. in l. 1. ff. de albo scrib. & hæc est cōmunis opinio tam Canonist. quā Legistarum, secundū Abb. in c. cū omnes. nu. de constit. & ibi Deci. col. pen. versic. postremo instrumenta. & ideo factum à concilio, non probatur instrumento, quo dicitur concilium fecisse tale quid, vt per Alex. singulariter in consil. 197. vol. 2. & vide etiam eundem Alex. consil. 1. & 109. & 95. vol. 5. & plenius in l. suum. §. hodie. ff. de pactis. & conuocatis ijs ac congregatis duabus partibus, valet actus factus per maiorem partem earū, secundum glo. in d. l. nulli. & glo. in l. absunt. ff. de tut. & cur. dat. ab his, & Orosci. in d. §. hodie. nu. 2. & gloss. in l. quod maior. ff. ad municip. quæ quidem lex, quod maior, sic est intelligenda & declaranda, & tenet Abb. in c. 1. de ijs quæ fi. à maio. par. cap. & in c. bonæ. 2. nu. 25. de post. præl. sic intelligendo. l. planè. ff. quod cuiusq; vni. nomi. & in c. cum inter canonicos. nu. 6. de electio. & ca. 2. in fine. de noui ope. nun. & hæc est omnium concors opinio, secundum quam etiam declarabis, & intelliges. l. 5. tit. 1. lib. 7. Recopil. & hoc est qd dicit Franc. Marc. decis. 785. nu. 4. qd in congregando debent adesse duæ partes, sed postquam est congregatū sufficit maior pars præsentium, si alij recedunt. Sed si vocatæ sint omnes vel ad minus dictæ partes, quia alij vocari non potuerūt, & venire contemnunt, quid fiet? ꝑ & Bartol. in d. l. omnes populi. nu. 16. & Doctores alij Iuris ciuilibis teste Ioan. Oroscio in dicto. §. hodie. num. 7. col. 824. inquiunt, spectandum duas partes venire &
 con-

congregari, neque enim ex tabella decreta recitari oportere, vt refert Fran. Marcus decisio. 1336. nu. 2. Contra vero Innoc. & Pontificij Doctores tenent, quia citatio non venientes in contumacia constituit, quòdque ij, qui non veniunt alienos se faciunt. c. cum nobis. de electio. notat glo. pen. in l. 19. tit. 5. parti. 1. & Fran. Marcum decisio. 1038. & decisio. 783. vbi idem dicit esse quoad recedentes. & in decisio. 785. idem resoluit & latius. & ex. l. 3. & 7. tit. 4. libro. 2. Recopil. idem in Regio consilio seruandum statuitur. Absurdum enim esset in numero còputare illos, qui vocati venire noluerunt, glo. in Clem. quod circa. de electio. & not. Lancel. de instit. canoni. tit. de elect. §. per scrutinium. in gl. volunt. & expectare còtumaces, & q̃ eorū còtumacia eis prodesset, cum nocere potius debeat, & sic præsentes, quāuis pauciores sint numero duarū partiū, re explicare poterūt, & quod maior pars tūc cògregatorū fecerit, valebit, secundū Abb. in. c. in causis. nu. 9. de electio. & Orosi. vbi supra, dicētē hoc sibi placere, & volūt Innoc. & Card. in. c. 1. de maior. & obed. q. 7. & ita vtitur & practicatur, esset enim aliter magna discordia, & confusio, & litium causa & occasio, & nihil decidendi, neque diffiniendi in concilijs tam secularibus quàm ecclesiasticis, præsertim vbi adsunt partialitates, & ita etiam asserit Author noster in lib. sequente. cap. 14. & Abbas & Felinus num. 34. in dicto cap. cum omnes. de constitutionib. & hæc est communis, secundum Socin. Senior. consil. 45. numero. 14. volumi. primo. & idem etiam in Concilij generalis congregatione dixit August. Berouius in quæst. famil. 136. nume. 5. cum sequentib. adeò vt Absentes citati & contumaces non possint ratificare gesta per præsentes, secundum Bertachinum in tracta. de Episcopo. 3. parte libr. 1. nume. 36. & hæc vera sunt & procedunt, quoties singuli de collegio congregati sunt & vocati ad hoc per Præsidentem, aut alium habentem potestatem congregandi collegium, secus verò si vniuersitas, vel Collegium per se congregatum est, prout fit in ordinarijs congregationibus & capitulis omni hebdomade habendis, in ijs enim debent duæ partes adesse, vt factum à maiori parte earū valeat, vt apparet & colligitur ex dictis Doctoribus, & præsertim ex gloss. in pragmati. Sancti. titul. de authori. concil. cap. frequens. §. sed si frequens. gloss. duarum. primo tomo, pag. 58. an paruis. & Francisco Marco in dicta decisione 1038. numer. tertio. vbi hoc declarat vno modo, scilicet, quando terminus electio-

nis, vel alterius actus finiretur, quia tunc minor pars, potest vocare maiorem, quae si non veniat minor procedet: & sic in hoc secundo casu solet dici, quod non omnes sunt vocati, quod vocentur & congregentur ut negotium determinetur, & non alias, neque alio modo, nisi aliud statuto aut antiqua esset consuetudine introductum, ex tex. in d.l. 5. tit. 1. lib. 7. Recopil. & hoc in negotijs arduis, ut in electionibus, in alijs enim minoribus sufficit vocari per sonam campam, secundum Franc. Marcum, decis. 1032. nu. 5. nam in arduis citatio & vocatio specialis requiritur, in alijs vero generalis sufficit, & omnes notant in c. 1. & 2. de noui oper. nu. teste Benedicto Capra in suis communibus, verb. vniuersitas, nisi aliud sit consuetum: non tamen valeret consuetudo, ut in actibus gerendis non stetur maiori parti, secundum Afflict. decis. 1. nu. 4. & Henric. Bohic. in c. 1. de ijs quae fi. a maio. parte cap. & in lib. sequente. c. 14. repetemus. Sed an Praeses convocans Decuriones poterit punire & vocatos non venientes, dic regulariter quod non, quia sufficit, quod valeat ab interessentibus actum, & quod absens puniatur in amissione salarii illius diei, nisi & ipse Praeses poenam imposuerit non venientibus, nam tunc & poenam illam exequi in concumaces poterit, qui iusto impedimento non se excusauerint. Et quid si quis veniat in fine concilij an puniatur, vide Gandinum de maleficijs, tit. quid sit accusatio. nu. 77. ubi veriorē vocat quod non, de rigore iuris, in ijs tamen plurimum operatur consuetudo, ut in simili inquit Augda. c. 19. Præf. nu. 14. lib. 1. ubi inquit quod si vnus continetur vocari ad electionem potest agere de contemptu, & erit electio inualida, sed si non agat de contemptu, valebit, ut ibi per eum & alibi repetemus in hoc volumine in lib. 2. c. 5. gl. pen. ad fi. & probatur ex l. 10. col. fi. tit. 14. par. 1. Sed quid si aliqui exeunt de Capitulo & Consistorio an possint remanentes ibidem explere actum, tradit Abb. in c. cum nobis. colum. fi. de electio. & infra isto lib. 1. cap. 8. in additione litera. d. dicemus. Et an si omnes exierunt Concilium, remanet tamen in territorio, vel prope locum, ubi electio fit, & aliqui reintrant citius concilium, & curia, quam alij, an statim reintrantes possint eligere, & gl. & ibi Imol. nu. 49. in Clem. ne Romani, de elect. inquirunt, quod sic, si alij non habent iustam causam non reintrandi. Alia de maiori parte, vide in c. 14. infra lib. 2. Et an maior pars consideretur respectu numeri, an verò dignitatis, authoritatis, & meriti personarum, vide Bart. in l. si vni. ff. de re iudic. Innoc. in c. dudum. de electio. glo. & Doct. in c. Ecclesia vestra, eod. tit. glo. & additio. in pragma. Sancti tit. de electio.

electio. c. licet. §. verū tamen. glo. maiores. 1. tom. pagi. 145. in par-
 uis, & infra libro sequente. c. 14. & Franc. Marcus decisi. Dalphin,
 1033. & iterum in decisi. 1391. In practica tamen solus numerus
 personarum consideratur ad maiorem partem constituendā, quia
 pro pluralitate præsumitur, & sic q̄ maior pars etiam sit sanior, nisi
 aliud appareat, secundum glo. 3. & ibi Imol. in col. 2. in. c. 1. de ijs
 quæ fi. à maio. par. capit. q̄ ego verū intelligere quoad exequen-
 dum factū à maiori parte capituli, quo ad hoc enim numerus per-
 sonarum tantum inspicitur, sed quoad reuocandum per superio-
 rem actum à maiori parte, consideratur auctoritas & dignitas mi-
 noris partis & eius sanior consilium & votum, & vide optimā de-
 cisiō. Franc. Marc. 10035. 2. partis. Sed quia id considerari non po-
 test cum per fauas vel lupinos votent, considerari non possunt qua-
 litates votantium, & sic practica de ijs nil curat, secundum Lancel-
 lotum, de insti. cano. tit. de elect. §. quod si. gloss. eligentium, sanior
 tamen consilium & vtilius Ecclesiæ etiam tunc considerari potest,
 & sic in iudicio reuocatur multoties à maiori parte inutilius factū,
 & ibi ipse Lancellotus in glo. opponere, tractat quomodo confide-
 retur hæc sanior pars & quando, ex Ioan. Andr. & Abb. in. c. Eccle-
 sia. 2. de electio. Sed an ad retractationem f̄ actorum per maiorem
 partem requiretur appellatio, an vero contradictio sufficiet, & di-
 cendum est contradictionem sufficere, vt & infra libr. 2. c. 15. per
 totum. Non tamen reuocabuntur interim acta vt attentata, quia
 extra iudicialiter fiunt, sed si iudicialiter fierent, esset appellatio ne-
 cessaria, vt per Doct. maxime Imolam col. 3. & 4. in. d. cap. 1. de ijs
 quæ fi. à maio. parte capituli.

CAPVT TERTIVM,

Quando Decuriones Intrāt curiam quid
 debet esse ante fores scriptum.

CV M appropinquant Corrector & Decuriones ad limen
 Palatij est optimum, quod ante fores pro rostris ponantur
 aliqua verba, quæ prouocent, & stimulent ad iuste decer-
 nendum, & dicit Valer. Maximus in titul. de institut. antiq. quod

Liber Primus,

Romæ ubi fiebant Concilia erant scripti ij. versus: O consultores
rectos assumite mores, Publica priuatis præponite commoda gra-
tis, Ne damnet vestras animas diuina potestas, vel ponantur ver-
sus, quos distatuit vulgari sermone Gomecius Manrique Corre-
ctor Toleti, qui hodie ibi stant descripti in hunc modum.

Nobles y discretos varones

Que governays a Toledo,

En aquestos escalones

Despojad las afficiones,

Cobdicia temor y miedo.

Por los comunes prouechos

Dexad los particulares,

Pues os hizo Dios pilares

De tan riquissimos techos

Estad firmes y derechos.

ET in Palatio Pontificis Maximi, quod est Bononiæ in tribu-
nali stat Prætor in manibus gestans stateram, & sunt descripti ij
versus, O vos Regêtes obliti priuatorum publica curate: vel aliud,
quod magis terret & comminatur Propheta: Videte quid facia-
tis, non enim hominis, sed Dei exercetis iudicium, & quodcunque
iudicaueritis in vos redundabit.

ADDITIO.

a ¶ Vel pone ante fores Curie rigidam illam vocem: memento iu-
dicium Dei: & diem mortis ante oculos habere: nam vt in Psal-
mo 88. dicitur, Quis est homo qui viuit, & non videbit mortem?
eruet animam suam de manu inferi: nihil proderunt thesauri im-
pietatis: iustitia vero liberabit à morte: iter autem deuium ducit
ad mortem, Prouerb. capit. 11. & Eccles. 4. vsque ad mortem

certa

certa pro iustitia: mors enim esto, quod mors non tardat, vt Eccles. c. 14. Omnia hec simul, vel vtiliora apponi possunt ante fores Curia: vel Hispano sermone dices, vt alibi vidi scriptum.

O nobles que governays

Esta ciudad y su estado,

Mirad que quando aqui entrays

Que el coraçon le trayays

Limpio y no afficionado.

Y cobdicia apartareys,

Temor y parcialidad,

Y publica vtilidad

A priuada anteporneys,

Y en todo seguid verdad.

Parum enim prodest vniuersum mūdum lucrari, animæ verò suæ detrimentum pati. cap. Matthæus, de simonia.

CAPVT QVARTVM,

Postquam intrauerint Curiam quid
religiosum efficient.

SVMMARIVM.

Senatus Romæ fieri non poterat, nisi sacris peractis. num. 1.

Omissio invocationis diuinæ non vitiat. num. 2. & 4.

Preces ad Deum etiam ex philosophorum sententiâ necessaria. numero. 3.

Magistratum vel decurionum trium debet remitti. num. 5.

Decurio & quilibet alius sex fugere debet. num. 6.

CVM

Cum intrauerint curiam in aliquibus locis de more & consuetudine laudabili celebratur missa. Ex antiquitus Romæ non poterat Senatus consultus fieri nisi Sacris peractis ꝑ, ita dicit Gellius, nostri. Attica. lib. 14. c. 7 ibi, Immolariq; bestia prius, auspiciariq; debere, qui Senatum habiturus esset, & dicit text. in c. cum Ecclesia. de caus. poss. & prop. prius inuocata Spiritus sancti gratia, & licet de more fiat, & in quocunq; actu, quem Catholicus exerceat, debeat primo inuocare nomen Domini, ut inquit text. in l. In nomine Domini. C. de offic. præf. Afri. cum alijs multis b, si tamen ista solennitas omittatur etiam in electione, & etiam si sit cor-
2
suetudinaria, non vitatur actus ꝑ, ut dicunt Abb. & alij in. d. cap. cum Ecclesia c. Vnum tamen Consilium accipiant Decuriones, quod si in Palatio est altare, vel tabula, quæ vulgariter, retablo nuncupatur, flectat genua Decurio, & effundat animam suam coram Deo & Beatissima virgine supplicans pro rectitudine conscientie in illo concilio, & dicat illud Psalmi, Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum in noua in visceribus meis: vel aliud, Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantie labijs meis Psalmo 40. Ne declines cor meum in verba malitie ad excusandas excusationes in peccatis, & hoc dicto intret concilium. d

a 3 [Eſſet] Preces enim ad Deum ꝑ etiam ex Philoſophorum ſententia neceſſariæ ſunt, vt refert Raphael Volaterranus in commentarijs vrbanis, lib. 29. titul. de ſupplicijs. capit. 2. & in cap. 1. tractat. quod preces ſpretæ habent Deum ultorem, & in cap. 3. quomodo aut quid orandum, declarat.

b [Multis] Inuocatio enim diuini nominis debet fieri in quolibet principio, vt per text. in cap. In nomine Domini. 2. 3. dist. & in authen. de quæst. §. 1. & in authen. de armis. in princ. & text. in cap. 2. de testib. tex. in c. non liceat. 26. q. 5. & in authen. vt præpon. nomen imper. post prin. nam vbi Christus non est fundamentum ibi nullius boni operis est initium. c. cum Paulus. 1. quæst. 1. eo quod quandoque & vbicunq; fit inuocatio diuini nominis, sequitur bonum initium, melius medium, & optimus finis, vt in authen. quom. oport. Episc. in prin. & glo. in Proemio. Iulst. Deus est enim principium, medium, & finis, vt per textum & ibi Abbas in cap.

in cap. 1. de sum. Trinit. & in Proœmij Partitarum primæ & secundæ, & ibi gloss. alias rationes ponit gloss. in. d. Proœmio, Instit. & gloss. in authen. vt præpon. nom. Imp. & in authent. de hæc. & falsc. in princip.

[Ecclesia] In instrumentis tenet Bart. in repetitione. §. si initium. c. l. si quis ex argentarijs. numer. 7. ff. de edendo. vbi Orosius in col. 736. in princ. hanc dicit receptiorem opinionem, & communem etiam testatur idem Orosius, & Petr. Costal. in Proœmio. ff. vet. in princip. & pro hac communi pondero text. in Proœmio primæ partitæ, in versic. Ondetodo ome. Dum ibi de consilio & honestate non verò de necessitate loquitur legislator, quicquid ibi velit Gregorius Lupus. Si tamen ex consuetudine id fieret, secus esset, secundum Orosi. & Costal. in dict. Proœmio. ff. vet. & ibi Bartol. nume. 6. dum consuetæ apponi, apponenda esse asserit, ex gloss. in dict. authen. vt præponatur nomen Imp. & tenet Aleiat. in libr. 9. Parergon, cap. 6. & Anto. Vacca in eod. Proœmio. ff. vet. in princ. talem tamen consuetudinem ad inuvalidationem contrarij actus requirerem, quæ duabus saltim sententijs esset confirmata, non verò si tantum ex notariorum stylo id fieri solet.

[Consilium] vel dicit illud Psalmi 38. dixi custodi a vias meas, d vt non delinquam in lingua mea. Et trium reminisci Magistratū vel Decurionē oportet, scilicet, q hominib⁹ præsidet, q secundū leges præsidet, q non semper præsidet, vt inquit Volaterranus, vbi supra. d. lib. 29. c. 3. Et sex fugiet Decurio, & quilibet alius, quæ quidē odit Deus, & septimum detestatur anima eius, oculos sublimēs, linguā mendacem, manus effundētes innoxium sanguinem, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malū. proferentē mendacia, & eum, qui seminat inter fratres discordias, vt habetur Proverbiorum cap. 6.

CAPVT QVINTVM,

In quo loco debent congregari & quomodo.

SVMMARIVM.

Concilium non potest haberi nisi in loco publico. nu. 1.

Antiquitus per Augures locus concilio deputabatur. nu. 2.

Disse-

Liber Primus.

Differentia erat inter edes sacras & templa. numero. 3.

Concilia non debent fieri in Ecclesia. numer. 4.

Locus publicus quot nominibus nuncupetur. nu. 5. & 6.

Concilium qua voce aut instrumento congregetur. nu. 7.

Electio, aut actus in loco non consuetofactus an sit nullus. n. 8.

- C**ongregatio Concilij debet fieri in loco publico ad id deputato: & si non sit locus talis publicus per. l. ordin. Regum
a Catholicorum in curijs Toleti ^a iubetur officialibus, vt con
struant locum publicum vbi tale concilium, & congregatio fiat
sub certis poenis in. d. l. contentis. & cōcordat ius commune, quod
1 consilium non potest haberi nisi in loco publico ꝑ, putā in curia
l. 2. C. de decurio. lib. 10. & ibi Bart. & Platea, & est tex. in. l. si quis.
b C. delegat. b & locus publicus est curia, vbi solent conuenire, vt di
c cunt ibi Doct. **c** Antiquitus enim Senatusconsultum non poterat
d fieri nisi in loco per Augures constituto d ꝑ, quod templum ap
pellaret, & si aliās fieret, iustum non fuisset. In tantum, quod in ædi
bus sacris non poterat fieri nisi essent templa, quia differentia erat
3 inter ædes sacras & templum ꝑ, prout de ijs non insipide tractat
Aulus Gellius in. d. lib. de nocti. Atti. lib. 14. cap. 7. Hodie diuer
sum statuitur, quia propter reuerentiam diuinæ Domus talia con
4 cilia non debent fieri in Ecclesia ꝑ, cap. decet. de immun. eccles. in
e 6. ibi, Cessent confabulationes & Parlamenta. **e** Et iste talis locus
publicus concilij habet diuersa nomina, quia vocatur Concilium,
Senatus, Ordo, Collegium, Congregatio, Capitulum, Adunantia,
5 Curia, Corpus ꝑ, prout plenè prosequitur, Anto. de Roselis in tra
cta. de potestate Papæ: vocatur etiam Palatium & Prætorium in. l.
2. C. de decurio. lib. 10. & ponit plura vocabula Isidorus lib. Ethi
cor. 6. De canonibus Conciliorum, vocatur etiam communitas,
vel vniuersitas. cap. fina. de procurat. & ibi Doct. & proprium no
men est cōcilium, quod nos appellamus, Consistorio, vt dicit text.
in. l. pupillus. §. Decuriones. ff. de verbor. signifi. ibi concilij publici
gratia conscripta est, & tale Concilium congregatur ad sonum
campanæ vel tubæ, vel vocē Præconis, vt est consuetudo, vt di
cunt Doctores in dicta. l. secunda. C. de decurion. libro decimo.
Romæ per præconem Seuatus in curiam vocabatur, Sabelli. li.
f bro primo. fol. 29. f

ADDI.

A D D I T I O.

[Toleti.] Quæ est. l. 1. titul. 1. libr. 7. Recopil. & l. 15. titu. 6. lib. 3. a
eiusdem Recopil. vbi dixi latè, & cuius expensis fieri debeat.

[C. delegat.] In loco enim publico & ad hoc à maioribus depu- b
tato facienda hæc sunt, & in loco maiorum iudicandum, secun-
dum text. vbi Bart. & Bald. in l. penult. ff. de iust. & iure. & in l. 7.
titul. 4. parti. 3. & l. 4. titul. 9. libr. 3. Recopil. Sed an si alibi quàm in
loco deputato aliquid agatur aut determinetur per Decurionum
collegium, putà electio ad aliqua officia, validum erit, & dicendum
est quod sic, dummodo locus sit honestus, locus enim non est de
substantia electionis, secundum Hostien. in cap. quod sicut. de ele-
ctio. cuius opinionem communiter teneri per Doctores, asserit
Abb. in cap. quia propter. col. 2. versic. vel saltim. de electio. & Fran-
cisc. Marcum decisio. Dalphin. 1033. nisi aliud de consuetudine
haberetur, vt per Lamberti. de iure patrona. 7. arric. 2. quæstionis
princ. 2. partis. libri. 2. fol. mihi 118. col. 4.

[Dicunt ibi Doctores.] Et diximus in cap. 1. supra isto libro. c

[Cōstituto.] Vt optimè per Hotomanum, de verbis iuris. in fi- d
ne, in titul. de Senatu. cap. 4.

[Parlamēta] quod & probatur in cap. cum Ecclesia. de immun. e
eccles. & text. in l. 1. titul. 11. parti. 1. & motu quodam proprio
Sanctis. in Christo Patris Pij Quinti sic prouisum est, de quo me-
mini in l. 1. titul. 2. libr. 1. Recopil. & refertur hic motus proprius
per Didac. Perez in Rubrica titul. 19. libr. 8. ordin. & in l. 4. dicti
titu. 2. libr. 1. Recopil. est etiam text. pro hoc, & tradit Archiepiscopus
Florentinus in 3. parte suæ summæ, titul. 12. cap. 3. in princip.
& optimè per Don Bernardino de Sandoual, in suo tract. Del offi-
cio Ecclesiastico. 4. parte. cap. 10. Et sic actus iudiciarij in Ecclesia
facti sunt nulli, ex cap. decet. §. 1. de immun. eccles. in 6. etiam si ab
arbitris sint facti, secundum Abb. in cap. quinquauallis. nu. 25. de iu-
reiuran. & hoc si sunt actus contentiosi, secus si voluntarij, secun-
dum Bart. in l. actus. C. de ferijs. & iterum in l. 2. vbi & Bald. C. de
sacro sanct. eccles. & Abb. in cap. fin. num. 18. de ferijs. & in d. cap.
cum ecclesia. num. 6. & 7. de immun. eccles. & hoc quoad iudicem
laicum, secus verò quo ad Ecclesiasticum, acta enim per eum facta
in causa Ecclesiastica in Ecclesia valent, ex capit. qua fronte. & ibi
Doctores, de appellationib.

[Fol. 29.] De quo & tractatur per Bartol. in l. 2. C. de decurio. f
libr. 10.

Liber Primus,

libr. 10. & plenius per eundem in l. omnes populi. quæst. 2. princ. col. 6. ff. de iusti. & iure. non tamen ad sonum tabule, sicut fit in Ecclesia in die Veneris sancti, secundum eundem Bartol. in l. fin. C. de præd. curial. libr. 10. Factum tamen sine conuocatione nihil valet, secundum Bartol. in dictis prius locis. Intellige tamen dicta procedere quoad actus & negotia modicæ estimationis & valoris, in ijs enim sufficeret congregatio ad sonum tubæ vel campanæ solitæ tangi ad congregationem Concilij, sed in electionibus & actibus vbi absentes vocandi sunt, specialis citatio & vocatio requiritur, neque sufficit per campanam, tubam, vel Præconem, secundum Bart. & relatos per Franc. Marcum in decisio. Daphinali. 787. queritur an in actu. Sed an præsumetur legitime actum & congregatum concilium, & omnia solenniter esse acta, si notarius sic attestetur, vide Freder. de Senis, consil. 288. & additionem magnam Bartol. in l. nulli. ff. quod cuiusque vni. nom. & remissiue Burgos de Paz in l. 3. Tauri. 1. parte, conclusionem 5. nu. 823. Et notandum quod Concilium hoc sic congregatum totum populum representat, secundum gloss. in Rubrica. C. quæ sit lon. cons. & gloss. in l. sed ex dolo. §. primo. ff. de dolo. & tenet Alexand. in l. secunda. ff. de iure immun. licet non ex toto id sit verum semper, præsertim in concedendis immunitatibus, vt inquit Octavianus in decisione Pedamonta. 95. nume. 22. Quod quidem concilium an possit syndicum creare, vide Iaso. in l. ciuitas. nu. 9. cum. 7. sequen. ff. si cert. pet. & Doct. in cap. 1. de maior. & obed. & dicemus in libro sequente cap. 18. super verbo syndicum. Et an possit remittere debitum, vel gratiam facere in capi. 19. libri sequentis videbimus annuente Deo.

CAPVT SEXTVM,

Qua hora sedebunt.

DICIT Gellius de nocti. At. lib. 14. capit. 7. Senatusconsultum antè exortum, aut post occasum Solis factum ratum non fuisse. Opus etiam censorium fecisse existimatos, quod quos eo tempore Senatusconsultum factum esset. Et quia ibi debet interesse iudex, vt infra dicetur, videtur quod manè & vespere.

& vespere fieri debet, & non de nocte, authen. de iudi. §. sedebant. collat. 6. c. consuluit. de offic. deleg. & est de more Hispania; nisi aliqua necessitas virgeat, ut ibi notatur.

A D D I T I O.

¶ De isto capitulo, vide Franc. Hotomanum, de verbis iuris in fine, titul. de senatu, capit. 3.

CAPVT SEPTIMVM,

An & per quem compellantur Decuriones venire ad consilium.

S V M M A R I V M.

Decurioni non accedenti ad consilium solum amissio salarij imponitur. nu. 1. & 2. limitatur.

Antiquior Decurio deficiente Præsede potest congregare consilium. numer. 3.

IN compellendo & mulctando Decuriones venire ad curiam, Gellius ubi supra. dicit post Marcum Varronem, hæc verba, Præter hæc de pignore capiendo disserit, de quæ multa dicenda Senatori, qui cum in Senatum venire deberet, non adesset, & dicit Volaterran. in Philologia, libr. 24. titul. Magistratus, hæc verba, citatis verò ex lege non venientibus pignora auferebantur, ut videre licet apud Ciceronem de oratore, libr. 3. duobus tantum exceptis casibus, cum supplicatio, aut triumphus alicui decernendus, nam tunc ubi placerent libenter omnes sponte, & non coacti properabant, per leges Regni non imponitur poena Decurioni non accedenti, nisi ut amittat salarium: ¶ unde ego crederem, quod si non vocatur specialiter Decurio, vel Senator, quod non incurreret aliam poenam, nisi priuationis salarij pro illo die, sed si per Prætorem vocatur, tunc potest ei imponere poenam ratione contemptus. l. 1. ff. si quis ius di. non obtemp. quia cum sit parua poena priuationis salarij potest iudex adijcere poenam. cap. ut animarum. de constit. in. 6. & cap. à nobis. de senten. excom. sed si Corrector,

Liber Primus,

- vel Magistratus deficeret, & antiquior Decurio vult congregare
 3 b concilium, b alij debent sibi parere, ¶ Sed si no parent, non habet
 jurisdictionem eos puniendi, sed potest procedere ad actus, qui de
 bent fieri non expectatis alijs, cum ijs, qui interfuerint, Innocen. in
 cap. 1. de maio. & obed. Bart. in l. 1. ff. de albo scriben. per Doctor.
 in l. 2. C. de Decurio. lib. 10.

M V M A D D I T I O.

- a [Salarium.] Vt probat text. in l. 6. titul. 3. lib. 7. Recopil.
 b [Concilium.] Prout potest in l. 1. C. de consulis lib. 12. & tenet
 Bart. in repet. l. omnes populi, num. 16. ff. de legibus, & ibi Doctor.
 maxime, Orosius, in col. 58 in medio, & Abb. in cap. in causa, de
 electio. & sic obseruatum pluries testatur Anton. Gama, in de
 cisis. 1. Lusitana, num. 45. & faciunt dicta per me in l. 25. titul. 16.
 lib. 2. Recopi. & de ijs vidi post Marcum Anto. Cucho, de institu
 tio. cano. titul. de electio. num. 163. cum sequen.

CAPVT OCTAVVM,

An possint sine Præside con
 gregari.

S V M M A R I V M.

Prætor est caput concilij, num. 1 & 6.

Concilium non potest fieri sine Prætoze tanquam capite. nu
 mero. 2.

Capite deficiente an possint congregari, num. 3.

Rektor non requiritur ad esse collegij quia in vno collegium con
 sistit, num. 4.

Authoritas alicuius vbi requiritur in actu, si est impeditus po
 test actus sine illo fieri, num. 5.

Prætor est caput collegij secularis, Episcopus Ecclesiasticorum.
 numero. 6.

Collegij

Collegij in vno residere potest. numero. 7.
Vnus solus remanens potest petere a superiore Ecclesie vt prouideatur. num. 8.

Omnibus discedentibus de capitulo vnus solus remanens potest eligere. num. 9.

Capitulum Sede vacante succedit in ijs, que sunt ordinariæ iurisdictionis, non si delegate. num. 10. cum sequen.

Dispositio non extenditur de persona ad personam, neque de casu ad casum. num. 14.

QUIA concilium sine Præsidente non potest congregari, a fuerunt opiniones Legistarum in. l. 1. ff. de decret. ab ord. fam. & in. l. nulli. ff. quod cuiusque vni. nom. & Cano. in cap. 1. de Syndico. Hodie est expeditum per iura nostri Regni, quod sine Prætorè tanquam capite f b non potest fieri concilium f & sic disponit lex ordin. situata sub titulo de los conce- 1 b
jos. c Sed quando deest potestas seu Prætor an possint congregari, seu administrare sine Præsidente etiam deficiente Potestate ordinaria loci, & est tenendum quod sic, f per ea, quæ dicit Innoc. 3
in cap. cum non ignoret, de Præbend. quod refert Bald. in. l. final. ff. de colleg. illici. vbi dicunt quod ad esse collegij non requiritur quod adsit Rector. d f Item per text. in. l. vbi absunt. ff. de tut. d 4
& cur. dat. ab his, qui dicunt quod etiam in iurisdictionalibus deficiente Rectore succedit vniuersitas e. Item quia vbi requiritur e in actu Authoritas alicuius, si ille non est, vel est impeditus, f potest fieri actus sine illo, vt est text. in. l. si furiosi. C. de nuptijs, not. Bald. in. l. in coniunctione. C. eod. Bald. Angel. & Alexan. in. l. Turpia. s. final. de legat. 1. ex quo sustentatur actus sine Prætorè, quando ille deficit.

A D D I T I O. **C**ongregari. Vt supra cap. 2. in additione diximus. a
[Capite.] Potestas & Prætor civitatis in secularibus est caput b
collegij, vbi aliud non habet. f Et Episcopus clericorum, secundum Bart. & ibi addit. magnam litera. e. in dict. l. nulli, & Additio.

Liber Primus,

eiusdem Bart. in l. 2. nu. 4. C. de decurio. libr. 10. & text. & ibi Doctores, maxime Imol. notabil. 1. in capit. nouit. de ijs quæ sunt à prælat. sine cons. cap.

c [Concejos.] Quæ quidem lex ordin. vt credo, est l. 3. titul. 1. libro. 7. Recopil. dum ibi ad iustitiæ administratores respicit poenæ impositio, si alios quàm Rectores & concilij officiales permiserit concilium introire, ergo correctori incumbit conuocatio & congregatio Concilij, nec reperi aliam legem, quæ probaret intentum Authoris, nisi istam.

7 d [Rector.] Quia ius collegij in vno residere ꝑ potest. l. sicut. §. in Decurionibus. ff. quod cuiusque vni. nomi. quoties spes est, quod alij subrogabuntur in locum demortui, vel demortuorum, alioquin cōtra, & dicitur esse spes, quandiu collegium auctoritate iuris non est destructum, quanuis de facto sit occupatum, & solus hic remanens potest petere à superiore vt Ecclesiæ, aut Senatui
8 ꝑ prouideatur, vt inquit optimè Rebuff. in l. Neratius Priscus 85. versic. ius autem collegij, pag. 530. ff. de verbor. signifi. vbi in versi. idem dico, inquit, idem esse si visis nominationibus vel mandato discedant omnes canonici de capitulo, vel omnes Senatores de senatu ꝑ tunc solus remanens posset eligere, secundum Doct. contra glo. ibi in cap. bonæ. 2. de electio. & Abb. in cap. cum nobis. colum. fin. eod. titul. & gloss. not. verb. omnes. in Clem. nē Romani. §. porro. de electio. & ibi additio marginalis, & Franc. Marc. decisio. Dalphina. 781. & 783. & in 1337. & Pauin. in de potest. cap. sede vacan. 1. parte. prælu. 5. col. 5. in antiquis, & gloss. & eius additio. in pragma. sancti. titul. de author. concil. cap. frequens. §. sed si fortè. verbo, duarum. & idem Francisc. Marcus decisio. 785. numer. 4. vbi ita esse dicit etiam si maior recedat pars, quod tamen intelligit verum, Anton. Cuscho in de institu. canon. titul. de electio. nume. 182. quoties terminus electionis finiretur, vt & per Franciscum Marcum decisio. dicta 1337. Secus vero aliàs, quia tunc per discessum maioris partis resolutum est capitulum, & sic minor remanens actum explere non poterit, & nihil allegat, & per consequens aut sua opinio non est tenenda, vel est intelligenda vt procedat quoties tractatum est vt capitulum dissoluatur & per maiorem partem sic est votatum, & statim discessit maior pars, secus vero si nihil de dissolutione tractetur, sed paulatim vel insensim maior pars discessit remanente minori tunc enim nō censere dissolutionem

lutum capitulum sed remanentes actum ad quem capitulum fuit vocatum explere poterunt, aliter enim faciliter elidi posset capitulum, & esset contra supradicta: ex quibus Archidia. relatus per Rebuff. vbi supra dixit quod vnus solus Consul alijs defunctis regere debet ciuitatem: omnibus tamen exeuntibus à capitulo, compelluntur reintrare, secundum Cardinal. in dict. §. porro.

[Vniuersitas.] Sicut & capitulum ecclesiasticum sede vacante morte, vel translatione Episcopi succedit in ijs, quæ iurisdictionis sunt ordinariæ, ex text. in capit. 1. de maior. & obediens. in sexto. 10 & capit. 2. ne sede vacan. & not. in capit. 2. ne præl. vic. suas, tam in spiritualibus, quam in temporalibus. capit. penul. & fin. de sup. neglig. prælat. in sexto. capit. is cui. de electio. in sexto. & hanc regulam affirmatiuam ponit Rebuff. in praxi benefi. titul. de deuolut. numer. 58. cum sequen. pag. 249. cum sequentib. quicquid alij secundum eum ibi, numer. 57. velint, id solum procedere in casibus à iure expressis, vt latè per Lambert. de iure patrona. libr. 1. quæstione. 2. princip. primæ partis. artic. 9. numer. 1. & sequen. fol. 14. Quam regulam affirmatiuam Rebuff. limita vt procedat dum tamen dictam iurisdictionem ordinariam necessarium sit capitulum Sede vacante exercere, secundum glossam in Clementi. 1. 11 de hæreticis. tenent omnes Moderni in capit. cum olim. de maiortate & obedientia, teste Lambertino vbi supra, & sic vbi imminet periculum & præiudicium poterit capitulum Sede vacante dictam ordinariam iurisdictionem exercere, secus verò vbi dicta necessitas præiudicium vel periculum cessarent, vt inquit Rebuff. vbi supra, numer. 86. Capitulum enim sede vacante solum est administrator & necessarius non vero voluntarius, secundum Bote, 12 in tracta. de synodo Episcopi, in tertia parte, numer. 34. folio. 31. in paruis, vbi hanc communem testatur sententiam, & sic neque visitatores nominare poterit nisi necessitas urgeat, vt per Dominum Francisc. Sarmiento, select. interpr. libr. 3. cap. 15. numer. fina. Secundo non succedit capitulum in ijs, quæ competebant Episcopo iure delegato, vel ex priuilegio singulari, secundum gloss. & Doct. in Clem. 1. de hæreti. capit. fin. de priuileg. in 6. tenet Rebuff. vbi supra nu. 68. Maranta in pract. distin. 5. nu. 66. pag. 135. & Francus in capit. 1. de maio. & obed. in 6. vbi communem testatur, etiamsi per viam iurisdictionis, delegatæ tamen, id competeret Episcopo, nam secundum Felin. in cap. eam te. col. 16. versic. in mandato. de

Liber Primus,

rescript. non succedit capitulum Episcopo in ijs, quæ ei competunt iure accidentaliter, etiam si essent iurisdictionis, vt per eundem Felin. plura allegantem & distinguentem in cap. verum. de foro compet. & sic in mandatis Episcopo non succedit capitulum, vt pulchrè per Felin. in cap. cum olim. de maior. & obed. & iterum in dict. cap. eam te. Potestasque Episcopo iure speciali concessa creandi Licentiatos & Doctores non competit, capitulo sede vacante, vt per Abb. in dict. cap. cum olim. & Rebuff. vbi supra num. 69. & horum ratio est, quia in ijs nullam communionem habent. canonici cum Episcopo, & priuilegium personale non egreditur personam, sed potius cum ea extinguitur cap. sanè. de priuileg. in. 6. cap. priuilegium. de reg. iur. in. 6. & quòd speciale est in vno casu non debet in alio verificari, quodque principaliter habet, præmio, vel respectu certæ personæ est introductum non debet ad alias personas extendi. l. quod vero cōtra. l. ius singulare. ff. de legibus. l. 1. ff. ad municip. regul. ea quæ. de regulis iuris in. 6. bonagloss. specialiter in cap. præsertim. §. loca. de præben. in. 6. dispositioque non
14 est extendenda de persona ad personam, neque de casu ad casum. §. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. l. si quis ita. ff. de testam. tutel. l. fideiussor. Magistratus. ff. de fideiussor. etiam ex disponentis verisimili mente, vt dict. l. si quis ita. §. penult. bonus text. in. l. si ita scriptum. in versicul. quòd non est de contrario. de legat. 2. notat Aretii. in. l. Gallus. §. & quid si tantum. num. 18. ff. de lib. & posthu. Decius consil. 291. nu. 6. & latius consil. 377. col. 2. singulariter per Iaso. consil. 220. col. 3. ad fin. lib. 2. vbi hoc ampliat dato quòd eadem ratio militaret, & præsumpta mens disponentis, etiam si ita respondisset si de eo interrogaretur, vt latè per Parisi. consil. 87. vidi & legi numero. 12. cum sequentibus, volumine. 2. & mirabiliter per Crauetam, consilio. 161. numero. 11. cum pluribus sequentibus. & Molina de primogen. Hispan. libro. 1. capit. 4. numero. 3. cum. 2. sequent. quæ optima sunt & singularia pro potestate capituli sede vacante. De quo & per Marc. Anton. Cuch. in libro. 2. de instit. canon. titul. 9. num. 1. cum sequent. Sic & Rectorum collegium mortuo Prælore nihil aliud potest facere, quàm nominare iudicem interim quòd Rex prouidet, ne ciuitas iudice, collegiumque capite careant interim, vbi sic de consuetudine habetur.

CAPVT

CAPVT NONVM.

Quid si tangit Præsidentem quod debet
consultari.

QUOD si actus super quo deliberatur tangit a præsidentem, a
& præ timore, vel verecundia non proponitur coram eo,
quod tunc erit remedium? & videtur quod vniuersitas,
vel concilium congregatum potest sine Rectore deliberare quid
sit faciendum, & hoc per gloss. in l. cum non solum. b §. fina. C. de
bonis quæ lib. quæ dicit, quod si filiusfamil. vult agere contra pā-
trem, non requiritur eius consensus, & per ea, quæ notant Abb. &
Doct. in c. nouit. de ijs quæ fi. à Præla. & per alia notabiliter accu-
mulata per Felin. in c. edoceri. de rescrip. in versic. omittitur consi-
lium suspectum, sed quia in hoc potest interuenire fraus, quia hoc
colore possunt consulere & deliberare in alijs, cautela erit, quod
iurent, & tabellio capituli iuret, q. circa alia non practicabunt, vel
ad istum actum corrector seu Præses substituatur vicarium c, vel vi- c
cegerentem, in quo non cadat suspicio, & sic potest validari actus.

ADDITIO.

[Tangit.] Idque ex eo procedit, quod ille, quem negotium tractā a
dum tangit non debet esse præsens in concilio, vt diximus. l. 34.
tit. 6. lib. 3. Recopil. per tex. ibi.

[§. finali.] Alias est in principio ipsius legis, cum non solum, ver b
bo, imponenda ad fin. & diximus in dict. l. 34. num. 2.

[Vicarium.] Sed quem substituet, qui non eadem suspicione c
laboret? certe nullum, nam quoties ordinarius iudex est ex aliqua
causa suspectus, potest ex eadem causa ꝑ recusari eius vicarius, li-
cet in specie contra vicarium nulla alia sit suspicio, secundū Abb.
& Felin. in capit. in fin. ante. col. 1. de offic. delega. & Marantam in
pract. tit. de appell. nu. 28. pag. 558. in antiquis, & quis vellet simi-
lem vicarium substituere, imo si tale quid sciuerit, aut suspicauerit,
omni posse resistet, & obstaculum ponet, nè sine eius præsentia
tale quid fieret, ideo facilius erit primum remedium, saltem minus
impedimentum trahet.

Liber Primus,
CAPVT DECIMVM,

Quæ personæ possint ingredi curiam.

S V M M A R I V M.

Decuriones solum curiam ingrediuntur. num. 1.

Quoto tempore adquiratur possessio curiam intrandi. num. 2.

Deputati alicui vsui illi tantum & non alij eo vti debet. num. 3.

Scienter intranti Consistorium & perturbanti imponitur poena numero. 4.

- D**ecimum caput istius libri quærit, quæ personæ curiam ingrediantur, & secundum leges Regni circa hoc obseruabitur consuetudo, a vel priuilegium ciuitatis, sed cessante consuetudine de iure Romano antiquo, & de iure Regni nostri, solum
- a **¶** Decuriones b & Senatores habebant authoritatem intrandi curiam, & consulendi omnibus alijs exclusis & remotis, & ponit lex
- b **¶** Regni c poenam præfidi consentienti talem ingressum, prout in dictis legibus continetur.

A D D I T I O.

- 2 a **[**Consuetudo, Et per quod **¶** tempus adquiratur possessio intrandi curiam, vide per Menochium, de recuperanda possessio. remedio. 5. num. 12.
- b **[**Decuriones. **¶** Et alij itidem intrabunt à legibus 2. & 3. titul. 1. lib. 7. Recopil. designati, & hoc quia deputati ad aliquem vsu,
- 3 illi tantum, & non alij **¶** eo vti debet, vt per Abendañum, cap. 1. Præ. num. 1. lib. 2. qui & in cap. 2. 3. num. 4. inquit quod etiam suspecti consiliarij sunt expellendi, vt in l. 34. titul. 6. lib. 3. Recopil. diximus.
- c **[**Regni. **¶** Quæ est dicta l. 2. & 3. titul. 1. lib. 7. Recopil. vbi & poena imponitur personæ intranti conciliū, quæ non sit de permissis,
- 4 quam tamen poenam persona talis incurreret si scienter **¶** & cum perturbatione concilij intrauerit persona talis, & sic dolose, secus verò

verò si ignoranter, vt apparet ex dicta. l. 2. ibi, y contra los que lo contrario hizieren y perturbaren, & ibi, a sabien das, quasi secus si errore, vel ignorantia, & sine animo perturbandi concilium. Item & tunc demum ille, qui scienter intrat curiam incurrit poenas illius. l. 2. quoties vltra ingressum, vult se intromittere circa negotia in concilio illo tractanda, prout constat ex dict. l. 2. ibi no entren ni esten con ellos en sus ayuntamientos, ponderando dictionem illam, ni, quæ copulatiua negatiua est, vt diximus in. l. titu. 1. lib. 4. Recopil. & ibi in dict. l. 2. y que en los negocios de los tales Regimientos, iunctis illis verbis, y contra los que lo contrario hizieren y lo perturbaren, quasi & in ijs consistat etiam perturbatio.

CAPVT VNDECIMVM,
Consiliarij nostri temporis in cuius locum
successerunt, & qui vocantur
Patres conscripti.

S V M M A R I V M.

Consiliarij ciuitatum in locum Decurionum successerunt. numero. 1. & 10.

Decuriones fuerunt dicti ex Decurijs. num. 2.

Senatores proprie sunt consiliarij Principis. nu. 3.

Capitulum vocatur congregatio Decurionum. num. 4.

Senatores & consiliarij Regij an possint vocari Patres conscripti. numero. 5.

Crux hodie videtur in capite Imperatorum. num. 6.

Romæ quilibet potest conueniri, cum declaratione. num. 7.

Romam duplicem fuisse. num. 8.

Patres conscripti qui. num. 9.

POST ingressum Palatii, quia consiliarij administrant res ciuitatis, ne Paralozigentur in vocabulis, est sciendum, quòd consiliarij ciuitatum successerunt in locum Decurionum,

Liber Primus,

- z** ¶ glo. in Rubrica. C. de decurio. libr. 10. & l. sed si ex dolo. ff. de
a dolo. 2. Sed qui erant Decuriones in incerto est, quia Sabellicus,
 Aneadis. 2. libr. 6. fol. 84. dicit, quod ante electionem Senatorum
b Romæ fuit facta quædam partitiō in Decurias b, ex quibus fue-
 runt dicti Decuriones, & ex hoc ego nomen imposui huic tracta-
 tui, quia nuncupatur Decuria, à qua Decuriones deriuantur, & Lu-
 cas de Penna, in Rubrica de decurio. libr. 10. dicit, quod à Decuria
z vocantur ¶ Decuriones. In iure nostro aliter deriuatur Decurio,
 quia text. in dict. l. pupillus. §. Decuriones. ff. de verborum signifi-
 dicit quod Colonia, quæ deducebatur vt prouincia capta, secun-
 dum gloss. libi, Decima pars eorum, qui deducebantur consilij pu-
 blici gratia conscripta erat, & secundum Accurs. libi, quod decies
 Decem eligebantur, & sic centum probiores, & ex illis decem eli-
c gebantur ad Decurionatum c. Et alibi gloss. in. l. 2. ff. de decurio. di-
 cit, quod dicto de municipibus est videndum de ijs, qui regunt mu-
 nicipia. Ex quo inferitur, quod in Regno nostro non recognoscen-
d ti superiorem, prout erat Roma d, quia habet iura Imperij, propriè
3 Senatores sunt consiliarij Principis ¶, & Auditores Regiæ Au-
 dientiæ, & congregatio illa vocabitur propriè Senatus. In alijs au-
 tem ciuitatibus & locis vocantur Decuriones, & congregatio illo-
4 rum vocabitur Capitulum ¶, consilium & alia nomina de quibus
c supra c. Inferitur aliud, quia sicut illi centum ab initio Senatores
 fuerunt vocati Patres, quod hodie solum possunt vocari Patres,
 consiliarij, & Auditores Regiorum tribunalium. Alij autem decu-
f riones non vocantur. Patres f. Sed an isti Senatores regni, consilia-
5 rij, & auditores possunt nuncupari Patres conscripti ¶, & quid hoc
 significet, adhuc sub iudice lis est, quia Sabellicus. d. fol. 84. dicit
 hæc verba, Sunt qui huiusmodi viros ab initio Patres conscriptos
 appellatos existiment, sed multo plures ita interpretantur, vt cum
g recentior numerus à Prisco Tarquino g fuit huic adhibitus, con-
 scripti dicti sunt. Alij dicunt, quod cum Sabini à Tatio sunt Ro-
 mam traducti, & in Senatum collecti, conscriptorum Patrum ap-
 pellationem primo vsurpatam arbitrantur Volaterranus in Phi-
 lologia, fol. 314. dicit. quod Senatores ij à Romulo fuerunt cen-
 tum numero Patres appellati, qui verò per Reges & alios additi
 fuerunt Patres conscripti fuerunt nuncupati, sed gloss. in. l. vna. C.
 de caducis tollendi interpretatur dupliciter. Primo quia ideo dicti
 sunt, quia scripta erant eorum nomina in Diademate capitis sui:
vel

vel ratione ætatis, vel curæ h, quam habebant ad Imperium vt h
 Patres, & idem dixit gloss. in Proœmio Codicis, & hanc gloss. vel
 errorem secuta. l. Partitarum. 7. titul. 18. parti. 4. quæ dicit hæc ver-
 ba, Otra honra muy grande a el consejero del Principe sin la que
 de suso diximos que llaman, anfi como padre, ea en la corona del
 Emperador escriuen el nombre del tal consejero, porque sepan
 los hombres por cuyo consejo seguia i. Plutarchus autem Philo-
 sophus & præceptor Traiani in quodam problemate dicit hæc
 verba, Cur Senatores alios, Patres conscriptos, alios Patres tantum
 appellabant. An eos, quos Romulus elegerat Patres & Patritios
 nominabant, quasi bonis parentibus natos, reliquos deinde ex
 plebe electos, & adscriptos in Senatum, conscriptos vocitabant.
 Franciscus Silinus in commento Epistolarum Angeli Policiani,
 Epistola. 4. dicit hæc verba, Senatorum numerum Albanis deu-
 ætis Tullus Hostilius k auxit post exactos Reges Iunius Brutus l, la. i
 equestris ordinis primates in Senatum elegit, qui conscripti primi
 appellati sunt, quasi ad aliorum numerum adscripti, vnde conscri-
 pti Patres appellari cœperunt, quod sumpsit ex Lu. Fenestella m. m
 Ego ex prædictis quid eligam nescio n, video antiquos interpre- n
 tantes, Patres conscriptos solum additos, cui repugnant plura iu-
 ra antiqua. C. quæ omnes Consiliarios Principis Patres conscri-
 ptos appellant. Item legi Partitarum supradictæ, & Accursio re-
 pugnat ratio naturalis, quia licet in pretio & honore fuissent ha-
 bitu consiliarij, non est credendum quod nomina eorum in Dia-
 demate Principis essent scripta, sed verisimilius est quod nomen,
 quod est super omne nomen I E S V C H R I S T I Domini
 nostri, & nomen gloriose Virginis essent scripta: ve etiam scul-
 pta Crux pretiosa, iusta illud Augustini, Crux, quæ erat suppli-
 cium latronum hodie videtur in capite Imperatorum ¶: habent 6
 etiam isti Consiliarij alia nomina, & in qualibet prouincia di-
 uerso nomine nuncupantur, putà Priores, Anciani, maiores,
 Curiales, & Decuriales, vt dicit Lucas de Penna in Rubrica.
 C. de decurion. libro decimo. Appellantur etiam Patres ciuita-
 tis, textus in. l. qui conditioni in fine, & ibi Platea. C. de ijs qui
 sponte mun. suscipi. libro vndecimo. Dicitur etiam procura-
 tor illius ciuitatis. l. procuratores. C. de decurionib. libro de-
 cimo. dicitur. l. omnes iudices, & ibi Platea. C. co-
 dem titulo. Vocantur etiam iurati, id est consiliarij, textus &
 ibi

Liber Primus,

ibi Doct. in cap. fin. de procurat. ex quo patet, quod improprie in Regno nostro in aliquibus locis tribuni vocantur iurati. In municipijs, quia nō sunt decem, sed in minori numero, vocatur duumvir, vel triumuir, vel aliter secundum quantitatem & numerum Regentium municipium .i. duumvir. C. de decurio. lib. 10.

AD DITIO.

- a [Dolo.] Diximus supra in capit. 1. additione prima.
- b [Decurias.] De quibus diximus in dict. capit. primo. supra eodem additio. 1.
- c [Ad Decurionatum.] Ut & per Rebuff. in .l. Pupillus. §. Decuriones. ff. de verbor. signifi. pag. 1057. & per Valentinum Forsterium in historia Iuris civilis Romani, pag. 111. sub Romulo Rege.
- d [Roma.] Quod est generale nomen, & inde habuit ortum, quod olim Roma toti orbi dominabatur, & sic inquit Consultus in .l. Roma. ff. ad municip. quod Roma communis patria nostra est.
- 7 Ex quo ibi inquit gloss. quod quilibet potest ibi conveniri ꝑ, nisi speciale prætendatur privilegium, vel legationis, vel similis alterius causæ, id tamen optime declarat Petrus Costalius in .l. in orbe Romano. ff. de statu homi. Si ibidem degunt ex causa voluntaria, secus si ex causa necessaria, nam tunc reuocandi domum ius habent, quod tamen Abb. in cap. fin. num. 45. de foro competen. inquit esse ex Principis beneficio, ut Romæ cōuentus habeat ius reuocandi domum, dicendo, Domine non veni ad hoc paratus remittatis me ad domum, & deliberabo, & inde est opinio, quæ habet, ut teneatur satisfacere de redeundo Romam ad suscipiendam litem, ut prosequitur ibidem Abb. num. 46. Iason tamen in .l. qui Romæ. in princip. num. 12. fol. 151. ff. de verbor. obligat. inquit hæc vera esse tempore, quo Roma erat Imperij Romani, & sic Imperatoris, hodie verò secus, cum dominium Romæ sit Papæ, & ideo hodie de delicto alibi commisso, secundum Iasibi, per laicum, Romæ cognoscere non posset, eò quod nullam circa hoc Romæ iurisdictionem habeat, sed Papæ subiecta sit, ut inquit Abb. d. num. 45. ex cap. fundamento. de elect. in. 6. & sic inquit Alberi. in .l. 1. in fine. C. de vet. iure enuclean. Duplicem ꝑ esse Romam, alteram novam, alteram antiquam. In fundatione antiquæ vultures apparuerunt, in fundatione autem novæ focinx, unde versus.
- 8

Roma

Roma, tibi fractæ non altera fabrica par est,

Integra qualis eras, dicere nemo potest.

Roma vetusta fui, sed nunc noua Roma vocabor,

Omne fœnicis, vulturis antè fui.

Hactenus immensis venerabar pressa ruinis.

Hæcque ruderibus culmen ad astra fero.

Romam autem nouam dicunt aliqui esse Constantinopolim, tex. & glo. in cap. Constantinopolitana. 2. 2. dist. in. l. omni nouatione. C. de sacrosanct. eccles. De Roma autem veteri, quæ propriè Roma vocatur loquens text. in cap. in Apibus. 7. quæ st. 1. dicit, quòd quia duos simul Reges ab initio habere non potuit, fraticidio consecrata est, & in cap. per venerabilem. qui fil. sint legit. quòd Christus dixit ad Petrum, vado Romam iterum crucifigi, & in. c. quan uis. 2. 1. dist. in. & in. d. cap. fundamenta. quòd eam vno & eodem die proprio sanguine Petrus & Paulus consecrarunt, vt inquit & refert Ioan. Montolonius in suo Promptuario iuris, verb. Romanus. & Roma, in gloss. misit eos, & Probus in additio. ad Mona. in dist. capit. fundamenta. numer. 10. vbi num. 8. & 9. alia de Roma dicit, & multa de Imperio Romano & de Imperatore refert Albericus in. l. 1. col. 5. in fine. de summa Trinita. vbi inquit Imperium Romanum à violentia, non à iustitia processisse. Diuistamen Hieronymus, vt habetur in. c. omnes deinceps, paulo ante finē. 2. 8. q. 1. inquit quòd Romani virtutibus promeruerunt Imperium.

[Supra in capit. 5. istius libri dixit Author.

[Patres.] Cum sic vocandi essent, & à Iuriconsulto vocentur in f. l. qui conditioni. in fine. C. de his qui sponte mun. sub lib. 1. 1. Vereor tamen ne non solum Patres vocari debeant, verum neque vietrici, excedunt enim in multis, & plerunq; quæ sua sunt, non quæ ciuitatis quarunt.

[Prisco Tarquinio,] qui quidem Senatus Maiestatem centum g. viris ampliauit: Centurias equitum duplicauit, Capitolium inchoauit, filium quòd tredecim annos natus hostem peremisset, prætexta & bulla decorauit. Inde prætexta & bulla ingenuorum puerorum prætextæ esse coeperunt: habuitque is Priscus Tarquinius duo, quæ Imperatoris adesse debent, in bello vires, in consilijs prudentiam, deinde clementiam addebant, quibus sibi etiam hostium animos deuinxit, vt hæc & alia singularia, & quæ suo tempore

tempore contigerunt, refert Valentinus Forsterus, in dict. historia iuris civilis Romani, lib. 1. pag. 19. & 20.

h [Vel curæ.] Text. in. l. sed & milites. §. Veteranus. ff. de excus. tut. latè Benedictus in repet. cap. Raynuntius. verb. adiecta impuberi, num. 70. de testam. & Alciat. in. l. plebs. ff. de verbor. signific. ubi describit insignia Senatorij ordinis & equitum.

i [De suavia.] Nisi legem hanc Partitarum haberemus id de dia demate approbantem glossas illas dictæ. l. vnica. in princ. verbo patres. C. de cadu. tollen. & in proœmio Codicis, secutas per Angel. in ea. l. vnica. reprobandæ essent, prout ibidem eas voluit reprobare Cynus, verum tamen apud nos propter illam. l. Partitarum, ita asserendum est illis temporibus vsitari, & qui Patricij tunc dice rentur, & an in consiliarijs Chancellariarum esset intelligenda de clarat Orosius in. l. 2. num. 123. ff. de origin. iur. & melius in. l. fin. col. 354. in medio, cum seq. ff. de senator. ubi optime Budæus.

k [Tullus Hostilius.] Hic Tullus Hostilius fuit tertius Romano rum Rex, à Patribus creatus, & iussus anno mundi. 3994. 2. anno 27. olympiadis, circa quòd tempus Manasses ob impietatem, & idololatriam in Babylonem captibus deductus est, anno ab vrbe condita. 82. ante natum Christum. 668. natus est in Medullia ab Albanis oppido condito. Albanos Principes in Patres elegit, & ordinem senatorum ex ijs supplèuit, prout hæc & alia de eo refert Valentinus in dict. historia civilis. lib. 1. pag. 16. & 17.

l [Iunius Brutus.] Iunius hic Brutus fuit primus, qui consulatum Romæ gessit expulso Tarquinio superbo, & deleto omni prorsus Regio nomine ac libertate vindicata & recuperata, & hæc fuit prima mutatio Magistratuum in Repub. Romana. Brutus hic, qui non acrior vindex libertatis fuit, quàm deinde custos, Populum iureiurando ad egit, neminem regnare passurum, nè esset vnde pe riculum libertati foret, id summa ope tuendum esse, neque vllam rem, quæ eò pertineat, contemnendam. Deinde, quò plus virium in Senatu etiam frequentia ordinis faceret, cadibus Regis diminutū patrum numerum primoribus equestris gradus lectis, ad tre centorum summam expleuit, traditumque inde fertur, vt in Sena tum vocarentur, qui Patres, quique conscripti essent. Conscriptos videlicet nonum senatum, appellabant lectos, prout hæc & alia de eo latius refert Valentinus Forsterus in dict. historia civilis. lib. 1. pag. 23. & 24.

[Fene-

[Fenestella.] Vel conscripti Patres teste Festo dicebantur, qui ex equestri ordine adscribebantur, ut numerus senatorum exple-
retur, Liuius lib. 2. ab vrbe condita: quem exactis Regibus Brutus
Consul, de quo supra, exhaustum bonis viris intuens, primores
equestris ordinis adscribi in senatores operam dedit, illosque con-
scriptos Patres appellauit, ut scribit Pomponius Latus, in tractu de
Magist. Roman. c. 1. & Doct. in l. 2. ff. de origi. iur. refert Rebuff. in
dict. l. pupillus. §. Decuriones. pag. 1058. verbo, conscripti, vel di-
cunt, inquit Lancelotus Conradus, in templo omnium Iudi. lib. 1.
cap. 7. de Præfide, & senatoribus. ex Fenestella de Magistrat. Ro-
ma. cap. 1. triplicis ordinis Senatores reperi, quorum alij Patricij,
alij Pedarij, nonnulli conscripti appellarentur, quorum omnium
Fenestella ibidem rationem designat.

[Quid eligam nescio.] Ego tamen ex omnibus antè dictis, tam
per Authorem, quam ex meis additionibus colligo, ciuitatum Re-
ctores non in consiliariorum locum, neque Senatorum, aut consi-
lium, Patrum conscriptorum, aut Patritiorum successisse assero in-
dubitanter, sed tantum in Decurionum locum, ut in hoc lib. 1. in
meis additionibus dictum remanet: & de Patribus conscriptis me-
minit Consultus in l. humanum. C. de legibus, ex qua quidem colli-
gitur loco horum Patrum conscriptorum Præsidentem ac Senatores
supremi Regij Senatus successisse, quibuscum Rex communicat
legum ac pragmaticarum constitutiones, & ita voluit Francisc. Ho-
tomanus de verbis iuris in fine, sub tit. de senatu. c. 1. col. 3. & 5. Et
de populi Romani magistratibus & tribunis, & consilibus viden-
da est. l. 2. §. quod ad Magistratus, iunctis versiculis, iisdem tempo-
ribus. & versic. deinde cum post. ff. de origi. iur. & Morales in sua
chronica generali Hispaniæ, fol. 1. cū seq. & Hotoman. vbi supra.

CAPVT DVODECIMVM,

Quæ qualitas requiritur in Decurione.

S V M M A R I V M.

*Vniuersitatibus nihil nocinius quam quod indigni & mala con-
ditionis homines & iuuenes regant. num. 1.*

Infames

Liber Primus,

Infames de iure, vel de facto non assumendos in Decuriones.
numero. 2.

Decuriones non debent esse plebey. numero. 3.

Decurio in Hispania debet esse 18. annorum. nu. 4. *cum additione.*

Minor si ex rescripto Principis intret curiam non habet vocem in capitulo. numero. 5.

Minor non dat vocem per tutorem, vel curatorem. nu. 6.

Decurioni deficienti qualitatem, si non opponatur ei & recipiatur, securus postea erit. nu. 7. & nu. 26. *declaratur.*

Qualitates in decurionibus requisita. numero. 8.

Filius falsi testis per Inquisitores combusti an potest esse decurio. numero. 9.

Decurio ante nominationem in talem debet qualitates habere. numero. 10.

Decuriones malos aliquando exituros. num. 11.

Nobilitas & honor nihil profunt cum incontinentia vite. numero. 12.

Nobilitas virtute acquisita an praefertur illi, quæ est à genere. numero. 13.

Faciens aliquid ex præcepto an mereatur plusquam ille, qui ex mera voluntate faceret. numero. 14.

Nobili virtute carenti praefertur virtuosus. num. 15.

Nobilitas propter infamiam & vite turpitudinem amittitur. numero. 16.

Infames de iure vel de facto, qui. numero. 17.

Mutus & surdus furioso æquiparatur. numero. 18.

Reversus à legatione sine Principis permisso non admittitur in ordinem Decurionum. nu. 19.

Plebey qui dicantur. nu. 20. & quomodo ab antiquo sunt à nobilibus distincti ibidem. & nu. 22. *iterum & in quibus.*

Nobiles magis quam ignobiles ad Decurionatum vel Magistratum esse assumendos. nu. 21.

Iudeus & per Inquisitores damnatus an possint esse Decuriones. numer. 23.

Dispensatio ut quis voret quando valeat. numer. 24.

Tutor an capiat decimam ex iure presentandi. num. 25. & ibi an pupillus vel tutor presentet.

Tolerantia & dissimulatio Principis an dispensationem inducat. numero. 26.

DE qualitate istorum Decurionum est videndum de qua factis erat prouisum per Regni leges, & per leges factas in Curijs a vbi ego Procurator Granatæ satis clamaui, quia vniuersitatibus nihil est, quod magis officiat, quam quod indigni, & malæ conditionis homines, & iuuenes, & malorum morum assumantur ad regimen f Reipub. b Et quod est deterius: hæc officia ita sunt venalia, quod si huic morbo non resistatur, aliquando continget in foro, & subhastatione distrahi c. Debet itaque Decurio esse bonorum morum & vitæ honestæ. l. generaliter. §. spurios. ff. de decurionib. d debet esse integer fama, quia infamis de iure, vel de facto talem honorem f non potest adipisci. l. infamia. C. de decurio. libr. 1. o. e nec debet esse surdus & mutus. l. honores. ff. eod. titulo. f nec relegatus. l. in Patres. ff. eod. titulo. g neque conductores gabellarum. l. Decurio. ff. eod. titulo. h non debent esse plebei, i sed nobiles l. ex. l. honores. ff. eod. titulo. licet text. faciat in contrarium. l. falsi. §. fin. ff. de falsis. k Azo in summa istius tituli distinguit, quod plebeius Decurio non habet dignitatem officij, sed habet onera & munera illius officij. Sed quia in Hispania consuetudo est in contrarium, satis erit, quod sit nobilis moribus & vita honesta, ut in summa dicit Bald. in. l. ex Diui Pij. C. locati 1, & talis, ex quo Concilium non amittat honorem & auctoritatem. Et maxime hoc est inspiciendū in magna & splendida ciuitate, vbi alij consiliarij sunt illustres & nobiles: quod si talis impetret hunc honorem consilium poterit supplicare ex iustis & honestis causis, quod Princeps patienter sustinebit. capit. si quando. de rescript. debet etiam attingere ætatem vigintiquinq; annorum. l. ad Rempublicam. ff. eod. tit. nisi in subsidium m quando alij non reperiuntur, ut in paruis oppidis, vel municipijs, & hoc Romæ obseruabatur, nam ante annos vigintiquinque in curiam ingredi non licebat,

*Una Nota. Deno
tatur in his q
sunt in ordine
nobis est referen
dy. in. l. illi. §.
distenat. fo. l. 4.*

bat, refert Volaterranus. d. libr. 29. fol. 315. v. *surpatum est in Hispania*, quod si Decimum octauum *f* attigerint, possunt Decuriones fieri, ante hanc etatem non admittuntur nisi ex rescripto Principis, & tunc non ad vocem, vel suffragium dandum, sed ad *p* intereundum *p*, & tunc recipient sportulas, id est, salarium constitutum. l. spurius §. 1. ff. eod. tit. Et nota quod si ex rescripto Principis minor potest intrare Curiam non habet vocem in consilio *f*, nec in electionibus, Bart. in l. de pupillo. in princ. ff. de noui ope. n. nec etiam minor dat vocem per tutorem, vel curatorem in actibus *q* vniuersitatum *f*, secus si agatur de refamiliari, quia tunc dabit vocem per tutorem *q*, ita Bald. & Iac. in l. maiorem. ff. de pactis. Aliæ etiam qualitates requiruntur, & aliæ etiam repellunt Decurionem *f* iam creatum *f*, de quibus late per Azonem, in summa de decurio. Sed ad vnum aduerte, quod si Decurio recipiatur in quo qualitas aliqua ei resistit, si non opponatur *f* securus erit postea, quia amplius non remouetur. quia turpius elicitur quam non admittitur *o* hospes, ita notabiliter Lucas de Penna in Rubr. de decurio. lib. 10.

A D D I T I O

a [In curijs, quæ transcriptæ sunt in l. 1. & 2. tit. 3. lib. 7. Recopil.] Ex quibus legibus decerpitur primo, quod nominandus Decurio *8* debet esse *f*, primo naturalis Regni, vt apparet ex illa. l. 2. & ex dictis per me in l. 14. tit. 3. libr. 1. Recopil. vbi in fine alia quamplurima posui exteris Regni prohibita, & hoc si habiles & idonei in Regno haberi possunt, aliter enim exteris prouidebuntur, ex l. 1. tit. 4. libr. 7. Recopil. quæ sic debet intelligi, ne sit contraria dictæ l. 2. existenteramen idoneo in Regno, illi præstandus est Decurionatus, & alia officia iustitiæ danda, tum ne Regni arcana exteris inimicis pandat, tum etiam ob amorem, quem ad Regnum naturalis eius habebit, tum itidem melius naturalis sciet & percipiet Regno conuenientia, prout in prouisione beneficiorum late diximus in dict. l. 14. & idem Franciæ statutum esse asserit Rebuff. in 2. tomo constit. Franciæ, tit. de literis naturalitatis gloss. 2. per totam. vbi & inquit, qui sint in hoc casu exteri, de quo dixi aliqua in l. 19. tit. 3. libr. 1. Recopil. Secundo deducitur ex dicta. l. 1. tit. 3. lib. 7. *m* Recopilat. quod talis nominandus Decurio debet esse *n* ciuis, vicinusque & habitator populi aut ciuitatis vbi creatur Decurio, propter

pter amorem Patriæ & propter alias rationes supra assignatas, ijs
 enim naturalibus potius quam alijs sunt dicta officia conceden-
 da, secundum Auenda. cap. 19. Prætor. nu. 17. lib. 1. & idem erit si
 per decennium ibidem habitatores fuerint, secundum text. in. l. 5.
 tit. 2. lib. 7. Recopil. vel ex alijs causis, ex quibus naturalitas ac-
 quiritur, relatis per text. in. l. 2. tit. 24. parti. 4. & refert Auenda.
 vbi supra. Puta per matrimonium, vel quando originarij sunt, &
 veniunt ibidem morari, vt inquit. d. l. 1. tit. 3. lib. 7. Recopil. Puta
 quia aui sui, vel parentes ibidem vicini, & naturales fuerunt, licet
 ipsi filij non contraxerint ibidem vicinitatem, eo quod ibi mor-
 rabantur, veniunt tamen nunc ibidem morari, tunc enim propter
 aui vel parentis originem naturalitatem retinuerunt, ex d. citis per
 nos in. d. l. 19. tit. 3. lib. 1. Recopilat. Ideo nimirum si venientes
 ibidem morari, vel habitare possint in Decuriones eligi, licet vsq;
 tunc ibidem non habitauerint, neque vicinitatem contraxerint.
 Etenim debet esse bonis indotus moribus, pacificus, boni intelle-
 ctus, non surdus, nec mutus, & ætatis 18. annorum, vt in progressu
 istius finet Capituli author noster demonstrabit. Item non debet
 esse noxiter conuersus, licet si descendat ex eis poterit eligi, vt infra
 glossis sequent. dicemus. Neque debet esse infamis, aut per Inqui-
 sitores hæresum ipse, neque pater eius, vel mater castigati, & puni-
 ti, secundum text. & eius dispositionem in. l. 3. & 4. tit. 3. lib. 8. Re-
 copil. & probatur ex. c. 2. §. hæretici. & ca. statutum. 2. de hæreti. in
 6. l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. Pinciana instructio. c. 11. anni 1488.
 Siue in ca. de insti. cathol. c. 29. quæ refert Rojas de hæreti. 2. parte,
 assertione 42. vbi dicta iura intelligit, in hæreticis semel lapsis, &
 non incorporatis vnitati Ecclesiæ, vel in relapsis, qui etiam si cor-
 recti & poenitentes sint, eorum filij & nepotes iuris prohibitioni-
 bus sunt obnoxij, secundum gloss. verbo, Incorporatos. in dict. c.
 statutum. 2. eo quod relapsi non incorporantur vnitati Ecclesiæ,
 sed sine audientia Curie seculari traduntur etiam si sint emenda-
 ti, capit. ad abolendam. §. illos quoq; de hæreti. c. super eo. eod. tit.
 in. 6. quanuis eis, vt ibi dicitur, Sacramenta poenitentia, & Eucha-
 ristia concedantur: vt runque tamen in. d. c. statutum. 2. requiri-
 tur, videlicet, quod sint emendati & reincorporati, & sic in relapsis
 tenet Rojas vbi supra, dictam opinionem cum Ioan. Andr. & alijs
 per eum relatis, contra Dorn. & alios ibidem relatos aliud tenen-
 tes, & sic intelliges illam. l. 3. tit. 3. lib. 8. Recopil. quæ in igne etiam

combustis loquitur, & cum generalis sua sit dispositio nimirum si ex dictis declaranda sit, & intelligenda prout expressè intellexit idem Rojas vbi supra in singularibus in fidei fauorè singulari. 66.

9 Sed an idem sit in filiis falsi testis ꝑ Inquisitores dictos combusti, vide Simancas vbi supra, titul. 64. de testib. numero. 96. Et an receptus inciuem si naturalis loci non est, poterit ibidem Decurio creari, dic quòd non, ex dictis per Pelaez de maiorat. 1. parte, quæstione 5. i. numer. 8. Et notandum est, quòd dictas qualitates

10 debet Decurio habere antequàm nominetur ꝑ in talem ex Bart. in l. impuberem. ff. de falsis. & Suarez allegat. 12. fol. 147. pagi. 2. in medio in antiquis, & Auenda. cap. 12. Prætorum. num. 13. vers. octauum est. libr. 2. neque sufficeret si lite pendente superuenirent qualitates, secundum Bartol. in l. excusantur. in princip. ff. de excusat. tuto. & ex dictis per me in l. 4. titul. 1. libr. 2. Recopil. num. 2. notandum est etiam quòd ille, qui reassumpsit, tonsuram non potest ad Decurionatum aspirare, ex l. 3. titul. 4. libr. 1. Recopil. vbi diximus aliqua. Item ille, qui est publicus concubinaris, qui quidem neque in electionibus præstabit votum, secundum Auenda. c. 26. Prætor. nu. 18. vol. 2. Sed si hoc vltimū obseruaretur, pauci essent, qui in Decuriones eligerètur, & paucissimi, qui in electionibus vota præstarent, quod Deus omnipotens medeatur prout potest.

b [Reipub.] Idquæ nostris temporibus propter peccata & scelera nostra ad oculos vidimus aliquando fieri & provideri. Et vix populo aut ciuitati vbi Rectores sunt pueri. Et memini me legisse in libro antiquo Hispano sermone conscripto compositoq; per fratrem Fray Francisco Ximenez de la orden de los menores, quem credo fuisse illum eximium virum, qui debellatus est Oran dum esset Cardinalis & Archiepiscopus Toletanus, hic enim in tratado vocato, de la naturaleza angelical, tratado. 4. cap. 49. inquit, q

11 ventura erant tempora ꝑ vbi in concilijs & congregationibus ciuitatum & populorum Rectores erunt pueri & iuuenes, & de infirmis & male morigeratis hominibus, & velit Deus ne nunc aduenirent tempora illa, inibi tamen inquit Author ille per paruum tempus ex Dei misericordia hæc duratura, eò quòd reformatione meliorabuntur, & faciunt ea quæ dixit ipsemet Author, en el segundo tratado. cap. 7. & in tertio tratado. capit. 58. traditur, quare permittit Deus malos Rectores.

c [Distrahi.] Quod quàm euitandum esset, nemo est, qui ignorare possit,

re possit, & experientia rerum Magistra declarat, & declarabit in
 palterum, si non medeatur, quot mala & quanta proveniant ex
 similibus venditionibus horum officiorum, essentque interdige-
 da ex preste similibus officiorum & aliorum publicorum emptio-
 nes, & venditiones multa enim quantumvis liceat fieri, non tamē
 detet, neque convenit Reip. & sic spero aliquando, med. in dū hoc.
 [Honestas.] Nihil enim prodest honor aut nobilitas cum in con- d
 tinencia vitæ, & bonorum morum corruptione, in dū potius in 22
 opprobrium adducitur, prout latissime & optime discutit su. mo-
 re, Tiraquel. de nobilitate. c. 2. per totum, quem refert suffice-
 ret, tractat tamen eleganter Oforius de nobilitate civili libr. 2. fol.
 182. in parvis. versic. sexto, cum sequent. & Dominus Franciscus
 Sarmiento in suis Selectis, libr. 1. c. 11. nu. 6. & libr. 7. c. 16. nobili-
 tasque nuda virtutibus inutilis est, ut & per. Oforium. d. libr. 2. fol.
 184. in fine cum seq. Tunc enim nobilitas esse in honore cōpit,
 cum primò parentum meritis, deinde magnæ virtutis expectatio-
 ne consecuta est, ut inquit ipsemet Oforius vbi supra, libr. 1. fol.
 159. pag. 2. in parvis, cum seq. vbi singulariter loquitur. Ita ut sit
 in contentionem deductum, num ille, qui ex se proprio propter
 ejus merita & virtutes nobilitatem acquisivit, sit præferendus illi, 21
 qui ex antiquis parentibus illam recipit, inquit enim glo. in cap. 13
 nunquam. 76. dist. quod ille, qui natus est ex parentibus proflus
 alienis à virtute, dum tamen ipse sit bonus, melior est, quam ille,
 qui natus est de bonis parentibus, licet etiam sit bonus, quam gl.
 sequitur Barbat. in repet. c. grandi. col. 8. de sup. neg. praela. & Ab-
 bas in c. pen. nu. 4. de præbend. refert Tiraquel. de nobilit. cap. 5.
 nu. 6. & latè Matienço in dialogo relat. 3. part. c. 4. nu. 1. cum se-
 quen. & Oforius in d. libr. 2. fol. 181. versic. septimo postea quanti-
 cum seq. quod tamen verum est respectu maioris laudis, secus ve-
 ro est respectu maioris meriti, & prærogatiæ, secundum Bald. in
 l. advocati. & in l. nemini. C. de advoc. diu. judi. & Abb. & Tiraq.
 vbi supra. & hic inquit glo. in Clem. 1. verb. seipsu in. de reliq. &
 vene. sanct. & glo. in c. licet. de voto, quod respectu meriti plus me-
 retur, qui aliquid facit ex præcepto, quam qui ex voluntate, secus re- 24
 spectu laudis, quibus adde Francum in c. accusatus. 6. fin. de hære.
 in. 6. & Abb. col. 2. in. c. magne. de voto, & eundem Abb. io. q. quā
 quidam de iure pat. & per consequens est præferendus, qui sua vir-
 tute, & parentum imaginibus pollet, ei, qui altero tantum nititur,
 C 3 secun-

secundum Cyn. & alios relatos per Tiranquel. di. c. 3. de nobilitate. num. 7. & Matienço. vbi supra num. 1. vbi sic dicit declarandum lib. 8. titul. 3. part. 2. Nobilitatem carenti virtutibus præfer-

15 turille, qui virtutibus præditus ¶ est, ex tex. in. c. nos qui. 40. dist.
 & cap. illud. ea. dist. vbi notat Cardin. Alexan. & alij relati. per Tira-
 quel. dist. cap. 5. num. 16. & 17. vbi a num. 1. quam plura pro hac
 b parte adducit, & fundat quomodo nobilitas sine virtute inanis res
 16 est. Imo & propter infamiam & vitæ turpitudinē nobilitas ¶ amit-
 titur, vt per Tiraquel. vbi supra. cap. 24. q. 2. ubi publicæ inuidie c.

c [Lib. 1. o.] Infamibus enim portæ dignitatum nō patent, ex cap. infamibus, de regul. iur. in. 6. l. 2. C. de dignit. lib. 1. 2. & ideo infames non possunt esse Advocati: neque Iudæi, quia eis nulla ad honores via patet, vt. l. fin. C. de Iudæis, not. Tiraque. vbi supra. c. 2. 9.

17. *hum. 13. Et qui dicantur infames de iure ¶ vel de facto, videtex. in l. 2. 3. & 4. tit. 6. par. 7. & text. in l. 7. eod. tit. & part. & l. asin. 2. l. ed. licundos populos. nu. 43. & 44. C. de sum. Trini. & infamia iuris est maior facti, secundum gloss. infamia in §. porro. 3. q. 7. allegata ad hoc per Tiraquel. vbi supra. c. 37. nu. 70. vbi inquit adesse gradus infamiae, sicut nobilitatis & honoris.*

18 f. [ff. eod. tit. 4] Mutus enim & surdus + furioso equiparari solent.
 1. post. l. conceptam, ubi Bal. ff. de ex cul. tut. l. cum prator. §. fin. ff. de
 iudic. l. discretis, ubi Doct. C. qui test. fac. pos. ex quo inquit Bart. in
 l. ex facto. nu. 28. ff. de vulga. q. sicut furioso & mentecapto substi-
 tutio exemplaris fit, & ita mutus & surdus fieri potest, cuius opimo-
 nem dixit communem Alex. ibidem num. 41. & Deci. in l. huma-
 nitatis, num. 6. C. de impub. & alijs, relati per Molinā, de primoge.
 lib. 1. ca. 3. num. 56, & 57. ubi a num. 40. cum pluribus sequen. pro-
 sequitur an mutus & surdus succedant in maioratu & feudo: quod
 si circa hæc dubitationi locus datur, multo fortius circa populi gu-
 bernaationem mutus huic & surdus committendam. Et nota q. de-
 bet esse mutus & surdus copulatiue, vt requiritur in dist. 1. hono-
 res, hic enim à fatuis & Brutis nō multum differt, vt inquit Viglius.
 §. quinimo inst. de mil. test. sup. oroyah, teoil, mule & fanchonay

g. ¶ L. in patres. ff. de tit. Julias est. l. Imperatores, ubi & in relegato
ad tempus loquitur, ita ut reuersus à Relegatione non possit sine
19 Principis permissu ordinem ingredi ¶ Decurionum, quod tamen
usque hunc nondum vidi dubitatum: Si tamen Relegatio est per-
petua, eo quod est poena infamiz, secundum Auerdand. cap. 6. Prat.

nu. 17. in fine. lib. 2. diuini. si prius à Decurionatu. Et qui sint
Relegati ex tit. de idter. & rel. decerpes, & ex l. 10. tit. 3. 1. parti. 7. d
& ex l. 1. tit. 2. 4. lib. 8. Recopil.

[Li. Decurio. & eod. J. cōductioq; gbellarū & Regionū reddituū, h
vel propriū ciuitatū, aut locorū vbi Decuriones sunt inter-
dicta est eis omnino. in q; & fideiussores esse in talibus cōductio-
bus prohibetur, ex tex. in l. 3. tit. 5. lib. 7. Recopil. & l. 4. & 9. tit. 10.
lib. 9. Recopieiusdē, & notat. A. ueda. c. 12. Pre. nu. 3. 3. verli. octauū
est, lib. 2. neq; possunt esse Regatarij, vt probatur in l. 2. o. ti. 3. lib. 7
Recop. & dixi in l. 2. 5. tit. 7. lib. 3. eiusdē Recopil. non tamen eis est
indecorū Emphyteotas esse, scūdū Tiraq. de nobili. c. 37. nu. 81.

[Plebeij sed nobiles.] Dic Plebeios, vt quia Mercatores, quos à
Plebeios ꝑ vocāt Iureconsultus in l. nobiles. C. de commer. & 20
mercat. vel quia artem mechanicam exerceant, de quibus per Ti-
raquel. vbi suprà. c. 34. nobiles vero dic quia sanguine, literis, vel
militia nobilitatem adquisierunt, ijs enim modis adquiritur, vt li-
cet videre ex Tiraquel. de nobilitate, & Plebeij à nobilibus ab anti-
quissimis temporibus fuerunt distincti, Romulus enim sic eos di-
stinxit, vt licet videre ex historia iuris ciuil. Romani Valentini For-
sterij in pag. 1. 1. & ex Don Fran. Sarmiento, lib. 7. select. sent. ca. 7.
Et q; Plebeij Decurionatum assequi nō possunt, vltra tex. hic alle-
gatū notat alijs probans & alia inferēs Tiraq. vbi suprà. c. 2. o. n. 2.
& 3. & sic optimo iure auctor hic, Decuriones nobiles esse debere,
ait. Ad honores enim Magistratus & dignitates ciuitatū nobi-
les assumēdi magis sunt ꝑ quā ignobiles, suntq; ceteris paribus pre- 21
ferēdi, tex. in §. 1. in prin. verbo vni obsecuri, & iterū in vers. interim.
& in verbo vniuersi nobiles, rursumq; in §. fina. ibi vñquēq;
nobiliū, in auth. de defens. ciuit. vbi gl. super verbo nobiles nota-
tat, nobiles debere eligi, in ibiq; Ange. id notat aduersus statuta
Tusciae disponētia, vt nobiles Decurionū munera nō adipiscātur,
vt sint strictē interpretāda tāquā cōtraria iuri cōmuni & rationi,
prout in terminalis refert alia plura iura allegādo Tiraque. vbi suprà
cap. 20. nu. 1. cū seq. à quo desumpsit Matienço meo, videri, in dia-
logo relatoris. 3. p. c. 3. n. 3, & Tiraq. vbi suprà. nu. 3. id probat testi-
monio diuinarū literarū, nā Deuter. c. 3. ita scribitur, Tuli de tribus
vestris viros sapientes, & nobiles, & constitui eos Principes, tribu-
nos & centuriones. Et Ecclesi. 10. Beata terra cuius Rex nobilis est,
aut vt alij vertunt, filius nobilium, & Machab. 20. 1. cap. 3. scribitur

Antiochum Regem suum egredi praefecisse Lyfiam hominem non
 bitem, & ex genere Regio, idque suo more pluribus confirmat, me
 dij Tiraquel d.c. 2 o. nu. 1. cum seq. vbi nu. 2 o. rationem annedit,
 ex glo. in c. illud. 2 o. distin. ex eo quod pro nobilibus semper alias
 praefinitur, neque praefinitur nobiles prodece Principem, neq;
 per consequens Patriam, & ibi plura Tiraquel refert, & nu. 2 1. ra-
 tionem huius rationis assignat, & nu. 2 2. quod maiorum nobili-
 tas posteror ad virtutes suo exemplo excitat, item plebei nobiles
 timent, nobiles autem non respiciunt personas, sed rectum & iu-
 stum iudicium, ut per Afflic. in constit. Sicil. Rubrica 38. libr. 3.
 constit. & Matienzo vbi supra num. 4. Item nobilibus conceitum
 illustatur plebei autem obscuratur, & ideo in ista ratione asseret
 o. bae Azor relatus per Authorem hic nu. 3. quod plebeius Decurio
 non habet dignitatem officij, sed habet munera, & onera illius of-
 ficii, idq; pluribus alijs rationibus fundat Doctor Heredia, in suo
 dechado de jaezes fol. 71. cum sequent. aliquibus in parois, & sic
 in pluribus locis Sacra sepeur & in historijs, & exemplis Ro-
 manorum nobilitatem consideratam esse, & commendatam res-
 fert Tiraquel vbi supra d. 2 1. per totum, & cap. 2 o. nu. 4. cum seq.
 alijs, quibus a quo eo tacito omnia haec & alia desumpfit Doctor
 Heredia vbi supra fol. 2 3. cum seq. Idque adeo verum est, quod ab
 22 ipso mundi principio p. discrimen nobilitatis & ignobilitatis est
 constitutum, aut certe paulo post, nempe ab Abel & Cain, ut re-
 fert Tiraquel vbi supra d. 3 7. nu. 1 & 7. sunt nonnulli, cum sequen-
 7 2 pag. 562. & sic ut ibi per eum num. 16 q. in habitu, & vestitu etiam
 antiquitus distinguebantur nobiles ab ignobilibus, & eadem in
 ppenarium impositione, nobiles enim no tam graviter quam igno-
 biles puniuntur, ut per eundem Tiraquel lib. 2 o. m. 104. imo &
 in forma exequendi poenas distinguantur, nobiles namque non su-
 spiciuntur laqueo, ignobiles vero sic, ut ibidem Tiraquel d. 3 7
 nu. 53. & textu in l. 24. tit. 2 1. part. 2. Sic & nobiles non in car-
 cerantur pro debilis vel. 4 tit. 2 libr. 6. Recopil. vbi Doct. neque
 torquentur, ut ibi ignobiles vero sit, Et adeo nobilitas semper co-
 mendant fuit, ut & in sessionibus Salutationibus & alijs id genus
 praefertantur nobiles, ut per Tyraquel d. capit. 2 o. nu. 5 1. cum seq.
 & per text. optimam in l. 2 3. tit. 2 1. part. 2. & cum in multis praef-
 ferantur nobiles, merito quod & in allocatione Decurionatus sint
 praefertendi, & ad id per Reges plurimum esse attendendum, prout
 omnia per

per Innotisissimum Regem nostrum disponitur & responderet attendendum fore, in Curijs de Cordoua, anni 1570. petitione 75. dum ibi supplicatum extat Regi, vt dignaretur deinceps officia Decurionatus nobilibus præbere, & non alijs, sed prohi dolor, fortassis, quia virtutes & merita in nobilibus deficiunt, & non sufficit nobilitas, nisi & virtus detur, hac tamen data virtute, vel saltem non constito de contrario, nobiles essent ad hæc Decurionatus officia & ad alia præficiendi, vt & traditur per Augend. ca. 19. Prætorum. numer. 17. libr. primo. & desumitur etiam ex l. rescripto. §. fina. ff. de muner. & honor.

[ff. de Falsis.] Nam, vt inquit Summus Pontifex in cap. eam te. de k rescript. pro eo verò, quòd Iudæus sit ipsum designare non debet, vbi Belin. & Ripa, plura cumulant, & bonus est etiam text. in extranag. dignum arbitantes, Ioan. 22. de Iudæis, vel inter communes, & illud Paul. ad Rom. 1. cap. 10. & text. & gloss. in cap. pen. de præbend. & ibi Abb. & alij, & Decius in cap. cum aded. de rescript. Rochus in ca. fin. de consuet. charta 20. alia allegantes, & sic inquit Rodericus Camorensis in speculo vite humane, libr. 1. capit. 8. relat. per Matienço, in dialogo relatoris. 3. parte, cap. 3. in princip. quòd de terrenæ carnis disputare claritate, nihil aliud est quàm de stercoreis aut luti claritate certare, nam vt inquit gloss. in cap. quoniam vetus. 24. quæst. 1. Piscatori Petro, Fabri filio successorem querimus non Augusto, quam commend. Præposit. in cap. constitutis. 2. de appellationibus. & ibi Abb. nume. 11. Ripa cap. ad aures. nu. 17. de rescript. Selua de beneficio. 3. parte, quæst. 7. Tiraquel. de nobilit. cap. 20. nu. 16. & nu. 14. & 15. alia dicit. Et sic inquit Phalaris primus Agrigentinarum tyrannus ille quidem sed doctus, Axiocho interroganti, quid de nobilitate sentiret, respondit, gloriari de nobilitate vt de alio quouis bono, non indecensest. Ego autem vnam nobilitatem, virtutem noui, cætera fortanaminam humili generenatus, vt bonus, ita Regum & omnium hominum nobilissimus fieri potest. Contrà vero, aliquis parentibus bonis ortus, malus euadere potest, ac tum seipso, tum vilissimis quibusque ignominior. Sic & Matienço vbi supra, plura nobilium vitia commemorat. Qua de causa & habemus ab antiquo, & nostris temporibus notum est, plures infimi generis homines ad regna, principatus & dignitates ascendisse, vt licet videre ex Tiraguello, vbi supra capit. quarto. numer. sexto. cum sequentibus

pluribus, & quo eo tacito desumpsit meo videri Doctor Heredia
 in dicto tractado, dechado. de juezes, folio 52. cum sequentibus
 aliquibus, & idem Tiraquellus vbi supra, capit. 32. numero sexto.
 cum sequentibus pluribus, refert plures adfuisse Reges & Principes,
 qui manu propria terram coluerunt. Et in nostro Regno, quot
 domus ex infimis sunt excelsa Principis, & alibi vbiq;, quid enim
 (vt inquit Plutarchus relatus à Tiraquel. dict. cap. quarto, num. 32.)
 aliud nobilitatem existimamus, quam antiquas diuitias, vel anti-
 quam gloriam? quarum rerum neutra in nostra potestate est. Si
 quidem altera in fortunæ arbitrio sita est, altera ex intemperantia
 humana proficiscitur, & in aliquibus excitatur, & in alijs vix tue-
 tur, & in alijs labitur, vt optimè per Olorium, de nobilitate ciuili,
 libr. secundo. in princip. qui ibidem fol. 181. versic. septimo postea
 quàm cum sequentib. examinat quæstionem, quis præferatur con-
 secutus à seipso gloriam an qui à maioribus retinet, & diximus su-
 pra isto capite. Item & ex Regijs legibus, illi tantum prohibiti
 sunt officia hæc & alia publica habere, qui per Inquisitores hæ-
 resum sunt puniti, & eorum concrematorum filij & nepotes vsque
 ad secundam generationem per lineam masculinam & primam
 per femininam, vt in propositum inquit Auenda. capit. 19. Pra-
 torum, numer. 20. libr. primo. & qualiter hoc intelligatur, vide Ro-
 jas in tracta. de hæreticis. secunda parte, assertionem 42. & dixi su-
 pra eodem numer. octauo. & sic inquit textus in l. tertia. §. fina. ff.
 de decurionib. Iudæos posse esse Decuriones, & sic cessare hodie
 text. in capitul. constituit. decima septima quæstione quarta. cum
 gloss. ibi probantem, quod neque illi, qui ex Iudæis sunt, possunt
 officia publica exercere, vt tenet Bartolus in l. omnes. C. de de-
 curionib. libr. decimo. & Romanus singular. 107. relati per Ti-
 raquellum de cessante causa, limitatione 12. numer. vndecimo. vbi
 numer. decimotertio. annectit, rationem scilicet, nè adhuc re-
 stent reliquæ Iudæismi, & Couarruias in Clementina, Si furio-
 sus. prima parte. §. secundo. numer. sexto. & Rojas in specialibus
 fauore fidei singulari 104. & Cordoua in quæstionario. quæstio-
 ne 54. pagina 432. & in promouendis ad Episcopatum dispo-
 nit. l. 23. titul. 5. partita. 1. veruntamen ex eadem ibidem, & ex
 Tiraquel. in dicto numer. decimotertio. & ex Couarruias vbi su-
 pra. 4. 5. & 6. conclusionibus, concordari hæc possunt, vt neque
 hodie cessent scilicet, quod lex illa. 3. §. fina. ff. de decurionib. pro-
 cedat,

cedat, non in Iudaïs Iudæis viuentibus, sed in effectis iam Christianis, & ijs ita demum officia publica conferantur, dum tamen non sint ipsi nuper ex Iudaica lege, aut Mahometica conuerſi, in quibus nuper conuerſis dictum cap. constituit intelligi poteſt, ſed ſunt tales, quod poſteri eorum ab antiquo legem Chriſti ſumpſerunt, & à primis cunabulis omnes eius ſcendentes ſunt baptizati, itaque vt inquit Tiraqueſius dict. nũme. 13. & voluit Auend. dicto numer. 20. diſtiſſimè probati ſunt, ij enim ad dicta poſſunt aſſumi officia, vt infra paulò poſt dicemus. Et ſic ceſſant omnes contradictiones, & hunc intellectum ad dict. capit. conſtituit, aſignat ibi gloſſ. & Doctor Heredia, vbi ſupra fol. 58. & placet mihi, & fol. 56. cum ſequentib. alium ibi ipſe aſignauit intellectum, verum experientia compertum habemus primum intellectum eſſe verum, & ex dictis authoribus comprobatum.

[C. loca.] Hinc colligitur omnium concordia, ſcilicet, ignobiles virtute tamen & bonis moribus præditos non eſſe excludendos ab ijs officijs, ſed admittendos potius, vt expreſſè probatur in l. decimaſeptima. columna prima. titulo tertio. libro ſeptimo Recopilationis. Virtute enim nobilitas acquiritur, vt per Tiraquellum de nobilitate, capit. quarto. numer. primo. cum ſequentibus vbi numer. decimoſexto. inquit, habentem virtutes præferri nobilibus carenti, cæteris tamen paribus omnino nobilem præferendum, vt per Tiraquellum ibi capit. 20. numer. decimoſeptimo. imo & ſi tanta virtus non reperiretur in nobili ſicut in ignobili, præferretur nobilis ſi aliàs virtute non careat, & ſic licet ex Iudaïs ſcendentes ad hæc officia non excludantur, dum tamen aliàs idonei ſint & non ex prohibitis à lege, tamen vbi reperiuntur nobiles benemeriti, prout reperiri poſſunt, iſti à Regibus & Principibus ſunt nominandi, vt in effectu reſoluit Heredia, vbi ſupra fol. 58. allegans ad hoc Auend. in dict. cap. 19. nu. 14. verſic. cæteri libr. 1. Prætorum, quæ omnia notanda quia ſic nō reperiens.

[In ſubſidium.] Vt probatur in l. non tantum. §. 1. ff. de decurio. niſi ſit impubes, vt per Suarez, allegatio. 12. in principio.

[Non reperiuntur.] Vt inquit gloſſ. in l. ad rem publi. ff. de decurio. & notat Gomecius in regul. cancella. de trien. poſſ. quæſt. 28. in 16. caſu negligentia.

[Attigerint.] Aliàs compleuerint, vt in l. decimaſexta. titulo 3o tertio. libro ſeptimo Recopilationis probatur & diſponitur, in caſu

casu tamen. l. decima septima. versicul. Però si dentro titolo tertio. libro septimo Recopilationis. viginti requiruntur anni, & vide Suarez, allegatione duodecima. in principio. Ad utendum tamen 20. requiruntur ex l. decima septima. eodem titulo tertio. libro septimo. in columna penultima, in principio. ibi, vñ del y lo tenga.

p [Interessendum.] Et sic vidi iam in facti contingentia factum
24 cum quodam Rectore, & quando valeat dispensatio ꝑ super voto præstando, vide Suarez dict. allegatione 12. & Auend. cap. 19. Prætorum. numer. 16. in princip. libr. 1. & an censeatur dispensati cum minore, cui datur officium, vide per Franciscum Marcum in decisione Dalphin. 263.

q [Per tutorem.] In iure tamen Patronatus. & præsentatione clericorum ad capellanias, quanvis non sint de actibus vniuersitatum, sed de re familiari videatur, procliuior sum in ea sententia, vt tutor vel curator Pupilli non possit capere Decimam ex tali iure
25 præsentandi ꝑ, itaque si ad decem Capellanas habet pupillus præsentare decem Capellanos, non habeat tutor aut curator ius præsentandi Capellani, ad decimam Capellaniam, cum Cassanaro & alijs relatis per Bacam, de decima tutorum capit. 23. per totum maxime à numero 26. cum sequentibus, vbi allegat Rochem era stantem an Pupillus possit præsentare & an requiratur auctoritas tutoris, vel curatoris, & quis præferatur præsentatus ne à Pupillo an à tutore vel curatore. De quo & per Lambertinum de iure patrona. artic. 9. secundæ quæst. principa. primæ partis libri secundi, vbi & in. 13. artic. 2. quæst. principa. secundæ partis libri secundi, quærit, quid erit in populo habente ius patronatus, in quo populo ad sunt minores, an ipsi vel tutores erunt ad hoc admittendi, & in nostro proposito habemus text. in l. spurius. §. minores. ff. de decurionib. probantem, minores Decurionum sportulas accipere, suffragium tamen inter alios non asserre: neque itidem per tutores vel curatores ex communi Stylo. & practica præstabant, præsertim cum antè 18. annum impletum minores non possint Decurionatum habere, & ab inde vsque ad viginti quinque, nisi ex particulari Principis indulgentia votum præstare non possint, vt per Suarez allegatione duodecima in principio. & sic quo ad suffragium præstandum remanet in suo esse dispositio antiqua, vt debeat esse ætatis viginti quinque annorum

rum tactorum saltim, neque quoad hoc debet censerī correctam dispositionem antiquam, de qua hic per Authorem in numer. 4. nisi ex speciali Principis permissione, quæ facilliter conceditur illis qui sunt 18. annorum, præsertim ijscē temporibus, ubi experientia videmus ætates abbreviari & discretionem aduenire minori in tempore.

[Requiruntur.] De quibus in primis additionibus huius capituli diximus.

[Iam creatum.] De quibus remissivè per nos in l. tit. 25. lib. 4. f. Recopil. & præsertim est vnus casus in l. quarta. tituli. tertio. libro septimo Recopilationis. alij sunt in l. 8. 9. 10. 11. 15. & 20. eiusdem tituli. 3. & libr. 7. & in remissionibus positus in fine illiusmet tituli 3. alios casus reperies.

[Libro 10.] Multa enim per patientiam tolerantur, quæ si in iudicium deducta fuissent non tolerarentur, vt inquit text. in capit. cum iam dudum. de præb. & faciunt dicta per Hippolyt. in præti. §. sequitur. numer. octauo. cum quinque sequentib. & per Guldonem decisione 221. relatum per Boerium decisione 344. numero. 1. per Iasonem & Decium relatos per additionem Barto. in l. si duo patroni. §. idem Iulianus numer. 10. litera. A. ff. de iure iuran. & dicta per Antonium Gomecium, tomo secundo. capit. 11. numero 17. ad finem. & per Couar. in præti. Quæstionib. capit. 4. numer. nono. colum. secunda. Decius in l. in ambiguis. §. non est nouum. numer. quarto. cum sequent. ff. de regulis iuris. & Bernar. Diaz, Regula 753. & Boerius decisione 171. numer. 15. vsque ad 24. & alibi pluries. Crederem tamen quòd si qualitas ¶ deficiens omnino inhabilem redderet ad Decurionatum taciturnitas concilij nihil prodesset, sed si esset talis, quæ licet à principio excluderet ab adeptione officij, non tamen ex toto inhabilitat, & labente tēpore potest suppleri, taciturnitas noceret, de quo tūlatius cogitabis. Et an tolerantia & dissimulatio Principis in actu à iure prohibito inducat dispensationem vide Abb. in capit. quia circa. numero octauo. de consanguinitate & affinitate. & Auend. capit. primo. numero. 30. libr. primo. & Suarez allegatione 12. fol. 147. pagin. secunda. cum sequent. in antiquis, & quid in minore promotio ad officium an tensesatur dispensatū, vide Franciscum Marcum decisione 263. & Abb. in capit. præterea. numero. vndecimo. de testib. cogen.

CAPVT XIII.

Qualiter acquiratur possessio Decurionatus.

SUMMARIUM.

Creatio Decurionum sicut & aliorum officiorum concilio spectabat. nu. 1. & 2. quod ad solum Principem vel cui ex consuetudine, foro aut privilegio competit.

Decurio ex sola electione non acquirit possessionem. nu. 3.

Electus & confirmatus non acquirit possessionem ubi installatio requiritur. num. 4. & nu. 5. ad officia secularia extendit. & numer. 9.

In officijs tria requiruntur, electio, acceptatio & ingressus officij. nume. 6.

Quoad possessionem & proprietatem eligendi quod tempus requiritur. numero. 7.

Installatio quid est. numero. 8.

Electus & confirmatus non potest ea, quae sunt ordinis ante consecrationem facere. num. 10.

Electus confirmatus potest dare licentiam causa studij absentandi. numer. 11.

Potestates Ecclesiasticae duae sunt. nume. 12.

Potestates seculares ante adeptam possessionem officij administrare non possunt. num. 13.

Possessionem beneficij qualiter adipiscatur Decurio cum est creatus. Ad cuius evidentiam est notandum quod licet creatio istorum Decurionum spectabat ad Consilium, sicut creatio aliorum officiorum, ut inquit text. & ibi Doct. in l. obseruare, C. de decurionib. libr. 10. Sed hodie secundum leges ordinamentum, ad solum Principem spectat promissio, nisi consuetudine vel privilegio spectet ad consilium, vel ad aliquem alium, utrunque sit esse

fit est videndum, an ex sola electione vel prouisione adipiscatur
 Decurio electus possessionem officij antequam recipiatur à con-
 silio, & antequam detur ei sedes ¶, & in alijs terminis putà in digni- 3
 tate, & beneficio Ecclesiastico disputat ad partes Abb. in ca. trans-
 missam. de electio. & concludit, quòd si de consuetudine sit instal-
 latio ei, electus & etiam confirmatus non adipiscitur possessionem c
 ¶ administrandi d. Et vniuersalis consuetudo Regni est, quòd De- 4 d
 curio electus intret curiam, & iuret deputeturque ei sedes, & ante-
 quam illa fiant non habetur pro consiliario. Similem questionem
 ponit Bald. in l. priuatorum. C. de iurisd. omn. iudic. An electus &
 confirmatus antequam iuret, & intret officium habeatur pro po-
 testate, & concludit per certa iura, quòd antequam intret prouin-
 ciam non habebit ¶ possessionem officij e, sic erit in proposito, q
 ille non habebitur pro Consiliario antequam intret Curiam, neq; 5 e
 antè poterit administrare, & facit notabilis determinatio Bald. in
 l. 1. ff. de offic. præs. Aug. vbi dixit, quòd in officijs tria requiruntur,
 Electio, Acceptatio, & Ingressus officij ¶, & ideo dicit quòd pote- 6
 stas antequam intret Palatium non potest exercere officium, quia
 non dicitur in quasi possessione f, & per ista & alia, quæ possunt f
 adduci concluderem, quòd etiam si in prouisione Regia dicatur,
 quòd si consilium non receperit consiliarium ab eo creatum, quòd
 habeatur pro recepto, quòd non poterit administrare donec in-
 tret Palatium & recipiatur per consilium, & cum accidisset de fa-
 cto ita respondi g.

g

Ad D I T I O.
 [Ordinamenti.] Quæ est l. 1. tit. 4. libr. 7. Recopil. & ex spe. a
 ciali dispositione. l. 1. cum tribus sequent. tit. 2. eod. libr. 7. Reco-
 pil. & ex. l. 2. tit. 1. libr. 4. Recopil. vbi diximus.

[Aliam.] Prout competere potest, & seruandum disponit text. b
 in l. 1. cum quatuor seq. tit. 2. libr. 7. Recopil. & ex. l. 3. tit. 4. eod. lib.
 & quia id de iure per consuetudinem acquiri potest vt diximus in
 d. l. 2. tit. 1. libr. 4. Recopil. & in l. 3. tit. 5. libr. 3. eiusdem Recopil. Est
 tamen notandum, quòd quoad possessionem vsus ¶ quadraginta 7
 annorum sufficit in hoc casu, prout declaratur per. l. 5. tit. secundo.
 lib. septimo Recopila. quæ in hoc dirimit turbationes Doctorum
 dictam. l. contrariam cum. l. 4. ibidem asserentium, vt discutebat

.anlibro

Grego.

Liber Primus,

Gregorius Lupus in l. tertia. gloss. secunda. titulo 19. partit. 3. & Auend. capit. 10. Prætorum. numer. 2. & 3. libro 1. & ideo illa. l. 4. dicti tituli. 2. libri. 7. Recopila. non sine mysterio in fine eius usum, non vero consuetudinem in hoc casu, vocat illum quadraginta annorum, quasi per id verbum, possessio vel quasi denotetur, per verbum vero, costumbre, proprietas, vt optime & singulariter inquit Bald. paucis notus in cap. cum Ecclesia. colum. fin. extra de elect. quem sequitur Burgos de Paz in l. 3. Tauri. numer. 1063. cum sequent. & sic illa. l. 5. quæ de proprietate loquitur, per verbum, Costumbre, locuta est, & inquit proprietatem in hoc casu per tempus Immemoriale & non minus adipisci possessionem vel quasi eligendi Decuriones & ad officia iustitiæ officiales. Aliud est etiam notandum, quod per l. 3. tituli. 4. libri. 7. Recopil. disponitur quod supradicta locum habeant vt stante dicto usu vel consuetudine populorum possint per concilium eorum eligi & nominari personæ ad officia Decurionatus, quoties per mortem vacarunt dicta officia, secus verò si per resignationem, nam tunc non possent dicti populi illa providere, nisi propter impedimentum aliquod essent renuntianda, nam tunc in manibus aliorum Restorum populi renuntiandum est, aliter enim renuntiatio facta nulla est, & tunc debet seruari forma de qua ibidem & in facti contingentia in quodam officio tabellionatus sic factum fuit me patrocinate in iurisdictione huius Placentinæ ciuitatis, vbi similis habetur consuetudo immemorialis.

c 8 [Installatio,] Id est in possessionem ꝑ inductio, vt exponit Abbas in cap. transmissam. numer. 3. de electione. & Rebuff. in praxi benefi. tituli. de simonia in resignatione. colum. penult. versi. quintus casus. pag. 501. Installari enim exponitur, id est, poni installato Prælati, secundum Abb. in c. qualiter. de electio. vt refert additio eiusdem Abb. in d. c. transmissam. nu. 3.

d [Administrandi, quasi secus si installatio & sic in possessionem missio de consuetudine non requiratur, quoniam tunc poterit Episcopus electus & confirmatus exercere ea ꝑ, quæ sunt potestatis iurisdictionalis, vt sunt iudicare, excommunicare, corrigere, & beneficia, conferre, secundum gloss. in d. cap. transmissam, quam ibi sequuntur Doct. & Franc. Vargas, de Episcop. iuris. & Pontifi. maximi author. confirmat. 4. pagi. 121. & Bertach, in tracta. de episcopo. 4. parte secundæ partis, libri. 3. numer. 8. & Didac. Perez, lib. 1. ordina.

ordina. colum. 261. in fine. cum duobus sequent. & hæc vera credo quoad conferendum beneficia, quoties Episcopatus fuit prouisus per mortem vel priuationem, tunc enim statim quod alicui de tali prælatura prouisum est, & sic per Papam confirmatio facta, poterit talis conferre beneficia sui Episcopatus, vt optimè per Rebuffum in praxi, titul. de simon. in resigna. nume. 16. pagi. 498. & Ripam in cap. eam te. num. 18. de rescript. & Didac. Perez. l. 2. tit. 6. libr. 1. ordin. colum. 261. cum duobus sequent. nisi consuetudo esset in contrarium, vt per Rebuffum, ibidem numer. 47. versic. quintus casus, si verò per resignationem vacaret Episcopatus vel Abbatia, non poterit Episcopus vel Abbas beneficia conferre, vsque dum possessionem adipiscatur, secundum Rebuffum vbi supra nume. 27. cum sequentibus aliquibus & sic declarabis dicta per Seluam de beneficio. 2. parte. quæ st. 15. per totam vbi latè discutit istam materiam an electus in Episcopum possit conferre beneficia antè confirmationem, & dicit quod non, post confirmationem verò sic, quod intellige dictis modis. Item intellige dum tamen literas confirmationis receperit, antè enim neque ipse potest administrare, neque canonici suæ ecclesiæ, id debent sub poena permittere, ex extrauag. iniunctæ, de electio. inter communes, relata per Rebuff. vbi supra num. 31. & Seluam, vbi supra nu. 1. qui in num. 7. ponit limitationes ad illud quod electus tantum non potest beneficia conferre, & per Lancelotum Conradum, in templo omnium iudi. lib. 2. capit. 5. de Episcopo in. 6. primo. in qua st. de electio. antè confirmationem. Alia tamen, quæ sunt ordinis, sicut clericos ordinare, eucharistia conficere & similia electus ꝑ & confirmatus non potest antè consecrationem facere, secundum gloss. & Doct. in dict. c. transmissam. ante enim non dicitur Episcopus, sed electus, neque dicitur antè Pontifex, secundum gloss. in Clemen. 2. verb. Pontificum. de celebr. miss. notat optimè Selua, vbi supra. 1. parte, quæ st. 2. num. 31. & 32. limitat nisi materia subiecta, concernat simpliciter iurisdictionem Episcopalem, quia tunc appellatione Episcopi venit electus confirmatus non consecratus, secundum gloss. Episcopis, in Clemen. 1. de foro compet. & sic secundum Seluam dict. num. 32. electus confirmatus potest dare licentiam vt beneficiatus causa studij ꝑ se absentare possit. Et vt omnia radicitus intelligas debes scire, quod duæ sunt, ex communi Theologorum & aliorum schola, Potestates Ecclesiasticæ ꝑ, vna

Liber Primus,

quæ dicitur potestas ordinis, siue sacramentalis, & est ea, quæ per aliquam consecrationem confertur, & dicitur sacramentalis à fine ad quem ordinatur, quia omnis talis Potestas ordinatur ad concessionem & ordinationem Sacramentorum. Altera, quæ dicitur Potestas iurisdictionis, & hanc distinctionem Theologi & Iurisperiti omnes docent, vt vides ex gloss. & Docto. in dict. capit. transmissam. de electio. & optimè per Alphonsum à Castro, de iusta hæret. puni. libr. 2. cap. 21. & per Fran. Vargas, vbi supra propositio. 1. pagi. 49. Primam quidem Potestatem Episcopus electus confirmatus nondum tamen consecratus non potest exercere. Secundam verò electus & confirmatus poterit in suo Episcopatu, dum tamen literas prouisionis & sic confirmationis receperit. Item dum tamen alius non sit in possessione illius Episcopatus, puta quia per resignationem vel priuationem habet succedere electus & confirmatus, non vero per mortem. Item dum tamen ex consuetudine installatio, & sic in possessionem missio non requiratur, nam si requiratur, vel per resignationem aut priuationem vel quid simile & non per mortem vacabit Episcopatus, vel literas confirmationis non recepit, in nullo horum casuum, vel aliorum in iure expressorum poterit Episcopus confirmatus beneficia conferre, neque administrare & secundam hanc potestatem exercere, ita colligo ex Rebuffo, vbi supra, & Selua. d. quæst. 15. & ex Doct. in d. c. transmissam. Sed cum Episcopus etiam confirmatus literas confirmationis teneatur mittere Regi & eius Regio consilio pro iuramento fidelitatis præstando, & antequàm ibidem expediantur non capitur possessio, canonici suæ ecclesiæ nisi literas has videant & eis notificentur non permittunt administrare, & eis præsentatis & notificatis capitur Episcopatus possessio, nunquam vidi, neque audiui Episcopos etiam confirmatos ante captam possessionem hanc secundam ecclesiasticam potestatem exercere, & de consuetudine sic teneri video & audio in hoc Placentino Episcopatu & in alijs, quorum noticiam habeo, Salua in omnibus Summi Pontificis autoritate & Episcoporum prærogatiua. Id quæ in Secularibus etiam officijs & Potestatibus vtitur
13 & fit, ita vt etiam si Prouinciã ¶ ingrediantur, non possunt
11 administrare ea, quæ sunt officiorum suorum nisi prius titulis
offensis & capta possessione, & interim durat Potestas antecessorum, nam quandiu quis sustinetur in officio potest administrare,

strare ex capitul. fina. octaua quæ st. 4. & capit. ad probandum, de re iudicata. & l. Barbarius. ff. de offic. prator. & sic cessare iam dispositionem. l. meminisse. ff. de offic. præconsul. etiam si decessor hoc sciat, quantumvis ex. l. si fortè. ff. de offic. præf. aliud esset, secundum Orosium in dicta. l. meminisse. columna 436. numer. secundo. & sic verbum, usque ad aduentum successoris, dict. l. meminisse, & verbum, ingressus sit. l. prima. ff. de offic. præf. Augusta. iam intelligatur, ut aduentus & ingressus cum effectu compleantur, titulis ostensis & præsentatis in concilio & capite provincie, & ibidem capta possessione, prout quotidie capitur, & hoc verum etiam si officium vacaret per mortem, non enim aliter quam supradictis adimpletis ciuitas permetteret prouiso administrare & iusticiam exercere, consueta enim seruanda sunt, aliter discordijs, rixis, scandalis & delictis causa præberetur, quod maximè vitandum est, minimèque sunt mutanda, quæ certam interpretationem habuerunt, ex. l. minimè. ff. de legibus. & ita in effectu voluit Author noster intelligere tenere & declarare, & benè.

[Officij.] Ut in præcedente additione diximus.

[In quali possessione officij.] Ex dictis in glo. antecedente, & tenet Auenda. capit. decimonono Prætorum. numero. 28. versicul. item licet quis. libr. 1.

[Respondi.] Et sic practica & usu communi receptum videmus, g ita ut dubitationi nullus iam locus remaneat.

CAPVT XIIII.

An valeat consuetudo ut Decurio det
aliquid tempore, quo re-
cipitur.

QVaritur hic non incompetenter, an valeat consuetudo in aliquibus locis, quod consiliarius pro receptione det Epulum, vel conuiuium, vel aliquid aliud, & videtur quod

Liber Primus,

- a gratis tenentur recipere, & si aliquid recipiant, cum ad id teneantur de iure, quòd turpiter faciunt, per iura vulgaria^a, quæ hoc disponunt, sed text. notabilis in l. si mulier. 1. ff. de donationibus
b inter. expresse approbat consuetudinem^b, quòd in tali receptione erogentur sportulæ.

A D D I T I O.

- a [Vulgaria.] Vt. l. 1. ff. ad. l. Iuliam. de ambitu, & per illud, manus mundas omnes habete, & estote contenti stipendijs vestris, & faciunt dicta per me in l. prima. titulo sexto. nume. decimoseptimo. libr. 3. Recopilationis.
b [Consuetudinem, sicut & pacto vel statuto id fieri posset, & valeat tale statutum de iure ciuili, vt collegiatus pro introitu soluat prandium, vel aliud quid. l. his verbis. §. alumno. de legat. 3. Alberi. in. 1. parte statutorum, quæstione 66. Rebuffus in l. Neratius. 85. versic. item in iure, pagin. 530. ff. de verborum significatione. & illum §. allegat Antonius Gom. tomo. 1. capit. duodecimo. numero 16. in fine. & sic in hac ciuitate Placentina vtitur, vt nouus Rector tempore, quo capit possessionem Decurionatus vniciuique ex Rectoribus præsentibus soluit duos aureos nummos. Id tamen de iure canonico in adeptione beneficiorum omnino est improbatum, ex extrauagan. 1. Ioannis 22. de simonia, eò quòd simoniacum est, vt in capit. quoniam. de simo. & ex capit. multis. prima quæst. tertia. quæ iura ad hoc allegat Rebuff. in concordata, titul. de reseruatis. §. fin. versic. quinto etiam infertur. pagin. 4. & Parisius consilio 93. numer. secundo, & 15. libr. quarto. Et expresso Decreto 14. Sacri concilij Tridentini, Sessio. 24. de reformat. sic statuitur, si in vsus pios non conuertatur: nam si in pios vsus conuerteretur propter diuinum cultum augmentandum, non vero ob aliud, non esset simoniacum, vt not. Doctores in cap. cum. M. de constitutionibus. & Selua, de benefico. prima parte. quæstio. septima. numero 46. Nam si ob alium respectum, etiam in pios vsus conuerteretur itidem simoniacum esset secundum Parisium, vbi supra numero tertio. Et motu proprio Sanctissimi Patris ac Pontificis maximi Pij Quinti, sic stabilitum est, qui quidem motus proprius, quia præ manibus non habetur, sequentis tenoris est.

S. D. N.

S. D. N. Pij PP. V. Reuocatio priuilegiolorum & statutorum, quodd fructus Beneficiorum primi anni, aut alterius temporis, ex quo vacarunt, cedant capitulo vel alij loco.

QVI vero sunt concessi Fabricæ, seu Sacristiæ seu pro vsu vltra semestre, deinceps sint illi pro dimidia, reliquum capiat Beneficiatus.

IV S Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Durum nimis & incommodum arbitramur, quod Ecclesiarum ministri in ys, quæ ad ipsorum sustentationem suppeditant, dispendia patiantur. Quocirca cum ad hanc rem, simulque prohibendam ab Ecclesia Dei, auaritiæ prauitatem, editas antè hac sanctiones, minime satis esse intelligimus, nouæ constitutionis subsidio cogimur providere. Cum itaque alias ex plurium Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiarum constitutionibus, aut ex praua consuetudine observari intelligeretur, ut in electione, presentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel Beneficij, Canonicatum, aut Præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationes, & illicitæ, aut etiam, quæ in aliquibus Ecclesijs dicuntur Turnorum lucra, interponerentur, licet sancta Synodus Tridentina hæc decreta mandauerit Epi

I. Liber Primus,

scopus ut quaecunque huiusmodi in usus pios non converterentur, atque ingressus eos, qui simoniacae labis, aut sordidae avaritiae suspicionem haberent, fieri non permitterent, ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super praedictis cognoscerent, & illis tantum, quas probarent, exceptis, reliquas ut pravae & scandalosas rejicerent. Eos vero, qui aduersus praedicta, quavis ratione commississent, poenis contra simoniacos editis teneri decreverit, multorum tamen indomita cupiditate, tam praedicta, quam alia ad beneficium & commodum ipsorum ministrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios sensus traducta perperam eluduntur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, simulque euocatorum ad illam auxilio plenius, euidentiusque consulendum fore, rati, renouamus & abolemus omnia, & quaecunque priuilegia, consuetudines, & statuta quarumcunque Ecclesiarum Cathedralium & Metropolitanarum, ac Maiorum, nec non Collegiatarum, etiam iuramento confirmatione Apostolica, aut alio quouis praesidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimo ac quacuncunque tempore etiam continuo obseruata, siue prope soluendis Ecclesiarum, vel Prelatorum debitis, siue pro supportandis illorum oneribus, siue alijs etiam maioribus, maximis, & urgentissimis causis concessa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innotata, extensa, & moderata, quod vacantibus ipsarum dignitatibus Ecclesiarum, canonicatibus, praebendis, portionibus, beneficijs, officijs, fructus ac etiam quotidiana distributiones ex eis, primo ab ipsa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiori tempore prouenturi, Mensae Episcopali, seu Capitulari, alioque loco integre vel partim remaneant, seu applicentur, aut in communes usus cedat, seu inter alios Canonicos, & personas Ecclesiae, seu Capituli diuidantur: quodque nullus etiam Apostolica auctoritate prouisus in canonicum recipi, aut ad dignitatem, seu portionem,

tionē, beneficiū, vel officium admitti, vel aliās in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruandis huiusmodi priuilegijs, cōsuetudinibus, & statutis iuramentū præsiterit, & obtentū illorū derogationi, ac fructuū, & distributionū perceptioni renūtiauerit, seu Capitulo & personis prædictis cesserit, seu (ut appellat) dulciaria, aut quid aliud præstiterit, quorū omnium tenores, causas, & effectus habemus præsentibus pro expressis, quibuscunq; illa cōcepta sint, formulis, necnon irritatibus, & alijs Decretis roborata, volētes ea omnia vires & effectū de cætero non habere. Præcipimus igitur & interdiciamus omnibus Episcopis, Capitulis, Collegijs, & personis ad quos id pertinet, ne posthac fructus, aut distributiones huiusmodi, nec prorsus illam eorum partem retineant, ne vè ipsorum cessionem, vel renuntiationem, aut dulciaria, vel alia quomodocunq; petant, vel exigant, aut quemquam siuè ordinaria, siuè Apostolica auctoritate prouisum, ad præstandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impediāt, vel remouentur. Quicunq; contra fecerint, si Ecclesiarū Antistites, tandiu à Pontificalis officij exercitio sint suspēsi, donec satisfactione præuia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur. Capitala vero & collegia quacunque ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares persona in excommunicationis sententiam incurrant, à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quā à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere, neque quemquam illis obligari: quinimò iurantes in huiusmodi censuram incidere, necnon irritum & inane quicquid super his secus per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus statuimus, ut ubicunque huiusmodi fructus & distributiones fabricæ, vel sacristiæ, aut alterius Pij loci vñbus ultra semestrem tempus reperiuntur concessi, horum duntaxat dimidia pars ipsi sacristiæ, vel

fabrice aut pio loco deinceps tribuatur, aliter vero Beneficia
 et prædicti integrè recipiant. Non obstantibus constitutionibus
 et ordinationibus Apostolicis contrariis, quibuscunque, aut
 si aliquibus cõmuniter vel diuisi ab Apostolica sit sede indul-
 tam, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint,
 per litteras Apostolicas non facientes de indulto huiusmodi
 mentionem, Decretis prædictæ synodi ac etiã constitutione Fel-
 xec. Ioan. Papæ & XI. quæ incipit, suscepti, et alijs iuribus
 hac de re disponentibus, nihilominus alias in suorum ore man-
 suris et duraturis. Ceterum per prædicta non intendimus illis
 præiudicare capitulis, collegijs, mensis, aut personis fractus, et
 distributiones inter vacationem Beneficiorum, et eorum col-
 lationem, siue possessionis apprehensionem prouenientes ex sta-
 tuto, consuetudine vel priuilegio huiusmodi percipientibus, vel
 retinentibus, quominus ipsi illos interim ut antea exigere va-
 leant et habere. Postremo volumus ut præsentium exempla
 etiam impressa notarij publici manu, et Prælati ecclesiastici,
 eiusdè curiæ sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem ubi-
 que locorum in iudicio et extra illud faciant, quam facerent
 ipsæ et præsentibus, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo ho-
 minum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis,
 præcepti, interdicti, decreti, statuti, intentionis, et volunta-
 tis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem
 hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei,
 ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incur-
 surum. Datũ Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Do-
 minicæ. 1570. Pridie Kalend. Iulij, Pontificatus nostri anno 8.

Cæ. Glorierius.

H. Cumin.

ANNO à Natiuitate Domini. 1570. indictione 13. die verò
 13. Iulij, Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris & Domini
 nostri

nostri D. Pij diuina prouidentia Papæ Quinti Anno quinto, retroscripta literæ Apostolicæ, affixæ, publicatæ fuerunt ad valuas Principis Apostolorum de vrbe, ac ad valuas Ecclesiæ S. Ioannis Lateran. & ad valuas Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, per nos Scipionē de Octauianis, & Antonium Clerici Cursores Apostolicos.

Stephanus de Olea Magister Cursorum.

¶ Ex quibus vides in Ecclesijs nihil pro introitu recipi posse. In secularibus vero Decurionatibus consuetudo seruabitur, prout hic Placentiæ seruari diximus, & faciunt dicta per Auend. capit. 19. Prætorum, numer. 28. versic. & facto iuramento. libr. Et hæc pro libro primo sufficiant additiones.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT PRIMVM.

An consilium assurgat Decurioni intranti.

SVMMA R I V M.

Imperator salutaris ab illustribus tenetur aliquantulum assurgere. numero. 1.

Prælati principaliter propter onus datur. nume. 2.

Inuidia quid sit. nume. 3.

Cardinales qui dicantur & sint. numero. 4.

N ingressu cuiuslibet ex Consiliarijs de consuetudine laudabili assurgit Potestas & alij Consilarij, & stant donec sedeat Consiliarius, qui intrat, & si illustis sit Præses, vel Corrector tenetur id facere. quod si non faciat, illi intranti potest curia sedere: & non assurgere, & hoc ex cap. esto subiectus. 95. distinet. ibi cur

Liber Secundus,

- a ego te habeam vt Principem, cum tu me nō habeas vt Sēnatōrē, a
 & propterea vt dicit Sabellicus Aenead. 6. lib. 7. fol. 59. quod præci
 b pua & inexpressibilis inuidia b cæsari fuit mota, quod Senatui ad se
 venienti pro tēplo Veneris genitricis non assurrexit: quod si pote
 stas tenetur assurgere Doctōri, quando pro tribunali sedet, & dare
 ei reuerentiam. l. fin. C. de aduo. di. iudi. multo fortius potestas con
 siliario, quia in consilio maiorem potestatem habent consiliarij,
 quā potestas, vt infra dicitur, & nō debet dedignari potestas as
 i surgere consiliario: quia Imperator salutatus ab illustribus † tene
 tur aliquantulum assurgere, text. & ibi Angel. in. l. cum salutatus,
 c de senten. pas. c. & ibi dicit quod Carolus Imperator in totum as
 d surgebat Cardinali. d

A D D I T I O.

- a [Senatorem.] Frustra enim petit debitum, qui quod debet non
 Impendit, vt. 28. quæst. 1. si in fidelis, not. Deci. ca. constitutis el. 1.
 num. 2. de appella. & alia iura, quæ allegat gloss. nil, in eod. c. est
 subiectus. 95. distin. cuius text. argu. dicit Abb. in. c. qualiter. nu. 2.
 de electi. quod Prælatura non datur principaliter propter hono
 2 rem, sed propter onus, † sed in consequentiam propter administra
 tionem debetur honor Prælato.
 3 b [Inuidia.] Quæ est ossium putredo, † Prouer. 24. & inquit glos.
 interlinearis, idest bonorum operum, vnde dicit Archidi. in. c. vñ
 orarium. §. aliàs, colum. 2. dist. 25. inuidia est quædam arbor, cuius
 radix est maleuolentia, cuius frondes, ira & odium, cuius flores
 irrisio & derisio, cuius fructus, æmulatio & detractio, cuius folia, li
 uor & pallor, & quem aspicit, despicit, & quem despicit interficit,
 & corrumpit. Et de nequitia inuidi, est bonus text. in cap. sexto
 die. circa medium. 35. distin. & in cap. simonia. 6. quæst. 1. & cū
 ab omnibus sit inuidiæ vitium fugiendum, ab his tamen, qui
 clerici sunt & de sorte Domini, est præsertim euitanda. capitu.
 his igitur, circa medium. 23. distinctione. & ab omnibus lai
 cis, vt summum malum cauenda est inuidia, nè eam sibi in suos
 sacerdotes assumant. Peius enim malum (vt dicit Gregorius) non
 existimo, quā Christianos suis inuidere sacerdotibus cap. sunt
 plurimi, in fin. 6. quæst. 1.
 c [Sentent. pas.] Refert Felin. in Rubrica. nu. 8. de maior. & obed.

& Anto. Gama, decisio. Lusit. 1. nume. 41. & plura per Cassan. in Catalo. glor. mun. par. 1. considerati. 21. & 26. ubi optima refert in propositum, & faciunt dicta per Tiraq. in. l. 13. connub. nu. 40. cum sequentibus.

[Cardinali.] Cardinales enim sunt senatores † sacrosanctæ Ro- d 4
manæ Ecclesiæ & pars corporis sanctissimi Domini nostri Papæ
cap. Constantinus. 96. dist. c. scilicet, de pœnis in. 6. l. quisquis. C.
ad. l. lul. maie. & habent maximam præstantiam & dignitatem, ut
per Barbat. tract. de præstan. Cardi. & sic non comprehenduntur
in generali impositione subsidij, nec in dispositione. c. fin. de con-
ces. præb. in. 6. neque in censuris in constitutione apposis, si non
sit in illis dictum expresse. c. quia periculosum, & ibi Ioan. Andr.
de senten. excom. in. 6. notat Marcus Mantua in obseruationibus
legalibus lib. 10. cap. fin. de Cardinali, & Cassan. in dict. catalo
gloriæ mund. 4. parte, considera. 10. cum. 8. sequentibus.

CAPVT SECVNDVM.

In sessionibus qualiter se debent
habere.

S V M M A R I V M.

Stans Deo proximior dicitur altius sedere. num. 1. & 7.

In sessionibus apparet dignitas. num. 2.

Primò receptus præfertur. num. 3.

Maiores & antiquiores qui primò recipiuntur. num. 4. & 17.

Consuetudo non valet ut Archidiaconus præcedat Vicarium

Episcopi. num. 5. & 19.

Consuetudo tollens privilegia dignitatis non valet. nume-
ro. 6.

Sedens dicitur magis honorari quàm stans. num. 8.

Inter sedentes maior est qui stat à dextris. num. 9.

Quando dicatur quid à dextris, vel à sinistris. num. 10.

Liber Secundus,

Ordo ab omnibus equaliter seruanda. numero. 11.

Ordo quid sit. nu. 12. & in pluribus in quibus seruatur. ibid.

Honor consistit in sedendo ante alios. nu. 13.

Nominatus prius dicitur honorari. nu. 14. & sic in benefici-
bus primò nominatus praefertur. nu. 15. cum Apostolica.

Confessio partis in beneficiis quando titulu tribuat. nu. 16.

Primatus officio illud recuperas an sedeat in antiquo loco. nu. 18.

Honor qualis sit sequi an precedere. nu. 20.

Precedentia locorum & vocum quando locum habeat. nu. 21.

Q Valiter & quo ordine debent sedere in consilio, & sic in
sessionibus quis alteri praferatur. Et licet ille, qui Deo pro-
ximior stat, dicatur altius sedere ¶ , vt gloss. in §. aliam.
¹ Instit. de bono. poss. a nihilominus sicut in caelestibus est ordo, ita
^a in terrenis oportet ordinem obseruari, quia in sessionibus appa-
^b ret dignitas. ¶ cap. cum olim. de consuet. c. & quis sit dignior alteri
^c nobilitate & virtute, esset concertatio longa & periculosa, & quæ
quotidianam materiam discordiæ posset inducere. Ideo optime
³ statuitur, quòd primò receptus ¶ praferatur alteri. cap. statumimus.
^d de maio. & obed. a & ille dicitur maior & antiquior qui est primò
^e receptus ¶ gloss. in cap. fin. de consuet. in sexto. c. & hoc est seruand-
⁴ um, etiam si consuetudo esset in contrarium, quia talis consuetu-
^f do est nutritiua scandali ¶ inimitiæ, & peccati. cap. fin. de consue-
tu. & propterea non valet consuetudo, quòd Archidiaconus præ-
^g cedat vicarium ¶ Episcopi g, quia non potest induci nisi ex qua-
dam ambitione, vel stultitia. cap. legimus. 93. distin. ita tenet Abb.
^h in consi. 11. h facit ¶ text. quem ibi notant Bart. & Platea in l. om-
nes. C. de decurio. libr. 10. qui dicit, quòd consuetudo, quæ tollit
ⁱ 6 priuilegia ¶ dignitatis non valet. Et ego expertus sum super his
sessionibus simultates & periculosas inimitias, quæ fuerunt se-
data statim quòd fuit statutum, quòd primò receptus præcede-
^k ret. Et tunc quilibet suo loco erat contentus, & non reputabatur
dignior, qui precedebat, cum vtebatur iure suo.

A D D I T I O.

a [Bonor. poss.] Nam vt dicit Veronē, in tract. de Imper. eligenti-
in verb. ratione dignitatis. Adam & Petrus magis honorantur, ex
quo

quo sunt proximiores virgini, is enim dicitur magis honorari, qui
 sedet prope Dominum ¶ & tanto maior, dignior dicitur, & altior, 7
 ex gloss. altiori. in dicto. §. aliam, hic per Authorem allegata, & ibi
 Por. & Angel. & per Ioan. de Imol. in l. qui soluendo. la. 2. ff. de hæ-
 redi. in lit. Bald. in l. observare. §. antequam vero iuxta finem. ff. de
 offi. procons. & leg. & de hoc honore sedendi iuxta Principem, hæ-
 betur. 2. Eldra. cap. 3. & vide Ioan. de Terrarubea, in libr. suo, de vi-
 nea Ecclesie, artic. 2. primi tractatus conclusione 4. & Anto. Ga-
 mam, decisione. 1. Lusitana, numer. 8. & sedens dicitur ¶ magis ho- 8
 norari, quam stans, secundum Bald. in l. quotiens. C. vbi senator.
 vel clarif. per text. ibi in verb. sedendi quo que. & etiam qui recum-
 bit maior est quam qui ministrat, Lucæ 22. & inter sedentes dici-
 tur maior & honoratior, qui ¶ sedet à dextris, Bal. in l. decernimus, 9
 in. 3. notabil. C. de sacrosanct. eccles. gloss. in capit. quam periculo-
 sum. 7. quæst. 1. & facit illud quod dicitur in Evangelio, vnum à
 dextris, & alium à sinistris, & est text. in capit. solita. versic. hoc au-
 tem, ibi in sinistra parte sedere, de maior. & obed. dicit enim Bart.
 in suo tracta. de insign. & armis in. 4. colum. quod dextera pars est
 principium motus, & sic semper pes, qui antecedit, pes dexter est,
 eo quod nobilior, alias signaret talem figuram, quam esse, quod vi-
 tium sonat. l. qui clauum. §. item sciendum. ff. de ædil. edicto. de qui-
 bus latè per conclusiones per Ioan. Sanxon, in consuetud. Turo-
 nia, titul. Desdroiz de Castellenie, artic. 21. & per Tiraquel. de pri-
 mogenitura, in Præfatione nume. 14. cum duobus sequentibus, quid
 autem dicatur à dextris ¶, vel à sinistris, Barto. Veron. vbi supra, 10
 examinat, quod intelligendum est maxime, quando insignia, lite-
 ra vel figura in clypeis, cooperturis, vestibus, parietibus, vel in lo-
 co ad similitudinem pinguntur, & in alijs etiam casibus, vt habe-
 tur plenè per Bart. in dict. tracta. de armis. & in tract. de Insula, 13.
 col. cum sequen. quæstio. vlti. & penult. ante primam figuram, vbi
 omnino est videndum, & per Veronensem, vbi supra, & Imago
 impressa dicitur esse in latere dextro, quæ nos respiciendo, est re-
 spectu nostri lateris sinistri, sicuti si quis faciem suam ad meam con-
 uertat, latus eius dextrum est respectu mei sinistrum, secundum
 Bartol. vbi supra. idem si imaginem nostram in speculo inspiciamus,
 & sic Veneti malè ponunt in sigillis Leonem in parte dextra,
 & Ducem in parte sinistra, habendo respectum ad contrarium. Et
 in de arma maiora tum semper in eminentiori & sic dextro loco
 apponi

apponi iubetur per fundatores.

- b [Obseruari.] Nam vt habetur in cap. conuenit de consec. distin.
 11 5. conuenit ordinem ꝛ equaliter ab omnibus custodiri, nec debet turbari ordo officiorum. l. quisquis. in fine. & ibi gloss. fin. C. de postul. nullius quippè vniuersitatis administratio gereretur, neque subsistere posset, nisi eam magnus ordo differentie seruaret. capit. ad hoc. 89. distinct. & maxime ordo in dignitatibus est seruandus. l. fin. C. de primicer. & toto tit. vt dign. ordo ser. libr. 12. C. & bonum consistit in ordine, secundum Augustinum, in libr. de natura boni, & ordo dat rei perfectionem. 7. quæstione. 1. nihil, & præsertim in Ecclesia, cum in ea nihil debeat esse inordinatum. capit. miramur. 61. distinct. & ideo quanto aliquid ordinatius est, tanto id melius & perfectius est. l. 1. §. primo. ff. ad Velleianum. ita dicit Lucas de Penna, in dicta Rubrica. C. vt dign. ordo ser. libr. 12. & sic
 12 inquit August. de ciuit. De lib. 19. quod ordo ꝛ est parium dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio, & dicitur, ab ordine, & ordine ab ore dicitur, q̃ est idem quod dispono, quasi ore pronuntio, quis cuiq; locus esse debeat, & Archid. in c. decernimus. 10. q. 1. ordinem etiam esse dicit, cum diuersarum rerum, vel personarum vnaquæque proprium locum tenet: ratio autem ordinis obseruandi inter personas, ponitur, in cap. fin. in princ. 89. distinct. quod ex ordine vera concordia fit, & ex diuersitate contentio, & ibi gloss. allegat optimam auctoritatem Apostoli ad hoc. Et sic sicut in dignitatibus est seruandus ordo, sic & in alijs erit seruandus. Et primò in muneribus subeundis. l. fin. quem. ciuil. mun. indi. libr. decimo. & l. prima. C. de mun. patrim. eodem libr. Secundò in debitoribus fisci conueniendis. l. quoniam Augerio. C. de conuen. fisci. debitor. libr. 10. Tertio in libertatibus. l. generaliter. §. si quis alienum. versi. si quis ergo. ff. de fid. lib. Quarto in pignoribus. l. secunda. C. qui poti. in pig. ha. Quinto in petitionibus à diuersis in iudicio propositis. l. qui prior. ff. de iudic. Sextò in executione rei iudicatæ. l. ordo. C. de execu. rei iudic. & l. à Diuo Pio. §. in venditione. ff. de rei iudicata. qui si non seruetur actus est nullus. Felin. in capitul. cum dilecta. colum. 6. de rescript. Ioan. de Imol. in dict. §. in venditione, & maxime quando executio fit ab executore, vt dicit Alexand. consil. 5. colum. tertia. volumi. secundo. & nos alibi diximus latius in l. fin. titul. de las entregas. libr. 4. Recopilationis. Septimò in petitionibus ab eodem propositis. l. ordinarij. C. de rei vend.

Octauò

Octauò in testamento. l. qui soluendo. la. 2. ff. de hæredi. instit. l. 2. §. prius. ff. de vulg. a. i. & a descriptis Platea, in l. secunda. C. vt dig. ordo serue. libr. 1. 2. Nonò in visitatione facienda per Episcopum, vel alium habentem ius visitandi. cap. primo. de censib. in. 6. Decimò in electionibus faciendis. ca. quia propter. & ibi notatur, extra de electionib. quòd nò debet fieri præposteratio requisitorum ad electionem, vt notant Ioan. Andr. & Panor. in dict. cap. quia propter. in. 5. & 6. col. Vndecimò in confirmatione electionis, quoniam prius debet fieri Inquisitio de processu electionis, de meritis, & dignitate, vel indignitate ipsius electi per ipsum confirmatorem, quàm electus confirmetur, aliàs confirmatio non tenet. cap. prouida. cap. fin. de electio. in. 6. & ibi Dominic. & Francus, & amplè de ijs duobus per Petrum de Biaxio, in suo directorio electionum. 3. parte. capit. 38. vbi multa de materia ordinis, & per Hippolyt. in pract. crim. §. secunda. nu. 68. cū pluribus seq. Duodecimo in Euangelij vbi primò in ordine ponuntur Euangelia Matthæi, quia primus scripsit Euāgelii in Iudæa, vt habetur in argumēto in Euang. secundū Matthæū, & ibi Nicol. de Lyra. Decimotertio, etiā Deus præcepit nomina filiorū Israel scribi in veste Aaron iuxta ordinē natiuitatis eorū, Exodi 28. & habetur per Lucā de Penna, in l. 3. in prin. C. de Tyronni. libr. 1. 2. Decimoquarto, in oneribus ordo est seruandus. l. ordine. delegat. 3. l. 3. §. præses. ff. de mun. & honor. glo. l. vni. C. de potio. ad mun. nomin. lib. 1. 6. Decimoquinto, ordo seruandus est eorum, quæ lege ponuntur, vt. l. fin. C. de offic. præfect. vrb. secundum glossam. 1. l. secunda. ff. de adoptionib. & sic vbi legalis paternitas contrahitur, primò interrogatur pater quàm filius dict. l. secunda. ibi quia is, qui adoptat, rogatur, id est interrogatur. ff. de adoptionib. per quem text. dicta gloss. prima. insert, quòd sponsus primò debet interrogari in matrimonio contrahendo, quàm sponsa, & ad hoc illam gloss. singularizauit Bald. Decimosexto, in iudicijs, vt. l. prolatam. C. de senten. & interl. omn. iudic. & C. de ordine iudic. & in ijs si ordo non seruetur anactus sit nullus, Alber. in l. 1. colum. quinta. C. de nouo. C. comp. & diximus in l. 1. o. titul. 17. libr. 4. Recopil. & in l. fin. titul. 2. 1. eod. libr. & supradictos casus desumpsi à Cassiano, in Catalo. glor. mū. 1. par. confidera. 80. quæ hic transcripsi, quia nò præ manibus habetur liber ille, & in tribus antecedentibus cōsiderationibus alia de ordine descripsit ipse Cassian, quæ longum esset referre, & extra propositum.

[De con-

Liber Secundus,

- 13 c [De consuetudine.] Honor enim ¶ consistit in sedendo ante alios, secundum Bald. in l. decernimus. 2. notabi. C. de sacrosan. eccles. & in l. liberti libertate. que. nume. 18. C. de oper. libe. quem & alios refert Tiraquel. de primogenit. in præfat. nume. 13. & Anto. de Lara, in princ. l. si quis à liberis. nume. 21. ff. de liber. agn. ex quibus inferunt & præsertim Tiraquel. ubi supra nu. 12. 17. & sequentibus aliquibus, filium primogenitum ut honorabiliorem debere sedere à dextris, & secundo genitum à sinistris, ex gloss. in c. quàm periculosum. 7. quæst. 1. sedensque in principio, siue in capite honorari dicitur, eo quod à dignioribus est inchoandum, ut est text. cum gloss. in §. fin. Instit. de iure natur. unde Virgilius in Bucolica, à Ioue principium Musæ: & facit illud in capite libri scriptum est de me, & ad hoc videtur text. in l. 2. §. Seruius autem Sulpitius. ff. de origi. iur. ubi sic dicit, Seruius autem Sulpitius cum in causis orandis primum locum, aut certè post Marcum Tullium obtineret, & text. in capit. tua. §. o. distinet. ibi à capite incipientes, & facit quod scribitur de Saule libr. 1. Regum cap. 9. assumens itaque Samuel Saulem, & puerum eius introduxit eos in Triclinium, & dedit eis locum in capite eorum. qui fuerant inuitati.
- 14 d [Obedientia.] Qui enim prius nominatur dicitur honorari ¶, secundum Bald. in athen. hoc amplius. col. fin. C. de fideicom. facit text. in cap. si quis iusto, ibi is qui primo. de electio. in. 6. & in l. seruius communis ita, & quod ibi not. ff. de stipul. ser. & sic ordo scripturæ, vel nominationis titulum confert prælationis, secundum Benedict. in cap. Raynuntius. verb. testamentum. 2. numer. 28. de testamen. & sic in beneficialibus primo ¶ nominatus præfertur, text. in cap. eam te. de rescript. cap. si eo tempore. eod. titulo in. 6. cap. mandato. de præbend. in sexto. l. quoties. ff. de usufruct. & qui habet primum esse habet primum frui, & primum gaudere, secundum Bald. in l. si plures. colum. 1. C. de cond. inser. refert Ias. consi. 192. colum. 4. volumi. 2. Rebuff. de nomina. quæst. 21. nu. 1. & 2. prior enim gratia est attendenda, secundum text. in cap. si à sede. de præbend. in sexto. & antiquitas hæc & prioritas ex vnius etiam horæ spatio probatur, imo & vno momento, ex gloss. in cap. duobus. de rescript. in. 6. & ex gloss. fin. in l. si ex pluribus. §. fin. ff. de solutionib. & est communis opinio secundum Cassiador. decisi. 20. de præbend. unde ut inquit Rebuff. de pacifi. poss. nu. 299. in antiquis, cautela erit, ut de certa hora probatio fiat per testes, & valebit,

bit, quicquid male aliud voluerit ibi Rebuff. Imò & ex partium
 confelsione id constare potest, vt ait gloss. si non appareat in dict.
 cap. duobus, quam sequitur Doctr. ibi, & in d. cap. si à sede. neque
 obstat, quòd de iure confelsio ꝑ prædicta in beneficialibus non
 tribuit titulum, ex cap. eum qui de eo qui mit. in poss. in. 6. & gloss.
 fin. in fin. in. c. fin. de crimi. fal. tradit Rota, decis. 42. de testib. in no-
 uis. & Boerius consil. 40. Gornec. de trien. poss. q. 36. quia secundū
 omnes in dict. c. si à sede. & in dict. c. duobus. hoc est verū in titulo
 & iure pleno, secus tamen est quo ad qualitatem, & prælationē &
 circumstantias aliquas, quia tunc benè prodest cōfelsio partis, prout
 inquit & tenet Staphil. de lit. gra. & iust. tit. de offic. & pot. leg.
 nu. 29. & Cassiad. vbi suprā. & iterū in decis. 1. nu. 2. tit. de reserva.
 in Regulis cancella. & sic nimirum si primò receptus tanquam ho-
 norabilior præferatur.

[De consuet. in. 6.] Et hoc iure optimo in Collegijs, Ecclesijs, Ca-
 pitulis ꝑ Concilijs, & congregationibus obseruatur, nè (vt inquit
 optimè Iureconsultus in. l. 3. C. de Tyronibus. libr. 12.) nouitij
 ijs præferantur, quibus laborum assiduitas, & stipendiorum proli-
 xitas suffragatur. In ordine enim sedendi antiquitati deferendum
 est, vt probatur in. l. 1. C. de consuli. lib. 12. & in. l. 1. & 2. C. de præf.
 præteod. lib. & in. l. prima. C. de præp. sacro. cubi. eod. libr. dixi in
 l. 25. numer. 1. tit. 16. libr. 2. Recopil. & qui priores sunt in digni-
 tate sunt alijs præferendi, distinct. 18. cap. placuit. 74. distinct. Epi-
 scoporum. 85. distinct. cap. fin. de maio. & obed. cap. 1. & in. c. 13.
 Concilij Nicæni, & in Concilio Toleta. 93. & in 23. concilij Mile-
 uit. & in alijs concilijs relatis per Guilliell. Duran. de modo general.
 concilij celebran. 1. parte, Rubrica de excessu Cardin. fol. mihi 17.
 In sedendo enim, subscribendo, incedendo, & loquendo ij maio-
 rem prærogatiuam habent, qui digniores sunt ratione temporis
 promotionis ad officium, aut dignitatis adeptionem, vt habetur in
 cap. concilium. §. hinc. in fine. 17. distinct. not. Anto. Gama in de-
 cisione Lusita. 1. nu. 1. & 14. & Auend. c. 19. Prætorum. nu. 15. in
 princ. lib. 1. & Fran. Marcus decisio. Dalphin. 808. nu. 1. vbi dispu-
 tat an Princeps possit hoc tollere. Digniorque dicitur quis inter-
 dum propter antiquitatem, putà quia primo fuit dignitatem ade-
 ptus, iuxta not. per Innoc. in cap. tria. extra de maio. & obed. & per
 Barto. in. l. prima. ff. de albo seri. & sic Doctor antiquior præferetur
 Iuniori in tēpore gradus, etiam ditiori vel nobiliori, vt per Decium

Liber Secundus,

latè in cap. clerici. num. 3. cum sequent. de iudi. Sed quid si quis est priuatus officio Decurionatus, & alteri est collatum an si recuperet illud ¶, erit sedens in loco antiquo, vel in nouiori, vide optimè per Menoch. in tract. de recuperan. poss. remedio. 10. nume. 105. vsque ad 117. cum declarationibus, & Auiles cap. 44. Prætorum glo. 1. nu. 3. & Petr. & Pekius, in cap. qui prior. nu. 12. de regul. iur. in. 6. & an antiquior receptus votabit primo in capit. 4. illius libri dicemus annuente Deo.

f [Scandali. Quo cum scandalo nihil est agendum, ex iuris Regula & Brocardico, de quo plura diximus in l. 14. titul. 3. libr. 1. Re. copil. num. 29. cum tribus sequentibus.

g [Vicarium.] Regula est enim vera & communis quòd vicarius Episcopi in sessionibus & in omnibus alijs actibus in quibus existit vt talis Vicarius ¶ non repræsentans aliam personam & dignitatè quàm Vicarij, præfertur Archidiacono & debet esse in eminèntiori loco quàm Archidiaconus existit, tum quia repræsentat personam Episcopi & præferendus est in honore sicut principalis, secundum Alberi. in rubri. C. de offic. vicar. & Fran. Marcum, in decisio. Dalphin. 619. nu. 3. Item quia existit in maiori iurisdictione & sic in sessione præferendus, secundum Abb. consil. 21. libr. 1. ex text. in cap. statuimus. §. fin. & capit. seq. 17 distin. & etiam dicitur associari Episcopo in iurisdictione, vt inquit text. in capit. in nouatione. 16. quæst. 7. Tum etiam quia vicarius Episcopi coruscet radijs Episcopi, & idem tribunal habet cum eo, ex text. in capit. 2. de consuet. in. 6. & dignitatem habet, vt in Clemen. 2. de rescript. nam secundum aliquos dictus Episcopi vicarius inter spectabiles numeratur, & ad minus inter clarissimos, idèò nimirum quòd Archidiacono præferatur, ex text. in capit. præcipimus. 93. distin. quem ad hoc extollit Ludou. Roma. singul. 340. incip. & dicit, & tenent Abb. in consil. 22. libr. 1. & Bote, de synod. d. c. Episcopus. 3. parte in prin. nu. 29. & Iacobatius de concilijs, lib. 1. titul. de senibus, pag. 67. col. 1. & hoc verius esse testatur Dominus Franc. Sarmiento, libr. 7. Select. cap. 17 in princ. & Lancelotus Conradus, in templo omnium iudi, lib. 2. cap. 6. §. 2. de offic. & pot. vica. Episcopi. nu. 14. cum seq. & alios referens tenet factum contingens narrans Marcus Anto. Cucho, de institu. canonicis, titul. de vicarijs. nu. 29. vbi ampliat id procedere etiam in Ecclesia cathedrali vicarium Episcopi præferri, prout & tenet Sarmiento, vbi supra in fi. Secundo ampliat

pliat idem Marcus Anto. vbi supra. nume. 33. vt id procedat non solum absente Episcopo, verum etiam eo præsente, prout & tenet Anto. de Prat. in tract. de iur. episc. capit. 2. quem refert & sequitur Sarmiento, vbi supra nu. 1. Vicarius enim generalis Episcopi regulariter potest exercere iurisdictionē in eius præsentia, sicut in absentia, nisi in casibus vbi aliud de iure statutum reperitur, ex textu in capit. cum nullus. de tempo. ordi. in. 6. not. Franc. Marcus, in decisione Dalphin. 483. nume. 2. Domi. in capit. licet. de offic. vicari. in sexto. & gloss. in pragma. sanctio. titul. de collatio. §. item voluit in gloss. absentia. tomo. 1. pagin. 314. in paruis, & ita tenendum est quicquid aliud velit Menoch. consil. 51. & 52. relatus per Marcum Anto. dict. num. 33. Tertio ampliatur dicta Regula quod nō valeret consuetudo in contrarium tanquā omni iuri contraria, vt omnes supradicti tenent & benē, contra Marcum Anto. vbi supra dict. nu. 29. aliud volentem, esset enim talis consuetudo contraria primo iuri diuino, vt colligitur ex cap. ad hoc. 89. distin. & ordini naturali, vt colligitur ex cap. est ordo. 33. quæst. 5. & iuri canonico, cum maior in administratione præferendus sit, iuri ciuili, vt colligitur ex l. vt gradatim. ff. de mun. & honor. & l. 1. ff. de alb. scrib. & sic impræscriptibilis, & potius dicitur pestis quā consuetudo, iuxta ea quæ habentur in simili in cap. ad nostram. in tex. & gloss. de probationib. & etiam contra honestatem, & ideo non valet. capit. cum decorem. de vita & honest. cleric. & etiam contra rationem & contra primum gradum humilitatis, vt probat Panor. mita. in dicto consilio 22. quem sequitur Felin. capit. statuimus. de maior. & obediē. & optimē Cassan. in catalogo gloriæ mundi, parte. 4. consideratione 46. & sic iure optimē Author iste in præsenti dixit talem consuetudinem non valere, & ex his Sanctissimus Papa Pius Quintus motu proprio cōcessit Episcopo nostro Placentino Petro Ponce de Leon & successoribus eius in Episcopatu, quod vicarius Episcopi in Choro ecclesiæ Cathedralis habeat in absentia Episcopi vnam de principalioribus sedibus post Pontificalem, quam Vicarius voluerit, & quod istæ duæ sedes sint semper vacuæ, & nullus in eis sedeat sub grauib. poenis, vt cum Vicarius aduenerit eligat quam voluerit, quæ omnia nota, quia non sic reperies, sic & locum tenens Correctoris in Concilio in absentia Correctoris eminentiorem sedem & locum obtinet.

Liber Secundus,

h
i
k
20
 [Confil. 11.] Alijs 21. vt in gloss. præcedente diximus. [Non valet.] Vt infra libr. 3. capit. 3. dicemus. [Præcederet.] Qualis sit honor an sequi, an præcedere ¶, an esse in medio, ex qualitate factorum & casuum, & sessionum, aut processionum colligendum est, consuetudoque locorum in honoribus deferendis inspicienda est, vt inquit Bald. in. 1. lect. l. obserua. re. §. antequam. ff. de offic. procons. actus enim sunt & fiunt tam in Ecclesijs, quam in Collegijs secularibus in quibus aliquando præcedentia est honorabilior sequentia, & aliquando sequentia est honorabilior præcedentia, in processionibus enim qui sequuntur post præcedentes sunt honorabiliores, in offertorijs vero præcedentes sunt honorabiliores sequentibus eos, imò & aliquando præcedentes, vel sequentes non sunt honorabiliores, sed qui sunt in medio, puta quando fiunt publicæ processiones Ecclesiasticæ pro deuotionibus, votis, aut Lætanijs, aut pro bonis temporalibus, præcedunt enim minores honore Ecclesiastici respectu aliorum Ecclesiasticorum sequentium, & post omnes Ecclesiasticos sequuntur Corrector & præses ciuitatis & Rectores alijsque milites & personæ seculares, & tamen locus medius est tunc honorabilior, quoniam ibidem præest Episcopus, qui semper stat in medio clericorum & laicorum, exemplo Christi, qui sedens in medio Doctorem &c. Lucæ. 2. & iste est honor stare aut sedere in medio, quoniam locatus in medio, cunctorum ad se trahit aspectum, vt dicit Cassiodorus libr. tertio variarum Epist. & apud Numidas erat honor sedere in medio, vt refert Salustius, in Ingurthino, & Lucas de Penna, in. l. quisquis. C. de præf. præf. libr. 12. & etiam Episcopus, tanquam Pastor adducit oues ante clericos, docens eos modum eundi & incedendi, laicos vero post, vt exemplo clericorum incedant, ita quòd secundum subiectam materiam honorabilior locus iudicatur præcedentia, vel sequentia consuetudine locorum & opinionione omnium ciuium habita & considerata. Ex quo est indeterminata quæstio tacta per Boeri. decisi. 23. nu. 60. de factis quòdam inter medicos & Legistas: de qua quæstione & quicorum præferatur vide Cassan. in catalogo glor. mundi. 10. parte, considerat. 25, & notandum pro complemento, quòd ista præcedentia locorum & sedium ¶, vel vocum, tunc habet locum, quoties sunt in actu Concilij, Collegij, vel Capituli, vt infra isto libr. cap. 4. videbimus Deo volente.

CAPVT

CAPVT TERTIVM,

Quid sit tractandum in consilio.

S V M M A R I V M.

*Consilium sapientium requirendum. num. 1.**Peritos in arte consulendos. num. 2.**Imperiti etiam aliquando bene responderunt. num. 3.*

Sic ergo congregatis dicit Aulus Gellius dict. lib. 14. capit. 17. quod ad Senatum deferbantur primò de rebus diuinis, quàm humanis, & de Republica indiffinitè, & de rebus singulis finitè, quæ omnia exemplo digna teneant Rectores.

A D D I T I O.

[Humanis.] De quibus hodie in ijsce secularibus consilijs tractari solet, de rebus scilicet regimen ciuitatis & terræ subiectæ concernentibus, & prouisione populorum, annonæq; providenda, defendendisq; ciuitatis rebus & redditibus (nè dicam destruendis aliquando quod absit) aliaque in super secundum negotiorum occurrentium necessitatem pertractantur, inter sese negotia ipsa conferentes, & aliquando literatorum & Iurisconsultorum cōsilia ꝑ perquirentes, iuxta illud Eccl. 32. Fili sine consilio nihil facias, & post factum non poenitebis, præsertim in arduis negotijs, vt & ipse Rex in lege condenda, vel deroganda consiliariorum vota perquirat, vt. l. humanum. C. de legi. & in. l. fin. tit. 1. lib. 2. Recopi. vbi dixi. Imò & ipse summus Pontifex Cardinalium consilia perquirat, voluntarie tamen non vero ex necessitate, vt vtrumque dictum, & quam plura alia refert Loazes in copiosa sua allegatione super oppido de Mula Marchionis de los Velez. 1. de habitatione. 7. fundamento pro parte oppidi, pagina. 64. cum sequentib. aliquibus, & in Responsio. ad dictum septimum fundamentum, pagina. 392. cum sequentib. aliquibus in paruis. Recurrèdum est enim aliquando ad Peritos in arte ꝑ, quàm casus consulendus respicit, ex text. in capit. proposuisti, ibi, testimonio septem mulierum, de probatio.

Liber Secundus,

bationib; in caplt. ex literis. de frigid. & mal. l. prima. §. primo. ff. de ven. in spi. in. l. nemini. circa medium. C. de aduoc. diuer. & in capit. significasti. & est gloss. in. §. præterea. Instit. de rerum diui. & optime per Ioan. Montolon. in suo promptuario iuris. verb. sapiens. in gloss. super litera. O. & ibi an vnus vel plures sapientes sint consulendi, de quo optimè per Rebuff. in authen. habita. in verb. examinatione. versic. sed quæro an sufficiat. ca. nē filius pro patre. vnde dicit notabiliter Domini. in cap. statutum. in princi. col. fina. de rescrip. in. 6. quod consiliarius merus legista recusari potest in causa mere spirituali. Et idem quando causa esset multum subtilis & in apicibus iuris civilis, & acciperetur consiliarius vnus grossus & rudis Canonista, quia recusari posset, vt notat Bald. in. l. fin. quæst. 1. 6. C. de hered. instituta etiam in hac materia recurrendi ad peritos in arte, vide per Abb. & Deci. in. d. cap. proposuisti. Doctique & prudentes viri consulendi sunt, iuxta illud Ciceronis in Lælio, non enim viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum magnæ res geruntur, sed consilio & autoritate, & scientia, & quod idem scribit libro officiorum, parum sunt arma foris, nisi sit consilium domi, quod citat Panormi. in cap. ex multa. §. primo. versi. nota quod pollens consilio, de voto, & ibi dicit text. quod non sunt inutiles ad pugnandum, qui & si per se pugnare non possunt, maturitate tamen consilij, adesse valent pugnantibus, & non solum ius postlimini; est his, qui pugnare possunt, sed & omnibus, qui eius naturæ sunt, vt consilio, vel auxilio, seu alijs modis vsui bellico adesse possunt. l. postliminium. §. fin. ff. de cap. & postli. reue. facit l. 2. §. corporis. ibi, cæterum quæ consilio. ff. de vaca. mun. quibus concinit illud Homeri libr. 3. Iliados, consilio sanè multo quàm robore præstat, Hirsutam quicumque parat succidere siluam: Consilio rursus Naucerus in æquore nigro, Dirigit vndiuagam nauim, raptantibus Astris. Cōsiliū auriga aurigam vincitq; præitq; Conducuntq; duo versus, quos quilibet Salmantica: studentium pluries videre potuit, positi & inscripti iuxta gymnasium vbi ius civile proficitur, in hunc modum.

Quæ propere nequeunt, maturo tempore fiunt,

Viribus & præstatres sacra consilium.

¶ Ex quibus multoties Rectores ij consilia prudentum requireere debent & peritorū vota pro bona negotiorum expeditione, pro
sunt

sunt enim & non obsunt similes Inquisitiones. Imò & quandoq; imprudentium & illiteratorum consilium requirendū est, vt probatur ex tex. cum glo. 1. in. c. ad nostram. de consuetud. vbi Panor. post Ioan. And. dicit, imprudentes nonnunquam in aliqua re habere intellectum magis eleuatum, quàm omnes prudentes, & ponit exemplum de quodam fatuo Parisiensi, qui decidit quæstionē miro modo inter tabernariū, & quendam pauperem, à quo tabernarius volebat extorquere pecuniam, quia comederat panem ad odorem assati, nam soluit illi interesse, ex sono vnus denarij Turoensis, quam quæstionem, vt dicit Panor. vbi supra. non potuisset Cato melius decidere ad satisfaciendū animis imprudentiū, quod quidem exemplum, & alia refert Boeri. deci. 23. nu. 57. cum tribus seq. & Rebus. in authen. habita. in verb. examinatione. vers. decimū octauum. vbi cum pluribus versiculis ante & post, refert plura consilij commoda: & ad præmissa facit bonus tex. in. l. potioris. in prin. C. de offi. rector prouin. & in. c. esto subiectus. in fine. 93. distin. & quæ tradit Imol. in. c. nouit. col. 2. de ijs quæ fi. à prælat. & plura de imprudentum consilij requirendis, vide per Cassan. in catal. glor. mundi. 11. parte, confid. 9. & an credatur Decurionibus in suis arbitrijs, vide per Tiraquel. de retractu linagiel. §. 4. glo. 1. nu. 8. pagi. 322. & not. quòd potest maior pars capituli in vita minore admittere aliquos ad consulendum, secundum Comp. & Abb. in. c. scriptum. de electio. secutos per Lancelotum, de instit. canoni. titul. de electio. §. per compromissum. gloss. omnium.

CAPVT QVARTVM,

Quis eorum primò loquatur.

SVMMARIVM.

Ordo votandi & loquendi in Senatu Romano. numero. 1.

Iure ciuili antiquius receptus vocem dabat. n. 2. & 7. & nu. 3.

& 10. quod hodie in consilijs & audientijs aliter fit.

*Magistratus auctoritas valet ad coercendum verba superflua
Reſtorum. numero. 4.*

Liber Secundus,

Honoratis licet orare quodisque maluerint. num. 5.

Decuriosi non rogatur an debeat petere licentiam ad loquendum. num. 6.

Honoris signum loqui & votare primo. num. 7.

Senectus venerabilis est. num. 8.

Senior etate presumitur maturitate præstantior. num. 9.

Ius honoris propter officium concilij vel collegij non datur nisi existenti in actu collegij. num. 11.

Obiectus propositus Decurioni an impediatur illum votare. numero. 12.

Clausula si, & in quantum de iure est, quid operetur. num. 13.

Electus & nominatus per Decuriones ad officium an admitatur ad exercendum illud si aliquid ei obijciatur. num. 14. & ibi an per appellationem impediatur officium exercere.

Decuriones eligentes scienter inhabiles an priuentur pro ea vice potestate eligendi. num. 15. & ibi cautela ad hoc.

Electus impeditus ne confirmationem obtineat, an sumptibus officij vel Prælati prosequi id poterit. num. 16.

- A** Lia questio succedit præcedenti, quis primò ex Decurionibus dicat sententiam, vel vocem det, & ut nihil Antiquitatis ignoretur est sciendum quòd in Senatu Romano post
- ¹ Consules erat aliquis Princeps, ꝑ quem rogabat Consul prius sententiam dicere, post hunc rogabat, quem volebat, dum tamen is, qui rogabatur esset de ordine consulari, & cum primò rogasset Crassum, postea rogauit Pompeium generum suum, addit Suetonius in vita Cæsaris, quòd ille qui Kalendis Ianuarij rogabatur per totum annum erat primò rogandus: quem ordinem Cæsar peruertit, quia rogauit Pompeium, cum antea rogasset Crassum.
 - ^b Postea superuenit ius ciuile, ^b quod antiquius receptus primus
 - ² ꝑ sententiam diceret & ferret. l. spuri. §. penul. ff. de Decurio: & sic obseruatur & est æqua consuetudo, quòd eodem modo, quo sedent voces & sententiam proferant. Aliter fit in consilijs & Audiencijs Regalibus, ꝑ ubi posterior in ordine, & ultimo receptus sit primus in sententia & voto, & an ista consuetudo sit utilior quam
- ea, quæ

ea, quæ de iure erat statuta de sententia proferenda per antiquo-
rem, adhuc est maxima inter prudentes concertatio: fortè anti-
quiori tēpore votum incipiebat à minori, quia legitur Esther. c. 1.
quòd Darius accessit septem Principes & sapientes, & ab ijs qua-
sivit de poena infligenda uxori suæ Vasthi, quia nō obtemperavit
Regio præcepto, dicitur ibi, quòd ultimus primò protulit senten-
tiam. Et in hoc voto & sententia dicenda non est taxatus vel limi-
tatus terminus, quia consiliarius auditur, & non imponitur ei silen-
tium donec velit loqui, & sic fiebat Romæ, quia vt scribit Aulus
Gellius de nocti. att. lib. 4. cap. 10. quòd erat ius Senatori vt sentē-
tiam rogatus diceret ante quicquid velit alterius rei, & quoad vel-
let. Sed ad refecanda & coercenda superflua verba valet Authori-
tas Magistratus, & ad quod est gloss. notab. in l. quilibet. C. de po-
stul. vbi dicit text. quòd honoratis licet orare quousq; maluerint,
& dicit gloss. Sed nunquid hoc est verum, si tota die vult dicere,
Respondeo, quòd iudex imponit ei modum, allegat. proximè ff.
de ijs quæ in test. del. Si tamen Decurio nō rogatur an debet pete-
re licentiam ad loquendum, & vide Bald. qui dicit quòd sic, in c. 1.
de iudicijs.

ADDITIONO.

[Romano.] Vt optimè per Francisc. Hotoma. de verbis iuris in a
fine sub titol. de Senatu. c. 6.

[Ius ciuile.] Attento tamen ordine naturæ & negotiorum expe-
rientia, Seniores prius loqui deberent, & votum præstare, tñ quia
maximum signum est honoris & in eo, qui primam vocem ha-
bet, & primò debet loqui, & qui dignior est, primò votum da-
re debet, secundum Præposit. in cap. Episcopos. colum. 2. dist. 17.
& melius gloss. antiqua, in Regulis Cancellar. Iulij secundi. 6.
parte primæ Regule, folio paruo. 3. i. notat in propositum Auen-
da. cap. 19. Prætor. numero. 14. versic. votum autem dabit. lib. 1.
& Auiles. cap. 4. Prætor. gloss. 1. num. 1. Seniores autem dignio-
res sunt, & sic corā eis iuniores assurgere debent, Sapientiæ enim 4.
habetur, quòd senectus venerabilis est, & sic Iureconsultus in-
quit, in ciuitate nostra senectus semper venerabilis fuit. l. semper
in ciuitate. ff. de iure immun. & semper antiquos esse honorandos,
inquit Barto. in l. prima. ff. de albo & nigris. & in l. secunda. C. de decu-
rionib. lib. decimo. Canonist. in cap. statutus. de maior. & obed.

-outis

E 5 Imò

Imò absurdum est & iniquum nouos & sic Iuuenes antiquis præferre, text. in capit. statuimus. in princip. 61. distin. & refert Aulus Gellius nocti. Attica. libr. 2. capit. 15. in initio, mores antiquorum Romanorum circa honorem senum: tum etiam quia qui est ætate maior ꝑ præsumitur maturitate sensus præstantior. cap. nisi cum pridem. §. alia vero causa. de renunt. In antiquis enim est sapientia & in multo tempore prudentia, Iob. 12. & sic eorum pro- uerbia sunt attendenda. l. si chorus. §. primo. de legat. 3. glos. in cap. cū in iuuentute. de præsum. & pro eis præsumitur præsertim quan- tum ad castitatem, text. in cap. fraternitatis. 34. distin. & sic senio- res sunt potius interrogandi, & cōsulendi, quā iuuenes. c. fin. 20. di- stin. plusq; valet vmbra senis, quā eloquentia, aut gladius iuue- nis, secundum Bald. in. c. 1. de renunt. & in. l. cum antiquioribus. C. de iure deliber. Felin. in. c. 1. de malo. & obed. late ꝑ la. in. l. dum quid col. pen. & vlti. ff. si cert. pet. Cassan. in consuetu. Burgund. in Proemio in glo. de nostre conseje. & in glo. ordonie. Et sic aduo- cati seniores præferuntur iuuenibus, secundum glo. 2. l. providen- dum. C. de postulan. pro causisq; decidendis seniores sunt consu- lendi. capit. de quibusdam. in fin. 20. dist. & antiquorum sententia in dubio est præferenda & amplectenda, cap. Domino sancto. in fine. 50. dist. & iuuenes antiquis pro eorum eruditione sunt tra- dendi. cap. omnis ætas. 12. quæst. 1. & ad ipsos mittitur pro haben- do iuramento. l. ad egregias. cum glos. 1. ff. de iureiur. & ipsis in te- stimonio magis creditur, gloss. & Doctores in. c. licet ex quadam. de testib. & apud eos claves, & instrumenta omnia debent custodi- ri. l. si. ff. de fide instr. l. cum potest. §. pater pluribus. deleg. 2. l. si que sunt sanctiores. ff. fam. hercisc. & ideo seniores primam vocē habere debent, iuxta illud Eccles. 32. Loquere maior natu, decet enim te: & post alia sequitur de adolescente, in medio magnatorum lo- qui non præsumas, & vbi sunt senes non multum loquaris, & not. Bald. ꝑ text. ibi in. c. 1. de contro. feud. inter pares termi. Speculat. titul. de aduocato. §. iam nunc videndum. vers. porro. & in consilijs dandis de iure senior primo loqui debet, ex text. in. d. c. 1. de cont. feud. apud par. & facit tex. in. l. si. C. de Tyronib. lib. 12. & in. l. 2. C. de primicer. & in. l. 2. C. de præf. præf. eod. lib. 12. hæc tamen licet ita sint, apud Dominos tamen ꝑ de Rota non seruantur, Imo Iu- niores prius vocem & votū præstant, vt inquit Nicolaus de Lyra, super Exodo. c. 27. in gloss. in versic. nec in iudicio, & sic praticare aduo-

aduocatos Palatii Parisiensis in collationibus, inquit Cosmas Gummel in suis glossis ad pragma. sanctio. 1. tomo, titul. de author. concil. §. & ne de eiusdem gloss. presenti in fi. & in consilio Neapolitano idem seruatur, vt per Afflictis, decif. Neapol. & in Lusitano, vt per Gamain, in decif. Lusitana. 1. nu. 11. vbi annexit rationem, scilicet, ne minores formident declinare a sententia maiorum, quod facile esse poterat, si maiores primo dicerent. Item quia in honorabili Senatu, vltimus, qui votum edicit, fuit in causis expediendis per tres aut quinque Senatores, aut plures imparis numeri, semper vltimo loco votans, maiorem numerum votorum conficit, quo considerato causa expeditur. Cur igitur, obsecro, vltimam manum imponet Iunior consummationi operis & forsan maximi ponderis: & sic idem in nostra Hispania idem in Regijs consilijs prouidetur & habetur ex dispositione textus. in l. 6. titulo. 4. libro. 2. Recopil. Hæc tamen in Collegijs & concilijs, de quibus tractat noster Author, & vbi non de causis decidendis est agendum, sed de Regimine & ornatu ciuitatum & collegiorum penitus diuersimode seruantur, tum quia dignitas primæ sedis, tum & primæ vocis & honor eius non a Senioribus & antiquioribus ætate, sed a receptis antiquius prius petitur & datur: ita quod secundum prærogatiuam antiquam sedendi voces præstantur, nulla differentia adhibita sint nè Seniores, vel Iuniores illi, qui prius recepti sunt, prout Author hic inquit, & in Capitulo fratrum Sancti Ioannis Hierosolymitani, idem obseruari testatur Gama, vbi supra, nu. 13. & sic in ijs inquit Auiles cap. 44. Præ. glo. 1. nu. 1. habere locum Regulam, qui prior est tempore potior est in iure, & Petr. Pekius in. c. qui prior. de regulis iuris, in sexto. In ijs tamen plurimum operantur consuetudo, vel statuta conciliorum: sunt tamen supradicta intelligenda, quoties illi, qui habent votare, sunt in actu Concilij & collegij, secus verò alias, nam ius honoris, processionis & vtilitatis non debetur cui libet de collegio ¶ non existenti in actu collegij, secundum Lambertinum de iure patronatus, articul. tertio. quæst. quartæ principalis libr. tertio. numero tertio. Est tamen quæstio singularis, quid si quis ex Decurionibus concilij, aut capitularibus Capituli volens votare, obijciatur contra eum, quod ex aliqua causa non potest votare, nec præstare votum, quid fiet ¶ ne tempus in hoc labatur, quia fortè probationes non sunt præmanibus, & in hoc dicendum est, admittendum esse ad votandum, cum

Liber Secundus,

- cum clausula illa, si & in quantum de iure valeat, nec nocebit nominati, si postea appareat non habuisse ius votandi, secundum Abb. in capit. Cumana. de electio. & Capola cautela. 232. dixi in l. 2. num. 12. & 13. titulo. 7. lib. 3. Recopil. clausula enim illa, si & in quantum de iure locum si habeat, hoc operatur, ut si ex rationabili causa appareat vitium esse obiectum, nihil profit votum, secus vero alias, ex dictis per Roman. consil. 501. colum. 2. Felin. in capit. cum contingat. colum. penult. de offic. deleg. & tenet alij relati & secuti per Marant. in pract. titul. de appellatio. numero. 200. Sed an idem erit in electo & nominato per Decuriones ad aliquod officium si, ut quia contra ipsum obijciatur inhabilitas aliqua ad officium illud obtinendum & exercendum, an debeat statim suspendi ab administratione, & in hoc Auend. cap. 19. prator. num. 23. in fine, lib. 1. inquit, quod videatur Specul. in tit. de censib. §. nunc videndum, qui in num. 16. inquit, quod si electus inchoauit exercere non debet remoueri, sin minus non debet admitti, neque possessionem capere, sequitur Lambert. de iure patro. 12. art. 5. quaest. principalis 2. partis. 2. libri. num. 2. fol. 141. & vide Rebuff. in 1. tomo constit. Francia. tit. de senten. prouiso praefatu. 130. Quid tamen erit si electus quis est & confirmatus a superiore, an per appellationem alicuius impediatur capere possessionem, vel exceptio criminis opposita erit impedimento, & dicendum est quod non impediunt electum & confirmatum possessionem capere, & hoc illa ratione, quia possessio est quid facti, & effectus consecutiuus iuris praecedentis, ideo nimirum si de facili non differatur propter exceptionem vel appellationem interpositam, ut vult text. in c. constitutis. cl. 1. de appellat. & ibi omnes teste Lambert. de iure patro. 3. art. 6. quaest. princ. 2. partis libri. 2. num. 8. fol. 142. in actibus enim consecutiuis non datur attentatio, & sic non dabitur post confirmationem Canonica, ut per Lancelotum, de attentatis. 2. parte. cap. 12. limit. 40. ubi numero. 11. tractat an post collationem Capellania tradere possessionem sit attentare: & inquit quod sic, & quod ita Rota pronuntiavit, prout & ibidem in 49. limitat. princip. pagin. 269. iterum repetit ipse Lancelot. & inquit Lambert. de iure patronat. in 5. artic. 11. quaestio. princ. 2. partis. 2. libri. folio. 172. aliud volentem in num. 2. esse corruptum in litera, nam dum dicit, non habet impedire, abudat illud, non, & debet dicere habet impedire, & reuera ita est & colligitur ex dictis in praecedent. in art. illo. 5. & in fine articuli

culi precedentis, & ex ijs, quæ ipsemet Lambert. prius dixerat in eodem tract. in. d. 3. artic. 6. quæst. principi. secundæ partis, libri. 2. num. 8. fol. 142. ubi inquit supradicta locum non habere in prouisione, & collatione, in qua exceptio, vel appellatio opposita bene impedit, ne prouisus habeat possessionem, ex Innoc. Anto. & ibi Doctores in cap. penult. de causa poss. & prop. & in capit. accedens, de accusationib. & sic aliud erit, secundum Lambert. dict. num. 8. in exceptione criminis opposita, & in appellatione itidem opposita ad confirmationem, & aliud si ad collationem vel prouisionem opponatur, & rationem differentie, ibidem annexit, scilicet, quia in confirmatione citatur pars vel saltem per edictum fit citatio generalis, ex cap. fin. de electio. in. 6. unde verisimile est, quod si quid erat discutiendum iam fuisset discussum in confirmatione, & ideo exceptio postea opposita, videtur calumniose opponi ne iste habeat possessionem, sed in collatione, licet illa habeat vim electionis & confirmationis simul, vt voluit gloss. in capit. 1. de electio. in. 6. tamen non requiritur illa citatio, nec propositio edicti, quæ requiritur in confirmatione, gloss. communiter approbata, cap. fin. de electio. in. 6. & ideo magis de facili volens opponere admittitur antequam tradatur possessio, quia non potuit contradicere in collatione, ita Lambert. dict. num. 8. ex præpositi in dict. capit. constitutis, col. 3. versic. nota ex text. de appellationib. velut inquit Lancelotus in. d. limit. 40. num. 13. dic & melius quod in casu confirmationis factæ, sumus in actu consecutiuo facti post appellationem, scilicet traditionis solius possessionis, ideo nimirum si non impediatur exceptio vel appellatio opposita, sed in collatione vel prouisione faciendæ sumus in ipso actu institutionis, & utique adeptio possessionis in eo casu non potest dici consecutiuæ, cum eodem tempore videlicet post appellationem, & antecedens scilicet ipsa institutio, & consequens scilicet ipsa possessio explicentur, & sic non sumus in actu consecutiuo solius possessionis. sic & in capellaniam, si lite super ea pendente inter duos præsentatos feratur sententia pro vno, à qua est appellatum, tunc quia post sententiam debet interuenire collatio, & post collationem, adeptio possessionis, ideo nimirum si appellatio impediatur possessionem, & hoc est quod dicti Doctores in effectu volunt, sed in casu proposito nostro, dum ex vi renuntiationis, vel ex motu proprio Princeps concedit, cuius officium Decurionatus, nihil aliud restat nisi, capere possessionem,

Liber Secundus,

nem, quæ tunc actus consecutivus dicitur, idcirco nimirum si per op-
 positionem exceptionis, vel appellationis non impediatur, quæ
 nota quia non sic considerata reperies. Sed an Decuriones eligen-
 tes 15 scilicet scienter inhabilem pro ea vice deoluatur ius eligendi ad Do-
 minum loci, vel ad alium superiorem, & Ripa in tract. de peste, tit.
 de remedio ad confer. vber. nu. 197. cū seq. aliquibus, inquit, quod
 licet videatur, quod sic ex text. in cap. cum in cunctis. §. clerici. &
 cap. Innotuit. de electio. & ibi idem in patronis scienter indignum
 presentantibus, & in postulatis esse dicit, de quo latè per Lāber,
 de iure patr. art. 4. 10. quæst. prin. 1. partis. 2. libri. fol. 92. & per Pe-
 raltam in l. cum quidam. nu. 3. ad fin. de lega. 2. pag. 267. vbi decla-
 rat an præsumendum sit scienter elegisse, & iterum ibidem nu. 17.
 pag. 278. Tamen quod in nostro casu aliud sit dicendum, quia nul-
 la lex est, quæ talem poenam imponat, unde nec nos impositam
 fuisse dicere possumus, secundum gloss. in capit. fin. de iure patro.
 pro qua allegat ipse Ripa in numero 199. text. in l. at si quis. §. Di-
 uus. ff. de religion. & sumpt. funer. & in §. optimum. in authentic. de
 non eligen. secun. nub. & istud maximè verum esse dicit Ripa ibi-
 dem nu. 200. si aliqui ex ordine Decurionum electioni non con-
 sensissent, quia tunc ad eos, non ad superiorem, deoluatur ius eli-
 gendi, iuxta tradita per Panormitanum post alios in capit. du-
 dum. & in capit. cum Vintonensis. notabil. 1. per illum textum.
 de electionib. & illi, qui non consenserunt, poterunt novos ido-
 neos eligere, & si placuerit secum ad electionem faciendam po-
 terunt omnes admittere, dict. capit. cum Vintonensis. & ibi Ab-
 bas notabil. secundo. & sic ad tollendam omnem dubitationem,
 inquit Ripa, cum dubitatur, nè in electione generetur eligentibus
 aliquod præiudicium, Cautela salubris erit, quod aliqui contra-
 dicant, ex quorum contradictione, ius Collegij conservabitur,
 quæ est optima & singularis cautela, & allegando Rip. & alios sic
 voluit Auenda, dict. capit. decimono. Prætorum. numer. vigesi-
 mus secundo. versic. si ergo nominaverint. cum sequentib. libr. pri-
 mo, In expensis tum solent condemnari malè eligentes, ut dico in-
 fra isto libr. capit. decimosexto. numer. nono. Et an electus, con-
 tra quem opponitur, nè confirmationem obtineat, an possit se de-
 fendere de sumptibus prælaturæ 16 †, vide Lambertinum de iure pa-
 tronatus 14. artic. unde coima quæstione principali, tertiæ par-
 tis, secundi libri, numer. undecimo. fol. 215. in novis.

CAPVT

CAPVT QVINTVM,

An sint absentes vocandi.

S V M M A R I V M.

Absentes quando vocandi. numer. 1. & in additione.
Qui dicantur absentes. numer. 2. & an existentes in suburbys.
numer. tertio.

DE more & consuetudine Regni non vocantur absentes. ^a
 Et etiam si sint in eadem ciuitate, si tamen contingat casus ar- ¹
 duus & importantiae, tunc magistratus potest vocare eos:
 qui sunt in ciuitate, vel comitatu, vt optima sit sententia, quae plu-
 rimorum consensu confirmatur. In locis autem vbi non sunt De-
 curiones, debent vocari omnes, & sufficit congregari duas partes,
 & quod maior pars ^b facit, debet valere, glo. & ibi Doctores plenè ^b
 in l. aliud. §. refertur. ff. de regul. iuris.

A D D I T I O.

Circa materiam istius capituli, Lucas de Penna in l. nominatio- ^a
 num. C. de decurionib. libr. 10. relatus & secutus per Auenda. cap. ^a
 19. Præto. num. 14. versio. secundo debet inspicere libr. 1. & Franc.
 Marcus, decisio. 1032. num. 1. cum sequen. inquit, absentes esse
 vocandos, quando non sunt saltem extra territorium, vel in longin-
 quo, vt & colligitur, ex l. 10. colum. fin. titul. 14. part. 1. seruato de
 citatione absentium eo, quod statuto, vel consuetudine introdu-
 ctum est, nam illud seruabitur, etiam si consuetudo talis non vo-
 candi absentes sit tantum longi temporis, secundum Puteum, in
 decisio. suis libr. 2. decisio. 12. Noster verò Author in cap. 7. infra
 isto libr. inquit quod in Consilijs Hispaniæ de consuetudine non
 est necessaria citatio absentiu, quia ius vniuersitatis remanet apud
 interessentes, & eis accrescunt voces absentium, secundum Ber-
 tachi. in tracta. de Episcopo. tertia parte libri primi. numero. 26.
 & infra hac gloss. additione repetemus, licet alij sint absentes &
 impediti, & hoc est verum, & iuri conformè, nam & in mate-
 ria etiam canonica & Ecclesiastica, & sic in capitulis Ecclesia-
 sticis, idem est, ex text. in capitul. cum in Ecclesijs. de præbendis,
 in. 6.

In. 6. quem ad hoc expressum dicit Oldrad. consil. 259. impugnat electio, & sic inquit ibi num. 6. quod consuetudo non vocandi absentes etiam de iure Canonico decem annis præscribitur, vt dixit Puteus vbi supra, eò quod secundum iuris dispositionem, nunquam absentes sunt vocandi nisi in casibus à iure expressis, ex glo. ipsorum in. cap. præsentium. de testib. in. 6. quam sequitur locus mundus & quotidie ad eam recurrit, secundum Ias. in. l. placet. nu. 13. C. de sacrosanct. eccles. & communiter approbatur, vt diximus in. l. 2. nume. 3. Regula. 8. titul. 1. libr. 2. Recopil. vbi casus iure expressos remissiue retulimus, quorum quatuor sunt principaliores, scilicet in electionibus, ex cap. coram. & capit. quod sicut. de elect. & in cessatione à diuinis, vt in cap. quauis. de offic. ordin. in. 6. in versic. prout. item in receptione & collatione, de qua in. d. cap. præsentium, quos quatuor refert Oldrad. vbi supra, & Abb. in cap. si. de maior. & obed. & Rationem assignat idem Abb. in cap. 2. nu. 10. de noui oper. nunt. quia causæ hæ arduæ sunt, secundum glos. in cap. 1. de ijs quæ fiunt à maio. par. cap. glos. in cap. omnes. de constitut. Sed an idem erit in alijs arduis causis in iure non expressis, duas communes contrarias refert Andr. ab Exea, in. d. capit. cum omnes. nume. 218. Verum enim verò tenenda est & sequenda illa communis Regula dictæ glos. in. d. capit. præsentium. scilicet, vt si expressæ in iure non sint illæ aliæ causæ, quantumuis sint arduæ, non vocabuntur ad earum expeditionem absentes, nisi aliud de consuetudine vel statuto habeatur receptum, & hoc tutius esse testatur Imol. in cap. 1. de ijs quæ fiunt à maio. par. cap. col. 6. versic. & istam differentiam, de quibus & tractant Doctores præsertim Felin. nume. 22. in. d. capit. cum omnes. de constitutio. & Additio. Bart. in. l. 2. C. de decurio. libr. 10. vbi num. 4. dicitur quod si negotium tractandum resultat in absentium præiudicium, vocandi sunt absentes ij, & consensus eorum requirendus, vt in cap. cum omnes. in glos. de constit. not. Benedictus Capra, in communibus suis opinio. verb. Capitulum. & additio eiusdem Bart. in. l. nominatio. num. C. de decurionib. libr. 10. de quibus remissiue fecit Regulam & fallentias, Ioan. Gracian. in suis Regulis & fallent. Regula 490. Valebit tamen consuetudo non vocandi absentes etiam in casibus in iure expressis, secundum Franc. Marcum, decisi. 1032. nu. 7. part. 2. etiam si tantum sit longi temporis, vt in hac additione remanet dictum. Imo & in casibus in quibus absentes sunt vocandi,

non vocabuntur nisi illi, qui sunt intra prouinciam, ex cap. coram. de electio. notat Alexan. consil. 91. num. 7. in fin. lib. 7. dum tamen prouincia non sit lata, ex text. in capit. quia propter. de elect. not. Ripa, remed. 29. electus à maiori. & Francisc. Marcus dict. decisio. 1032. nume. 5. & 6. Et sic collatio Beneficij, quæ debet fieri cum consilio Episcopi, potest fieri eo agente in remotis, ex text. in cap. 1. nē sede vac. in. 6. not. Deci. in. l. cum filiusfamil. col. 2. ff. si cert. pe. ta. Et de canonicis vocandis, & quando sunt absentes & in quo loco & qua citatione citari debeant, vide satis pulchrè per Felin. d. cap. cum omnes. col. 12. in fine. cum sequent. de constit. & Bertachi. de episcopo. 3. parte. lib. 1. quæst. 7. nume. 9. vsque ad 14. & in quæst. 17. tradit an sit apponenda hora in qua debet electio fieri. Et in libr. isto in capit. 2. libri proximi diximus an sufficiat citatio & vocatio generalis vel specialis requiratur in additione magna. Et qui dicantur absentes in hac materia ¶, dicendum est, quòd absentes dicuntur ij, qui non faciunt residentiam in loco ubi est Ecclesia, vel concilium, secundum Abb. in cap. inter vniuersas. de electio. & sic qui in ciuitate non existunt, vt inquit Felin. in cap. cum omnes. nu. 21. de constit. & Fran. Marcus dict. decisio. 1032. nu. 2. & Decius col. 6. versic. tertia conclusio. in dict. c. cum omnes. existentes tamen extra ciuitatem non sunt vocandi nisi in casibus à iure expressis, vt in collationibus, vt dictum est supra, nisi periculum esset in mora, eo quòd timeretur prouisionem faciendam per superiorem, nam tunc etiam in collationibus & casibus in iure expressis non essent vocandi absentes à ciuitate, secundum gloss. in pragma. sanctio. titul. de collationib. §. item visum, versic. non valeant. charta 88. & Aymon. Craueta, consil. 88. numer. 18. volu. 1. Et sic existentes extra ciuitatem absentes dicuntur & per consequens, qui in castris existunt, absunt, secundum Francisc. Marcum in dict. numer. 2. Vidi tamen in facti contingentia dubitatum, nunquid ille, qui viuunt in suburbij vel propè ¶ ciuitatem reputabitur absens vt vocari nō debeat, vel an reputabitur acsi esset in ciuitate vt vocandus & requirendus sit, & in hoc adfuit perplexitas & in decisum relictum per aliquos fuit dum non reperirent casum determinantes. Ego tamen quid tunc reperi & allegaui in medium proponam, & pro parte negatiua quòd tales in suburbij demorantes absentes dicantur, ita quòd non debeant vocari tanquam absentes nisi in casibus à iure expressis, facit primò, nam vt dictum

Liber Secundus,

est absentes in hac materia dicuntur qui non habitant in ciuitate:
Secundò quia ciuitatis appellatione ea, quæ muro circumdantur,
continentur, ex. l. 2. ff. de verbo. signifi. quam ibi Rebuf. pagin. 2. se-
cunda ampli. inquit procedere in qualibet ciuitate, vt muris etiam
finiatur, sicut vrbs, ex. c. si ciuitas, de senten. ex com. in. 6. eò quòd
vrbs & ciuitas pro eodem capiuntur. l. singularum. C. de edif. pub.
vbi Imperator primò nominat urbem, postea ciuitatem, & idem
facit. l. præscriptio. C. de oper. pub. ex quibus Rebuf. vbi suprà pla-
ra infert, & tradit Franc. Marcus, decif. 365. & Couar. in cap. Al-
mamater. 2. parte. §. 1. vers. septimo, de senten. ex com. in. 6. neque
continetur suburbia nisi vbi dispositio inutilis redderetur, ex dict.
cap. si ciuitas, iuncto eius communi intellectu. Item & tertio quia
non vocari vtile est Ecclesiæ, nè differatur actus agendi, & expe-
diendi executio, vt notat Oldrad. dict. consil. 259. impugnatur ele-
ctus, in ijs tamen quæ non fauorabilia essent Ecclesiæ appellatione
ciuitatis non comprehenduntur suburbia secundum dictos & Fe-
lin. in cap. Rodolphus, num. 7. de rescript. Pro contraria verò parte
imò quòd existentes in suburbijis sint requirendi & vocandi, facit
quia appellatione ciuitatis suburbia continentur. l. ædificia. l. qui
continentibus. 147. ff. de verbo. signifi. Secundo quia in materia
indifferenti, vbi potest verti damnum & commodum suburbia
continentur ciuitatis appellatione, secundum Felin. vbi suprà. Fa-
uor autem & commodum Ecclesiæ sic potest verti in vocando
existentes in suburbijis, sicut & damnum si non vocentur, igitur.
Item quia secundum statum, qualitatem, ac conditionem loquen-
tis, vel actus gerendi suburbia comprehenduntur, aut non, vt per
Couar. vbi suprà vers. c. nono, Menstamen dispositionum q̄ præ-
sentes in ciuitate vocentur, datur tamen circa vocationem qui in
suburbijis ciuitatis degunt & morantur, igitur. Item qui propè ciui-
tatem est, in eadem adesse ciuitate dicitur, ex. l. præsens cum seq.
ff. de procura. suburbia tamen propè ciuitatem sunt, quia sub vrbe
esse dicuntur, & suburbia vocantur etiam si media sit via inter ciui-
tatem & continentia eius, secundum Bald. relatam & secutum per
Menochium infra allegandum, igitur habemus intentum, ex qui-
bus in propositum nostrum inquit singularissimè Bald. qui nihil
intactum reliquit, is enim in dict. l. præsens. ff. de procur. infert ex
lilla, quòd in materia vbi absentes à ciuitate non sunt vocandi, si
sunt propè ciuitatem vocandi erunt & requirendi refert & sequi-

tur Franc. Marcus, in decisione Dalphin. 365. numero. 40. & hoc voluit lex. 10. titulo. 14. par. 3. colum. fin. ibi, seyendo en tal lugar, & propius accedendo, ita tenet gloss. in pragmat. sancti. titulo de collatio. §. item voluit, in gloss. absentia, dicens absentem esse illum, qui non est in ciuitate, vel in continentibus & suburbijs eius, ex text. in dicta. l. praesens. & ex. l. absentem, expressa ad hoc. ff. de verborum significatio. ibi, sed si forte extra continentia vrbis sit abest. Ceterum vsque ad continentia non abesse videtur si non latet, ecce ergo text. expressum pro hoc, & text. in. l. 6. tit. 33. par. 7. & sic absentes dicuntur Cardinales quoad Papae electionem, qui scilicet extra ciuitatem sunt vel continentia illius vbi Papa mortuus est. c. vbi periculum. §. 1. de electi. in. 6. notat Rebuff. in dict. l. absentem, versic. sic absentes, vbi hoc applicat ad consiliarios ciuitatum & Populorum, vt absentes à ciuitate vel continentibus eius dicantur abesse ita vt vocari non debeant, nisi in casibus à iure expressis, & in versic. ad hanc absens, idem dicit quoad canonicos, nisi sint habitantes ultra mare, vel ultra flumen ciuitatis, nam tunc non reputantur adesse in suburbijs & continentibus ciuitatis, secundum Rebuff. in. d. l. absentē. per tex. ibi. ex quibus inquit Rebuff. ipse in d. l. qui in cōtinētibus, q̄ suburbanus habitator potest ad officia recipi ciuitatis quæ tñ tunc iudicabuntur suburbia, vel propē ciuitatē quē adesse arbitrio iudicis relinquitur, secundū gl. d. prag. sancti. in loco supra proximē allegato, arg. l. 1. ff. de iure deli. l. continuus. ff. de verb. obliga. & notatorum per Hosti. in. c. relatum, de sentent. excommu. & Archid. in cap. 2. de test. in. 6. nam & quæ dicantur suburbia verius est arbitrio iudicis relinqui, secundum Couarruias. vbi suprā, in versiculo quæ verō, & Menochium, de arbitrar. iudic. libro. 2. cent. 2. casu. 155. numero. 13. Sic & propē quem esse, vel non, itidem iudicis arbitrium versatur, eò quod denotat aliqualem distantiam, secundum eund. Menoc. vbi suprā. casu 57. numero. 30. libro. 2. cent. 1. & Bertachin. in repertorio, verbo, propē, & sic bonus iudex arbitrabitur, an esset in tali loco vt facile possit adiri vel non, consuetudo tamen multum circa hanc operabitur, secundum Franc. Marcum, vbi suprā numero. 30. ex text. in cap. cum in Ecclesijs. 33. de præben. in. 6. & fundamentis primæ opinionis, ex dictis in secunda remanet satisfactum, quæ omnia notabis tanquā & singularia, & per aliquem nō adducta. Est tamē verum q̄ electio facta nō vocatis absentibus, vbi vocādi erāt, nō est

Liber Secundus,

inualida, sed valida potius, si non vocati non prosequantur contemptum, & sic ipsi tacite, vel expresse, si voluerint, poterunt eam ratificare, secundum Ripam ubi supra. & supra libr. precedente, in capit. secundo. numer. 6. & 7. & optime per Franciscum Marcum, decisione 1391. in fine. ubi limitat, nisi electio sit nulla, puta quando maior pars contempta est, secundum eundem, in decisione 1340. nume. secundo. & alia diximus infra isto libro capit. 14. numer. tertio. cum sequentib. aliquibus, veruntamen ille, qui praesens est, licet non vocetur, non agit de contemptu, capit. quia propter. de electio. not. Lamberti. de iure patrona. lib. 2. partis. 2. artic. 116. quaest. principa. nume. 4. & sequent. A finius in praxi ciuili. §. septimo. cap. 5. limitatione 90. & in capit. 14. numer. 3. cum duobus sequent. infra isto libr. vide alias declarationes. Sed an si absentes vocati sint contumaces possint de benignitate expectari, dic quod sic, ex voluntate tamen praesentium, vt per Bertachinum in tracta. de Episcopo, tertia parte, libri primi, quaest. 18. nume. 29. Et an si quis renuntiat suae voci possit illam reassumere, dic quod sic, secundum gloss. & Bald. in dict. capit. licet. numer. 11. & 12. de electio. quod intelligo re integra, id est, antequam fiat electio, secus ea facta & perfecta, ex dictis per Cardina. in capit. in causis. numer. septimo. de electio. & text. est ibi, & in capit. ad Apostolicam. de regular. probantes quod potest quis suae voci renuntiare. Et quid in electione Papae, vide text. & ibi gloss. decem, in cap. ubi periculum. §. hoc sacro. de electionib. in sexto. ubi circa Pontificis electionem & absentiam Cardinalium plures quaestiones proponuntur per glossam & Doctores ibi, & per Lancelotum, ubi supra. §. sed haec quidem. Et quid si tempore citationis & vocationis non adesset quis in loco, ubi citandus & vocandus foret, electionis autem tempore esset reuersus & praesens in loco ubi vocandus aliàs erat an vocari & citari debeat, & citari eum non oportere, dicebat Specul. titul. de electionib. §. primo. & titul. de via seruini. in principio. numer. quarto. sed contrarium tenet & melius Marcus Antonius Cacho, de institutio. canonicis. libr. quarto. titul. primo. de electio. nu. 71. & quid si vocatur non vocandus, neque expectetur, an noceat electioni, dic quod non, vt not. in ca. cum inter vniuersas. de electionib.

b [Maior pars.] Congregatorum intellige, vt supra libr. 1. cap. 2. in additione diximus.

CAPVT

CAPVT SEXTVM,

Quot modis possunt votare & dare
sententiam.

S V M M A R I V M.

Vota & sententiæ antiquitus duobus modis ferebantur. num. 1.

Hodie quomodo exquiruntur vota. num. 2. & 3. declaratur.

Plures modi & formæ electionum remissive. numer. 5.

Vota an per literas possint præstari. numer. 4.

Consensus in actibus capitularibus an debeat præstari colle-

gialiter. numer. 6.

H

IC subiungitur alia quæstio, de modo sententias profe-

rendi, nam antiquitus, ut dicit Aulus Gellius, de nocti. Atti-

cis, libr. decimo quarto, capit. septimo. Duobus modis ꝑ fe-

rebantur, aut conquistis votis, aut per discessionem, nam quando

res dubia erat, singulorum sententiæ conquirebantur incipiendo

ut supra dictum est. a Si autem non requirit causa vota omnia ex-

quiri, fiebat per discessionem, putà discedendo de loco unde erat

Senator, & accedendo ad locum ubi erat, qui sententiam protulit,

cui consentit, & hoc erat, pedibus in sententiam ire: hoc hodie

ꝑ per discessionem non fit, sed singulorum sententiæ exquirun-

tur, & in causis dubijs est optimum scire rationes singulorum: sed

quando non incidit casus dubius, sufficeret quod primi proferant

sententiam, & ceteri adhæreant sine repetitione b, & multiloquio, b

quæ aliquo plus iusto occupant frustra tempus, quod per prouid-

entiam, & auctoritatem Magistratus, qui præsidet, potest com-

pesci. c

ADDITIO.

[Dictum est.] In capit. 4. huiusmet libri secundi.

[Repetitione.] Idque quando publice tractatur negotium ꝑ de

quæ agitur, si verò secretè & per vota singulorum, secretè prius

votat, & deinde omnes alij eodem secreto modo vota proferunt.

Et vota

- 4 Et vota non sunt danda per literas, secundum Franciscum Marcum, decisio. Dalphi. 1030. nume. sexto. & an scripto per Boerium decisio. 1. heque conditionaliter sunt proferenda in electionibus, secundum eundem Franciscum Marcum, decisio. 1156. numero. 1.
- 5 & plures modos & formas votandi in electionibus † & faciendi electiones, vide per Speculat. in titul. de electione. §. primo. & §. 3. & Anto. Cuchio, in de institutio. canon. titul. de electio. per totum, maxime, numer. 191. cum sequent. & per Bertachinum remissive in suo reperto. verb. electio qualiter & quando, & per Lancelotum, de institu. cano. titul. de electio. §. celebratur autem electio. cum tribus sequentibus. & in propositum dictorum per Authorem, hic, vide Hotomianum, de verbis iuris. in fine. sub titulo, de Senatu capit. 6. per totum. & an in electionibus & actibus capitularibus debeat
- 6 consensus † preestari collegialiter, vide Franc. Marcum, decis. 1030.
- c [Compesci.] Argumento gloss. in l. ex eo. ff. de postulan. de quo dixi in l. 4. numer. 1. titul. 16. libr. 2. Recopilationis. & supra libro primo retulit ipse author ab

CAPVT SEPTIMVM,

An Decurio absens vel praesens possit
committere vocem suam.

SVMMARIVM.

- Absens citatus ad actum si venire non potest & est impeditus
potest committere vocem suam. nume. 1. & 4.
- Citatus eo qui non debebat citari sine illo actus ad quem citatur
expedi non potest. numer. 2.
- Capitulum potest consentire ut unus ex eis det vocem per procuratorem. numer. 3.
- Absens canonicus an in electione Episcopi possit dare vocem
suam per literas. numero. 5.
- Privilegio exemptionis non potest quis renuntiare. numer. 6.
- Intellectus capit. quod alicui de regulis iuris. in. 6. numer. 7.

Potest

Potesť accidere quod eueniat dubitatio, an Decurio absens & impeditus possit committere alteri vocem suam, iuxta nota in cap. quia propter. & in cap. pen. de electio. in. 6. a Sed illa iura a non possunt practicari in consilijs Hispania, vbi est consuetudo, quod non est necessaria citatio absentium b, & ius vniuersitatis re- b manet apud intereſſentes c, licet alij sint absentes & impediti. In c duobus tamen casibus potest practicari illa doctrina, Primus si citetur absens ad certum actum, quia tunc si non potest venire, & est impeditus, potest committere vocem suam f, ratio est, quia si ille, r qui non debet citari, citatur, legitimatur persona sua, & sine illo f actus non potest expediri, vt not. Bald. & Docto. in. l. fin. C. de edic. Diui Adriat. tollen. d Secundus casus est, si consentiant illi de d capitulo, vel vniuersitate, quod absentes dent vocem f per procu- 3 ratorem: quia prohibitio est facta eorum fauores, & illi possunt re e nuntiare f, & non solum consiliarium, sed quemlibet extraneum f possunt admittere, Abbas & ceteri, in dicto capitulo. quia propter. de electione. licet in extraneo est probabilis dubitatio g, quia ex- g tranei, & qui non sunt de Collegio non possunt intrare Curiam per se, nec per alium h. Et circa aliud de consensu Capituli, intelli- h ge totius Capituli, & in hoc non sufficeret maior pars, quia admittere aliquem, qui non est admittendus, dependet a volunta- te, & in actibus voluntarijs non sufficit maior pars capituli, & vnius contradictio sufficeret ad impediendum actum, vt not. Do- ctiores in dict. capit. cum omnes. de constitutionib. i

A D D I T I O. Quia propter. cap. quia propter. de electio. in. 6. a

[De electio. in. 6.] Dele illa verba in. 6. & intellige verum esse, a quod absentes f canonici possunt vices suas alteri committere, ex 4 cap. scriptum. & ibi gloss. ca. quia propter. & ibi gloss. cap. cum no- bis. & cap. congregato. de electio. ijs concurrentibus. Primum quod absens sit iuste impeditus, vel iniuste, dummodo praesentes con- sentiant, vt per Doctores in. d. c. scriptum. & not. Lancelotus, in in- situ. canon. tit. de electio. §. sed & si quis. glo. de capitulo. Secun- dum qd sit absens in loco in quo citari debeat. d. cap. quia propter. puta qd est intra ciuitatem, vel in prouincię loco nō remoto tamē, & vbi vocari cōmōdē potest, vt diximus in. c. 5. supra isto lib. Ter- tium, qd committat vocem vni de capitulo, & non extraneo. inuitis

inuitis

canoniciis. dicitur quia propter. c. congregato. c. si quis iusto. & ibi Do-
 cto. de electio. per Praeposito post Abbi. in c. constitutis. 2. de appel.
 & ibi Deci. nu. 4. ubi additio. verbaliter. reprobatur & bene eundem
 Deci. contra tenentem, imò & ille, cui committitur debet esse in sa-
 cris constitutus, secundum Anchar. & Domin. nu. 8. in cap. penul.
 de electio. in. 6. & tunc secundum Deci. in eod. num. 4. & Domini-
 cum ubi supra. s. fin. nu. 4. omnium votum nemine discrepante re-
 quiritur, ut aliq. quam canonico vel alteri quam de capitulo com-
 mittatur, cum sit gratia & non iustitia: & omnia ista plene tracta-
 tur per Bertachi. in d. tract. de Episcopo. 3. parte, libri. 1. quaest. 14.
 à quo eum referens desumpsit Lambertus de iure patro. in. 1. arti. 4.
 quaest. princip. primae partis. 2. libri nu. 7. fol. 2. 6. ubi tractatur an hec
 requirantur in Patrono, & Fran. Marcus in decisio. 1039. 2. par-
 tis. Et an per litteras possit absens Canonicus dare votum in ele-
 ctione Episcopi, vide Bertachi. ubi supra. 1. 5. quaest. numer. 25. &
 Lancelotus ubi supra. in. 9. sed cum absens. Et an Capitulum vices
 suas committere possit, & dicendum quòd sic, accedente consensu
 omnium Capitularium, secundum Fran. Marcum in decisio. 1031.
 prebendam unam vel duobus commissionem de qua debet constare;
 & tunc factum ab ijs commissariis ab ipso capitulo & non ab eis fa-
 ctum censetur, ut optime per Deci. consil. 543. nu. 7. cum tribus se-
 quent. Et quid in Episcopo vocato ad concilium generale, an pos-
 sit committere vocem suam vel constituere procuratorem, tractat
 Iacobatius, de concilijs. & not. quòd ille, cui committitur vox non
 potest has voces diuidere, secundum Molinam de primogenijs,
 libr. secundo. cap. quinto. numer. 5. imò idem est dicendum quo-
 ties iure proprio quis habet illas duas voces, secundum Dominic.
 cap. penul. s. fin. in. 2. secundo. de electio. in. 6. ubi numer. 5. discus-
 titur in mortuo illo, qui vocem commisit, expirauit commissio. & di-
 citur tunc vera, nisi de certa persona eligenda commissio detur, nam
 tunc in illam debet commissarius vocem dare, & per propriam vocem
 alij dare poterit, ut per Lancelotum, de iustit. cano. de electio. 5. & si
 tantum tribuimus. sequent. tradit quid si pluribus committatur.
 b. [Hispaniae.] Ut supra isto libr. cap. 5. diximus in additione.
 c. [Interessentes.] Ut supra libr. x. capit. 8. ubi diximus in additio-
 ne id esse verum etiam si non tantum interfuerint, sed etiam si non
 d. [Atria. coll.] Ecclae Menochi. alios referens, in de adipisc. poss.
 remedi. 4. num. 535. ubi hanc communem testatur opinionem, &
 iterum.

iterum ibidem. numer. 611. & sequent. & 567. Secus esse dicerem quo ad votandum, quia si vocetur non votando, & non spectetur, nihil nocet, ut not. in cap. cum inter vniuersas. de electio. & Lancelot. in inst. canon. titul. de elect. §. tertio. in gloss. omisum.

[Fauore.] Contrarium videtur dicendum, nam non *quæ* sua sunt, sed vniuersitatis & populi, vel ciuium aliquorum agitur per Decuriones ipsos providenda, tractantur, & sic renuntiatio hæc lo cum habere non debet: veruntamen, quia principaliter præ eminentiam interessentium, & eorum iustangit, examinare, ad præ sentes & absentes debeant votare, nam si non possunt, principale interesse versatur interessentium, & sic hoc tãquam principale est considerandum, & per cõsequens huic fauori & interesse possunt interessentes in capitulo renuntiare, & per cõsequens consentire quod absentes committant vocem suam, dum tãmen illa ratio requi sita interueniant, in prima additione huius capituli per merelata, & sic quo ad hoc limitabitur, ut non procedat glo. in l. si quis ff. de recept. arbit. in quibus, animi sui motum non posse quem committere, cum à conscientia dependeat, quam allegat Additio. Barto. in l. fin. C. de præpositiagen. in rebus libr. 12. *quælibet* *requisita* *liber* *biur*

[Renuntiare.] Ut probatur in l. si quis in conscribendo. C. de episcopis & cleri. & text. in cap. si diligenti. de foro compe. vbi Fel. & eius additio. limitant hanc Regulam aliquibus modis, & in l. si quis in conscribendo. C. de pactis. Priuilegio tamen exemptionis non potest quis renuntiare, cum in eo vertatur non solum fauor ex æpti, sed etiam eum eximentis, secundum Abb. in cap. cum tem pore. nu. 2. de arbitr. & sic priuilegio taxationis expensarum factæ per text. in l. omnes. §. executoribus. C. de episcopis & cleri. secundum gloss. verb. audentibus. ibidem clericus renuntiare non potest: neque etiam vbi cunque est in actu apposita clausula annullatiua in contrarium actorum, secundum Additio. Felin. in d. cap. si diligenti. etiam si Couar. in pract. cap. 9. nu. 7. post princ. aliud velit dicere, quoniam communis est contra eum, ut ipsemet Couar. aduertit, in cap. Quauis pactum. 2. parte. §. 2. nu. 6.

[Probabilis dubitatio.] Ego nullam in hoc dubitationem constituo, sed pro indubitato assero, in extraneum à Consilio, vel capitulo, nullo modo posse similem vocem committi, sed in vnum de capitulo, vel consilio tantum, tum ex dictis supra in additione. i. istius capituli, tum etiam quia substitutus, & subrogatus debet esse

eiusdem conditionis cum substituente, & subrogante, vt diximus
 in l. 4. titul. 9. n. fin. lib. 3. Recopilatum etiam quia in concilijs se-
 cularibus nulli alij possunt ingredi quàm expressi in iure, vt aliàs
 diximus supra in libro. 1. cap. 10. & ita tenet Franc. Marcus, de cisi.
 1039. parte. 2. nisi Capitulum, secundum eum ibi, vellet extra-
 neum ad hoc admittere, nam tunc posset, quòd intelligo verum in
 capitulo ecclesiastico, nam seculare Decurionum nò posset, etiam
 si vellet, sine poena extraneum aliquem in concilio suo admittere,
 ex l. Regia per me allegata in cap. 10. libri præcedentis.
 h [Nec per alium.] Quod enim alicui non licet suo nomine, nec
 alieno licebit, ex Regula, quòd alicui, de regul. iuris. in. 6. secun-
 dum vñum intellectum hic accommodabilem ē, scilicet vt ver-
 bum illud, nec alieno licebit, exponamus, id est per alium, quo-
 modo respondit Vlpianus in l. secunda. in princip. ff. de administ.
 rerum ad ciu. pertina. Decurionem subiectis aliorum nominibus,
 prædia publica non magis quàm nomine proprio expresse con-
 ducere posse: & alio in loco ait Marcellus in l. non licet. ff. de con-
 trahen. empt. non licere ex officio, quod quis administrat, eunere
 quid, vel ipsi, vel per aliam personam, vt & habemus text. in l. fin. a.
 titul. vñdecimo. lib. quinto. Recopilationis. Sic & per contrarium,
 potest quis per alium, quod per se facere, ex capit. potest. de regu-
 lis iuris. in sexto. vbi optime Petr. Pekius, & qui per aliū facit est
 acsi per se ipsum faciat, ex cap. qui per aliū. de regulis iuris. in. 6. vbi
 ipsemet Petr. Pekius, optime loquitur.
 i [De constit.] Præsertim per Felinum, ibi numero. 17.

CAPVT OCTAVVM,

An Decurio possit egredi Curiam
 sine licentia.

SVMMARIVM.

Decurio male facit exiens à Curia sine causa. numero. 1.

Decuriones exeuntes à Curia Compelli possunt reintrare. nu-
 mer. secundo.

Contingit

Contingit, quòd postquam Decurio intrauit Curiam vult inde exire, an possit sine licentia, & solet aliquando peti talis licentia, aliquando non, & ideo videndū est quid iuris sit, & sunt proponendi casus, quia aut petitur licentia & non denegatur & est casus clarus, aut denegatur, & tunc si recedit contra denegationē potest mulctari, quia possunt vocari, & eis imponi mulcta si non venerint, multò fortius si iam est in Curia potest detineri, quia facilius quid conseruatur, quàm de nouo acquiratur. I. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. pro cuius corroboracione adduco, qd dicit Sabelli. parte. 1. lib. 4. nec à Curia abire licebat, nisi alter Consulū pronūtiasset, abire si placet non amplius vos moramur Patres conscripti, ex quo patet, quòd Decurio inhonestè recedit sine licentia, & non impunè si illa denegatur.

ADDITIO.

[Sine licentia.] Nam sicut vt infra dicemus perperam & nō sine peccato faceret Decurio, qui nō residet in concilio, sic & à fortiori ex regu. d. l. patre furioso. ingrediens Decurio Concilium si exiret ab eo ¶ intempestiuè. Posset enim succedere negotium in quo eius authoritas votū & vox declinaret omnes alios Decuriones à prauo & illicito consilio in eius absentia prolato & concluso, vt inquit in propositum Imol. in Clem. nē Romani. nu. 47. de elect. & ideo neq; cum licentia, neq; absq; ea vbiq; suspicatur negotium aliquod grauetractandū, non debet Decurio exire à concilio, prout perperam & male aliquifac sunt honorem solū ambientes, onus autem subire recusantes, in quò credo grauiter errare, & conscientiam grauare, & ex Clem. nē Romani. §. porro. de elect. compelli possunt per iudicem ¶ rei intrare consilium, nisi infirmitas, aut alia iusta excuset causa.

CAPVT NONVM,

Si Decurio vult deliberare, an sit
spectandus.

SYMMARIVM.

Impedimenta tunc excusant cum probatur adhibitam omnem
diligentiam. numero. 1.

Impeditus

Liber Secundus,

Impeditus non dicitur potens remouere impedimentum. nu. 2.

Malitys est obuiandum. numer. 3.

Tempus in multis ad deliberandum conceditur. nu. 4.

Præcipitatio est nouerca iustitiæ. numer. 5.

DE alia solet dubitari questione, si alijs consiliarijs proferentibus sententias alter vel alij dicunt, quòd pro tunc nolunt determinare, & petunt terminum ad deliberandum, an sit eis concedendus, & videtur quòd non potest ei denegari, per totum titulum de sententia ex breui, recit. Ego non inuenio in specie decisum casum, sed crederem sic distinguendum, quòd si ille casus fuit aliàs propositus in consilio, quod Consiliarij iniuste petunt terminum ad deliberandum, cum potuerunt venire instructi, arg. c. præterea. de dilatio. a aut non fuit propositus talis casus, & magistratus videt, quod differendi causa petitur ille terminus, & tunc non dabitur dilatio b, quia satis est, quod qualitercūq; potuerunt deliberare. Et hoc relinquitur arbitrio iudicis, ut considerata qualitate concedat, vel denegat: isthac enim magis percipi possunt intellectu, quam aliqua loquutione exprimi, verba sunt Abb. in c. literæ. pen. col. de dilatio. Aut casus est arduus, & de nouo propositus in capitulo, & tunc tenerem, quod est danda dilatio ad deliberandum c, & audio quod apud Toletum, & alias ciuitates cōsuevit per notarium fieri admonitio, quod vocatur conuiuium, in qua omnes consiliarij admonentur quod certa die veniant ad curiam ad expediendum tale negotium, & est bona & laudabilis consuetudo, quia non sufficit petere debito d tempore, nisi congruo tempore expectetur Responsum d: sed possunt petere congruum tempus ad deliberandum, verba sunt Abb. in cap. cum in veteri. 7. not. de electionib.

ADDITIO.

a [Præterea de dilatio.] Et ibi glossa. verb. plenè. imputet enim sibi, qui cum potuit non venit paratus & deliberatus: & sic actori à principio non dantur induciæ deliberatoriæ, eo quòd debuit venire instructus, ad replicationes tamen rei considerandas terminus dandus est deliberatorius, quia nihil est, quòd sibi imputetur, secundum glossa. & Abb. nu. 13. in eod. c. præterea. 2. de dilatio. Impedimenta enim tunc excusant, cum probatur adhibitam fuisse diligentiam omnem, ut remouerentur, auctore Innocent. in cap. ex transmissa. de rescript. quem ibi omnes sequuntur, & ibi late Felinus, & Decius

& Decius in capit. cum inter. de exceptioni. col. 9. versic. prædicta conclusio, non enim dicitur impeditus, qui potest remouere ¶ impedimentum, Bald. in l. sed si per Prætozem. §. primo. versic. sed nec ad eos. ff. ex quib. caus. maio. & idem si culpa venire debentium, proueniant impedimenta, ex l. fideiusfor. §. primo. ff. qui satisd. cogant. l. de die. §. planè. eodem titul. Bote, de synod. Episc. 2. parte, nu. 64. & 65. ubi limitat aliquibus modis, & Boeri. decisio. 40. num. 7. Sic & citato in ciuilibus existenti in loco remoto à iudicio iniungitur, vt intra talem terminum veniat responsurus per se, vel procuratorem benè instructum, aliàs non alia vice citandus, & si mittit procuratorem non benè instructum, sua est culpa, si ex citatione potuit de causa informari, secundum Abb. in capit. literæ. nu. 6. de dilatio. & probatur ex l. 2. titul. 2. libr. 4. Recopil. ubi diximus: debet tamen terminus assignandus esse competens non solum ad comparandum, verum & ad consulendum illos alios, quos negotium tangit, aliter enim appellari potest, secundum Abb. dict. cap. literæ. nume. 7. de dilat.

[Non dabitur dilatio.] Malitijs enim non est via aperienda, sed obuiandum ¶ potius. l. cum hi. §. sed cum lis. ff. de transact. l. in fundo. de reuendic. Specul. in titul. de offic. omn. iudic. §. sexto. versic. quia. neq. est danda malignandi occasio, secundum eundem Specul. titul. de arbit. §. octauo. versic. quid si actum est, & versic. quid igitur. malitiæ quæ causa potest iudex partem in expensis condemnare, vt per Specul. in titul. de expensis. §. quarto. versic. in summa. & sic malitiæ litigantium sunt compescendæ, Clementi. 1. & ibi Cardin. de seq. post. & fruct. Sic & non est dilatio danda querendi aduocatum si id malitiose petatur, secundum Specul. in titu. de dilatio. §. primo. num. 23. sic intelligentem text. 1. vt lite non contesta. & cap. prout. de dolo & contuma. l. velamento. C. de postul. inquit quæ ipsemet Specul. d. numero 23. quod si semel in iudicio reus comparuit cum aduocato, & eius consilio, & postea eum habere non potest, quod imputabit sibi, quia talem conduxit aduocatum.

[Ad deliberandum.] Interest enim nostra nè homines precipitentur, quandiu iuste deliberant. l. & quia. ff. de iurisd. omn. iud. i. notat Specul. in d. §. primo. nume. 18. humanum enim esse probamus, inquit Consultus in l. humanum. C. de legib. si quid de cætero in publica priuata vè causa emerferit necessarium & c. id ab omnibus

Liber Secundus,

21
 nibus antea tam proceribus nostri Palacij, quam gloriofissimo cœtu vestro (Patres conscripti) tractari, & diximus in l. fin. titul. 1. lib. 2. Recopil. Sic & sententia cum consilio & deliberatione ferenda est. l. 2. C. de senten. ex breu. recit. ibi non subitas, sed deliberatione habita post negotium, sententias ponderatas sibi anteformet. Sic
 4 & tempus ad deliberandum conceditur hæredibus ꝑ institutis, ex toto titul. C. de iure delibe. & ex. l. 1. & per totum titul. 6. part. 6. & ibi gloss. gran pro, inquit quòd deliberatio indiffusos hominum calores refrenat, & à malo iudicio retrahit. c. anteriorum, in principio & ibi Archid. 2. quæst. 6. adeo vt tempus ibi præfixum hæredibus ad deliberandum in l. 2. eiusdem titul. 6. & parte. 6. non possit per iudices abbreviari, non enim sunt hæredes præcipitandi, vt l. 1. §. largius. ff. de succes. edict. aliter enim processus in contrarium facti essent nulli, secundum Bartol. relatum, & secutum per gloss. alomenos, in dict. l. 2. & per Menes. in l. si emancipata. numero. 43. C. de iur. & fac. ig. nisi quoad hoc tantum vt defensor detur bonis hæreditarijs ad petitionem creditorum, vt eis satisficiat de debito, quoad hoc enim terminus iuris ad deliberandum datus potest per iudicem hæredi abbreviari, signando ei terminum nouem dierum ad acceptandum vel repudiandum cum comminatione, quòd eo elapso habebitur pro acceptante, vel repudiante in eo quòd hæredi nociuius & vtilius creditoribus esse poterit, secundum gloss. illam dict. l. partitarum, ex text. in l. 1. §. sanè. ff. de succes. edic. & ex Bartol. in l. quamdiu, num. 5. fol. 191. ff. de acquir. hæredit. & alibi latius suo loco dicemus: & tradit cōciuis noster Doctor Gutierrez, in repetitione. §. sui, numero. 109. in ff. de hæ. qual. & dif. Sic item & procurator ad lites potest dominum nominare, si ipse non est instructus, vt eum dominus instruat, argum. l. sed & hæ. §. pen. ff. de procur. not. Hosti. in cap. fin. vt lite non cont. & idem in procuratore ad negotia, qui quidem potest nominare dominum suum, quia alieno nomine possidet, sicut & omnis possidens nomine alieno potest laudare & nominare dominum in iudicio, vt veniat defensor tanquam persona, quæ melius deliberabit, & dantur ad hoc dilationes, secundum latè dicta per Rebuffum in tertio tomo, constitution. Franciæ, titul. de dilationibus. articulo secundo. glossa prima per totam. Ex eodem etiam fonte deliberandi datur Monachis annus ad faciendam professionem cap. non solum, & cap. constitutionem, de Regular. in. 6. Partibusque

busque conceditur etiam terminus ad querendum aduocatum, ex capit. de Inducijs. 3. questione. 3. l. si quis ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff. ex quibus caus. ma. gloss. & Abbas. numero 11. in cap. 2. de dilationibus. text. in l. 28. titulo. 16. libro secundo Recopil. ubi dixi, & specula. in titul. de dilatio. §. 1. numero. 23. vbi hoc intelligit, dum tamen id sapè & malitiose non petatur, neque conduxerit aduocatum & in iudicio cum consilio eius comparuerit. nam tunc si post non inueniat eum, non concedetur ei terminus querendi eum. Et an pro amicis consulendis sit dandus terminus, vide Felinum in capitul. primo. in principio. vt lite non contestata. Acceptanti etiam literas, vt possit illas videre & peritiores consulere tempus datur, secundum Menochium de arbitrar. iudic. libr. secundo. centur. prima. casu vigesimo primo. numero quinto. & numer. sexto. inquit esse iudici arbitrium relictum circa dierum assignationem. Ex quibus omnibus & ex alijs, quæ adduci possent, infertur quod omnino sit terminus dandus Decurioni dicenti se velle super negotio de nouo occurrente & deliberare & peritos consulere, & quod dilatetur hac de causa decisio & determinatio vsque ad aliud Consistorium, & sic fit quotidie, nam, vt inquit Consultus in. l. non dubium. C. de repud. omnia omnino, quæ consilio rectè geruntur iure meritoque effectu & firmitate niti: tempore enim opus est, vt rectè & maturo consilio res agantur. capit. ponderet. §. o. distinet. & sic dicit Sapiens, Fili mi nihil sine consilio agas, & non poenitebis, vt latè per Rebuffum, in authen. habita. verb. examinatione. cap. ne filius pro patre.

[Præcipitare Responsum.] Et ideo dicebat Barto. in. l. prolatam. d. numer. quinto. C. de sent. & int. omni iudic. sententiam præcipitanter latam esse nullam. Est enim nouerca iustitiæ ¶ voluntaria iudicantis præcipitatio, id est sicut se habet nouerca ad priuignos, quæ seruire solet in illos, sic se habet ad iustitiam voluntas præcipitantis iudicis, vnde dicit quidam, Gaudet in afflictis seruire nouerca potestas, text. est de præmissis cum glossa, nouerca, in Clementina pastoralis. §. verum. de sententia & re iudicata. & facit notabil. textus in capitul. inter hæc. colum. 1. de poeniten. dist. 3. dum ibi dicitur, lenta virtus, & cunctatrix ante iudicat quam incipiat, quid decorum, quid honestum. Iniquitas autem in omnia præcipitat. Et propterea dicit tex. in c. nullum. 2. in fin. §. o. questione. §. mala audita nullum moueant, aut passim dicta absque

Liber Secundus,

absque certa probatione quisquam vnquam credat: sed antè audita diligenter perquirat: nec præcipitando quicquam aliquis agat, & in cap. ponderet. in princip. § o. distinct. inquit text. non præcitemus consilia, aut opera nostra, & in. l. & quia. ff. de inter. ac. dicitur, vt defunctorum interest habere successores, ita interest viuentium nè præcipientur quandiu iustè deliberant. Et duo sunt maximè contraria consilio festinatio & ira, vt Bias philosophus solitus erat dicere. Et sic Decuriones non sunt cogendi præcipienter vota proferre, sed tempus ad deliberandum dandum est, prout quotidie fit & datur, quoties negotium deliberationem requirit, neque vlla culpa deliberandi imputari potest Decurioni id tempus petenti.

CAPVT DECIMVM.

An Decuriones possint ad officia eligere
vnum ex se ipsis.

S V M M A R I V M.

*Decuriones possunt vnum ex se eligere. nu. 1. & 4. declaratur.
Idoneus si adest in Collegio non est extraneus eligendus. nu. 2.
Decurionum ordo si dat tutorem dabit vnum ex se. nu. 3.
Executor si possit pauperes eligere an poterit se ipsum. nu. 5. &
ibi ad. l. meliorationum infertur.*

SO L E T etiam dubitari an Decuriones, vel Consiliarij possint eligere vnum ex se ipsis ad aliqua officia per collegium ipsum prouidenda, an alium ciuitatis eligere teneantur, sicut in vrbe Granatæ annuatim eliguntur præ ores, qui vocantur de Aquis, & videtur quòd possint hoc facere quia ex se ipsis possunt
^r eligere § gloss. ordinaria in. l. 2. C. de decurionib. libr. 10. idem tenent Doctores maximè Platea in. l. nominationum. C. de decurionibus. libr. 10. & tenent gloss. & Doctores in cap. cum in iure. de
^a electio. & in cap. Ecclesia. de sortilegijs. a. in tantum quòd gloss. in l. planè. ff. quòd cuiusque vni. nomi. tenuit quòd si est Idoneus in
colle-

collegio non potest aliquis extra collegium eligi ad officium ꝑ ciuitatis, de cuius gloss. veritate non est hic necessaria examinatio b, sed sufficit, quod ad talia officia ciuitatis consilarij possunt vnum ex seeligere: & ex hoc dicit Bartol. in l. vbi. ff. de tut. & cur. dat. ab his, quod quando ordo Decurionum dat tutorem potest dare vnum ex se ipsis. †

ADDITIO.

[De fortilegijs.] Et idem alios referens ꝑ tenet Socin. consil. 111. a nume. 6. volumi. 1. & ante eum Barto. in l. si consul. num. fin. & ibi Orosci. col. 274. in fine. ff. de adoptionib. & dixi in l. 34. titulo. 6. libr. 3. Recopil. in princip. & hanc esse quasi communem opinionem testatur Abb. in dict. cap. cum in iure. num. 4. de electio. quicquid ibi gloss. tenere voluerit contrarium nisi illam intelligas loqui, quoties vni tantum commissio hæc datur, nam tunc se ipsum eligere non posset, vt infra hac additione dicemus, & probatur ex gloss. in cap. gratum. de post. præl. relata per Franciscum Marcum decisio. Dalphin. 1341. num. 2. Ex quibus inferunt supradicti & præsertim Socin. & Orosci. vbi supra. & Peralta in l. vnum ex familia. §. rogō. num. 3. & sequent. pag. 607. delegat. 2. quod data potestate executori eligendi pauperes non potest eligere se ipsum, ꝑ nisi secundum Oroscium vbi supra. col. 275. plusquam vni executori esset data hæc potestas pauperes eligendi, putā tribus aut pluribus, tunc enim vnum ex se ipsis eligere possent, dum tamen pauper esset, vt & tradit Matienço in l. 14. gloss. 1. nume. 11. tituli. 4. libr. 5. Recopil. & Bertachi. in tract. de Episcopo. 3. parte. libri. 1. nume. 35. secus si vni tantum detur hæc potestas, hic enim etiam si pauper sit se ipsum eligere non posset, vt optimè aduertit Peralta, vbi supra, numer. 3. cum pluribus sequentibus, ex gloss. in l. planè. ff. quod cuiusque vni. nomi. contra Socin. vbi supra. quem reprobatur & inaduertenter loqui testatur Peralta, vbi supra. num. 8. qui quidem Socin. si benè inspiciatur voluit, vt & aduertit & sequitur Orosci. dict. colum. 275. in princ. quod etiam si vni executori tantum sit data potestas distribuendi inter pauperes, potest in se ipsum distribuere si satis perspecta cognitaque sit & dura ipsiusmet pauperies, & in hoc casu non meruit Socin. reprehendi à Peralta, vbi supra, cum & ipse Peralta, ibidem in eodem nume. 8. versic. vel secundo respondetur, idem in effectu voluerit tenere, cum data sum

Liber Secundus,

ma & extrema necessitate & intolerabili, prout Socin. loquitur fateatur ipse Peralta, charitatem benè ordinatam incipere à se ipsa, & sic in hoc casu seipsum eligere posset, non verò alias, & sic declarabis dicta per Paul. Castr. in l. nulli. in princ. num. fin. ff. quod cuiusque vni. nomi. Ex quibus & itidem Peral. vbi supra nu. 9. infert ad l. 3. 1. Tauri, quòd si filius deputatus executor per patrem in testamento suo habeat ab eo facultatem & commissiōem specialem, prout per legem illam Regiam & similes requiritur, meliorandi vnum ex filiis, non poterit se ipsum meliorare, quod optimum & iuridicum reputo: sed an habens eligere vnum ex filiis meliorandis poterit nouum apponere grauamen, vide Peral. l. vnum ex familia. §. sed si fundum. nu. 9. de lega. 2. Et an quoties isti de collegio volunt vnum ex se ipsis eligere, eius consilium sit requirendum, vide Syluest. in summa, verb. consilium. nu. 10. & ex dictis in sequenti capitulo decerpes, & de dictis, tradunt etiam Doct. in l. ab omnibus. de lega. 1. & in alijs iuribus relatis per gloss. l. planè. ff. quod cuiusque vni. nomine.

b [Examinatio.] Illam tamen glo. sequitur Paul. l. nulli. in princ. nu. 12. ff. quod cuiusque vni. nom. non tamen glossæ illius opinio admissa est in pluribus partibus, neque cassabitur electio de extraneo à collegio facta.

CAPVT VNDECIMVM,

An possit quis consentire electioni de se factæ, & talis vox computetur in numero

S V M M A R I V M.

Electus potest numerari inter duas partes Decurionū. n. 1. & 7.

Electus potest consentire electioni de se factæ etiam si tantum sint duo in collegio. nu. 2. & 3.

Mulier si cum consensu propinquorum debet vendere sufficit consensus vnius eorum. num. 4.

Patre

Patre & filio simul litigantibus Pater videtur consentire vbi eius consensus est necessarius. nu. 5.

Episcopi consensu ad locandum requisito, potest eo consentiente sibi ipsi locare. nu. 5.

Manifestato scrutinio an possit quis variare & pro se variare. numero. 8.

Pater an possit authorari filio in actu ipsi patri utili. nu. 9.

In electione Papæ multa sunt specialia. nu. 10.

EGO expertus sum in me ipso aliam questionem, an suffragium proprium sibi prosit, & est maximi momenti, quando vota & sententiæ Decurionum sunt in pari numero, si ille, qui eligitur ad aliquod officium, consentit electioni de se factæ, & talis consensus valet, computato eo stat pro illo maior pars capituli, & propterea habebit obtentum, & text. videtur expressus in l. planè, ff. quod cuiusque vni. nom. qui dicit quod ille, qui eligitur potest numerari inter duas partes Decurionum, & ita tenent gl. & Doct. in d. l. planè. a in tantum q si defunt in collegio Decuriones a vnus potest alterum eligere, & electus potest consentire, & ita erit electus à maiori parte capituli, Guilliel. de Cug. & Alberi. in d. l. 2 planè, & fortius dicitur Ang. quod si in collegio nō remanet nisi vnus, ille potest alteri committere electionem, & ille potest eligere vnum, & sic erit electus à toto capitulo. b Et non obstat quod non b possit eligere se ipsum, quia potest consentire electioni de se factæ, & faciunt notata in l. ab omnibus. deleg. 1. & per Io. And. in c. in toto. de reg. iur. in. 6. & prædicta faciūt ad questionem, q si ex forma statuti mulier non potest contrahere sine consensu duorū propinquorum, q potest vendere vni propinquo, & consentire alter. Item si statuto cauetur q filius non possit litigare sine consensu patris, q si pater & filius simul litigant, videtur pater consentire c Ad idem q si statuto cauetur q locatio non possit fieri sine consensu Episcopi, quod potest fieri eidem Episcopo locatio, & ille videtur consentire, ista tria ponit eleganter Abb. in cap. cum in veteri. de electio. & per prædicta remanet conclusio satis fundata, licet in contrarium faciant, quæ notantur in Clemen. nē Romani. de electio. & capit. licet. de electio. vbi electus in Papam non auget numerum d, & text. in d. l. planè. non dicit quod computetur d

Liber Secundus,

in maiori parte, sed in numero duarum partium, propterea sunt videnda quæ dicit Abb. vbi supra, vel Doct. in d. l. planè. c.

A D D I T I O.

a [In d. l. planè.] Et gloss. 1. per text. ibi in capit. cum in iure. de electio. & communem testatur Peralta, in l. vnum ex familia. §. rogo. de legat. 2. numero 10. pag. 610. quam tamen communem de clarat & limitat vno modo Abb. in capit. per vestras. nume. fin. de iure patro. & in consil. 25. num. 3. libr. 2. & in cap. licet. nu. 13. & in cap. cum in iure. nu. 4. & 5. de electio. & Franc. Marc. decisio. Dalphin. 10211. nu. 3. & 4. vt procedat quoties electio fit per viam scrutinij manifesti, vt notatur in d. cap. cum in iure. quoniam poterit consentire electioni de se factæ, & vox eius computatur in numero, dum tamen ipse sit de collegio & vocem habeat, nullumque alium ipse eligat, secundum Abb. in dict. cap. licet. num. 13. Secus vero si fiat per viam scrutinij secreti, vt in cap. Cumana. & quod ibi notatur, de electio. quod sic debet intelligi, & alia capitula in contrarium per Authorem hic allegata, tunc enim non potest quis electioni de se factæ consentire, & ratio diuersitatis est, quia quando fit scrutinium secretò, non potest quis in se ipsum consentire, quia cum tunc ignoret an alij in eum consenserint, repellere-
 7 tur iste tanquam ambitiosus, si se ipsum eligeret, & de ambitu notaretur cum nemo debeat se ipsum eligere, & à se principium oriri, sed debet vocari sicut Aaron, vt in capit. qualiter & quando. de electio. sed quando scrutinium fit palam, & videt se eligi & deputari per alios, potest tunc consentire suæ electioni, quia vocatur tunc à socijs, nec potest dici ambitiosus, & consentiendo auget numerum, & iste est text. not. in capit. cum in iure. vbi per Ioannem Andream, de electio. & per Cœpolam, optimè in caut. la 96. vidimus pridie, & ibi eius additio. ex quibus infertur optima declaratio ad iura dicentia, neminem posse se ipsum eligere, ex l. si mandauero. §. si tibi. ff. mand. & in l. planè. ff. quod cuiusque vni nomi. & ibi Doctores & Alexand. in l. si consul. ff. de adoptionib. Abbas & Doctores in capit. consuluit. & capit. per vestras. de iure patrona Molina, de primogenijs libr. secundo. cap. quarto. nu. 58. Et ideo præses prouinciæ, nec quilibet se vel iudicem, vel tutorem potest decernere, ex l. præses prouinciæ. ff. de offic. præsid. & in
 -smi
 l. fina.

l. fina. ff. de offic. præ. l. quarta. ff. de tuto. & curat. dat. ab his, neque collator potest se ipsum instituere in beneficio, cum inter dantem & recipientem sit constituenda differentia personalis. capit. fina. de institutionib. nec Patronus potest se præsentare, ex dict. capit. per vestras. & not. Lambertinus de iure patrona. 5. artic. prima quæst. principa. secundi libri. num. duodecimo. fol. 2. nec se Pater filio exemplariter substituere poterit, ex Barto. in. l. ex facto. ff. de vulgari & pupil. neque executor ad distribuendum poterit sibi ipsi distribuere, ut supra præcedente capitulo diximus. Electioni tamen de se factæ per alios, ut dictum est, benè potest quis consentire, sicut & poterit conferri beneficium Patronatum ipsi Patrono per Episcopum, quia accipiendo videtur patronum consentire, secundum Abbatem in dict. capit. per vestras. secutum per Petrum Costali. in dict. l. planè. sic & executor vnus deputatus ad distribuendum inter pauperes poterit consentire electioni de se paupere factæ, ut capitulo præcedente diximus, & not. Costalius in dict. l. si mandauero tibi. §. si tibi. & suffragium, & vox Patris filio prodest, licet filius se ipsum eligere non potest, ex text. in. l. illud. ff. quod cuiusque vniuersit. nomin. & in capitu. sequente videbimus, quæ omnia ex supradicta declaratione Abb. declarantur, prout & voluit Syluest. in summa, verbo, consilium. numer. decimo. vbi num. vndecimo. ponit aliam limitationem, scilicet, quòd si mandatur electionem fieri cum consilio & assensu concorditer per tres aut plures, nullus eorum poterit eligi, quia non esset concordis electio, secundum Hostiensem, & Abbatem in capitu. cum in veteri. de electio. & Cardin. in dict. cap. cum in iure. nume. quarto. quæst. nona. eodem titulo. vbi inquit Innocentium Quantum hac de causa cassasse Electionem per quinque compromissarios de sexto factam in monasterio Atrebatensi, & Compostellanum sic obtinuisse, Cardina. tamen ibi requirit id expresse dicendum, quòd non possint ex se ipsis eligere, idem tamen crederem si id tacite colligatur esse faciendum & obseruandum, sequitur eos Syluester dict. numer. vndecimo. vbi idem dicit esse si mandaretur cum consilio & assensu tertij fieri electionem, quia oporteret eum ante electionem consentire & notaretur ambitionis, ut in cap. post petitam. de electio. & sic ibidem in numer. duodecimo infert ipse Syluest. prout Author hic etiam infert, scilicet, quòd si statuto cauetur ut filius non litiget sine Patris consensu, vel mulier sine con-

Liber Secundus,

sensu duorum propinquorum, sufficit patrem cum filio litigare, & quod vnus ex propinquis emat alio consentiente.

b [A toto capitulo.] Et sic esse seruatum de facto asserit Paul. Cast. in. l. sicut. §. fin. ff. quod cuiusque vni. nomi. quoniam in vno potest totum collegium remanere, vt diximus supra libr. 1. possuntque Decuriones committere alijs electionem. l. illud. §. si Decuriones. ff. quod cuiusque vniuer. nomi. & ibi Barto. & Doct. neque obstat, quod non potest committi alteri, qui non sit de vniuersitate, secundum gloss. in dict. l. planè. & est text. in cap. si quis iusto. in fine. de electio. in. 6. quia necessitas & penuria Decurionum facit licitum, quod aliàs est illicitum, argumen. l. qui potuerunt. ff. de man. vind. & in cap. 3. extra de regul. & cap. si quis propter necessitatem, extra de furt. cum & propter necessitatem possit pater filium vendere & pignori, vt per Ripam in. l. obligationum. nu. 13. ff. de pign. & Couar. libr. 3. Variar. capit. 14. nume. 4. in fine. Sed est dubium,

8 ¶ quid si quis per viam scrutinij secreti votauit pro alio, post verò apparet facta publicatione ipsum esse electum in pari numero votorum, an poterit variare & pro se votare & Bertachi. in tracta. de Episcopo. 3. parte, libri primi. num. 35. inquit quod sic, contrarium tamen & melius tenet Abb. in. d. capit. licet. num. 13. de electio. & Franc. Marc. decisio. Dalphin. 10211. nisi secundum Abb. in dicto num. 13. agatur de Papa eligendo, nam in hoc casu, secundum eum, speciale est, quod quodocunque quis in scrutinio publico, vel privato consensisset in alium, quod postea videns se electum ab alijs, possit recedere ab electione, quam fecit, & accedere electioni de se factæ, quia admittitur variatio. Cardinalibus enim non est tradita certa forma eligendi, secundum Abbatem dict. num. 13. & Doctores in Clemen. nē Romani. de electio. multa enim specialia sunt constituta in electionibus Papæ, vt in additione literæ. D. videbimus infra.

9 c [Consentire.] An pater ¶ possit authorari in facto filij ipsi Patri utili, est longus articulus vt inquit Bart. Socinus consilio. 147. visa facti. numer. nono. volumine primo. & in consilio. 23. numer. nono. 10. & 15. cum sequentibus. volumi. quarto. vbi ponit communem resolutionem huius articuli, idem Socinus consilio. 112. numer. quarto. volumi. primo. Alexand. consilio. 106. volumi. 1. & ibi additio.

d [Non auget numerum.] Textus ibi, nihil de hoc dicit in dicta Clemen.

Clemen. nē Romani. neque in dict. capit. licet. allegatis per Authorem hic, sed tantum in gloss. dict. capit. licet. verbo, à duabus. tractatur de dictis per nostrum authorem in ijs verbis, & gloss. illa potest procedere, in electione Papæ, in qua ut per Cardinalem ibi, numer. vn. decimo. multa specialia constituuntur, & sic secundum Baldum in eod. capit. licet. numer. sexto. Cardinales quandoque seruant illam decretalem, quandoque non, quia eis non est data certa forma eligendi, ut diximus in glo. supra sub litera. C.

[Duarum partium.] Si in harum duarum partium numerum computatur, illius vocem inter reliquorum vota numerari necessario fatendum est, & per consequens numerum augebit, & sic sufficit Iurisconsultum in. l. planē. dicere, votum hoc inter alios computari, ut intelligamus vota aliorum & eorum numerum augere, & sic nihil obstabunt contraria.

CAPVT DVODECIMVM,

An suffragium Patris pro sit filio.

S V M M A R I V M.

Quod attinet ad ius publicum patria potestas non curatur. numero. 1. & num. 4. & 7.

In concernentibus voluntariam iurisdictionem pater pro filio iudicat. numer. 2.

Interessentes an possint dare potest votum suum in concilio. numero. 3.

Filius in gerendo magistratu iure optimo patri naturali preferatur. nume. 6.

Filius & pater fictē dicuntur vna & eadem persona, vel in casibus à iure expressis. nume. 5.

In spiritualibus patria potestas neque tutoria curatur. numero. 8.

Pater non potest esse index in causa filij. numero. 9.

Liber Secundus,

- E**X superiori quaestione efficitur alia minus dubitabilis, an suffragium Patris pro sit filio & e contra, & text. in l. illud. a. ff. quod cuiusque vni. nomi. probat quod valet, & ponit rationem, quia tanquam Decurio dat vocem & non tanquam Domestica personae, & glo. ibi assignat rationem, quia quoad ius publicum attinet patria potestas non curatur. Sed attende quia ambae rationes videntur falsae, quia pater iudex iudicare non potest in causa filij, & iudicat sicut Prouinciae, & non tanquam Domestica persona. Item causa iudicandi est publica, sed illa non potest exerceri inter tales personas. l. qui iurisdictioni praest. ff. de iurisd. omni. iudic. hanc obiectionem non tangunt Doctores. in dict. l. illud. sed solutio esse potest negando assumptum, quia actus capitulares non sunt iurisdictionis ad minus contentiosae, sed voluntariae, & in actibus voluntariae iurisdictionis non habet locum dicta lex, ut dicunt ibi Doctores, per. l. si consul. ff. de adoptionib. Aliud etiam obijciatur, quod magis stringit de Pragmatica f, ubi continentur Capitula correctorum inter quae continetur capitulum, ubi statuitur, quod si res tangat aliquem, qui in dicto capitulo, vel consilio habeat personas, quae possunt recusari, quod illae egrediantur consilium, & quod causa expediatur illis exclusis g. Pro cuius solutione ego dicerem, quod si in consilio tractatur de causa concernente commodum pecuniarium f alicuius, & tunc attinentes ei, & qui sunt suspecti non habent vocem, & possunt excludi, sed si tractatur de officijs & honoribus, & speratur discordia Decurionum, & diuisio in duas partes, tunc ut relinquatur libertas alijs, ut sine metu, vel verecundia possint nominare idoneiorem, potest suspectus dare vocem suam, & statim egredi, & tunc suffragium proderit alijs, & seruabitur lex, & non inducitur ex hoc legum correctio, & puto hanc distinctionem esse exquisitam, quia. l. planè. loquitur in officijs & honoribus, quae ciuitas tenetur de necessario conferre, sed in his, quae concernunt utilitatem priuatam, ex qua aliquid potest adesse, vel abesse ciuitati, expedit, ut non expediatur tale negotium per personas suspectas h.

A D D I T I O.

- a** [L. illud.] Vbi Doct. maximè Paul. Castr. eò quod praesumitur motus potius ob bonum Reipublicae, quam ob sanguinis affectionem.

nem. In omnibusque casibus ad publicum ius pertinentibus pater & filius ¶ diuerso iure censentur, in domesticis autem negotijs & 4
 priuatis, contra, ex. l. fin. C. de impub. & alijs, & refert Auenda. cap. 19. Prieto. nu. 23. verſi. & experientia. libr. 1. vbi in verſic. ſi tamen hoc intelligit, nili daretur ſuſpicio, & colligeretur votum Patris in filium directum omnino in damnum Reipub. redundaturũ, tunc enim eſſet prohibendum Patrem votare pro filio: aliter enim non eſt vetandum, ſed permittendum. Et ſic pater filio beneficium reſignare, & ad beneficium filium præſentare poteſt, in cap. fin. de inſtitu. gloſſ. in cap. quia. de iure patro. & Abb. in cap. conſuluit. eod. titul. & ibi gloſſ. & Paul. de Citadi. de iure patronatus. 6. parte. nu. 95. fol. 98. in nouis, & Lamberti. eod. tract. 12. artic. 8. quæſt. prin. 1. partis. ſecundi libri. num. 1. 12. & 17. fol. 75. in nouis, neque obſtat quòd filius & Pater eadem eſt perſona. 35. quæſt. 3. §. hac authoritate. l. fin. C. de imp. & alijs, & vox Patris eſt vox filij, vt Inſtit. de inutili. ſtip. §. ei. tradit multa Lambert. vbi ſupra, arti. 5. quæſt. 2. principa. libri. 2. nu. 1. & ſequentib. fol. 6. & refert Socinus, conſil. 31. nu. 14. & 15. volumi. 1. ¶ & ſic quòd ſicut filius ſe ipſum eligere non poſſet, ſic neque à Patre eligi: quoniam vt ibi dicit Lamberti. nu. 16. non in veritate, ſed in fictione iuris pater & filius ¶ ſunt ea- 5
 dem perſona, & id quod veritatis eſt, debet attendi: vel dici poteſt, vt inquit Anto. Gama, deciſio. Luſita. 174. num. 22. in caſibus tantum à iure expreſſis pater & filius eadem reputantur perſona, non verò extra illos, & ſic cum hic noſter caſus non ſit de expreſſis in iure, meritò quòd ceſſent dicta contraria, & quòd pater poſſit pro filio votare, vt de iure habetur, & tradunt relati per me in. l. 34. in princ. titul. 9. libr. 3. Recopil. vel poteſt dici quòd filium in poteſtate conſtitutum non poteſt pater eligere, emancipatum vero ſic, vt per Molinam, de primogenijs, libr. 2. cap. 4. nu. 59.

[Domestica perſona.] Nam vt inquit Aulus Gellius in ſecundo b
 nocti. Attica. lib. cap. 1. filius in gerendo Magiſtratu præferendus eſt Patri ¶, & eidem Pater cedere, ac præſtantiorem locum dare 6
 debet, quoniam non vt filius, ſed vt Magiſtratus reputatur, & ibi recitat hiftoriam de clariffimo viro Præſide Cretæ prouinciæ, qui, cum ipſe & eius pater Athenas ad viſendum cognoscendumque Taurum philoſophum adiſſent, ac inter eos, qui potius federet, diſceptaretur, ac potiorẽ locum obtineret, hanc ſuper ea re Taurus perpenſe & ponderatè tulit ſententiam. In publicis locis atque

Liber Secundus,

muneribus, atque actionibus patrum iura, cum filiorum, qui in Magistratus sunt potestatibus collocata, interquiescere paululum, & conuiuere. Sed cum extra Rempublicam in domestica re, atque vita sedeat, ambuletur, in conuiuioque familiari discumbatur, tunc inter filium Magistratum, & Patrem priuatum publicos honores cessare, naturales & geminos exoriri conuenit. Ibiq; etiam narratur historia alia de filio Quinti Fabij Maximi existente Consule, qui Patrem equo descendere iussit, de qua etiam apud Valerium Maximum, in titul. de institutis antiquis. Nam apud veteres Romanos instituto cauebatur, neminem equo insidentem ad Consulem venire debere, sed honoris gratia antequam Consuli appropinquasset, descendere: cuius Valerij verba sunt hæc. Idem Fabius à Senatu legatus missus ad filium Consulem Sueffam postquam animaduertit eum ad officium suum extra moenia oppidi processisse, indignatus quoque, quod ex licitori- bus nemo se equo descendere iussisset, plenus iræ sedere perseue- rauit, quod cum filius sensisset, proximo licitori vt sibi appareret, imperauit: cuius voci Fabius continuò obsecutus, non ego inquit fili summum Imperium tuum contempsi, sed experiri volui, an scires Consulem agere, nec ignoro Patriæ venerationi quid debeat, verum publica instituta priuata pietate potiora iudico: quæ quidem refert Cassan. in catalogo glor. mundi. 7. parte, conside- ratio. 2. 4. post medium, quem refert Anto. Gama, decisio. Lusit. 1. numer. 5. & 6. & mirum in modum conueniunt hæc nostro capi- tulo, in quo patrem & filium non vt priuatos, sed vt publicos Decuriones consideramus, in quibus differens coniectura est inspi- cienda ad materiam nostram, & similes, putà in processionibus, Concilijs, congregationibus, vbi filius gerit officium publicum: in ijs enim filius præfertur Patri, nè contemnatur Decurionatus, & regendi frangatur Authoritas, dum nimia seruatur humilitas, vt inquit text. in capit. quando. 86. distinct. & ideò augere de- bet ex ingenio dignitatis statum, & authoritatem, nè contempti- bilis videatur. l. nè quicquam. §. circa. ff. de offic. proconsul. & l. ob- seruandum. ff. de offic. præsid. dum tamen nimium quis se non eleuet, sed medium teneat, vt inquit Cassanæus in catalogo gloriæ mundi, in Præfatione colum. 3. & latius ibidem in octaua parte, in consideratione. 6.

c [Non curatur.] Eò quod in bonum publicum ꝑ hæc fieri præ-
sumitur,

sumitur, in quo Patria potestas non curatur, vt inquit Doctores in l. illud. ff. quod cuiusque vni, nomi. in omnibus enim casibus, qui ad publicum ius pertinent pater & filius diuerso iure censentur, & in talibus patria potestas non curatur. l. nam quod. ff. ad Trebellianum. maximè verò in spiritualibus †, vt est text. in cap. si annum. ad finem. de iudi. in. 6. in quibus nec Patria potestas, neque tutoria, aut curatoria, vt ibidem, curantur, & not. Lamberti. de iure patro. art. 9. 2. quæst. princip. 1. partis. 2. libri. nu. 16. & probatur in l. filiusfamil. ff. de ijs quæ sunt sui. vbi Docto. maximè Petr. Castalius, quòd in spiritualibus publicum ius versatur, & sic solent secundum Costalium. ibi à Patria potestate liberare spiritualium assuetudines, & sic inquit text. in l. 1. §. huius studij. ff. de iusti. & iure. ius publicum ad sacra sacerdotes & magistratus pertinere.

[In causa filij.] Sua enim esset Patris, cum æstimum filij, patris d esse dicatur, vt diximus in l. 1. titul. 3. libr. 2. Recopil. Pater enim & filius pro vno capite computantur, secundum gloss. in l. 2. C. qui ætate. libr. 10. notab. secundum Baldum. in l. etiam. colum. penult. C. de execu. rei iudi. & Alexan. & eius additio consil. 48. numer. 2. volumi. 1. & idè in sua causa iudicare non debet, vt in toto titul. cap. nè filius pro patre. & text. in l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. omnium iudic. & text. in l. 9. & 10. titul. 4. part. 3. vbi expressè probatur, quòd in causa filiorum siuè conueniant alios, siuè ipsi conueniantur, siuè causa sit ciuilis, siuè criminalis siue ordinaria, siue de legata, pater non potest esse iudex †, de quo disputabat latè Abb. in cap. cum contingat. nu. 20. de foro compe. Lucas de penna. in l. 1. C. in quib. caus. colo. libr. 10. nisi esset actio tempore peritura, secundum d. l. 9. vel si consuetudine aliud habeatur, secundum Ias. in l. in emphyteuticarijs. num. 103. C. de iure emphyt. & Auend. c. 11. Præt. nu. 4. in fi. lib. 1. & alijs modis limitant Doct. maximè Ias. in d. l. qui iurisdictioni, & Abb. in c. cum venissent. nu. 6. de iud. vel in actibus volutariæ iurisdictionis, vt inquit Author, in præsentī, & vide Socin. in regu. 203. iudex in causa, & in d. l. qui iurisdictioni.

[Non habet locū.] Vt probatur in l. si cōsul. ff. de adoptio. l. apud filiū. ff. de manu. test. & idè quis in sua causa potest corā se filium emancipare, ex d. l. si cōsul. vbi Doct. & Socin. in d. regul. 203.

[De Pragmatica.] Quæ ponitur pro lege. 34. titul. 6. libr. 3. Recopil. vbi remissi siuè dixi in glo. 1.

[Exclusis.] Vel melius solues contrarietatem hanc & obiectio-
nem,

Liber Secundus,

nem, si dixeris, quòd nihil obstat, eò quòd differunt multum propter interesse, quem debere à concilio eijci & exire, vel an pater possit votare pro filio, cum in primo casu certi simus de interesse, in secundo verò incerti, tum quia nescitur an pater pro filio votabit, tum etiam & quia ignoratur an ex voto Patris filius electus redundabit, & sic hoc modo huic difficultati responderi potest vltra authorem hic.

h [Suspectas.] Sed nonnè in honorum & munerum prouisione tam vtilitas publica consistit, quàm etiam priuata, eò quòd Pater aut filius possunt reperiri electi ad officia, filius ex voto patris, vel pater ex voto filij, ergo secundum membrum distinctionis Authoris nihil valet, sed adhuc dici potest esse bonam distinctionem, quia in primo distinctionis membro particulare horum commodum versatur, & ab Authore consideratur, in secundo verò non horum, patris scilicet & filij, commodum principaliter attenditur, sed ciuitatis, cuius officia prouidentur, ideò in hoc pater & filius non excluduntur, licet vnus pro alio votare possit, in illo verò sic, quia quòd principaliter agitur & intenditur est considerandum, vt diximus in l. 3. 4. num. primo. titul. sexto. libr. 3. Recopil.

CAPVT XIII.

An consiliarius possit se excusare ad sententiam proferendam.

SVMMARIVM.

Contradicere tenetur Decurio, aliàs illaqueatur peccato. numero. 1. & nume. 4.

Decuriones obligati sunt ad loquendum & votandum. nu. 2.

Tacens iniuste opinioni maioris partis non excusatur. nu. 3.

Tacere an liceat propter timorem vel verecundiam. nu. 5.

Iussus Principis quando iustum metum inducat. nu. 6.

Episcopi reuerentia an metum inducat. nume. 7. & ibi nu. 6. an

Episcopo mortuo reuocetur.

Simulans

*Simulans non audire præiudicat sibi & pro consentiente l. abea-
tur. numer. 8.*

Resolutio dictorum in additionibus. num. 9.

*Consensus presumpus in tacente facile eliditur. nu. 10. & nu.
9. declaro.*

Consensus vim taciturnitas habet in casibus à iure expressis. nu.

11. & nu. 12. quod est materia brocardica.

Congruenter annectitur hic alia quæstio quotidie contin-
gens, an Decurionibus congregatis ad aliquod negotium,
quod proponitur in Concilio, si vnus non vult dare vocem
an possit se excusare, & quando vult deliberare iam suprà tetigi a. a
Et quando videt quòd maior pars iustam vocem contulit potest
tacere, quia nulli infertur præiudicium. Sed casus dubitabilis est,
quando maior pars inclinatur in partem deteriolem, & ille non vult
contradicere, quia contradictio sua nihil potest prodesse, an tunc
teneatur vocem dare, & in hac quæstione Innocent. in cap. primo.
de ijs quæ fiunt à maio. par. cap. tenet, quòd etiam in hoc casu tene-
tur cōtradicere ¶, aliàs illaqueatur peccato, & hoc sequitur ibi Do-
ctores in. c. 2. de ijs quæ fiunt à prælat. b & Felin. in cap. nonnè. de b
presumpt. quia quoad peccatum & ad poenam sunt obligati ad lo-
quendum, & votum suum propalandum ¶, & probat hoc Abb. in 2
d. c. 2. ratione, quia quisque de vniuersitate debet votum suum ex-
primere in concernentibus factum vniuersitatis ex debito officij.
argum. d. capit. 1. de ijs quæ fiunt à maio. par. is autem, qui tenetur
loqui, & tacet, habetur pro consentiente, vel contradicente quate-
nus tendit in eius præiudicium. k de ætate. §. qui tacuit. ff. de inter-
rog. acti. c. ita dicendum in proposito. Alia etiam ratione potest c
hoc persuaderi; quia etiam si maior pars sit inclinata in partem de-
teriolem, vnus potest rationibus iustis contrarium persuadere, &
fortè potest trahere alios in sententiam suam, argum. l. sicuti. ff. de
arbitr. vt dicit gloss. in cap. 2. de arbitr. in. 6. Sed quæstio erit magis
dubia, si pro certo scit, quòd in dando vocem nihil proficiet, &
contradictio sua potest ei afferre aliquam indignationem, vel
odium, an nihilominus teneatur votare, & si non faciat, incurrat
poenam & peccatum, in quo dubio reperio, quòd Caietanus, in
quodam tractatu, quem intulauit, Summula peccatorum, versic.

con-

Liber Secundus,

consensus, dicit hæc verba, & hinc habere potes, quod si in com-
munitate aliqua plura vota vincunt, & dum dantur vota aper-
ta aliquis ex ultimis videns vnita vota præcedentium iam vicisse,
& videns quod suum votum in contrarium nihil prodesset, con-
sentit ob aliquem humanum respectum iniusto facinori, peccat
3 quidem mortaliter, quia consentit iniquitati, non tamen tene-
tur ad restitutionem, quia consensus eius, nec est causa, nec
concausa, secus si est de præcedentibus, quia licet præuideant
subsequentes consensum daturus, non tamen consensus eorum
à causarum numero excluditur: tum quia consensus ante om-
nes antecedentes sunt, & tendunt verè ad integrandum cau-
sam: tum quia in instanti homo mutatur, & propterea pos-
sent subsequentes dissentire, quorum nullum locum habet in
primo casu, & tunc fit, vt si indignè secundum Deum, ca-
nonicè tamen electo alij consentiant, peccent quidem morta-
liter, non tamen teneantur in conscientia de damnis spiritua-
libus & temporalibus subsequentibus: quia consensus eorum,
non est causa, quod eligatur, sed consensus concurrens, vt con-
sensus tantum, nisi consensus eorum esset causa, vt confirmaretur:
quod tamen non habet locum, quando scitur, quod electio
omnino erat confirmanda, & sic de similibus: hæc ille.

ADDITIO.

- a [Tetigi.] Scilicet in capitul. nono, huius libri secundi vbi &
nos diximus alia.
- 4 b [Prælat.] Istud dictum Innocentij ¶ exclamat Abbas in capi-
tul. continebatur, colum. fin. de electio. & singularizat, idem Ab-
bas in eodem capitul. primo. nume. decimotertio. de ijs quæ fiunt
à maior. part. cap. & in capit. vestra. numer. fin. de locato. & in ca-
pit. dilectus, el. 2. numer. nono. de simo. & in capitul. in causis. co-
lum. secunda. de electio. Ana. in capit. veniens. de simo. Alexan. in
l. quæ dotis. ff. soluto matrim. latius Felin. in capit. cum omnes. nu-
mero vnde decimo. & 12. de constitutionib. vbi tribus modis decla-
rat, & post hæc vidialios referentem Ioan. Gracian. in suis regul. &
fallentij, Regula 488. & tenet Franciscus Marcus, decisio. Dal-
phinali 108. per totam. Ex quo omnes isti dicunt, quod vocati
vt consentiant, vel dissentiant, si tacent habentur pro consentien-
tibus:

tibus : omnes enim assistentes officio debent suo superiori ⁵ resistere, si iniuste quid agat, vt. l. omnes iudices. C. de appellationibus. & ibi notatur de subditis Prælatorum, subditiq; tenentur resistere, alias dicuntur Prælatorum vitia venerari, ex text. in capit. admonendi, secunda questione septima. & capit. negligere, notat Ancharran. consilio 158. versicul. Præterea vt dicatur, quod est verum quoties contradicendo potuit actum impedire, vt per Iasonem in. l. quæ dotis. numero 89. ff. soluto matrimonio. & Petrum Pekium, in regula qui tacet, numer. quinto. de regulis iuris. in sexto. quod destruere videtur supradicta, nam si minor vox maiorem iam manifestatam non potest impedire, non tenebitur contradicere, sed dic quod non est contrarium, nam quomodo potest sciri impediri non posse, cum votum suum, mediante quo posset alios in aliam & meliorem sententiam trahere, non emisit neque declarauerit, sed tacendo in corde retinuerit, & ideo sciri non potest impediret necne, & per consequens tenetur votum suum declarare, vt inquit Innocent. & sequaces. Item est aduertendum, quod tertia declaratio proposita per Felinum, vbi supra, scilicet, quod tacere licet propter timorem ⁵ vel verecundiam, non ita simpliciter procedere credo, nam quis Decurionum, vel canonicorum non veneratur & exhibet reuerentiam Præsidi, aut Episcopo, & sic semper excusaretur nolens votare, & ideo non ita indistincte debet intelligi limitatio Felini, sed tantum, quoties timor probabilis est, & in hominem cadens, & itidem reuerentia esset omnino debita & tenenda, & quod fuerit sufficiens ad tacendum, prout in effectu Felin. ibi se ipsum declarat, ex allegationibus ibi per eum adductis, & ex ibi per eum dictis. Nam & iussus Principis, seu eius præceptum non inducit iustum metum, ⁶ nisi Rex soleat in suos sæuire, & minas in executione ponere, secundum gloss. notabil. communiter approbatam in capit. insinuante. verbo, metu Regio, qui cler. vel vouen. vbi inquit notabiliter metum non inducere iustum principis iustum, quam ibi omnes sequuntur, nisi Princeps talis fuerit, qui barbarico, ac tyrannico modo soleat subditos tractare, & voluit Abbas in capitul. Abbas. not. fin. quod metus causa Angelus in consilio 215. Felinus in capitul. causam matrimonij. column. tertia. de offic. del. communis secundum Capituli. decisio. Neapol. 159. & tenet

& tenet expressè quasi in ijs terminis Ferdinandus de Loazes, in sua allegatione de Mula. 1. dubio in responsio. ad. 4. argum. nu. 45. cum sequentibus aliquibus, nam cum in numeris præcedentibus asseruerit & latissimè deduxerit, iussum Principis metum inducere, & excusare obedientem, ita vt in propositū asserat ipse Loazes, in num. 13. & 14. q. si Canonicis præsentibus atque tacentibus Episcopus aliquid in eorum damnum fecerit, possunt eo mortuo petere reuocari, & sola Episcopi reuerentia ¶ metum inducit, secundum Bald. in l. si sine. C. de Adulter. neque censetur quis consentire mandato illius, cui reuerentiam debet, secundum Felin. optimè in cap. causam matrimonij. num. 4. de offic. deleg. & ibi Decius num. 7. isthæc tamen Loazes vbi supra num. 45. cum sequentibus declarat, quoties Rex, Episcopus vel superior tyrannicè procedunt, & solent scire in contradicentes mandatis suis, non verò aliàs, & sic est declaranda illa tertia declaratio Felin. in dict. capit. cum omnes. num. 12. aliter enim non crederem eam veram, & destruerentur omnia supradicta, & idè optimè dixit Author hic in præsentiteneri Decurionem votum suum manifestare, & contradicere iniquè gestis, non enim Præsides metum inferunt, nec verecundiam causant, cui iustè & debitè & ex causa contradici non possit, inò potius iustas causas contradictionis admittunt, & sic non sunt his de causis timidi Decuriones vel Canonici excusandi non audentes rationes suas proferre, trepidantes vbi non erat timor, contra quos inuehit gloss. in authen. de mand. princ. §. si quis autem. collat. 3. de qua gloss. plura diximus in l. 14. num. 33. cum sequen. titul. 3. lib. 1. Recopil. & ita in expresso voluit tenere Abb. in cap. nonne. de præsumptio. per text. in cap. vno. §. porrò. de despon. imp. in. 6. contra quem tenet Decius in dict. cap. causam matrimonij. num. 7. de offic. deleg. ex text. in l. penul. ff. de furt. & in l. si cum dotem. §. eo autem tempore. ff. solut. matrimo. vbi ille qui non contradixit propter reuerentiam non præsumitur consentire, & ibidem Decius num. 5. iura hæc intelligit, quoties tractatur de excludendo consensum tacitum, quasi in eo sola verecundia sufficiat, prout in dict. nu. 7. ipse Decius dixit, & eius additio, litera. C. alios allegat, & de iuris rigore ista Decij opinio contra Abb. in dict. cap. nonne. tenenda esset, in practica tamen, vt inquit Felin. in eo cap. causam matrimonij. num. 4. non obtineretur, nisi per informationem constaret, tacentem tacuisse propter debitam reuerentiam,

rentiam, quia Praefes concilij, vel Episcopus in capitulo erant terribiles, ita Felin. in dict. num. 4. & placet eius opinio & concordia, & laudat hanc Abb. doctrinam Ias. in l. Titia. nu. 1. ff. solut. matri. ubi nititur duobus modis has concordare opiniones: & sic declarandus est text. in dict. l. penult. & in d. §. eo autem tempore. & §. porro. ut ibidem optime aduertit Felin. Item etiam nota, quod simulans ¶ non audire, praedicit sibi ita, ut habeatur pro consentiente, secundum Baldum in l. suis haeres. C. de repud. haere. & Abb. in cap. nonne. de praesumpt. num. 1. colum. 3. & Petr. Pekius in dicto cap. qui tacet. ampli. 1. de regul. iur. in. 6. Vbi tamen expressus consensus requiritur tacens non habetur pro consentiente, ut per Ripam in l. stipulatio. num. 18. ff. de verbor. obligat. fol. 256. Ex quibus resoluendo ¶ dicta teneo cum Authore, & cum illo Innocentij dicto, quod verecundia vel timor vanus non excusabit à culpa, & poena incurta propter taciturnitatem in non contradicendo id quod iniuste per maiorem partem collegij & capituli factum est, & votatum, & sic tacendo peccabunt, non tamen tenebuntur ad restitutionem si probabiliter cognoscunt ex aliorum negotiorum experientia & successu non posse mutare voluntatem & vota maioris partis, secus si intelligunt posse, prout & alijs vicibus factum est, nam tunc & ad restitutionem tenebuntur, secundum Caieta. in summa, verb. restitutio. cap. 1. & Nauarro in Manuali, cap. 17. nu. 2. 1. vtpote quia est verè causa iniquae collationis & voluntatis, ut in aliud propositum inquit Soto, libro. 3. de iusti. & iure. quaest. 6. artic. 2. in fine. de quo per Fratrem Iosephum Angles, in Floribus Theologi. quaest. 2. parte. 2. in quaest. qui teneatur restituere in. 4. dubio. pag. 164. ad quae multum deberent aduertere Decuriones, sed pro dolor, quot eorum tacent ob particulares affectiones vel vanostimores, in maximam animarum suarum perniciem, & quod magis est dolendum, quod de ijs fortassis conscientiam non faciunt. Verum tamen est, quod facilius eliditur metus tacitus ex reuerentia resultans, quam expressus, vtpote quia in tacito non ita exacta requiritur probatio terribilis & asperæ Patris, Praesidis, aut Episcopi conditionis, sicut in expresso requiretur consensu, & hoc est, quod aliqui ex Doctoribus inquirunt, quod consensus in tacente praesumptus ¶ facile eliditur, cum expressus non sit, ut inquit Decius & alij tenentes contra Abb. & Couar. in quarto. 2. parte. cap. 3. §. 6. num. 5. & 6. idque iudex bonus arbitrabitur attentis circum-

- stantijs probatis in processu, & refert Matiençò, in dialogo Relato-
ris. 3. parte. c. 2. §. nu. 5. vbi allegat Tiraquel. in legibus. connubi. gl.
5. nu. 58. Dubitanter loquentem, mihi tamen supradicta concor-
dia Feli. applaudit, ita q̄ in practica metus reuerentialis non atten-
datur nisi in casibus à iure expressis, & sic dici potest, q̄ taciturni-
tas habet regulariter ¶ viam cōsensus nisi in casibus à iure expressis,
11 quorum tres refert Cassanæus in cōsuet. Burg. Rubr. 14. §. 7. Le ma-
ry & la femme. in text. si ce n'est du consentement. nu. 7. & ex Hen-
rico, in. d. c. nonnè. de præsumpt. alios decerpes, & Tiraquel. in le-
gib. connub. verb. exprez. glo. 7. num. 69. & 70. taciti enim & ex-
pressi regulariter par est conditio & potentia. l. cum quid. ff. si cert.
peta. & ibi latè per Iaf. & per Tiraquel. in. d. gloss. 7. nu. 72. & in. l. si
vinquam. pagi. 347. nu. 76. & pagi. 237. nu. 156. relatos per Min-
cha. controuersi. illustri. cap. 33. nu. 66. & in. d. gloss. 7. nu. 49. cum
pluribus sequen. vbi latè refert quando vnum sit potentius altero,
quòd dicatur tacitum, & q̄ expressum: & de dictis an possit quis
suz voci renuntiare, vide text. & Doct. in cap. in causis. de electio.
& de regulari. cap. ad Apostolicam.
- 12 c [Interrog. actio.] Hæc est materia ¶ Brocardica in qua vt inquit
Abb. in. c. nonnè. de præsumpt. nu. 1. licet sit theorica nota, & in mul-
tis verificetur, tñ est nimis gñralis, & q̄ est Brocardicū habens ferè
infinitos sensus, ita q̄ oēs casus sub distinctione comprehendi non
possunt, sed secundū factorum diuersitatē, & qualitātē, terminandi
sunt, qua de causa ipse ibidē distinctione quadam procedit, de qui-
bus tractatur etiā per Bar. & Doct. in. l. quæ dotis. ff. sol. mat. & in. l.
sicuti. §. eo autē tēpore. eo. tit. & per Doct. in. d. c. causam matrimo-
nij. de offi. del. & in. d. c. nonnè. vbi optimè Henricus, & in Regula,
qui tacet, & in regul. is qui tacet, de regul. iur. in. 6. vbi per Moder-
num Petr. Pekiū, resolutiue plura adducuntur, & per alios vbicun-
que, quæ longū esset hic referre & integrum requirerēt tractatum.

CAPVT XIII.

An valeat quot facit maior pars.

S V M M A R I V M.

- Factū à maiori parte valere debet. n. 1. et. 3. per totū declaratur.
Casus vbi factum à maiori parte non valet. nu. 2.

*Patronorum maior pars an possit presentare minori parte non
vocata. num. 4.*

*Contemptus prosecutio an detur in alijs quàm electionis acti-
bus. numero. 5.*

*Minori parte contempta tacente valet electio. nu. 6. & ibi quòd
spatium temporis requiritur in tacente.*

*Factum à maiori parte in competentibus pluribus ut singulis ni-
hil valet. nu. 7. & 10.*

*Socio utilia per socium sine mandato possunt expediri quia cen-
setur mandatum habere in eis. nu. 8.*

Quando dicitur quid competere pluribus ut singulis. nu. 9.

*Consensus vel vocatio absentium requiritur ubi negotium eo-
rum est tractandum. nu. 11.*

*Remota contradictione vel appellatione est exequendum factũ
à maiori parte etiam si offeratur probatio. nu. 12.*

*Consuetudo non valet quòd in actibus collegij non stetur ma-
iori parti. nu. 13.*

*Renocari alia die an possit illud quòd antecedenti die fuit factũ
per maiorem. nu. 14.*

CIRCA determinationem Consilij & numerum Decurio-
num, qui faciunt consilium, & an requiratur maior pars, &
quæ sit maior pars, de quo plurima scribuntur per Doct. in
locis vulgaribus a, quæ non est necesse referre, quia in omnibus lo-
cis, & ciuitatibus sunt statuta & consuetudines, & secundum leges
Regni nostri quando iam collegium est congregatum, quod facit
maior pars illorum, qui eo die venerunt ꝑ ad curiam debet valere, &
ita interpretatur consuetudo b. Et possunt accidere casus, in quibus
etiã si interueniat maior pars, si omnes cõcorditer non sunt in eadẽ
sententiã, nõ valet actus, quos aggregat ꝑ Felin. in. c. cũ oēs. de con-
stitutio. c & nõ cõtradicit lex ordinamẽti d, imò cõcordat, quia nõ
dicit, q̃ stetur sententiæ maioris partis, sed q̃ fiat id, quod de iure est, d
& sic quod maior facit pars. l. q̃ maior. ff. ad municip. cùm con-
cordantij, & tunc fortẽ eueniet, quòd dicit Liuius, in princip. secundi
Belli punici, maior pars meliorem vicit, & dicit lib. si. Plin. in Epist.

Liber Secundus,

quod refert Budæus in. ff. de senatori. hæc verba, Numeratur enim sententia, non ponderantur, nec aliud in concilio publico fieri potest, in quo nihil tam inæquale, quam æqualitas ipsa, nam cum sit impar prudentia, par omnium ius est.

A D D I T I O.

a [Vulgaribus.] Et supra in libr. 1. c. 2. in additionibus diximus.
 b [Consuetudo.] Vt diximus in dict. cap. 2. dicti libri. 1. supra in additione, & hoc est de iure, quod factum à maiori parte valere debet, vt in toto titulo extra de ijs quæ fiunt à maio. par. cap. & l. quod maior. ff. ad municip. & latissime Felin. limitans multis modis, in cap. cum omnes. de constitu. col. 16. decla. 4. & optime & succincte, Orosci. in l. & suum. §. hodie. num. 3. cum sequen. col. 823. cum sequen. ff. de pact. In negotio enim vniuersitatis omnium consensus requiritur, & si dissentiant obtinebit consensus maioris partis, vt extra de tempor. ordi. cap. Episcopus. de electio. cap. cum nobis olim. 65. distin. cap. sanè. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. l. quod maior. ff. de cont. empti. l. quod maior. supra allegat. & in Regio consilio sic esse obseruandum, disponit. l. 7. titulo. 4. libr. 2. Recopil. In negotijs tamen priuatorum communibus omnium eorum cōsensus requiritur, quorū res agitur, & ad quos negotium pertinet, vt capit. quod omnes tangit. de reg. iur. in. 6. 66. distin. Archiepiscopus, de tempor. ordi. cap. si Archiepiscopus. qui filij sint legi. per venerabilem. C. de autho. præst. l. fin. ff. de adoptionib. l. nam ita. ff. de seruit. præd. l. per fundum. ff. de aqua plu. arcen. l. in concedendo, notat Ioan. Gracian. in suis Regulis & fallent. Regula 95. Casualiter tamen contingit contrarium, quod ob fauorē debitoris statatur maiori parti creditorum, licet illi non constituat corpus, vel collegium, vt. ff. de pactis. l. iurifgentium. §. fin. & l. & suum hæredem. §. hodie. eiusdem tituli, de cuius declaratione vltra Doct. ibi latè tradit Lamberti. de iure patro. artic. 8. quæst. secundæ principa. libri secund. num. 19. cum sequen. & remissiue per Dueñas in Regula 294. Ex quibus vt clarius procedamus colliguntur duæ Regulæ communes & singulares per Felin. in dict. capit. cum omnes. de constitu. & alios ibi, & in cap. quod omnes tangit. maxime per Petr. Pekium, ibi & per Lamberti. vbi supra, & per Doct. in dict. l. quod maior. & in dict. cap. 1. de ijs quæ fiunt à maio. parte capit. & per Dueñas in Regula

Regula 295. cum sequen. & Capitium, decisio. Neapol. 152. vniuersitas terræ, & in alijs pluribus locis. Et harum erit prima Regula, quod in rebus & negotijs vniuersitatis, quæ sunt communia pluribus vt vniuersis valet id, quod facit maior pars, ex dict. l. quod maior. ff. ad municip. & ex similibus supra allegatis, & ex glos. tractatus in cap. 1. de rebus eccles. non alien. libr. 6. in Clem. pastoralis. in prin. in versic. plures. de rescript. de cuius Regulæ probatione plura vtilia allegat Dueñas, in Regula 296. factum à maiori parte in rebus collegij, vbi allegat quàm plures Doctores eam ampliantes & limitantes latissimè, & vnam ex dictis limitationibus, scilicet in ijs, quæ sunt gratiæ, refert Meneles in l. aquam. num. 3. C. de seruit. & aqua, & alias Oroscius in d. §. hodie. col. 824. in princ. vbi in reformatione officialis antiqui idem esse dicit, prout & ego retuli in l. 4. titul. 5. libr. 3. Recopil. Item ꝑ tunc valet factum à maiori parte, nisi minor contemnatur, ita, quod vocata non sit, cum debuerit vocari, nam tunc nihil valet minori parte agente de contemptu, secundum omnes in cap. 1. de ijs quæ fiunt à maio. par. capit. & ca. bonæ el. 2. de electio. & text. in l. 10. col. fin. titul. 14. par. 1. & Auend. cap. 19. Præto. nu. 14. lib. 1. vbi allegat Responsum Ripæ ad hoc, quod est secundum meam impressionem. 29. & dixi in cap. 2. supra. libr. 1. in additio. quod intellige vt per dictos. si minor pars agat de contemptu non verò aliàs, vt & inquit Franc. Marcus, decisio. Dalphina. 1340. nu. 2. vbi & declarat ad quem pertinebit & deuoluetur tunc electio. & in decisio. 1391. numc. 1. quærit an ratificare contemptus possit vnam ex duabus electionibus ex eodem scrutinio resultantibus & an iudex ex suo officio possit allegare contemptum alicuius de capitulo, vide Abb. in genesi, colum. penulti. de electio. relatum per glossam. l. 10. titulo. 14. parti. 1. in gloss. fina. Item intellige dummodo conueniantur, & congregentur vt collegium, secus verò si tanquàm singuli, quia tunc non posset minor agere de contemptu, secundum Lambertinum de iure patrona. articul. octauo. secundæ quæstionis principa. libri secundi. numero decimo. ex quo ipse ibidem numer. 9. inquit communem esse opinionem, maiorem partem patronorum posse præsentare ꝑ etiam minori parte non vocata, quia non spectabat ad eos tanquàm ad collegium, secus verò si quoad tale spectaret, vt ibi per eum, & in hoc casu verificatur id quod per Doctores dicitur, quod plus operatur vnus collegiarum contemptus, quàm contradictio

Liber Secundus,

multorum, secundum Lamberti. dict. numero 10. & probat lex 10. colum. fina. titul. 14. parti. prima. Sed an in alijs actibus quàm
 5 electionis ꝛ habeat locum prosecutio contemptus, dic quòd sic, in casibus in quibus absentes sunt vocandi, secundum Abb. in cap. bona, el. 2. de electio. & Francisc. Marcum, decisio. Dalphin. 1340. num. tertio. & gloss. fina. in. d. l. 10. titul. 14. parti. prima. Item est aduertendum, quòd contemptus minoris partis capituli non reddit electionem nullam, sed annullandam, ex capit. quòd sicut. de electio.
 6 & ideo minori parte contempta tacente ꝛ validatur electio, secundum quòd diximus in dict. cap. secundo. libri præcedentis, & Lancelotus, in institut. canonicis, titul. 6. de electione, sub capit. 3. & 4. cum glossis ibidem per eum appositis, & sic per sex mensium spatium tacendo firmabitur electio, vt per Abbatem in cap. 2. num. 8. & 9. de ijs quæ fiunt à præla. sine cons. capi. de quo traditur optimè per Franciscum Marcum, decisio. 1342. & per eundem Abb. in. c. quòd sicut. col. 3. de electio. Si verò contemnatur maior pars capituli redditur electio nulla per id quòd habetur in capit. quia propter. de electio. & sic ratificari non poterit per contemptos, secundum Franciscum Marcum, decisio. 1340. num. 2. & sic ex temporis diuturnitate non confirmaretur, ex cap. auditis. de electio. & traditur per Imolam. in dict. cap. 2. col. 4. in fine. cum sequent. extra, de ijs quæ fiunt à prælat. qui tandem tenet tutius esse tenere cum gloss. fina. in dict. capit. nouit. de ijs quæ fiunt à prælat. quòd indistinctè electio sit nulla ipso iure contempta maiori aut minori parte, & quòd sic quando cunque agatur de contemptu audiatur, ea tamen non agente valida sit, nisi terminus assignetur ad agendum: nam tunc eo elapso taciturnitate, amplius non audietur pars contempta, secundum Lambertinum, de iure patrona. artic. 26. sextæ quæstionis princip. secundæ partis, libri secundi. numer. 10. cum sequentib. vt in casu proposito per Franciscum Marcum, decisione 1342. numer. secundo. & quomodo tunc ratificabitur, quòd nomine meo non est gestum, dic quòd est impropria ratificatio, secundum Abb. cap. quòd sicut. de electio. & Lancelot. vbi supra. §. quarto. glo. ratam. Tertius tamen aliquis volens opponere electioni factæ tales Rectores, vel canonicos non interfuisse nihil valeret, quia sua non interest contemptum illorum prosequi, secundum Rebuffum in tracta. & compen. ali. rerum eccles. numer. octauo. & iterum in tracta. de nomina. quæstione. 14. numero 151. & sic
 suc-

successor in canonicatu non potest agere de contemptu antecessoris sui, secundum Innocentium in cap. quod sicut. colum. secunda de electio. relatum & secutum per Anto. Cuchio, in lib. 2. de institutione. canoni. titulum. 14. de canonicis. in fin. verbis. Secunda regula est ꝑ, quod factum à maiori parte in ijs, quæ sunt communia pluribus vt singulis, etiam si essent mille, non valet, nisi omnes consentiant, ex l. per fundum. ff. de seruitu. rust. præd. c. quod omnes tangit. de regu. iur. in. 6. & ex alijs iuribus allegatis per Capitulum dict. decisio. 152. & Felin. in. d. c. cum omnes. nu. 15. & per Dueñas, reg. 295. quam septem modis limitat Felin. in. d. nu. 15. & Dueñas, vbi supra, tribus limitabat modis, ex quibus vnus erat, scilicet, nisi minor pars vellet vtire cōmuni ad vsum destinatum, nam tunc posset & valeret id, quod ageret, ex gloss. 1. in. d. cap. cum omnes. quam sequuntur relati per Dueñas, in dict. 1. limit. & hoc quia potest socius vtire communi ad vsum destinatum inuito socio, secundū Additionem. Abb. in. c. inter dilectos. nu. 17. litera. C. extra, de fide in st. vtile enim quod est inuito socio fieri potest, prout omnes tenere asserit Oroscin. in. l. ius ciuile. nu. 24. col. 42. ff. de iust. & iure. nam in ijs, quæ utilia sunt socio, censetur socium ꝑ habere mandatum, secundum Ripam in. l. serui electio. §. Labeo ait. nu. 16. de legat. 1. & ibi 8 Alex. & Ias. & Doct. in. l. 1. C. qui test. fac. pos. idem Ias. in. l. quominus. à nu. 158. vsque ad 163. ff. de flumini. & Pal. Rub. in rub. §. 47. nu. 14. de don. int. vir. & vxor. & remissiue Auend. c. 4. præ. nu. 22. versi. & sic habentes, lib. 1. & sic secundum Innoc. in. c. fi. de ijs quæ fi. à præla. vt & per Abb. in. c. fi. nu. 4. de ijs quæ fi. à maio. part. cap. Maior pars capituli cum Episcopo pro utilitate Ecclesiæ potest aliquid statuere de rebus Ecclesiæ singulariter & specialiter ad canonicos pertinentibus, & ex ijs multa possent inferri, quæ tamen, quia essent extra propositum missa facio, sufficit enim scire ad nostram materiam dictas duas regulas. Et quando dicetur quid competere pluribus ꝑ vt singulis, vide per Felin. in. d. nu. 15. & Roma. consil. 352. 9 nu. 11. & 12. & aliqua exempla adducit Capitius, decisio. 152. vbi circa nemora, & pascua adducit aliqua dubia. Aduertendum etiam est, quod factum à maiore parte collegij vel vniuersitatis in præiudicium singulorum de vniuersitate ꝑ non tenet nisi omnes consentiant, ex gloss. in. l. secunda. C. quæ sit lon. consil. quam ad hoc limitando hanc Regulam quatuor modis allegat Dueñas, Regula 296. & sic secundum eum ibi Regula 46. appellari potest.

Liber Secundus,

- ab statuto facto in odium, vel præiudicium particularis personæ,
- 11 imò & in negotio arduo vbi tractatur de præiudicio ꝛ absentium, requiritur quòd omnes sint præsentēs, aut saltem vocati, iuxta not. per glossam & Doctores in capit. cum omnes. de constitutionibus. per Abbatem in capit. primo. de ijs quæ fiunt à maio. parte capit. tenet eos referens Franciscus Marcus, decisione Dalph. 731. numer. octauo. Ex quibus remanet vera conclusio, quòd factum à maiori parte collegij, in forma Collegij & simul conueniētibus, vt inquit Felinus in dict. capit. cum omnes. nume. 24. cum sequentibus aliquibus, validum est, & obseruandum, imò & exequendum
- 12 non obstante contradictione, vel appellatione minoris ꝛ partis, ex text. & ibi Abb. & alijs, in cap. primo. de ijs quæ fiunt à maio. parte capit. adeò vt etiam si probatio iustificationis in continenti offeratur, nihil obstat executioni, tum quia in extraiudicialibus non sufficit obiectus exceptionis, vel contradictionis legitimæ, etiam si illius fuerit oblata probatio, quia extraiudicialia non suspenduntur appellatione, vt latè per Francum, in capit. bonæ. num. 34. cum sequentibus. de appellationibus. & Lancelotum, Decium, in tracta. de attentatis, in præfat. secundæ partis, cap. 12. nume. 113. pagi. 184. tum etiam quia cum procedendum sit in hoc casu appellatione remota, tollitur facultas iustificandi appellationem per oblationem probationis, tum etiam quia cum sit præsumptio pro factis à maiori parte, nihil obest dicta oblatio probationis, ita succinctè has tres rationes considerauit Imol. in capit. primo. de his quæ fiunt à maio. par. capit. colum. 1. & 2. & iterum in capit. cum inter. canonicos. colum. penult. in fine. cum sequent. de electio. quicquid voluerit Innocent. in eod. capit. primo. vltèrius notandum quòd non valet consuetudo, quòd in actibus gerendis per capitulum vel collegium non stetur maiori parti ꝛ, secundum Henricum, in dict. capit. primo. de ijs quæ fiunt à maio. par. & ibi Imol. optimè in col. 2. & melius super gloss. fin. & Afflictis decisio. 1. vbi & declarat an præses debeat sequi maiorem partem. Est tamen singularis & optima quæstio & quotidie dubitata in collegijs & capitulis, nunquid quod semel fecit & ordinauit pars maior vna die, poterit altera die
- 14 reuocari per maiorem itidem partem ꝛ congregatorum in collegio, consilio, vel capitulo, an verò requiratur omnium consensus, & in hoc dicendum est posse, secundum Felin. in d. c. cum omnes. nu. 17. nam qui potest construere potest destruere, & eadem solen-

lennitas requisita ad actum conficiendum, sufficit ad destruendum, vt latissime per Abbatem in sermone habito per eum in concilio Basiliensi, incip. maximum onus. quod tamen declarabis modis sequentibus. Primò vt non procedat quoties aliquid ab omnibus esset concorditer ordinatum, vel esset contra ius commune id, quod post in reuocatione tractatur, secundum Baldum in l. fin. C. de author. præs. quem refert Additio. Bartol. in l. quod maior. ff. ad municip. Secundo nisi reuocare in voluntate consisteret, nam tunc non licebit nisi omnes consentiant, secundum Innocentium in capit. humiles. de maio. & obediens. Tertiò quoties id, quod fuit factum à maiori parte redundaret in contractum, vel quasi contractum cum tertio aliquo, nam tunc reuocari non posset, secundum Bartolum in l. omnes populi. numer. 29. ff. de iusticia & iure. vbi Orosius. colum. 64. communem dicit ex text. expresso sic intelligendo in l. quod semel. ff. de decre. ab ordin. faci. & Paul. Castr. in l. nulli. §. penult. ff. quod cuiusque vniuer. nomi. & Bellonus consilio 39. numer. octauo. & Iason consil. primo. volumi. primo. nume. tertio. versic. pro hac parte. & idem Bellonus consil. 38. numer. septimo. & hoc nisi ex publica causa & propter bonum publicum, secundum textum in eadem. l. quod semel. deberet tamen fieri adhibito bono cambio, vt diximus latè in l. prima. titul. primo. libro. 4. Recopilationis. Item nisi ille tertius cum quo contractum est sit ingratus, nam tunc reuocari posset per maiorem partem, ex l. Titius. ff. de obsequijs à patro. Paul. Castr. in l. digna vox. C. de legibus, vel quoties ille cum quo est contractum est subditus eorum, nam tunc idem erit, ex capit. in nostra. de iniur. secundum intellectum Innocentij, Antonij, Cardinalis, & Abbatis in capitul. nouit. de iudicijs. & notat Orosius, vbi supra. nume. 104. Alia de maiori parte diximus in additio. fin. ad cap. 2. libr. 1. supra. & supradicta notabis quia omnibus conueniunt collegijs, capitulis & vniuersitatibus tam secularibus quàm ecclesiasticis, & non sic congesta ac digesta reperies. Sed an syndicum semel constitutum & nominatum possit ciuitas reuocare, dic quod sic, cum Angelo in §. fin. Instit. de curatoribus. quem refert Franciscus Marcus, decisione 802. in fine.

[De constitutionib.] Et Orosius in l. & suum. §. hodie. ff. de patris. num. 3. colum. 824. in princip.

[Ordinamenti.] Quæ est. 5. titul. 1. libr. 7. Recopilat. Regiæ. d

Quod remedium habeat minor
pars, quæ est victa à
maiori.

ALIAM quæstionem huic coniunctam prosequitur Innocent. in capitul. primo. de ijs, quæ fiunt à maio. part. capit. quem ibi sequuntur Doctores, quid debet facere minor pars, quæ fuit victa à maiori parte, & dicit Innocentius quod non erit appellare necesse, sed sufficit contradictio, & illam contradictionem potest prosequi coram superiore, argumento capit. con-
certationi. de appellationibus. in sexto. hoc etiam disponitur per
a leges Regni nostri a, vbi sunt ordinamenta, quod minor pars po-
test prosequi coram superiore grauamen, quod inferitur, & dicit
Abbas in dicto capitul. primo. quod vnus solus iusta ratione mo-
b tus potest contradicere ordinationem maioris partis b, & sic quan-
do minor pars contradicit, vel iurat, seu tribuni contradicunt, &
appellant, appellatione, vel contradictione non obstante, man-
c dabitur ordinatio maioris partis executioni c, licet postea per su-
d perioiorem possit reuocari d, & in hoc appellatio habebit effectum
e deuolutiuum, non suspensiuum, sicut in pluribus alijs contingit. e

ADDITIO.

- a [Regni nostri.] Quæ est. l. sexta. titul. primo. libro septimo Re-
copilationis.
b [Maioris partis.] Vt capitulo præcedente diximus.
c [Executioni.] Vt in gloss. magna ad finem. in capitulo præce-
dente vidimus latè.
d [Reuocari.] De quo vt supra, libro primo. capitul. secundo. nu-
mero decimo, & numer. vndecimo. an vt attentata reuocabun-
tur interim acta.
e [Contingit.] De quibus in. l. 6. titul. 1. 8. libr. 4. Recopilationis,
vbi diximus aliqua.

CAPVT XVI.

Cuius expensis minor pars causam
prosequatur.

S V M M A R I V M.

Factum suum maior pars defendit expensis collegij, quas non restituit etiam si succumbat nisi de euidente calumnia constet. numero. 1.

Minor pars proprijs expensis prosequitur causam, nisi sit talis, quæ aliundè non habet, & a quo repetet. nu. 2. & 3.

Aduersarius diues expensas soluet pauperi. nu. 4. Vt ibi.

Commodum in consequentiam obueniens non habetur in consideratione. nu. 5.

Impendens aliquid pro aliquo etiam inuito potest ab illo repetere actione negotiorum gestorum. nu. 6. & 7. declaratur.

Expensæ factæ pro inueniendare alterius perdita repetuntur actione negotiorum gestorum. nu. 8.

Eligentes malè solent in expensis condemnari. nu. 9.

PRæteritam quæstionem concomitatur alia non minus utilis, estò quòd sententia maioris partis valeat, & sit tradita executioni, & minor pars contradicens prosequitur contradictionem coram superiore, dubium est, cuius expensis ambe partes litigabunt: quia iam videtur quæstio inter singulares, & quòd non tractatur causa Reipub. & hanc quæstionem examinant Doctores antiqui & moderni in cap. cum inter canonicos. de elect. & in cap. vt præterita. eod. titul. a de quorum mente deducantur sequentes cõclusiones. Prima cõclusio est, quòd factū à maiori parte capituli prosequet expensis collegij seu vniuersitatis etiā si succumbat maior ipsa pars non restituet expensas, nisi euidentè constet de improbabili causa maioris partis, quia tunc restituet expensas vniuersitati. Secunda cõclusio, quod minor pars si vult prosequi causam faciet hoc proprijs expensis, nisi persona sit talis quæ non habeat aliundè

Liber Secundus,

b aliundè b, & prosequitur prima facie causam probabilem, finita autem causa si obtineat minor pars, & ex illa sententia vniuersitas c recipiat commodum c, potest minor pars f, quæ obtinuit vtiliter, recuperare expensas illas ab vniuersitate actione negotiorum d gestorum d, & hanc differentiam colliges ex dictis Doctorum in e dictis locis e, & in practica erit tibi utilis & accidit quotidie.

A D D I T I O.

- a [Eodem titulo.] Et per Oldrad. & alios relatos per Auend. in cap. 19. Præto. nume. 27. in fine libr. 1.
- b [Aliundè.] Sed quis sibi tunc expensas ministrabit, & in hoc ex dictis per Couarru. in Practic. cap. sexto. numer. 5. & 6. & per Asinium, in practica ciuili. §. 32. capit. secundo. ampliati. 30. & 31.
- 4 crederem ab aduersario diuite f soluendas esse, si perpenso statulitis & causæ, constaret aliqua non leuis præsumptio pro iure actoris pauperis: sicut & in causa matrimoniali id ita statuitur ex cap. 20. Sessione 24. de reformat. in Sacro Concilio Tridentino, & idem quod Couarru. disputat Lara in. l. si quis à liberis. §. si vel parens. numer. 49. fol. 101. ff. de liber. agnoscen. & plures personas, quibus lite pendente fit expensarum & alimentorum prouisio refert Asinius, vbi supra. ampliatione 23. cum sequentibus aliquibus, quanuis difficulter in practica iudices persuadebis ad hæc, licet deberent hæc omnino seruare, Stylus tamen & practica plurimum circa ipsos operabitur.
- c [Commodum.] Quasi secus si commodum concilium, vniuersitas, vel capitulum non reciperet, nam tunc censeretur ex propria voluntate, affectione & interesse particulari minorem partem litem mouisse, & sic ei non essent soluendæ expensæ litis, quantumcunque vicisset in causa, quoniam res sua principaliter agebatur, non vero vniuersitatis, concilij, aut capituli, quibus nihil commodi ex lite illa obuenit, & sic nihil soluet, argum. text. in. l. ex parte. ff. famil. hercisc. notat Roman. sing. 666. incip. expendens in causa. & Hippolyt. consil. 10. nu. 46. & consil. 25. nume. 12. & 13.
- 5 nam & commodum f etiam alicui obueniens in consequentiam tamen, non habetur in consideratione, secundum Auenda. capit. 10. Prætorum, numer. 24. in fine. libr. 2. & iterum eodem lib. 2. ca. 14. numer. 20. in fine.

[Negotio]

[Negotiorum gestorum.] Quotiescunque enim quis impendit d
etiam pro inuito expensas aliquas, quæ quidem impensæ respi- 6
ciunt Reipub. interesse, aut similem causam, licet impendat pro in-
uito potest ab illo repetere actione negotiorum gestorum, secun-
dum Bart. Socin. consil. 2 6. num. 1 3. volumi. 1. id probans ex iuri-
bus & Doctoribus, & ex doctrina illa de condemnato ad poenam
corporalem si pecuniariam non soluerit, nam si eo inuito ego sol-
uam ab eo repetam actione negotiorum gestorum, pro quibus est
optima. l. 2 5. cum quatuor sequent. titul. 1 2. parti. 5. & ibi Grego-
rius Lupus alia dicit, & infra in c. 1 8. post medium, vers. sed circa
hoc, idem repetit Author, & hoc dum tamen vincat in lite, secus
verò aliàs, nam negotiorum gestor, qui succumbit etiam in bona
lite, non repetet sumptus litis. l. iam tamen. §. in hac. ff. iudic. sol. 7
not. Bald. in consil. 8. erant quinq; vol. 3. Sic & expensæ factæ pro
inueniendâ re alterius perdita, actione negotiorum gestorum repe 8
tuntur, secundum Bart. l. falsus. §. qui alienum. ff. de furtis. & in pluri-
bus alijs personis & rebus relatis per Bertach. in tract. de Episcopo,
1. parte libri. 3. qualiter eligatur Episcopus. nu. 5 7. vsq; ad 60. & fa-
ciunt etiâ dicta per Ripam, de peste. 1. part. 2. partis. tit. 1. n. 90. fol. 5.
[In dictis locis.] Et in c. cupientes. §. si. vbi optima gl. de elect. in c. 6. vbi Doct. maximè Monachus nu. si. & solent in expensis eligē 9
tes malè, vel propter inimicitias condemnari, secundum text. in l. 1.
C. de sumptu recupera. lib. 10. not. Auiles ca. 1 7. Præter. verb. elijan.
nu. 9. nominans enim aliquem indebitè tenetur ad sumptus, secun-
dum Bart. per tex. ibi in l. 2. nu. 1 2. C. de decurio. lib. 10. & deberet
sic fieri præsertim in collegijs & cõsilijs vbi adsunt partialitates, in
quibus multoties malè eligunt propter traditiones suas & ob de-
fendendam suam partialitatem potiusquàm ob vtilitatem & com-
modum Reipub. quòd est maximè fugiendum.

CAPVT XVII.

Si Decuriones sunt in pari numero
quid faciendum.

IS V M M A R I V M.

Gratificationi quando locus sit. numero. 1.

Gratificatio debet fieri cum iudicio rationis. numer. 2.

ALIA

Liber Secundus,

ALI A questio contingit egens decisione: iam dictum est, quòd in discordia Decurionum debent seruari statuta loci, & ijs deficientibus ius commune, quod sequitur votum maioris partis a congregatorum. Sed aliquando sunt in parinúmero, quid tunc erit faciendum, & in aliquibus locis est consuetudo, quod potestas gratificat, cui vult, & talis consuetudo erit seruanda, & credo quòd ista consuetudo habet fundamentum iuris, quia in pluribus actibus reperitur, quòd si aliqui discordant, & dissentiunt, in actibus extraiudicialibus iudex eligit, & gratificat b, vt Bart. in l. in venditione. §. si vnus. ff. de bon. autho. iud. poss. & in cap. cum autem. de iure patro. per Abb. & alios, & per Bart. & Alex. in l. duo iudices. ff. de re iudic. & hinc possem furto asportare vltra decem conclusiones aggregatas per Felin. in cap. 1. de treuga & pace. c. limit. 6. sed à tot saltuarijs nolo in furto apprehendi.

A D D I T I O.

- a [Maioris partis.] Vt supra libr. 1. capit. 2. & isto libr. 2. cap. 14. dixit Author & nos in additionibus ad eum.
- b [Gratificat.] Melius locutus esset Author si verbum hoc, gratificat, ita generaliter & indifferenter non apponeret, sed aut omitteret illud, aut sin minus, cum grano salis (vt dicitur) illud declararet scilicet, vt gratificationi tunc esset locus, quoties data paritate votorum daretur etiam paritas in rebus votatis, ita quòd vna nò præcedit alterā vtilitate, commodò vel honore vniuersitatis, concilij, aut Ecclesiæ, data enim in omnibus paritate locus est gratificationi f, non vero aliàs, vt probatur ex text. in capit. quoniam. de iure patrona. & in capit. si fortè. 63. distin. formaliter enim ibi dicitur, quòd si in plures partes fundatorum se vota diuiserint, ille præficiatur Ecclesiæ, qui maioribus iuuatur meritis, quæ iura ad hoc allegat Rochus, de iure patron. in verb. honorificum. nu. 40. vbi alia considerat in propositum vrgentia, & Lamberti. de iure patron. in artic. 1. 5. quæst. princip. tertiæ partis. secundi libri. nu. 1. cum seq. & iterum ibidem in. 18. artic. nume. 2. non est enim gratificationi locus vbi iura non sunt paria, vt ibi per eos, & magis communem testatur opinionem Abb. in cap. cum. M. nu. 14. de constitu. debet nanque gratificatio f fieri cum iudicio rationis, vt notatur in cap. 2. cum autem. & ibi omnes. de iure patrona. & Lamberti. vbi supra, artic. 17.

artic. 17. nume. nono. fol. 196. in nouis, & sic non sine mysterio, Bart. & Alexan. nu. 15. in. l. duo iudices. ff. de re iudic. non gratificationem, sed electionem iudici committunt, vt eligat vnam ex partibus à pari numero votorum nominatis, ita vt cum iudicio rationis id debeat iudex facere, eligendo illam partem, quæ sit vtilior & conuenientier Reipubli. non autem minus vtilem ac conuenientem, aliter enim & in conscientia iudex male sic eligens & in iustitia teneretur Reipub. Ecclesiæ, vel vniuersitati ad reparationem damnorum ex sua iniqua gratificatione resultantium, nisi aliqua iusta ex causa excusare se posset, putà quia dubium erat an altera pars esset securior, aut vtilior, vel quia motus fuit consilio Doctorum, aut virorum sapientium, & timorata conscientia, prout per iudices discretos & conscientia suæ amatores fieri solet, & considerari, & considerandum est, non vero indiscretè & insulsè debet gratificatio fieri, vbi ei locus non est, neque est eligenda pars inutilior, neque suam sententiam debet iudex præcipitanter proferre, sed pensatè & cum rationis iudicio, vt post hæc vidi Consultum per Franciscum Marcum, decisio. Dalphin. 5.

[De treuga & pace.] Non reperi Felin. tale quid dicentem, neque tractantem ibidem, sed voluit eum allegare, in Rubrica, nume. 7. & 8. eodem titul. de treuga & pace.

CAPVT XV III.

Quæ sit authoritas & Potestas consilij legitime congregati.

S V M M A R I V M.

Præses proponit in consilio, ipse tamen non ordinat, nec reformat, sed consilium. num. 1.

Appellari potest ad Præsidentem de ordinatis in consilio licet ipse maiori parti assenserit. numer. 2.

Præses non habet vocem in concilio. num. 3.

Concilium representat totam ciuitatem & populum. nu. 4.

Premium

Premium causa cognita capienti malefactorem constitui potest per Praesidem & consilium. nu. 5.

Manumissio servorum spectat ad Decurionum consilium. nu. 6.

Ambasiatores mittere ad Regem, pertinet ad consilium. nu. 7.

Pretium rebus omnibus potest per Decurionem apponi. nu. 8.

Legi non derogatur ex desuetudine. nu. 9.

Praeses non potest bannire sine consensu civitatis. nu. 10.

Decurioni pauperi expendenda sunt a consilio alimenta. nu. 11.

Decurionum ordo potest syndicum constituere. nu. 13.

Decurionum ordo potest certis personis immunitatem concedere. numero. 12.

Nomina Decurionum an debent poni in syndici constitutione. numero. 14.

Syndicus si non prosequitur negotium, an aliquis de populo possit illud prosequi, vel de nouo inchoare. nu. 15.

Clerici inuito capitulo non possunt prosequi iura Ecclesiae nisi quando res eius male alienatae sunt. nu. 16.

Praelatus praefertur capitulo in casu, in quo capitulum admittitur inuito Praelato. nu. 17.

Capiens bannitum propria auctoritate potest ab Universitate recuperare expensas in captura factas. nu. 19.

Ecclesia & Respub. propter negligentiam administratorum suorum possunt amittere ius suum. nu. 18.

Adiuncti ordinario Decuriones ordinarii sunt. nu. 20.

Iudices adiuncti ordinario si sunt discordes possunt assumere tertium. nu. 21. & nu. 22. quod triplex est consilium.

Vtilior quaestio totius tractatus est inuestigare quid possit
 a facere consilium a auctoritate Praesidis congregatum, & quid
 in eo consilio possunt facere Praesides, vel Potestates terra-
 rum, & de iure communi hoc erat expeditum, quod Praeses conuo-
 b cat b Consilium, & est maior & superior, & facit propositionem c
 c in consilio, super qua debent deliberare d consiliarii, sed ipse Prae-
 x ses non ordinat, nec reformat, sed consilium f, ita tenet Bartol. per
 illum

illum text. in l. secunda. C. de decurio. lib. 10. per text. in l. 2. ff. ad Velleia. & illud sequitur Ioan. de Platea, ibi, & idem tenet Angelus, vbi dicit, quod ad solum Magistratum competit facere propositam, ad Decuriones verò prouisio officialium, Rector verò ciuitatis nihil aliud ibi facit quàm procurare vt expediantur negotia, & consentire ijs, quæ à maiori parte fiunt, & licet consentiat, nihilominus ad ipsum potest appellari: ¶ ab eo, quod eius consensu & propositione factum est, quod & tenet Bald. eleganter in d. l. secunda. C. de decurionib. lib. 10. cum hoc concordat lex ordinamenti situata in titulo de los concejos, lib. 6. quæ dicit hæc verba, ordenamos que vala e sea firme lo que fuere fecho y acordado y ordenado por el dicho concejo que la nuestra justicialos oya y haga sobre ello lo que fuere de derecho. Ex quibus patet, quod de iure antiquo Romanorum, & de iure nostri Regni Rector ciuitatis non habet vocem in capitulo, sed solum consiliarij congregati. Ex quo patet quod malè dixit Andr. de Barulo, quem refert Platea, in l. 3. C. de cano. largitio. lib. 10. quod electio officialiū pertinet ad potestatem. Et quod ibi dicit Bart. quod Rectores prouinciæ possunt facere susceptores, & thesaurarios, intelligitur de tributis Principis, vel pœnis fiscalibus, sed de eo, quod pertinet ad Remp. electio officialium pertinet ad consiliū, vt supra. Et iste ordo consiliariorū sic congregatus est ordo Decurionū, ita not. Doct. in rubri. C. de decurio. lib. 10. & repræsentat totā ciuitatē & populū g, ¶ gl. in rub. C. quæ sit lon. conf. & in l. sed si ex dolo. ff. de dolo. text. in l. municipes. ff. ad municip. quia illis summa Reipub. commissæ est, gloss. in d. l. municipes. & glo. notab. in cap. fin. de procuratorib. & ad dictum ordinem pertinet electio officialium ciuitatis, etiam officia Decurionatus, text. & ibi omnes Doct. in l. obseruare. C. de decurio. lib. 10. h Item ad dictum ordinem pertinet gubernatio rerum ciuitatis, & Patrimonij, in tantum, quod licet Bart. post Guilielm. de Cug. in l. cum Nauarchorum. C. de nauicular. lib. 11. dicat, quod iusta causa imminente propter necessitatem publicam possit Rector ciuitatis constituere salarium de publico, vt putā qui ceperit malefactorem habeat tale præmium, hoc intelligitur, quod debet facere causa cognita k ¶ & de voluntate & consensu gubernatorum l. ciuitatis habetium potestatem expediendi de auro communi, quod clarius dixit Bart. in l. prima. in fine. ff. de iusti. & iure. & dicit Lucas de Penna, in l. si quis decurio. C. de decurionib. lib. 10. ad quod

Liber Secundus,

facit text. & ibi notata in l. 1. & 2. C. de fer. reip. man. quod ad or-
 6 dinem Decurionum spectat manumissio seruorum ¶, licet hoc
 debet fieri cum autoritate Præsidis, & si non adest Prætor, ordo
 Decurionum potest sine Præsede omnia facere. per allegat. l. vbi.
 de tutor. & curat. dat. ab his, & ita tenet Bald. in dict. l. prima. & ex
 hoc dicitur, quod licet ad Principem spectet congregatio concilij
 vnius ciuitatis, vel totius prouinciæ, quod id quod ex illo concilio
 resultat debet referri ad Principem, non solum per Præsidem, sed
 per totum concilium, & sic mittere Legatos & Ambasiatores ad
 Principem super statu Reipubli. pertinet ad totum concilium ci-
 7 uitatis ¶, & Præsides non potest solus hoc expedire, text. & ibi Do-
 ctiores in l. 1. & 2. C. de legatio. libr. decimo. Item ordo Decurio-
 8 num potest statuere pretium, modum & mensuram & taxare
 omnibus rebus ¶ vendendis. l. fin. §. Episcopi. ff. de muner. & ho-
 nor. & l. Decuriones. ff. de admin. rerum ad ciuita. pertinen. & l.
 non enim. ff. ad municip. & licet iura ibi aliter videantur sonare
 an pretium possit statui, tamen expressè dicunt, quod hoc spectat
 ad officium Decurionum, & si sunt res venales, & etiam si non
 sint, potest hoc fieri propter publicam utilitatem, vt plenè dicit
 gloss. in dicto. §. Episcopi. & in l. prima. §. cura carnis. ff. de offic.
 præf. vrb. & quod ciuitas possit facere statutum super come-
 stibilibus, & adhuc quod pensiones domorum taxentur, & qua-
 liter & quibus casibus permittatur, vide plenè Alberic. in tract. sta-
 9 tutorum ciuiliu, questione 69. vbi notabiliter loquitur. n. Ha-
 bet etiam ordo Decurionum interponere autoritatem in ven-
 dendis rebus immobilibus curialium. l. prima. C. de præd. curial.
 libr. decimo. & esset hoc nouum in practica, quod Curialis vel
 Decurio ciuitatis posset retractare alienationem ab eo factam de
 re immobili, quod de consuetudine non seruatur in hoc Regno:
 si tamen aliquis tentare vellet an proderit sibi dispositio legis,
 cum lex sit in viridi obseruantia, & quotidie liget, & in actibus
 negatiuis non potest induci consuetudo si in contrarium non
 10 sit determinatum q, maximè in consuetudine contra ius, breui-
 9 ter conclusio est, quod ex consuetudine non derogatur iuri ¶ quan-
 11 p do non accidit casus in contrarium r, sed quando contrarium
 q semper est obseruatum, tunc est legi derogatum q, & hoc est
 quod tenet Cynus & sequuntur alij in l. secunda. C. quæ sit longa
 cons. Doctores in l. de quibus. ff. de legibus. & in capit. Ioannes.
 de cle-

de clericis coniugat. & in indiuiduo quando requiritur Decretum à lege, si contractus semper facti fuerunt sine Decreto, talis vsus derogat legi, gloss. est singularis, in.l. diuturna. ff. de legibus. Aliam etiam præminentiam, vel facultatem Decurionum ponit gloss. in Rubrica. C. de decret. decuri. libr. decimo. cum dicit inter alia, quòd ordo Decurionum interponit Decretum in bannis, & ex hoc arguit ibi Platea, quòd Rector non potest bannire sine consensu ciuitatis f, item nec rebannire. Sed 10 salua pace hoc non dicit gloss. neque lex, quam allegat, quia lex fin. ff. de decret. ab ordin. facien. de bannis verbum nullum dicit, sed de statutis loquitur ille text. & dictum est supra, quòd iurisdicção nulla est apud consiliarios, nisi in defectum Rectoris, & bannire est iurisdictionis & meri imperij, vt. l. Imperium. ff. de iurisdictione omnium iudicum. Intellige ergo illam gloss. quòd interponit consilium Decretum super bannitis, prout supradictum est, quòd possunt promittere præmium capienti bannitum, vtcunque tamen sit, istud Decretum non est in vsu, sicut fuit dictum in articulo præcedente: dicit etiam gloss. in dicta Rubrica, quòd possunt constituere salarium r Medicis & r Magistris liberalium artium, & extra illas personas licet eligant officiales non possunt constituere salaria sine licentia Principis, per textum in. l. prima. C. de præbend. salar. libr. decimo. & ibi hoc plenè prosequitur Platea. Additur alius casus in Decurione lapso facultatibus, & maxime si expendit in seruitio ciuitatis f facultates & bona quia potest ei salarium pro alimentis f constitui. l. Decurionibus. ff. de decurionib. & hoc refert Platea, in Rubrica. C. de decurionib. libr. decimo. & est simile de Patrono egeno t, qui est alendus ab Ecclesia. cap. nobis. de iure patrona. t & istud esset æquum in practica. Item facere statuta cum autoritate Præsidis spectat ad ordinem Decurionum v, & solus iudex v non potest illa facere, sed quasdam ordinationes pro tempore sui regiminis vt contra portantes arma & cætera, de quibus quæstionibus plenè & vtiliter tractant Bartol. & Doctores in. l. omnes populi. ff. de iustitia & iure. quarta quæstione, primæ part. princip. & in secunda quæstione principa. & ibi an possint reuocare statuta etiam autoritate superioris confirmata, ad quæ te remitto, quia non erit vtile transplantare materias, sed solum tangere. Prosequitur etiam gloss. in dicta Rubrica, & in. l. prima. C. de de-

Liber Secundus,

- cret. decuri. libr. 10. quod ordo Decurionum potest certis personis concedere immunitatem à muneribus. † In alijs autem solus Princeps, & text. in dict. l. ponit duos casus, vnum in Magistris artium liberalium, secundum in Medicis: tertium ponit gloss. in Doctore legum à fortiori: quartus ponitur in. l. secunda. & ibi Doct. ff. de iure immuni. & ibi Bart. de immunitate concessa ciuibus venientibus de nouo ad habitandum x: in ijs enim quatuor casibus ciuitas concedit immunitatem ciuibus in præiudicium fisci, cui tota quantitas debetur, & hoc est de mente Doctorum, in. l. vacuatis. C. de decurionib. libr. 10. & in cap. accedentes. de præscript. & l. ab omnibus. de lega. 1. & plenè & magistraliter per Abb. in cap. peruenit. de immuni. eccles. Potest etiam ordo Decurionum constituere syndicum y † ad tractandum iura z ciuitatis, vel populi, quia Consiliarij repræsentant totam ciuitatem, vt est iam dictum, notant glo. Angel. & Moder. in. l. ita tamen. ff. ad Trebellianum. gloss. Bart. & Docto. in. l. nulli. ff. quod cuiusque vni. nomi. & idem dicit Bald. in. l. item magistri. ff. de pactis. aa, quod priores & Anciani non possunt creare syndicum, sed id debet fieri per concilium ciuitatis. In tali constitutione syndici an debeant poni nomina † constituentium b b, vel sufficiat ponere, quod ciuitas constituit, est quæstio vulgaris benè determinata per Legistas, in. l. prima. ff. de albo scriben. & in cap. vno. de syndico. Sed cadit hic quæstio notabilis quotidie contingens. Consiliarij & illi de capitulo & ordine volūt constituere syndicum ad aliquod negotium conueniens Reipub. vel syndicus generalis ab eis constitutus non prosequitur, vel de nouo non inchoat negotium, fortè aliquo respectu, quæritur an illi de populo possint constituere syndicum, vel procuratorem ad petenda iura ciuitatis, vel ipsi possunt experiri nomine † ciuitatis cc, in qua quæstione Bart. in. l. in prouinciali. ff. de noui operis nunt. §. si publico. inquit quod si petatur res, quæ est in vsu publico, tunc quilibet de populo potest agere per illum text. sed si est res ciuitatis non potest agere quilibet de populo, putà si est petendum prædium, vel molendinum, quod spectat ad redditus ciuitatis, sed syndicus ciuitatis, qui ad hoc habet experiendi potestatem, aget tunc, & licet ista distinctio videatur habere equitatem, tamen secundum membrum distinctionis patitur aliquam calumniam, quid enim si consiliarij propter aliquam necessitudinem, consanguinitatem, affinitatem, amicitiam nolunt petere à detinente rem priua-

priuatam ciuitatis, si aliqui populares ex zelo Reipub. volunt pro-
 sequi, quod repellantur, videtur iniquum. Ideo ego crederem, q in
 his rebus ciuitatis & iuribus eiusdem sit eadem quaestio, quæ est
 de iuribus Ecclesiæ, in qua licet Innocent. in capit. cum olim. de
 testib. videatur dicere, quod clerici inuito capitulo ꝑ non possunt
 16
 prosequi iura Ecclesiæ, nisi quando res malè alienatæ sunt, tamen
 in capit. dilecti. de maior. & obedi. quem referunt Abb. & Do-
 ctiores in dict. capit. cum olim. tenet firmiter, quod Capitulo negli-
 gente, vel contradicente Ecclesia, possunt agere super iuribus Ec-
 clesiæ, & in hoc dicunt Doctores in dict. capit. cum olim. post In-
 nocent. quod talis vocabitur procurator ius Ecclesiæ, & non pro-
 curator Ecclesiæ, & eandem doctrinam tenent Hostien. & alij Do-
 ctiores in dict. capit. dilecti. de maior. & obedi. vbi concludunt,
 quod erit actio popularis, & quod quilibet de clero auditur in con-
 cernentibus interesse Ecclesiæ, & dicit Bart. in l. vbi pretium. d. d. C. d
 de transactionib. quod vbi agitur de interesse publico admittitur
 quilibet de populo, & sic quod dicit Barto. in dict. l. in prouinciali.
 habeat locum, si ciuitas non est negligens, vel non est in mora, &
 idè in practica erit cautela, quod illi de populo, interpellent ciui-
 tatem, quod prosequatur & petat talem rem ciuitatis, quæ est oecu-
 pata per talem, quod si non faciant, ipsi debent audiri, sed si res est
 in publico vsu, tunc quilibet de populo auditur tanquam in re po-
 82
 populari sine aliqua mora, vel negligentia ciuitatis, sed si compareat
 syndicus ciuitatis, tunc tanquam idoneior erit admittendus, & præ-
 ferendus populari, vt sentit Bartol. in dict. §. si in publico. & Abb.
 & Doctores in dict. cum olim. vbi dicunt, quod in casu, quo Capi-
 tulum admittitur inuito Prælato, quod si Prælatus comparet, ipse
 93
 præferetur ꝑ, si tamen de collusionè timeatur, potest assistere qui-
 17
 libet de populo, authen. nunc si hæres. C. de litigios. sed remanet
 quædam, & non parua difficultas, si reus à quo popularis petit ali-
 quam rem, vel ius vniuersitatis excipiat, quod non tenetur respon-
 dere propterea quia sententia absolutoria in fauorem eius profe-
 72
 renda non præiudicabit vniuersitati, & quod frustra litigabit, &
 fatigabitur laboribus, & expensis, & si replicatur quod sententia
 in causa populari transit in rem iudicatam. l. 3. ff. de popul. actio.
 plenè per Alex. in l. sæpè. ff. de rei iudi. fol. 4. & amplius ciuitas non
 91
 est audienda, duplicabitur, quod illud est verum in re, quæ statim
 habet effectum, & est transitoria, vt actiones penales, quæ resul-

Liber Secundus,

tant in actione populari. Sed si est res facti permanentis & conti-
 nuo durat, tunc non est propriè actio popularis quoad istum effe-
 ctum, imò talis sententia non parit exceptionem rei iudicatæ, ita
 dicit gloss. notab. in l. cum qui. §. in popularibus. ff. de regul. iur. &
 sic videtur, quòd reus potest excipere, quòd non tenetur litigare
 cum persona inhabili, quæ non potest præiudicare ciuitati, ad mi-
 nus sine cautione de rato, nè ciuitas causam sopitam valeat restau-
 rare, argument. cap. causam. de iudicijs, ad quòd respondetur, quòd
 istam difficultatem sensu sit magnus Innocent. quem refert Abb. in
 dict. cap. cum olim. de testib. vbi dicit hæc verba in penult. col. sed
 nunquid sententia lata contra particularem de Ecclesia præiudi-
 cet Ecclesiæ, vt sic de cætero alius non admittatur, dicit Innocent.
 quòd sic, sicut contingit in actionibus popularibus, vide bonam
 gloss. in capit. cum dilecti. de electio. nisi primus fuisset præuaria-
 tus. c. de his. de accusationib. nec secundum Doctores tenetur iste
 particularis satisfacere, vel defendere Ecclesiam si reconueniatur,
 cum ei hoc concedatur à iure, aliàs huius timore semper retrahe-
 rentur ab agendo, argumen. l. 2. ff. de iudic. §. fin. & sic resident ibi
 Doctores, & non est mirandum si in hoc præiudicatur ciuitati, vel
 Ecclesiæ negligenti, si particularis non adducat iura & probatio-
 nes vniuersitatis, & succumbat, quia propter negligentiam admi-
 18 nistratorum Ecclesia & Respub. possunt amittere ius suum, vt in
 præscriptione & alijs, secundum plenè notata in capit. primo. de
 dolo & contuma. & l. si pupillorum. de repudi. hæredi. Sed circa
 hoc esset aliud quærendum, si iste particularis petat à iudice sub
 ministrari sibi expensas an possit ad hoc compellere ciuitatem, &
 19 circa hoc est tenenda distinctio, quam posui in questione s. c. quā-
 do minor pars capituli prosequitur causam coram superiore, quia
 non habebit expensas nisi in fine causæ habita victoria, & tunc
 actione negotiorum gestorum pro eo, quòd utiliter sensit ex vi-
 ctoria, & his, quæ ibi dixi addo text. notabilem, in l. mulier. ff. de
 ff. capti. quòd qui impendit ff. pro Repub. ab ea recuperabit, & per
 illum text. dicit Bald. post Guillelmum de Cug. in l. prima. in fine
 prin. ff. de iustitia & iure. quòd si quis capit exbannitum propria
 auctoritate potest recuperare ab vniuersitate & Repub. quod im-
 20 pendit ff. & erit ista maxima iustificatio popularis, vel particula-
 ris prosequentis interesse Reipubli. si dicat quòd vult suis expen-
 sis litigare, quas vult amittere si utiliter non succedat, & nota ista,
 quæ

quæ sunt ordinaria & vtilia in vsu practico propter quæ feci hanc digressionem : redeo nunc ad proprium capitulum tractatus, & ultra supradicta quæ potest facere Consilium & ordo Decurionum per leges Regni debent deputari duo consilij ad visitandam domum monetæ, sicut plenius in pragmatica continetur. Item ad locationem vestigalium deficiente conductore gabellarum. Item si in causa criminali recusatur ordinarius, duo consilij ei adiunguntur, vt dicit lex ordinamen. g. g. in hoc aliqui dubitant, 58 si discordant ambo Consilij à Rectore seu Potestate quid est faciendum, & eodem modo quando in causa trium mille morapetitorum, & post sex millium, & hodie nouissimè decem millium appellatur ad Consistorium, & adiunguntur duo Consilij, si sunt discordes, quia ambo Consilij proferunt sententiam contra votum & sententiam iudicis, cui stabitur, & quia in lege, quæ disponit h. h. de appellatione ad Concilium in causa h. h. certæ quantitatis expressè disponitur, quòd iudicatum à tribus vel duobus ex tribus valeat. Et in lege, quæ adiungit iudici recusato duos alios hoc non dicit, ex hoc aliqui dubitant, an ad validitatem sententiæ requiratur concursus, & concordia omnium. Ad cuius quæstionis decisionem est sciendum, quòd isti adiuncti iudici ordinario sunt ordinarij il 11, § secundum Paulum Castrensem in Authentica. si verò contigerit. de iudic. & 20 cum sint ordinarij, valet sententia k. k. maioris partis. l. duo ex k. k. tribus. ff. de re iudicata. & sic in vtroque casu quando adiungitur ordinario in causa appositionis maioris summæ duo ex tribus pronuntiant, & valet sententia. Sed aliud est dicendum quando ordinarius recusatur in causa ciuili & ei associatur alter secundum legem Ordinamenti, si discordant quid est faciendum in hoc casu, & ista est quæstio quotidiana, in qua est distinguendum, quia aut proferunt sententias contrarias, & tunc valet absolutoria pro reo, vel pro causa fauorabili. l. inter pares. ff. de re iudicata. capitul. finali. eodem titulo. Sed si sunt discordes ante prolationem sententiæ possunt assumere tertium §, hoc tenet Bartolus in. l. in offerendis. C. de appellationibus. vel petant à superiore vt det iudicem, faciunt notata in. l. in venditione. §. si vnus. ff. de bonis authorit. iudicis possid. & faciunt notata per Modernum in capit. primo. de treuga & pace. 11 & sic hic casus remanet sine dubio. 11

Liber Secundus,

A D D I T I O.

22 [Consilium.] Notandum est in propositum triplex esse consilium. In qualibet ciuitate, Castro, villa, seu municipio, Primum est Consilium magnum arduum & generale, scilicet congregationis totius populi, in quo conueniunt omnes & constituunt, & hoc vocatur communiter, concejo abierto. & l. quinta. tit. 1. §. part. 2. colum. secunda. vocat, a pregon ferido. Vbi gloss. inquit ex Innocent. in capit. cum ex iniuncto. de noui oper. nuntia. quod vocari debent omnes maiores vigintiquinque annis siue mares, siue mulieres, siue virgines, siue coniugati, siue viduae, & minorum tutores, sed vt ibi inquit optimè gloss. illa, solum mares vxorati vocantur ad hoc concilium generale. Secundum consilium est, quod vocatur consilium generale, & istud est secundum consilium generale, idque tertium constituit, consilium minimum ad regendum ciuitatem, Castrum, seu villam, Primum consilium potest quicquid vult, quod sibi à Principe vel lege diuina aut humana prohibutum non est. Secundum potest quicquid potest primum, nisi sit à primo prohibutum; tertium potest omne, quod sibi permixtum est ab ipso secundo, & illud consilium tertium, vocatur consilium Antianorum, seu Priorum. l. secunda. ad municipa. l. item eorum. ff. quod cuiusque vniuersi. nomi. de ijs sit mentio in. l. prima. ff. ad Trebellianum. Bart. notabiliter in. l. nulli. ff. quod cuiusque vniuersi. nomi. ita Calcaneus, in consilio 75. colum. antepenult. in princip. qui & in anteriori colum. inquit, quod potestas castri, villæ, vici, vel ciuitatis, consistit in Concilio vicem populi representante, vt in septem consiliarijs in ciuitate Brixen. secundum glossam in. l. de quibus. ff. de legibus. & ibi Bartol. allegat. l. sed & si ex dolo. §. primo. ff. de dolo. & ibi gloss. & Vlisipone audiui à fide dignis tres tantum Decuriones adesse, in nostra vero ciuitate Placentina quadraginta & duo consiliarij adsunt, ne deficiat concilium, & sint qui sufficienter regant ciuitatem, cum minor sufficeret numerus, sed medium adhibeat qui potest, vt cunque sit, vt dixi. totum populum representant, & hoc si habent potestatem à consilio generali constituto, seu electo ab vniuersitate generali totius populi, villæ, seu ciuitatis, & idem ibi Calcaneus, inquit esse si constitueretur à consilio generali, non dicit ab vniuersitate generali, & sic iam hodie, vt credo, & ex diuturnitate temporis præsumitur in consilio Antianorum & Decurionum,

tionum, tam generale consilium vniuersitatis, quam aliud secundum generale ciuitatem regentium transfusa esse, & per consequens possunt omnia, quae generalia dicta consilia poterant, licet generalis vniuersitas possit reclamare, contradicere & appellare ab statutis Decurionum & Antianorum populo prauidicialibus. Et ad hoc solent omni anno vniuersitates congregari in die & loco solitis ad eligendum, seu nominandum procuratorem generalem, qui dicitur, procurador del comun, qui assistit in consilijs & Consistorijs ad contradicendum prauidicialibus communitati ciuitatis, villae, seu castri, imò & nomine locorum & ciuitatis, castri, aut villae subiectorum solet adesse alius procurator in dictis consilijs, qui dicitur, procurador de la tierra, qui terrae prauidicialia contradicit, & per consequens dici potest in consilijs ijs omnem vniuersitatem congregatam esse, quia qui per alium facit per se ipsum facere videtur, & consequenter omnia ibi fieri posse, quae ab ipsa vniuersa plebe gente & vicinis populi & vicorum subiectorum fieri possent, si in simul adessent congregati, dum ne contra ius quid fiat aut statatur, salvo in omnibus iure contradicendi & appellandi ab iniurijs & ambiciosjs Decretis per procuratores ciuitatis, seu terrae, vel aliorum, quibus singulariter prauidicium parari potest.

[Conuocat.] Vt supra libr. primo. cap. 2. dictum est.

[Propositionem.] Vt & in hoc capitulo dicit Author & alibi supra per nos & eum dictum est.

[Deliberare.] Vt supra isto libr. 2. capit. 9. diximus.

[Appellari.] Vt supra isto libr. 2. capit. 15. dictum est.

[Ordinamen.] Quae est, titulus primus libr. 7. Recopil. Regiae.

[Ec populum.] Vt diximus in fine additionis 5. supra libr. 1. & in prima additione huius capit. 1. & retulimus alia.

[Libro 10.] Quod tamen vsu aboleuit, nisi tantum in casu in quo Corrector moreretur, vt diximus in capitulo 2. additionis 3. supra libr. 1. vel in casu, in quo de consuetudine haberetur ius providendi officia ciuitatis per consilium Decurionum, prout haberi posset, secundum quod diximus in libr. primo supra capit. 13. additionis 2. & in l. prima. titulus de las prescripciones libr. 4. Recopil. alia plura retulimus, quae hic referre necessarium non est, cum ibidem videri possint, Regiam enim licentiam habeo ad imprimendum & typis mandandum.

¶ [Præmium.] Sed an si aliquis ex participibus, & complicibus
 23 ipsius delicti, illud reuelauit, habebit præmiū, vel partem eius, &
 dicendum est quod non, ex Bart. in l. 3. §. si ex stipulatu. ff. ad Syl-
 lania. & est communis opinio, secundum Angel. de malef. Addi-
 tionatorem, in parte, nec non ad denūtiationem. nu. 3. 1. teste Iulio
 Claro, libr. 5. recept. sent. §. fin. quæst. 37. nu. 5. ubi refert ex Ange-
 lo, in l. 4. §. si tibi. ff. de cond. ob tur. caus. in facti contingentia fuisse
 reuelatorem ut participem delicti condemnatum. Sed an detegens
 24 consequetur præmiū, si non probat delinquentem per eum re-
 uelatum delictum illud perpetrasse, & respondendum est nō con-
 secuturum præmiū, & quod ita interpretatur consuetudo gene-
 ralis, quæ seruanda est, secundum Clarum, ubi supra nu. 6. eō quod
 verba cum effectu sunt intelligenda.

k [Causa cognita.] Sed quid versabitur in hac causæ cognitione,
 requiruntur nē illa, quæ regulariter in causæ cognitione requiri so-
 lent, & quæ requiri asserit aliās Menochius, de arbitrar. iudic. quæ-
 stione 19. & dicendum est non requiri in nostro casu, cum ex ar-
 bitrio Correctoris pendeat præmiū huius constitutio, sed tantum
 versabitur causæ cognitio in inquirendo, quis delictum illud com-
 miserit, & quod delictum sit graue & scandalosum, ita quod maxi-
 me Reipub. conueniat illius punicio ad scandalum sedandum, &
 ad aliorum terrorem, non enim sunt pro quolibet delicto præmia
 constituenda, neque pro graui & scandaloso nisi constituto prius de
 supradictis & quod delinquens nescitur & ignoratur quis fuerit.

¶ [Gubernatorum.] Barto. in l. cum Nauarchorum. hic allegatus
 25 non requirit consensum gubernatorum ciuitatis, sed ad constituen-
 dum præmiū hoc, sed potius vult quod ipse Corrector ciuitatis
 possit illud constituere solus ab ære communi, prout eum voluit
 allegare Auiles cap. 17. Prætorum, in verb. las hara. nu. 10. & Dida-
 cus Perez in l. 8. tit. 1. i. gl. 1. lib. 2. ord. Idem tamen Bartol. in l.
 nulli. C. de præben. fal. lib. 10. inquit, quod bannum hoc non valet
 nisi fiat per commune ciuitatis, & sic videtur se ipsum contrariare,
 quare dicendum est, vel quod in d. l. cum Nauarchorum. Bart. lo-
 quitur quoties per viam præconij id in casu contingenti iubetur
 per Correctorem ciuitatis, in d. verò l. nulli. Bart. loquatur quoties
 per viam statuti, tunc enim nō debet fieri nisi commune & sic De-
 curionum collegium consentiat: vel melius dici potest, q̄ in vno-
 quoque horum casuum sit adhibendus consensus consilij ciuita-
 tis.

tis, quoties aliquid ex publico, & sic ex proprijs bonis & redditibus ciuitatis in id est expendendum, secus vero alias, quia tunc consensus hic Decurionum non requiretur, & hoc est verius, & tenet la. in. l. 1. ff. de iust. & iure. nu. 1. limit. 1. 2. & 3. vbi est locus ordinarius circa has Bart. doctrinas, & ita teneo cum hac secunda concordia & declaratione, vel poteris vnā Bartoli doctrinā ex alia supplere, ne contrariare se dicamus. Et tunc, vt inquit idem Bartol. in. d. l. cum Nauarchorum. debet constitui minimum salarium & præmium, & debet ex causa publica & necessaria fieri, vt diximus, scilicet, quia delictum est atrox, cuius vindicta expedit maximè pro sedanda Republ. vel fugandis hostibus, & sic voluit Auiles capit. 1. Prætorum, glo. salario. nu. 9. & 10.

[Pretium.] Priores enim ciuitatis (secundum Bartol. in. l. 1. C. de m. frum. vrb. constan.) possunt ordinare qualiter, quanti, & quo ordine vendi debeat frumentum, & per consequens pretium aliarum rerum pro prouisione populorum allatarum, & tenet referens in hoc Authorem nostrum, Matienço in dialogo Relatoris. 3. parte, cap. 28. nu. 17. imò & præfectis annonæ licet taxam imponere & pretium frumento, vino, carnibus & alijs victualibus, ex. l. prima. §. cura carnis. ff. de offic. præfect. vrb. not. optime Ripa, in tracta. de peste. 4. & finali parte, de remedijs præseruati. contra pestem. nu. 195. cum sequen. aliquibus, vbi examinatum liceat pretiū taxare minus quam res valeat, & nu. 200. & 201. an liceat maius pretium constituere in victualibus vendendis personis forensibus, quam ciuibus, & inquit q. non licet, ex tex. in. c. 1. de emp. & vend. & not. Mexia in prag. tassæ pannis, concl. 4. nu. 25. cum seq. & iterum nu. 21. ibidem, & facit tex. in. l. 15. titul. 13. lib. 8. Recopil. & an possit Concilium pacisci cum obligato carniū aut piscium, q. alius non possit vendere carnes aut pisces cōtra voluntatem ipsius obligati, vide Mexiam, in dict. conclus. 4. nu. 18. fol. 70. & Auend. cap. 19. Prat. nu. 35. vers. & apud nos. cum seq. lib. 1. & ibi an valeat cōsuetudo circa hoc. & possunt itidem ciuitatū Rectores capere animalia & boues, & caula conducendi frumentum in exercitū Regis, secundum Menoch. de arbitra. iudic. lib. 1. q. 48. nu. 9. pag. 57.

[Loquitur.] De quibus statutis à populo & consilio faciendis tam circa victualia, quam circa conseruationem montium, & an confirmatione indigeant, vide quæ diximus in. l. 14. titul. 6. nu. 2. cum sequen. lib. 3. Recopilationis.

[Determi-

- o. [Determinatum.] Negatiuum enim, vt inquit singulariter Bal-
in. l. de quibus. numer. 35. ad finem. ff. de legibus. non potest præ-
30 scribi, nisi ex eo resultet affirmatiuum, & sic præscriptio in serui-
tutibus negatiuis, qualis est altius non tollendi, tunc incipit curre-
re, quando is, contra quem imponitur seruitus, est prohibitus & di-
ficare, & adqueuit prohibitioni, vt per textum, gloss. & Doctores
in. l. si quas actiones. numer. 4. C. de serui. & aqua. & gloss. in. l. qui
luminibus. & ibi Bartol. ff. de seruitu. vrb. gloss. 3. in caput. Abba-
te. de verborum signifi. quas communiter sequuntur Doctores te-
ste Menesio, in ead. si quas actiones. numer. 14. qui cum sequent.
alia plura infert, tam quoad Dominos prohibentes vassallos venari,
etiam si per mille annos non fuissent venati, vel si vicinus per
multos annos defuit triticum suum in meum molendinum ad-
tritandum, quod non possum compellere. et in deinceps id fa-
3 cere, nisi post prohibitionem adqueuisset meæ prohibitioni. Sic &
in decimarum exemptione requiri prohibitionem vt procedat
præscriptio, inquit Raphael Cupa. consil. 84. nu. 3.
- p. [Contrarium.] De quo latè per scribentes in. l. prima Tauri,
vbi asserunt omnes legem per defuetudinem non abrogari, & di-
ximus in. l. 3. tituli. libr. 2. Recopil.
- q. [Derogatum.] Et quæ consuetudo aut præscriptio debeat esse
hæc, habemus dictum in. l. tertio. tituli. primo. libr. secundo. Reco-
pil. numer. 17. cum sequentibus aliquibus, vbi numer. fina. remissi-
uè declarauimus, quando dicemus legem nunquam fuisse rece-
ptam, & postea per contrarium vsum abrogatam, ap. verò quod
nunquam, postquam est constituta, fuit recepta, neque eius vsus
admissus.
- r. [Salarium.] Contrarium receptum videmus vt dixi in. l. 13. nu-
31 mer. quarto. tituli. nono. libr. 3. Recopil. vbi asseruimus salaria
publico nullis, etiam Medicis & Aduocatis, posse constitui, nisi
præiua Regis licentia, & sic semel dñm syndicatum assumerem
in quadam prouincia iussi, & vidi post multos annos iussum
per iudicem syndicatorem dñm iudicibus ordinarijs huius no-
stræ ciuitatis Placentiæ residentiæ caperet, & hac de causa fuit
necesse id supplicare Regi & eius Regio ac supremo Castellæ Se-
natui, qui iussit informationem fieri de proprijs ciuitatis & red-
ditibus eius, & de necessitate & vtilitate eorum, quibus erat præ-
bendum salarium & quid & quantum vnicuique sufficeret & esset ne-
cessarium,

cessarium, & missa fuit informatio facta, & constituta fuerunt salariaria medicis chirurgis & aduocatis ciuitatis & pauperum, & syndico, & alijs necessarijs personis.

[In seruitio ciuitatis.] Sed quis est hic & laudabimus eum, nulum enim iam reperimus Decurionem, qui pro ciuitate & eius defensione bona sua expendat, sed potius vsurpant multoties & dissipant propria ciuitatum & redditus earum.

[Egeno.] Sic & libertus in opem Patronum alere tenetur, & eius filios, vt. l. si quis à liberis. §. solent. ff. de libe. agnosc. & in l. secunda. penult. col. ff. de origi. iur. vbi Sabinus ab scholaribus fuit nutritus. Sic & Ecclesia Patronum & suum in opem alere tenetur deductis primò necessarijs expensis, de quo & quomodo sit intelligendum, & an uxorem & filios patroni etiam teneatur alere Ecclesia, vide Lamberti. de iure patrona. 3. quæst. principi. libri tertij. artic. 2. cum quinque sequentib. vbi & quæ actio ad hoc Patrono competat, & per Anto. de Lara, in l. si quis à liberis. §. solent. ff. de libe. agnoscen. per totum, nunquam tamen vnum, neque aliud vidi dubitatum in practica, neque audiui, vt & antè assertum vidi per Auenda. capit. 10. Prætor. numero 10. libr. 2. nisi talis Decurio pro ciuitate bona sua expendisset, vel maiores eius, prout Patronus vel sui expendunt, prout & dixit Auiles, in capit. primo Prætorum, gloss. salario. numer. 8. & quæ inopia, & necessitas deberet esse hæc, ex dictis per Lamberti. vbi supra intelliges & decerpes.

[Decurionum.] De quo vt supra retuli diximus in l. 14. titul. 6. v. libr. 3. Recopil. Item & ea interpretari, nam & interpretatio competit potenti statuta condere. Sed si statuta condentes desierunt esse decuriones, an spectabit ad successores eorum & interpretatio, vide Ripam, in l. ex facto. num. 7. ff. de vulg. sol. 85. in meis.

[Ad habitandum.] Nouo ciui an possit per ciuitatem immunitas aliqua & concedi, vide Roma. consil. 252. & Petr. Vbal. de collectis, num. 37. & an possit ciuitas reuocare talem immunitatem, dic quòd in præiudicium venientium non, quia transiit in contractum, sed illorum, qui nondum venerunt sic, secundum Ias. consil. 1. volumi. 1. numer. 3. & infra isto libro. cap. 20. nu. 13. Et not. quòd in terris de señorio non potest hæc immunitas concedi nouo ciui venienti ad ibi habitandum ex terris Regijs, secundum text. in l. secunda. titul. 9. libr. 7. Recopil. vbi in l. 3. annullantur obligationes factæ viuendi in terris de señorio.

[Syndi-

Liber Secundus,

- y [Syndicum.] Vt probatur in l. prima. in principi. l. ciuitates. & ibi gloss. & Bart. ff. quod cuiusque vni. nomi. & per eundem Bart. in l. procurationes. C. de decurionib. libr. 10. debetque syndicus con-
- 35 stitui ꝑ ab omnibus Consiliarijs vel à maiori eorum parte, aut à representantibus consilium ciuitatis, vt not. gloss. Angel. & Moder. in l. ita tamen in princ. ff. ad Trebellianum. & Francisc. Marcus in decisio. Dalphin. 782. & Alexand. consil. 17. nu. 1. volumi. 6. vbi nu. 5. & 6. inquit an possit compelli Syndicus satisfacere pro expensis soluendis si succubuerit: & an possit syndicus renuntiare appellationi, vide eundem Alex. consil. 115. per totum. lib. 5. Syndiciq; confessio noceat nè vniuersitati, vide Octavian. in decisione Pedamont. 39. num. 36. & an iuri singulorum possit præiudicare, tradit idem Alex. consil. 44. nu. 5. volumi. 1. qui in consil. 135. nu. 2. volumi. 2. expendit an finito officio possit syndicus, sicut tutor causas prosequi: possuntque syndici, sicut tutores, ea, quæ requirunt speciale mandatum, vt per eundem Alex. consil. 22. nu. 9. volu. 1. & Capitum optimè decisio. 5. nu. 1. vbi cum sequen. examinat an idem sit in syndico constituto ad vnam causam. Et requisita in syndici nominatione & creatione, refert Bald. in l. nulli. col. 1. & 2. ff. quod cuiusq; vni. nomi. Et circa dicta vide etiam Deci. consil. 297. nu. 1. cum sequen. volu. 1. & eodem volu. consil. 221. nu. 3. qui in dict. consil. 297. nu. 3. tractat, quando gesta per syndicum non legitime constitutum videantur ratificata per vniuersitatem. Et an syndicus possit compromittere, vide text. & ibi glo. vn. personero. in l. 24. titul. 4. part. 3. & in gloss. sequen. differitur an Regia licentia requiratur in compromissis de rebus ciuitatum faciendis, vel sufficiat autoritas Præsidis ciuitatis. Et si syndici vniuersitatis alienauerunt eius bona, & in instrumento alienationis dicatur per notarium, prout de eorum syndicatu constat manu talis à me viso & lecto, talis alienatio non valet, neque illa verba notarij probant mandatum, secundum Socin. Iuni. consil. 57. nu. 7. volumi. 1. & faciunt dicta per Alexan. consil. 108. nu. 14. volu. 2. Et cuius ætatis debet esse syndicus, & an eius confessio præiudicet vniuersitati, vide Barth. Soci. consil. 55. nu. 8. volumi. 1. & Alex. consil. 68. nu. 9. lib. 2. & Deci. vbi supra. Et an possit reuocari diximus supra libro isto, cap. 14. numer. 14. in fine.
- z [Ad tractandum iura.] Sed an ad obligandam ciuitatem, vel vni-
- 36 uersitatem, & singulares personas, & res, & bona ꝑ singulariū personarum

sonarum poterit ciuitas constituere syndicum, qui possit ea obligare, late tractauit Ias. in l. ciuitas. nu. 9. cum sequent. aliquibus. ff. si cert. petat. & Ripa in l. si is qui bona. nu. 6. ff. de pignori. & Abb. additio. in c. cum omnes. nu. 6. l. itera. G. de constit. allegando Bal. consil. 217. & est l. 63. volu. 2. & Bartol. in l. donationes. nu. fin. C. de donat. int. vir. & vxor. & Ias. in l. si se non obtulit. nu. 23. cum seq. ff. de rei iudi. & Angelus in §. fin. Instit. de curatorib. & an ipsa ciuitas possit obligare singulares personas ciuitatis, tradit etiam Alex. in l. 3. col. 4. ff. de rei iudic. & in consil. 44. vol. 1. Bald. l. 1. C. ne filius pro patre. Bart. l. pen. C. de donat. int. vir. & vxor. & nouissime per conclusiones prosequitur Auend. Responso 34. nu. 1. cum seq. & vide l. 13. titul. 2. part. 3. & l. 15. titul. 10. part. 7. & ibi glos. quarit, quid si alij non sunt soluendo an alij soluent pro eis, de quo & per Franc. Marcum, decisio. 805. vbi quomodo fiet executio contra vniuersitatem, & in refartione damnorum an ille qui e. & soluendo teneatur pro alio, qui non est, vide Matth. Afflict. in constitut. Sicil. libr. 1. Rubrica 26. nu. 33. & vide ad supradicta quando res habet tractum successuum, eundem Afflictis, decisio. 376. valet tamen consuetudo ꝑ, quod pro debito vniuersitatis capiantur iumenta singulorum, secundum gloss. in l. 13. titul. 2. part. 3. Item & notandum est, quod pro debitis ante contractis non tenentur ciues vel Decuriones nouiter ꝑrecepti, secundum Bart. in l. prouident. C. de decurionib. libr. 10. & Rebuff. in. 1. tomo constit. Franc. titu. de lit. oblig. artic. 2. gloss. 1. nu. 79. & Afflictis, in constitut. Sicil. libr. 1. Rubrica 101. de contuma. vniuer. nu. 2. fol. 211. neq; valet consuetudo quod absens apponatur & obligetur in sui praeiudicium ꝑ secus vero si praeiudicium absenti non fieret, nam tunc valeret consuetudo, secundum Rochum. in enarratione ad. c. quanto. de consuetu. num. 17. fol. 16. in fine. cum seq. & secundum hoc debet intelligi illud quod de consuetudine supra reuli tenere glo. in d. l. 13. Et an pro debito ꝑ vniuersitatis possint exequi ciues, dixi in l. 16. titul. 2. l. 1. libr. 4. Recopil. vbi in solidum non exequendos asseruimus in casu, in quo pro debito essent obligati, & tangit glo. in dict. l. 15. titul. 10. part. 7. in gloss. secunda. & Ioan. Gracianus in suis Regul. & fallen. Regula 489. nisi expresse essent in solidum obligati, secundum Ripam in dict. l. si is qui. num. 7. ff. de pigno. & tradit Petr. Vbal. in d. tract. de collectis, in c. 1. nu. 71. & nu. 73. an possint capi pro gabella consiliarij & in solidum exigi.

[ff. de pa-

Liber Secundus,

- aa [ff. de pactis.] Videtur quod Bald. ibi non dicit id, ad quod Author eum allegat, nisi habeamus diminuta ista Authoris verba, & sic credi posset habere, vt ex præcedentibus, & ex dictis Baldi, ibi dem colligitur, Bald. enim ibi solum dicit, quod Priores non possunt contrahere † in præiudicium communis, nisi ad hoc habeant mandatum, sed in generali cōsilio ciuitatis bene possunt fieri contractus, & syndicus ad contrahendum, & sic ibi Bald. non negat collegium Decurionum posse constituere syndicum, imò fatetur potius, & sic malè author hic eum allegauit, dum de prioribus ciuitatis dixit non posse eos contrahere, sed dic, quod Author hic benè locutus est, & verè verba Baldi retulit, neque est contrarius Baldus dictis authoris, nam ibi Bald. differentiam constituit inter Priores & Antianos ciuitatis, & inter collegium Decurionū. nam Priores & Antiani contrahere non possunt, eò quod non repræsentant populum & ciuitatem, sicut Decuriones, & isti Antiani, qui Priores appellantur adsunt Florentiæ, & ij syndicum nō constituunt, sed Decuriones, vt colligitur ex Alexan. consil. 17. nu. 2. volumi. 6. & ideò meritò dicit Bald. ibi quod Priores & Antiani non contrahunt, sed consilium ciuitatis, & sic Decuriones, & per consequens Baldus ab Authore fideliter refertur, & à principio, vsque dum vidi consilium Alexandri, perplexum me reddidit ali-
- 42 quantulum dictum Baldi. Et nota quod vniuersitas non † constituitur contumax vel in dolo ex contumacia syndici, sed debet fieri citatio in collegio & consilio, vel vniuersitate congregata, secundum Balbum, decisi. 60. & Villalobos, in communibus suis opin. verbo, vniuersitas numer. 44. vbi nu. 45. declarat hoc vno modo.
- bb [Nomina constituentium. Quæ fuit quæstio † Bartol. in l. tertia. numer. 5. C. de vend. re. ciuit. libr. 10. & Imol. in cap. primo. de syndico, & Abb. in cap. fin. de procuratorib. & Suarez, allegat. 14. pagi. 2. versic. secundo quia, & Auend. capit. 19. Præto. numer. 14. versic. secundo debet inspic. libr. 1. qui tenent, & præsertim Imol. vbi supra, quod in arduis debent scribi nomina omnium præsentium, vt & inquit Alexand. consilio. 1. numer. tertio. libr. quarto. & ibi hanc communem testatur, & Nata ibi eius additionator, alia referens, & tenet Ias. in repetitione. l. placet. numer. 15. de sacrosanct. eccles. vel quoties vniuersitas est magna, secus si esset parua. & licet hoc vltimum Cardin. in dict. capit. primo. de syndico, quæst. 11. inquit iure non probari, & sic valere syndici constitutionem

tionem absque nominum expressione eum constituendum, tamen ego teneo cum Imola, & sic quod cum regulariter collegium Decurionum sit paruum, omnium nomina in quolibet instrumento per collegium ipsum facto sunt exprimenda, & præsertim in arduis, vt latè inquit Innocent. in capit. quanto. de ijs quæ fiunt à prælat. quòd ita communiter practicatur, vt & per Natam in additio. ad Alexan. consil. 1. additio. 3. libr. 4. Secus vero si ab vniuersitate, quæ solet esse magna, & sic ab omnibus populi vicinis, cum multi essent, instrumentum conficeretur, vel syndicus crearetur, nam tunc sufficeret principaliora nomina exprimere, & aliquibus expressis, dicere, quod & alij omnes ciues sic voluerunt, vel ponere quod vniuersitate more solito legitime congregata syndicum constituit, secundum Calcaneum, consil. 75. col. 10. fol. 155. & Rebuff. in compen. alien. rerum ecclesiæ. nu. 16. & Fran. Marcum decisio. 782. numer. 9. & Nata, vbi supra dicendo quod tunc, qui opponit non adfuisse duas partes, debet id probare, quia pro instrumento præsumitur, & sic inquit Abb. in dict. capit. quanto. nu. 7. quod in actu facto per Episcopum & Capitulum, collegium, vel vniuersitatem non est necesse exprimere nomina singulorum nisi in casibus à iure expressis. Et qualiter probetur absentia eorum, qui in scriptura dicuntur fuisse præsentés, vide Bald. consil. 33. volumi. 3. nam in dubio præsumitur fuisse præsentés, secundum Aymon. Craucta, consil. 88. nu. 18. volu. 1.

[Experiri nomine ciuitatis.] Quid vero è contrario erit, si populus non constituit syndicum cum ad eum eius institutio spectat, an quilibet ex Decurionibus poterit agere pro iuribus ciuitatis, vide Bartol. in l. procuratores. C. de decurionib. libr. decimo. vbi inquit quod sic.

[L. vbi pretium.] Aliàs est. l. vbi pactum. & Barto. ibidem in nu. dd 11. dicit, quod pro publica vtilitate, quæ consistit in delictis puniendis admittitur quis sine mandato, sed quia in rerum spirituum administratione publica elucet vtilitas. l. 1. §. huius studij. ff. de iustitia & iure. nimirum si & pro hac Ecclesiæ vtilitate admittatur quilibet de Ecclesia, vt dicunt Doctores maxime Felin. in cap. dilecti. de maio. & obediens. nu. 2. & 3. vbi & additio. inquit, quod & quando offenditur Ecclesia, vel clericus, est crimen publicum, ex. l. si quis in hoc. C. de episcop. & cleri.

[In quæstione.] De qua supra isto libr. capit. 15.

K

[Impen-

ee

Liber Secundus,

- ff [Impendit.] Vt inquit Bartolus in.l. prima. in principio. numero quarto. ff. de iusticia & iure. sic & si Praefes prouinciae pro
 46 capiendis officialibus † delinquentibus & fugientibus aliquid expendit de aere communi, (prout potest) ab ipsis delinquentibus captis recuperabit, secundum Additionator. Bartol. per textum ibi, in.l. Circiensium. C. de decurionibus. libr. decimo.
- 47 Sic & gubernatori † soluenti pro Republi. remanet actio salua recuperandi soluta à ciuibus, vt inquit Rebuffus in primo tomo constitutionum Franciae, titul. de liter. obligat. articul. secundo. gloss. prima. numer. 77. vbi cum sequentibus inquit, hac de causa posse imponi ciuibus collectam & suis habitatoribus, quòd tamen ibi numer. 81. inquit in Francia per populos collectam imponi non posse, neque in nostro Regno per viam collectae ultra tres mille morapetinos, secundum textum in.l. prima. titul. sexto. libr. septimo Recopilationis. Vbi dicemus si mors non prauehit.
- gg [L. ordinamen.] Quae est. 1. titul. de las recusaciones, libr. quarto Recopilationis. vbi quae late diximus fortassis repilogabimus in vno ex capitulis libri sequentis.
- hh [In.l. quae disponit.] Quae est. l. septima. titul. 18. libr. quarto Recopilationis. vbi latissime prosecuti sumus eius materiam, quam fortassis in libro sequenti. capit. sexto. breuius inferemus, vt nihil huic operi deficiat.
- ii [Ordinarij.] Vt diximus in.l. prima. titul. nono. libr. 3. Recopilationis Regiae. numer. 15.
- kk [Valeat sententia.] Et hoc in criminalibus, debet tamen declaratio haec fieri per superiorem, ad quem per partium appellationes causa deuoluitur, sunt enim necessariae appellationes haec ab vtraque parte fieri, vnaquaeque partium suam interponendo appellationem à sententia contra se latam, vt diximus in dicta. l. prima. verbo, ambos. titul. 16. libr. quarto Recopilationis. vbi & circa ciuiles causas alia retulimus non contemnenda.
- ll [Detreuga & pace.] Pro quo & facit. l. 29. in fine. titul. quarto. parti. 3. & ibi gloss. fina. & dicta per Abbatem in capitul. suspitionis. numer. quarto. cum duobus sequentibus. de offic. delega. & ibi dicitur per glossam illam & Abbatem, quid tunc seruabitur.

CAPVT XIX.

In actibus vniuersitatis an sint idonei testes illi de vniuersitate.

S V M M A R I V M.

Testes extrinseci ab vniuersitate requiruntur in syndico constituendo ab ipsa, & instrumento & actis .n. 1. 2. & 3.

Oportet etiam scire aliud, quia in Consilio sunt actus tam pro ciuitate, quàm contra ciuitatem, in quibus requiruntur testes de illa vniuersitate vel consilio, in qua quæstione Abb. in capit. 1. de procuratorib. col. 1. dicit hæc verba: not. quòd in syndicato vniuersitatis requiruntur testes extrinseci ab illa vniuersitate ¶, nec debent illi de vniuersitate describi in testamento, non enim debent esse partes & testes, quia cum ipsi authorizent in instrumento non debent enim esse partes & testes. Et idem dicendum in alijs gestis per vniuersitatem eadem ratione ¶, quòd tene menti, hæc Abb. Et ex eadem ratione ego crederem, quòd si aliqui habent authoritatem intrandi curiam, & non habent vocem, quòd possunt esse testes, quia deficit ratio authorizandi, & tunc non sunt partes & testes.

A D D I T I O.

¶ **P**RO vera & communi resolutione dictorum in hoc capitulo, & pro dubij decisione, an quilibet de vniuersitate admittatur pro ea ¶, necnè, sciendum est, pro vtraq; parte diuersa iura, diuersosq; 3
Auctores adduci posse, quæ omnia, vt præ manibus habeantur, hic inferere libuit. Et pro priori parte affirmatiua, quòd probent tales testes pro vniuersitate, fundamentum sit ex capit. super prudentia. 14. quæst. 2. & 22. quæst. 2. cap. qui manumittitur. & ff. de rerum diuisi. l. in tantum. §. primo. & Instit. delegat. §. legatarijs. l. 18. tit. 16. part. 3. Idque adeo Guido Papæ, consil. 193. in fine. voluit procedere, vt id etiam sit verum, licet ex dicto reportaret commodum in vniuerso. Pro secunda verò opinione, imò quòd testes vniuersitatis non probent pro vniuersitate, adducuntur text. in. §.

Liber Secundus,

biduum. 2. quæst. 6. & in §. nullus. 4. quæst. 3. & l. omnibus. C. de testib. & l. idonei. ff. de testib. & hanc vocat Regulam communem Deci. in capit. in super. numer. 6. de testib. & Lanfranc. in cap. quoniam contra. de probationib. numer. 73. quod quidem procedit etiam in causis onerum, secundum Abb. consil. 16. primo an dictus, volumi. 1. Felin. in dict. cap. in super. colum. 3. Ias. in l. fed si hac lege. §. patronus. colum. 2. ff. de in ius vocan. Afflictis, decisi. 400. colum. 5. versic. his præmissis, & hoc potissimè procedit, quando omnes de vniuersitate agerent, vel syndicum constituerent, quo casu indistinctè etiam in casibus, in quibus alias admittuntur, putà quando non tractatur de eorum interesse, non essent aliquo pacto testes idonei, ex quo essent testes in facto proprio, secundum Abb. in capit. tertio loco. de probationib. Afflict. decisio. 400. versic. fallit nisi. pro quo facit illud Bart. in l. deferre. ff. de iure fisci, quod quoties laudem vel opprobrium, commodum vel incommodum quis potest sentire ex suo dicto, non est in illo actu idoneus testis, sequuntur plures citati ab Additio. Bart. ibidem, & Alexan. consil. 44. numer. 9. libr. 2. & 107. eod. libro. & Octauiano in decisio. Pedamontana 76. nume. 39. & 40. Burgos de Paz, in consil. 11. num. 16. & verè non esse qui à Bart. in hoc dissentiat testatur Menochius de arbitrar. iudic. libr. 2. centur. 1. casu 99. nume. 6. & communem doctrinam esse inquit Francisc. Viuis, in suis communibus opinionibus, verbo, testi deponenti pro sui exoneratione, & sequitur etiam si essent duo testes, Deci. consil. 94. Guido Papæ consil. 74. nume. 15. Roman. consil. 360. volo probare, & Corneus consil. 33. nume. 27. volumi. 2. Parisius consil. 19. nume. 29. volumi. 2. Curti. de testib. numer. 81. Tiraquel. de retract. linagiel. titul. 1. §. primo. gloss. 14. numer. 51. & sic inquit Menochius, vbi supra, libr. 2. centur. 2. casu 106. num. 15. quod etiam quando per indirectum, & in quandam consequentiam testes de vniuersitate commodum, vel detrimentum sentire possent, quanquam de præsententi non sentiant, non admittuntur pro vniuersitate, putà si esset contentio super executione gabellarum, & collectarum, quantum nis in communi ponatur, & ab exactoribus vniuersitatis fiat, nihilominus quia particulares ex hoc commodum vel detrimentum sentire possunt, commodum inquam, quia si fieret exactio ab aduersarijs, ipsi minus soluerent, detrimentum, quia si aduersarij exigere non possent, ipsi plus soluerent, ideò reijci iure debent à testimonio

monio ferendo, prout in facto Consultus respondit Fulgos. consil.
 174. colum. secunda. versic. sed & alia occasione, & Afflict. ubi su-
 pra. & sic inquit Bald. relatus per Menoch. d. nume. 15. testes vni-
 uersitatis non esse idoneos pro vniuersitate contra creditorem vni-
 uersitatis, quando pro solutione illius debiti necesse haberet vni-
 uersitas collectas indicere, & à singulis de vniuersitate eas exigere,
 & alios ibi allegat Menoch. & Alexan. contra tenentem conciliat
 ipse Menoch. ex Craueta, vt scilicet, Baldi opinio procedat, quan-
 do certum est collectam esse imponendam, Alexandri vero opi-
 nio, quando est dubium & incertum. Vides igitur diuersitatem Iu-
 rium & Doctorum in materia ista: pensatis tamen iurium dispo-
 sitionibus & doctrinis Doctorum concordantur facillimè com-
 muni, scribentium voto hoc videlicet modo, quòd prima opinio
 procedat, quoties testes ij de vniuersitate nullum commodum aut
 incommodum laudem, vituperium, aut detrimentum sunt ex di-
 ctis suis percepturi, neque ad eos vt ad singulos spectat aliqua ex
 dictis particulis, putà in causa iurisdictionis, vel territorij, eò quòd
 in vniuersitatem, non verò in singulos de vniuersitate deferatur, vt
 per Gaidonem Papæ, decisio. 193, & Bald. & alij citati à Couar. in
 Practic. capit. 18. numer. quarto. quare ratione ibidem ipse Couar.
 infert, quòd quoties vniuersitas contenderet de pratis quibusdam
 non ad vsum singulorum, sed ad locationem pascuorum pro an-
 nuo pretio in publicum ararium conferendo, cuius esset in ea cau-
 sa legitimus testis, secundum Bald. in capit. tertio loco. numer. 4. de
 probationib. & eodem modo testes de vniuersitate in nemorum li-
 tibus admittuntur ad probandum, quoties datarijs aliquid pro li-
 gnis, vel pascuis solunt, secundum Alexan. consil. 99. numer. 15.
 volumi. 5. sequitur Capitijs, decisione 152. numer. 6. & Menoch.
 ubi supra, nume. 13. & idem si in causa vniuersitatis est quæstio de
 molendino, seu de alijs rebus, quarum utilitas in communi perue-
 nit, secundum Alexan. consil. 68. nume. 16. volumi. 2. & Ioan. de
 Amicis, consil. 8. numer. 25. & ibi, numer. 30. inquit hanc esse ve-
 ram & communem opinionem, vt refert Franc. Viuius, in suis com-
 muni opin. libr. secundo. verb. testis vniuersitatis. sic & ad proba-
 tionem finium admittuntur testes de vniuersitate, & ad proban-
 dum legatum civitati, vel collegio, vel monasterio factum pro ædi-
 ficijs extruendis, seu reficiendis, secundum Menochium alios refe-
 rentem, in dict. casu 196. numer. 4. & 5. eò quòd testis in dictis &

Liber Secundus,

similibus casibus non agit de proprio interesse, vt optimè aduertit Menoch. ibi. dict. numer. quinto. licet & tunc vt inquit Couarruias vbi supra. & gloss. in dicta. l. 18. titulo. 16. parti. tertia. & Menoch. vbi supra, numer. nono. iudicis arbitrio relinqui aliqui teneant referentes Decium & Crauet. ita tenentes. contra quos tenet Menoch. ibi, & Viuius, vbi supra num. septimo. dicentes communem esse sequendam, ita quòd in dictis casibus ad plenam & directam probationem admittuntur dicti testes de vniuersitate, præsertim si essent plus quàm duo vel tres, quoniam tunc maior numerus supplet suspicionem vicinitatis, & hoc quoties ex aduersa parte alij testes non deponerent, contrarium eorum, quæ testes vniuersitatis testificantur, secus verò aliàs, quia tunc magis creditur deponentibus contra testes vniuersitatis, quam testibus ipsius vniuersitatis, secundum Afflictum decisione 400. & additio. ad repto. Felin. verbo, testis. & Menochium vbi supra numer. 20. referendo Abb. numer. secundo. & Felin. 3. in dict. capit. insuper. vbi Felin. hoc verum intelligit, cum veritatem ita vnus vt alter nouit, aliter enim illis magis creditur, qui magis instructi sunt, etiam si affectione non carere ob domesticitatem videantur, quemadmodum adnotasse Bartol. in l. quoties. C. de naufrag. libr. decimo. & Socin. Senior. consil. 17. numer. secundo. volumi. primo. refert Menoch. in dict. numer. 10. vbi numer. 11. & 12. supradicta iterum de clarat, quando magna esset affectio ob annexum commodum, putà quando magna iurisdictio esset in controuersia, vel magni limites, vel vltra quòd esset vicinus, recipiebat etiam salarium ab ipsa vniuersitate, tunc enim non carerent tales testes magna suspicione, & sic arbitrium iudicis plurimum in hoc versabitur, vt diligenter consideret, an adsit in testibus ita magna affectio vt repelli iure possint, vt dicebat Couarruias, vbi supra dict. numer. quarto. propè finem. Secunda verò opinio procedat quoties singulorum de vniuersitate commodum, vel incommodum principaliter interest, putà si agatur de Pascuis, de lignis scindendis sine solutione pecuniæ ab ipsis de vniuersitate non soluenda, pro talibus Pascuis, nemoribus, vel lignis, ita quòd unicuique commodum, vel incommodum particulariter inferatur, non vero in communi, tunc enim illi de vniuersitate non sunt idonei testes, & hæc est omnium opinio, & hoc est, quòd dixit Baldus consilio 443. & 445. libr. quinto. & Bartolus

tolus in. l. in tantum. §. vniuersitatis. ff. de rerum diuisione. & idem Baldus consilio 468. qualiter. numero sexto. volumine tertio. & Fulgosius. & Corn. Lanfranc. Parisius & alij relati per Francisc. Viuium, dict. libr. secundo. suarum commun. opin. verbo, testibus vniuersitatis. ita vt licet ibi tanquam differentium opinionum authores referat eos, in effectu sunt in eadem opinione si bene considerentur, & hanc distinctionem concordiam inter dictas diuersitates Iurium & Doctorum in hac materia assignant dicti Doctores, & Roma. consilio 7. numer. quarto. Gerard. singul. 24. Vtrum ciuis, & hanc communem vocat distinctionem, Lanfrancus, vbi supra, qui melius omnium distinguit, & Viuius, vbi supra. & Bertran. consil. 42. numer. 13. relatus per Villalobos, in arario commun. opin. verbo singuli de vniuersitate, qui in additionibus nouis, late profecutus est hunc articulum. Isthaec tamen secunda regula, in qua secunda procedit opinio, non habet locum quoties tractatur de probando actum factum in concilio & congregatione in qua communiter non admittuntur, nisi illi de vniuersitate, tunc enim illi de vniuersitate admittuntur in testes pro vniuersitate tam in ciuilibus, quam in criminalibus, secundum Hippolyt. singul. 73. Grammati. cons. crimi. 26. nu. 37. in causa matrimonij, & communem testatur Viuius, in dict. libr. 1. suarum commun. opin. verbo, testes de collegio. & hoc etiam tenet alios allegando Menoch. de arbitrar. iudic. libr. secundo. centur. 2. casu 106. nu. primo. vbi numer. 2. id intelligit verum, quoties alij testes habitu, neque actor haberi possunt, puta si negotium adeo secretum erat, vt extraneo nulla ratione cognitum esse conueniret, vel quid simile eueniret, & tunc qualitas haec scilicet, nullos testes externos in actu interuenisse, neque interuenire potuisse, probanda est, vt inquit optime ibidem Menoch. vbi & nu. 3. testatur, neque tunc absolute & plene probare, quod apud me scrupulo non caret, nam si in dictis actibus nulli alij haberi testes potuerunt, & sic tunc illi de vniuersitate admittuntur, ad quid quæso admitterentur, nisi vt plene & perfecte probassent, deberent tamen esse ad minus tres & bonæ opinionis & famæ. Ex quibus cum habeamus ex Regijs legibus supra lib. 1. c. 10. nullos alios in concilijs admittendos, quam expresse permisos, manifestum videtur circa probationem ibidem actorum, testes integros esse illos de concilio, & vniuersitate. Quod intelligere vt supra dixi, quoties non conueniret actus illos alijs manife-

Liber Secundus,

stos fieri, secus si nihil periculi obueniret. Item & tertio non procedit dicta secunda Regula, in collegio seu vniuersitate clericorū, & religiosorum, quia absolute testimonia eorum de collegio recipiuntur pro vtilitate Ecclesiæ, non autem in subsidium. c. nuntius. & ibi omnes, de testibus. cap. & si Christus. de iure iuran. l. 1. 8. titul. 16. part. 3. & ista est communis opinio, de qua testatur Decius. capit. tertio loco. numer. 45. & sequent. de probationib. & Socinus in Regula 408. & Viuius in dict. libr. 1. verb. testes de collegio. & sic differentia constituitur in hoc casu inter vniuersitatem laicam, & Ecclesiasticam, quia Canonici licet viuam, de redditibus Ecclesiæ, tamen sunt idonei testes, laici autem non, si ex redditibus vniuersitatis quærant victum, & istam distinctionem dicit communem Bellonus, consilio 63. numero. 19. ex Afflict. dicta decisione 400. & Panormitano in capit. insuper. de testibus. & Socino dict. Regula 408. Fallentia 111. relatis per Villalobos, vbi supra, quod tamen Doctores relati per Decium in dict. numero. 45. & 46. teste Viuius, vbi supra proxime, id de vniuersitate Ecclesiastica intelligunt cum grano salis, scilicet, quando tales testes sunt omni exceptione maiores: non tamen poterit Canonicus esse testis in causa suæ præbendæ, cum illa sit deputata pro mensa sua, neque Prælatus in causa suæ Ecclesiæ, quando esset quæstio de bonis mensæ ipsius Prælati, secundum Viuium, in dict. libr. primo communi. opin. verbo, testes de collegio. & sic secundum eum ibi, licet Prælatus possit esse iudex in causa suæ Ecclesiæ, sicut laicus in causa suæ vniuersitatis, non tamen idem erit, si fuerit quæstio de bonis mensæ suæ, secundum Hostiensensem in capit. procuraciones. de censibus. Calderinum consilio sexto, de iudicijs. & hoc nisi aliud de consuetudine habeatur, prout hic Placentiæ habetur, cognoscit enim Prælatus & eius Vicarius de causis Ecclesiæ vel Decimalibus etiam si ex eis commodum Prælato ipsi obueniat, & obuenire possit. Alijs septem modis prædictam secundam Regulam limitare poteris ex Socino, dicta Regula 408. & hæc sunt, quæ breuius & certius in hac materia explicari poterunt, cætera per relatos supra Doctores videri poterunt.

CAPVT XX

An possint remittere debitum vel gratiam facere poenam.

S V M M A R I V M.

Administrator non potest remittere debitum liquidum. nu. 1.

Remissio simplex est gratuita donatio. numer. 2.

Tutor non potest apponere pactum in contractu vt credatur partis iuramento. nu. 3. & ibi an pauperi debitori.

Confessio facta a tutore vel curatore sine causa etiam ad liberandum facta non valet. num. 4.

Pauperi an possit ciuitas eleemosynam facere. numer. 5.

Negligentia aut praescriptione possunt administratores ciuitati prauidicare, licet ipsi ciuitati tenebuntur. nu. 6.

Transactio sopiri potest debitum ciuitati. num. 7. nisi vt ibi.

& nisi vt ibi. num. 8.

Procurator electus a toto populo tutore equiparatur, electus vero a consilio priuati hominis procuratori. nu. 9.

Concilium vel eius administratores possunt facere confessionem de recepto. numer. 10.

Concilium non potest alicui concedere immunitatem. num. 11. nisi vt ibi.

Concilium potest facere donationem remuneratorem. nu. 12.

& ibi nu. 13. quod de meritis creditur concilio.

Decuriones an possint remittere iniuriam ciuitatis. nu. 14.

PRacticatur etiam alia quaestio in consilijs, an consiliarij possint facere gratiam poenarum, intellige de poenis statutorum suorum, de quibus iudicant aediles, & iudices a ciuitate deputati, breuiter istam quaestionem ponit Bald. in l. praeses. C. de transactionibus. & ipse dicit per illum textum, quod Praeses, vel Rector ciuitatis, vel Consiliarij non possunt gratiam a poenarum fa-

Liber Secundus,

cere, quia exactio illius poenæ est debitum liquidum, & tale debitum non potest ꝑ remitti per administratorem per iura allegata, si tamen esset dubium, vel esset causa mitigandi poenam, tunc con-
b filium potest componere b, vt ibi plenè notatur ad quæ te remitto, & est text. expressus in l. ambitiosa. ff. de decret. ab ordi. facien. ibi siue aliquem debitorem remiserint, siue largiti sunt.

ADDITIO.

- a [Gratiam.] Quæ in debiti remissione consistit, est enim remissio simplex gratuita donatio ꝑ l. si quis delegauerit. ff. de donatio. & idè in remissione debiti insinuatio, sicut in vera donatione, est necessaria, ex l. sancimus. C. de donat. l. 9. tit. 4. par. 5. & not. Bart. in d. l. si quis delegauerit. & Menesin. l. præses. n. 12. C. de transact. vbi limitat, nisi ex causa transactionis remissio fiat, nā tunc insinuatio nō requiritur. Itē limita, quoties illud, quod remittitur, peti potest. secus verò si spe tātum deberetur post tempus incertū, vt dixi in l. 9. gl. 1. tit. 9. lib. 5. Recopil. & idè debitum liquidū & manifestū consiliarij ciuitatis & administratores eius remittere non possunt, ex l. ambitiosa, hic allegata, & ex l. Imperatores. ff. de pact. vbi Bar. & omnes, ex quo inquit Bartol. in l. iurisiurandi gratiam. ff. de iure
3 iuran. tutorem non posse ꝑ apponere pactum in contractu vt credatur partis iuramento, quia donatio est, id tamen limitat Bartol. additio, in l. fin. C. de anno. & trib. libr. 11. nisi debitor esset pauper, nam tunc ei potest tutor, vel administrator debitum remittere, dum tamen apponatur in scriptura quitationis causa remittendi, nam licet aliās confessio extraiudicialis ad liberandum facta siue causa valeat, ex l. tale pactum. ff. de pactis. non tamen si est facta à tutore, curatore ꝑ, administratore, vel ab alio non potente donare nisi causa apponatur in quitatione. secundum Bartol. in l. prima. nume. secunda. C. de apoc. pub. libr. decimo. quod tamen non consulerem ciuitati, aut administratori nisi debitum esset paruum, & debitor in extrema laboraret paupertate, vel saltim magna, vt voluit Menesin. in dict. l. præses. numer. 15. C. de transactionibus. quia facere gratias ciuitas non potest, secundum Auend. capitul. decimo Prætorum, numero 43. libr. secundo. nisi per viam
5 parue elemosynæ ꝑ, vel ob bonas nuntiationes, vt ibi per eundem numer. vnde decimo. & 18. bene tamen debitum remittent si
per

per negligentiam præscriptionem ꝑ currere sinant, ex.l. aduersus. C. de vsuris. Tenebuntur tamen ipsi negligentes ex suo satisfacere ciuitati. Ex quibus dubito maxime de doctrina Paull Castren. in dicta.l. Imperatoris. dicentis, quòd licet Priores & Antiani, qui vt alibi dixi, differunt à Decurionibus & consiliarijs, non possint debitum liquidum remittere, consilium tamen ciuitatis, quòd repræsentat totum populum, vt alibi dictum est, posset remittere debitum etiam liquidum, sicut totus populus posset, quod tamen apud me ex dictis ambiguum est, quoties non ipsis ciuibus particulariter commodum talis debiti pertinebat, sed potius proprijs ciuitatis, hoc enim casu dubia est apud me Pauli doctrina, nec vidi vnquam eam practicari, neque consilium audere id facere, plurimum tamen circa hæc in paruis, & ex causa paupertatis operari posset consuetudo, & faciunt dicta per Menes. vbi supra, nu. 7.

[Componere.] Nam licet directè debitum etiam non liquidum & manifestum remitti non possit per administratores ciuitatis, vt & per Alexandrum consilio 22. numer. septimo. libro primo. potest tamen transactione sopiri ꝑ, ex dicta.l. præses. C. de transactionibus. & ex.l. item magistri. ff. de pactis. notant omnes in dicta.l. Imperatores. ff. eodem titulo. nisi probationes ad obtinendam victoriam reperiri possent, nam tunc non licet transigere, aliter enim secus est, vt diximus. Item & compromissum facere, licet ex illo actu posset ciuitati periculum imminere, secundum Ias. in dicta.l. Imperatores. & Alexand. in.l. de fideicommissis. C. de transactionib. & ibi Curtij ambo. & Menes. eos referens ibidem nume. decimo. contra Angelum in dicta.l. Imperatores. & contra Orosium, ibi eum sequentem, in col. 89. 2. in princ. hæc tamen de transactione & compromisso vera intelligerem ꝑ quoties à toto populo esset hic administrator constitutus, nõ verò si a felis Decurionibus & tribunis, secundum Bart. in.l. iusiurandū. §. defensor. ff. de iure iur. vbi Bartol. inquit, procurator electum ab vniuerso populo vel concilio generali tutori æquiparari. Electum verò à Decurionibus priuati hominis procuratori ꝑ æquale esse, & Bart. doctrinā sequuntur Alex. Paul. Ias. & relati per Meneses in.d.l. præses. nu. 7. & verū est, non enim absq; iudicis autoritate, & causa cognitione consilium ipsum transigit, neq; compromittit, imò & in rebus arduis & grauius Regis itidem assensus procuratur & petitur. Alijs modis

- modis limitant supradicti Doctores in d. l. praeses. maximè Mene-
 fes, quæ per ipsos videbuntur. Possunt tamen consilium vel admi-
 10 nistratores ab eo constituti facere confessionem ¶ de recepto, ex
 l. secunda §. fin. C. de quadri. præ l. ne casu. C. de discissor. libr. 10.
 Doct. in dict. l. Imperatores. quod in procuratore priuati dici non
 potest, ex l. non abstulit. C. de nouatio. Ex quibus infero consi-
 11 lium ciuitatis & eius administratores non posse concedere ¶ im-
 munitatem aliquam alicui, ex text. in l. 1. C. de decret. decurio. libr.
 10. vbi Doctoribus & Medicis id specialiter permittitur conce-
 di. prout veram & communem testatur conclusionem Octania-
 nus, decisio. Pedamon. 39. nu. 15. & sic in contrarium est ius com-
 mune, ex l. ius singulare. & l. quod vero. ff. de legibus. notat Rolan-
 dus, consil. 5. num. quarto. volumi. 1. vbi numero. 8. cum sequent.
 12 hoc limitat, nisi ex causa remunerationis ¶ id concedatur, nã tunc
 id optimè fieri posset, sicut & donationem remuneratorem face-
 re, vt per Tiraquel. l. si vnquam. verb. donatione largitus. num. 32.
 versic. Decimonono Decuriones. C. de reuoc. don. & Alex. consil.
 43. num. 10. volu. 4. & optimè per Ferdinan. de Loazes, in allega-
 tione de Mula pro Marchione de los Velez, in. 3. fundameto, pro
 ipso Marchione. n. 1. part. nu. 1. cum seq. maximè nu. 9. pag. 112.
 vbi cum pluribus paginis sequen. plura refert pro remunerationis
 causa specialiter permessa, quæ simpliciter prohibebantur, vbi in
 pagin. 187. inquit, ciuitatem habentem iura Principis ex causa, vt
 propter publicam vtilitatem. putà ex causa pacis, bona alicui au-
 ferre, & alteri donare posse. Imò & quod plus est, quod de meritis
 13 illius, cui immunitas ¶ conceditur, remunerationis causa, statuer
 assertioni vniuersitatis, seu Decurionum, vt per Rolan. Valle, con-
 sil. 5. nume. 22. volu. 1. & consil. 12. num. 42. volu. 3. Et an nouello
 22 ciui, possit ciuitas immunitatem concedere diximus in hoc libro,
 & tractat Specul. & eius additio, in titul. de exactio. numer. 111. &
 an reuocari possit per ciuitatem, vide Petrum Pekiū in capit. qd
 semel nume. 5. de reguli. iuris in sexto. & Petrum Vbald. in tracta-
 de collectis. nu. 36. & 42. & supra isto libr. cap. 18. nu. 34. & Octa-
 23 nianus, in decisio. Pedamon. 95. nu. 1112. & 23. cum sequen. tradit
 an possit ciuitas in sui præiudicium immunitatem concedere. Et
 an immunitate quibusdam concessa reliqui ad totum adstringan-
 tur vide Boeri. decisio. 213. numer. 3. cum sequentib. & Pet. de
 Vbal. vbi supra nu. 42. & 43. Et an Decuriones possint remittere
 210 in iuriam

iniuriam ciuitati † factam, vide Areti. consil. 39. & Bald. in capit. 1. ¹⁴
 §. iniuria. colum. secunda. versic. quero iniuriam. de pace iuramen.
 firm. in vñibus feud. Bartol. in l. ambitiosa. de decret. ab ordi. faciē.
 Alexan. in l. prohibere. §. planē. ff. quod vi aut clam. qui inquit,
 quod à Prioribus & Antianis ciuitatis iniuria facta ciuitati remitti
 non potest, ab ipso verò consilio sic, & tradit Auend. cap. 10. Præ-
 torum, nume. 43. libr. 2. hoc intelligentem verum esse, quoties ini-
 iuria est manifestē probata, secus vero aliās.

CAPVT XXI

Clerici & religiosi an possint esse
 consiliarij.

SVMMA RIVM.

Prælati & clerici an possint esse de Regis consilio. numero. 1.

Restat videre an clerici & Religiosi possint esse Consiliarij,
 vel Decuriones vniuersitatis secularis, & hanc quæstionem
 decidit text. in l. placet. C. de episcop. & cleri. per quem text.
 dicit Abb. in cap. non minus. colum. 3. de immuni. eccles. post In-
 nocent. in capit. dilecta. de excess. prælat. quod non sunt de vniuer-
 sitate laicorum, neque habent vocem in consilio populi a, & hoc a
 etiam prohibetur per l. ordin. situatam, in titul. de los concejos, &
 per aliam situatam, in titul. de los Corregidores b, quod clerici & b
 milites militiarum non possunt esse officiales consilij, quotidie ta-
 men dispensatur cum dictis legibus circa milites, si tamen in re-
 scripto non esset derogatum legi, consilium poterat repellere c ta-
 lem officialem, nisi in prouisione dicatur, miles talis militiæ, quia
 Princeps promouendō scienter indignum dispensat super inhabi-
 litate, de quo sunt videnda notata per Doctores in. l. quidam con-
 sulebant. ff. de re iudicata.

ADDITIO.

[In consilio populi.] Indubitabile hoc esse credo, & ex infra di- a
 cendis clarius apparebit: quod magis tamen dubitationem præ-
 bet est

Liber Secundus,

bet est quaestio illa ab vnīs & alijs Doctoribus satis perpenſa: num
 1. Episcopi vel clerici alij possint esse de Regis consilio ¶, nam quod
 non possint, videtur probari ex text. in. c. inutile. 88. dist. & in. l. re-
 petita. C. de episc. & cleric. & in. l. consulta diuina. C. de testam. vbi
 dicitur, quod opprobrium est clericis si se peritos forensium cau-
 sarum & disputationum ostendere velint, nam vt primo ad Timo-
 theum cap. 2. dicitur, Nemo militans Deo implicet se negotijs secu-
 laribus, & quæ sint hæc declarat text. in. c. multa. nē cleri. vel mon.
 & sic Calcedonensis synodo, & Carthaginensi, & Lateran. hæc sunt
 clericis prohibita, & quod non sint villarum procuratorum exer-
 citores, vt inquit Bern. Diaz in præct. c. 55. nu. 1. & seq. Episcopo q;
 non licet rei familiaris curam habere, sed orationi, lectioni, & præ-
 dicationi tantummodo vacare, vt in cap. Episcopus nullam. 88. di-
 stin. c. omnes psallentes. 38. dist. aliter enim præsumitur cupidita-
 tis causa facere, vt not. in. c. decreuit. 88. distin. Episcopi que non in
 Palacijs Principum, sed in Ecclesia certare tenentur. 23. quæst. 8.
 conuenior, & qui aliorum curis providere debent, quomodo suis
 satisfaciunt. Deficiunt que in tali Prælato vel in alio clerico requisi-
 ta enumerata per Archiepiscopum Florenti. in. 3. parte suæ sum-
 mæ, titul. 13. c. 1. 2. & 3. & titul. 19. c. 1. & tradita in Concilio Tri-
 denti. Sessio. 14. de reforma. c. 1. & Sessio. 22. de reforma. c. 1. qua
 de causa id in Episcopis & clericis multum abhorret Lucas de Pen-
 na in. l. milites. la. 2. col. pen. & fin. C. de re milit. libr. 12. vbi & plus
 inquit, quod qui sacerdotes Domini ad talia admittit officia pec-
 cat mortaliter, & fortè sententiam excommunicationis incurrit,
 ex text. in capit. Cyprianus. 21. quæstione. 3. & si admittens ad
 hæc Episcopos & clericos alios hanc incurrit poenam, quam nē
 incurrent ipsi admissi, nam neque occasione scientiæ spirituales vi-
 ri mundanis debent inuolui. capit. 3. nē cleric. vel mon. Item in pe-
 riculo irregularitatem incurrendi existunt, nam vt inquit Baldus
 in capitul. secundo. de maior. & obediens. neque legem condendo
 aut consilium dando interuenire possunt clerici super casu saltim
 imminente alias irregulares sunt si mors aut membri mutilatio ex
 tali lege aut consilio resultauerit, sequitur Bernard. Diaz in præcti.
 capit. 56. Ripa in capit. secundo. de iudic. numer. 44. Præposit. in
 capit. minor. numer. tertio. & capit. clericum. 50. distinct. Albertus
 Trocius, de vero & perfectō clerico, libr. secundo. capit. 20. cum
 sequentibus. & Abb. in capit. ex literis. numer. fin. de excess. præla.
 & ibi

& ibi Cardina. vbi inquit cauere debere clericos ab iſſcè conſilij
 vbi crimen imminet puniendum. Sacerdotes enim à talibus ho-
 micidijs etiam iuſtis arcentur à iure, ex capit. ſententiam. nè cleri-
 vel mona. & capit. primo. § 1. diſtin. & capit. fin. nè cleri. vel mona.
 in ſexto. quæ in ſummo etiam Pontifice procedere inquit Bald. in
 dict. cap. ſecundo. de maior. & obedi. & Abb. in dict. cap. ſenten-
 tiam. & in dict. cap. ex literis. imò vt inquit Felin. in capit. ſi quan-
 do. colum. ſecunda. de reſcript. in omni præcepto iuris hæc proce-
 dunt, & ſic ſub ſua cura clèrici non poſſunt aliquam ciuitatem, ſeu
 locum temporale habere. nec eſſe delegati ad vniuerſitatem cauſa-
 rum, prout communem eſſe teſtatur Ripa in dict. cap. 2. de iudic.
 nume. 46. & 47. & Couar. in Clement. ſi furioſus. 2. part. §. 5. nu. 8.
 Oportet quippè Sacerdotem Domini irreprehenſibiliter viuere,
 & ſummo ſtudio niti, vt neque in aliqua prorsus inueniatur mun-
 danorum negotiorum occupatione perplexus, neque iudicem fie-
 ri, neque cognitorem ſecularium negotiorum, ne præfocatus præ-
 ſentibus hominum curis, verbo Dei vacare non poſſit. 1. 1. quæſt.
 3. te quidem, nam & impietatis eſt crimen, neglectis verbis Dei
 ſtudij ſolicitudines ſuſcipere ſeculares, eadem quæſtione. capit. ſe-
 quenti. & facit quinta quæſt. tertia. quia Episcopi, & ſic Carolus à
 Graſſallis libro. 2. Regalium Franciæ l. 1. §. 5. inuehit contra ſimi-
 les Prælatos, inquit, nonnunquam compertum eſſe inter Fran-
 eos, plus damni in Reipubli. inferri, dum Sacerdotis conſilio res
 Franca agitur, quàm cum prudens aliquis ex ſeculari nobilitate
 rebus gerendis præſcitur, ille enim quadam inſatiabili ambi-
 tione omnia ſibi vendicat, hic ſcilicet prudens ſecularis po-
 puli miſertus, & communis detrimentum ſuum eſſe ra-
 tus, Reipubli. benè vt poteſt conſulit, ille factum, & Pom-
 pam ex dignitate metiens, eò audacius diuitias congerit, quo
 minus vltionem timet Eccleſiaſtica protectus libertate, hic au-
 tem opes ſuas cum Reipubli. coniunctas non ignarus ex pu-
 blico incommodo priuatum quoque augeatur. Item quamuis
 hæc Episcopis & clericis liceret exercere miniſteria, non tamen
 eſſet honeſtum, nam vt inquit Ripa, vbi ſupra, nume. 47. id non
 eſt de honeſtate, & ideo fugiendum: non enim ſolum quòd licet,
 ſed & quòd decet eſt inſpiciendum, vt in aliud propoſitum inquit
 Decius. l. ſemper in contractibus. per textum ibi. ff. de regulis iuris.
 & Tiraquel. in l. 9. connubiali. numer. ſeptimo. & ſic inquit Abb.
 in dict.

in dict. cap. 2. de iudic. numer. 8. quòd peccant Prælati recipientes commissionem à Principe eis missam ad similia secularia officia subeundum, & quòd licite eam non accipiunt, secundum Calderi. consil. 1. de offic. del. & tales Præsidentes Cancellariæ, & gubernatores clerici excommunicatione innodantur, ex text. in cap. clericis. ne cleri. vel mon. inquit Cardin. Caieta. relatus & secutus per Nauar. in Manuali. cap. 27. nume. 117. & ideò hæc maximè perpendenda sunt per Prælatos, quos hæc optimè prædicare studuisse hodiernis & antiquis temporibus inquit Aufredius, in repetitione Clement. 1. de offic. ordin. in additio ad fallentiam 95. Regulæ 4. neque supradictis obstant iura solita allegari, scilicet text. in cap. in Archiepiscopatu, de raptorib. & cap. sæpè. 23. quaestio. 8. & illud aliud quòd delegationem vnus causæ possunt accipere, nam procedunt in negotio, cuius decisio bonum totius Christianitatis concernit, in quo Rex consilium petit à Prælatiis, tunc enim ob necessitatem imminentem liceret utique, & ita iura illa declarat Abb. in cap. 2. nume. 8. extra de iudi. nam iura ipsos Prælatos coadiutores Regis, & non in omnibus, non vero principales cooperatores esse permittunt, ut patet ex l. 48. tit. 6. parti. 1. ibi, en pleytos queles mandasse el Rey juzgar, & sic in particularibus negotijs expressè commissis, non vero in omnibus. ex quo. l. 6. tit. 9. parti. 1. in magnatibus etiam secularibus loquens, non in omnibus consilium eorum exquirendum disponit, sed in arduis tantum, ita quòd cum caput, quòd Rex est, ut inquit dict. l. 6. viderint oppressum & indigens consilio, aut fauore, membra ipsa, & sic omnes alij tam magnates, quàm Prælati consulant Regi conuenientia, & auxilium præbeant, & hoc nedum secularibus magnatibus, verum & Prælatiis Ecclesiasticis licet, eò quòd in eorum fauorem redandat, & commodum, caput enim defendendo, adiuuando, vel protegendo consilio, vel fauore, semetipfos, cum membra sint, tutantur, & defendunt, nam qui defendit, vel offendit partem corporis, totum corpus defendisse, vel offendisse videtur, l. vulgaris. ff. de furtis. & ad Corinth. 12. inquit Apostolus, Si quid patitur vnum membrum, compatiuntur alia membra, & maximè quoniam esse, influxum habet à suo capite, igitur illud defendens seipsum defendit, nam eadem est ratio de aliquo, & de eo, sine quo & gloss. ut l. necare. ff. de liber. agnoscen. l. qui id quòd. §. fin. ff. de donationib. ob tutamenque proprium licebit & licet Prælatiis & clericis auxilium,

lium, consilium, & maiorem præbere, & in militarijs adibus adesse, secundum quod inquit gloss. in l. 5. titul. 6. patti. 1. & Nauar. in: Manua. Hispano, cap. 27. num. 214. & 215. & habet testatur com- munem Ripa, in cap. 2. de iudic. nu. 46. & 47. & vide Couar. in Cle- men. si furiosus. 2. part. 8. quinto. nu. 8. neque oberit si quis dixerit, quod heresum Inquisitores committunt & tradunt hæreticos puniendos curiæ seculari, nam id vtiq; vel sub protestatione faciunt, ideo non incurrunt irregularitatem, secundum Couar. ubi supra. §. fin. num. 5. neque itidem obstat. l. 1. titul. 4. libr. 2. Recopil. quoniam solum in narratione loquitur de Prælati, non verò in dispo- sitione, sed tantum de Præsidente locuta est, & non sine mysterio, ideo nihil obstat. Et eodem disponitur modo in l. 3. titul. 7. libr. 2. Recopil. & l. 13. eiusdem titul. & lib. & l. 2. titul. 19. libr. 4. Recopil. de Prælati mentionem faciens, debent hæc & similes intelligi in casu in quo liceret Prælatum esse Præsidentem, puta propter ma- gnā Regni utilitatem, vel pro consilio particulari à Rege petito consuleretur. Et ideo non nisi ex publica causa & ex Summi Pon- tificis assensu & licentia hæc exercere Prælati vel clerici alij debe- rent, vel nisi id sit adiunctum Prælatuæ, vt per Molinam de pri- mog. libr. 2. cap. 10. num. 51. & in libr. 1. cap. 13. num. 97. Item & Doctores contra supradicta tenentes fortassis suos non verò alienos tutabantur honores. Incontrarium tamen solent allegari, d text. in cap. nomina ciuitatum, de pace constan. ibi Abbas Got- fredus Imperialis Aulae cancellarius, & etiam in cap. signum. eod. titul. & text. in cap. in Archiepiscopatu. de raptori. & in Authen. si quis litigantium. C. de epis. audien. optima. l. 48. titul. 6. parti. 1. & ibi gloss. el Rey. & Corset. & relati per Boeri. in additio. ad tract. de authorit. magni concil. nu. 46. litera. B. ubi ipse enumerat Archie- piscopos, Episcopos, quibus Præsidentis interfuerunt, & idem Boe- rius decisio. 17. nu. 2. & Calderi. consil. 6. de offic. delegat. & Abb. in cap. sed nec. & in cap. clericis. ne cler. vel mon. Bern. Diaz in pra- xican. capit. 56. nu. 2. & ibi additio. Menchaca, de successio. creat. libr. 3. §. 30. nu. 312. ubi contrarium affirmare dicit esse insaniam, præsertim ubi agitur de utilitate Reipub. secundum Carol. de Gra- fallis, libr. 2. Regalium Franciæ, l. 13. in fine. dum tamen iustitiæ exercendæ officiales non sint, secundum Abb. in d. capit. clericis. numer. 10. neque Vicerex, vel Vicecomes, vel locum tenens alicuius Principis, vel temporale ab eo iurisdictionem alicuius loci non

L habeant,

habeant, secundum Abb. vbi supra, nu. 5. in. d. c. clericis. & Deci. & alios, in. c. 2. nu. 7. de iudi. Nana. in manua. Hispano. c. 27. nu. 1. 17. nisi secundum Abb. in eod. nu. 5. & Molinam vbi supra, hæc dignitati Episcopali annexa sint. & ideo Prælati hanc annexam dignitatem temporalem iurisdictionem habentes possunt absque vilo irregularitatis metu causarum, vel alicuius causæ criminalis cognitionem alicui committere vt iustitiam faciant, secundum Couar. in. d. 8. fin. nu. 7. & deducitur ex. l. 48. tit. 6. part. 1. dum tamen non exprimat q. poena corporalis imponatur, sed vt iustitia fiat, secundum Francum in. c. fin. n. cle. vel mon. in. 6. & iura in contrarium allegata intelligunt Docto. volentes hanc secundam opinionem sustentare, vt procedant, de honestate & de consilio, non verò de necessitate, vt per Rip. d. c. 2. de iudi. nu. 47. sed si de honestate id fatetur, cui nam melius honestas conuenit & est necessaria quam Prælati & clericis, & ideo vnusquisque tutetur quam maluerit opinionem, ego enim primam teneo vt veriore & securiorem vnum tamen affirmare non erubescam, Regem nostrum vt Christianissimum non præfecturum Prælatus aliquem in Præsidentem, nisi id Reipub. vtile & conuenientissimum sit, & publicæ ac communi totius Regni vtilitati conueniat. Et multominus clericum aliquem promouebit in Decurionem ciuitatis.

b. [Corregidores.] Quæ est. l. 14. tit. 1. libro. tertio Recopilationis. vbi diximus.

c. [Repellere.] Dic q. iam non poterit, cum in. d. l. 14. permissum sit militibus ijs militiarum trium ordinum Calatrauæ, Sancti Iacobi despatha, & Alcantara officia hæc habere, & sic dispensatio non est iam necessaria.

C A P V T X X I I

An in Consilio possit quis vti duplici officio.

S V M M A R I V M.

Duplex officium an possit in duabus ciuitatibus haberi. nu. 1.

An per acceptionem secundi officij in alia ciuitate vacet pri-

num ipso iure. nu. 2. & 3. quid si ex statuto prohibetur. Princeps ex causa potest vni duplex officium concedere. nu. 4. Duo officia habens an possit compelli vnum eligere. nu. 5. Duos honores quis simul habere non potest, si vtrique non potest seruire. numer. 6. & 7. Pluralitas in beneficijs curatis reprobatur. num. 8. Officia duo habens in Ecclesia cum salario consueto duo debet habere salaria. nu. 9. & pro vtroque faciet expensam. nu. 10. Officialis gerens duo officia duos syndicatus subibit. nu. 11. Iure Regio officia duo habens etiam in eadem ciuitate an amittat primum ipso iure. nu. 12. Beneficia tria etiam litigiosa quis obtinere non potest. nu. 13.

Prouidetur etiam per leges Regni, quod non potest quis in consilio duplici officio fungi, quod antea iure communierat determinatum, per textum in l. hac parte. C. de proxim. sacro. scrin. libr. 1. c. 2. de quo articulo plurima possunt allegari, sed quia per leges Regni est prouisum, vbi est casus legis, nulla est dubitatio. & hoc in duplici officio in eodem collegio. Sed remanet dubium quod per leges Regni non est prouisum, neque decusum, quid in duabus ciuitatibus, quia videmus aliquem esse Decurionem in duabus, & adhuc in tribus ciuitatibus an hoc fit de iure fiat, & omisis alijs, quæ referunt Doctores in proemio. C. vbi est materia, & in c. ex literis. de probatio. quæstio reducitur ad duos articulos, quod tenere duo officia, prohibetur, propter impossibilitatem, quia non potest vtrique seruire, & sufficere. Item propter incompatibilitatem, quia officia sunt incompatibilia: tenere officium in duabus ciuitatibus non est incompatible, sed est impossibilis residentia in vtroque, sicut in beneficijs curatis, & quia Decurio tenetur residere in consilio ciuitatis, vt supra est dictum, in tantum, quod non potest residere, neque abesse, vt infra dicitur, ea propter credo quod de iure in duobus locis non potest quis tenere tale officium sine dispensatione Principis, & hoc expressè dicit Bartol. in l. omnes. & in l. duumuirum. C. de decurionibus. libr. decimo. quod ille, qui est de Prioribus vel consiliarijs ciuitatis non potest accipere officium, siue potestariam extra ciuitatem. Et hoc præmissis

quæro, quid si acceptat secundum officium an eo ipso vacet pri-
 2 mum ¶ vel detur sibi electio, & quando est officium in eadem ci-
 uitate per leges Regni est prouisum, quod eligat, quod officium
 b vult administrare, & aliud dimittat b, & hoc fortè habuit ortum à
 lege, in quibus. C. qui mil. non poss. & hoc expresse ponit ibi Bart.
 c Si verò deferatur officium in diuerso loco, tunc acceptatio secun-
 di est nulla ipso iure, & non datur electio, de hoc sunt singulares
 text. in dict. l. omnes. & in d. l. duumvirum. C. de decurionib. lib.
 10. fortius est, quod si ex forma statuti vel legis deputatus ad vñ
 officium prohibetur acceptare aliud tunc secunda collatio erit ipso
 3 iure nulla ¶, & ultra hoc perdit salarium primi officij, text. est, què
 ibi ponderat Bartolus in l. fin. C. de cohortal. lib. 12. Potest tamen
 etiam Princeps ex causa necessaria vñ personæ concedere duplex
 4 officium ¶ in pluribus locis, vel in eodem loco, sed ultra duo non
 d potest etiam ex causa necessaria, casus est, quem ibi ponderat Bart.
 in l. fin. C. de executio. & ex a. lib. 11. hæc sunt notabilia, quæ di-
 dicit à Francisco Areti. in d. cap. ex literis de probationib. & aliqua
 ponit Alexand. in l. lecta ff. si certum petat. Et an habens duo officia
 5 possit cogi alterum eligere ¶, & an primum vel secundum compelli-
 tur acceptare, vide notabi. Alberic. in l. si quis magistratus. ff. de
 muner. & honor.

ADDITIO.

a [Libr. 11.] Duos enim honores ¶ simul quis capere non po-
 6 test. ff. ad municip. l. liberos. §. præscripto. C. de assessor. l. fin. & de
 postul. l. quisquis. & l. 1. C. de muner. & honor. non conti. lib. 16. &
 per Abb. in cap. ex literis de probationib. & probatur ex l. 4. tituli
 3. libr. 7. Recopil. & l. 28. tituli 4. libr. 2. Recopil. præsertim vbi per
 actum vnius impeditur beneficium alterius: facit quod not. in l. à
 Decurionatu. ff. de vaca. mun. & sic nec duo officia, quæ si quis ac-
 ceptat, caret acceptato, & priuatur salario primi, casus est singul. in
 l. quisquis. C. de cohortal. lib. 12. vbi per Bartol. & per Bald. in l. 1.
 C. de nouo codice comp. nec duas militas. C. qui mil. poss. l. his qui
 dem. §. in posterum. lib. 12. nec duobus collegijs simul sociari. ff.
 de colleg. illicit. l. prima. §. fin. & sic regulariter quis officio duplici
 vti non potest, ex iuribus per Authorem hic allegatis, & ex l. 1. C.
 de præpos. agen. in rebus lib. 12. l. si Consul. ff. de adoptio. & in
 Speculat. de iuram. calum. §. tertio. versic. quid si aliquid. Fallit ta-

men quando potest optime ¶ utriusque seruire officio, quia ambo 7
officia sunt compatible, secundum Bartolum in dict. l. prima. &
vide Bald. in prima constit. Codi. §. hoc quoque. Et de ijs an offi-
cialis vnus ad plura officia possit deputari, in l. duorum. de oper.
liber. & in l. qui duobus. ff. de condi. & demonstrationib. per Bar-
tolum in dict. l. fin. ff. de colleg. illicit. Bald. in l. si ad scribarum in
fine. C. de appellationibus. & in l. binos. C. de aduoc. diu. iud. per
Alexand. in l. si consul. ff. de adoptionibus. & Bald. in l. si plures.
de pact. In infinitum enim procedi non potest, ex l. vni. C. de sent.
quæ pro eo quod, sic & in beneficijs ecclesiasticis pluralitas à iure
reprobata est, & est inimica canonibus ¶, vt in cap. qui in tantum. 8
de præbend. de qua tractatur in iure in pluribus locis, scilicet in ca-
pit. Sanctorum. 70. distinct. cap. 1. 2. 1. quæst. 1. cap. dudum. 2. de
electio. vbi Innocent. idem in capit. cum iam dudum. de præbend.
vbi Moderni, Rosfred. in titul. de præbend. Abb. in repet. cap. extir-
panda. §. quia verò. de præbend. Addition. Bern. Diaz. in pract. ca-
no. cap. 42. plures referens, & Ioan. de Ligni. in tract. de plur. bene-
& Modernus Hojeda, in tracta. de benefi. comp. & incomp. & la-
tè glo. in pragm. Sanctio. 1. tomo, titul. de collatio. §. cui rei. in gloss.
pluralitatis. & habemus Decreta concilij Tridenti. de reformatio.
Sessio. 7. capit. 1. cum quatuor sequent. & iterum in Sessio. 24. ca-
pit. 17. Is tamen, qui de iure in Ecclesia duo officia haberet cum sa-
lario consueto, duo salaria habebit ¶, secundum Baldum in l. bi- 9
nos. C. de aduoc. diu. iudi. in authenti. vt iudices sine quoquo suf. §.
illud. & ibi Angel. tenet Paul. Castren. in l. si eadem. de assessor. &
Bald. in simili, in capit. primo. colum. fin. de feud. guar. Paris de
Puteo, in tracta. de syndica. verbo, salarium. Ias. in. §. in personam.
numer. 15. Instit. de actionib. Auend. cap. quarto Præto. num. 46.
in fin. cum sequent. libr. 1. Menoch. de arbitra. iudic. libr. secundo.
centur. 3. casu 223. numero. 8. debet tamen tenere familiam pro
vtroque officio ¶, secundum Angel. in authenti. vt deter. sit num. 10
cler. ad fin. colum. prima. & in dict. §. illud autem. ex quo ipse ibi-
dem inquit, quod officialis gerens duo officia debet duos syndica-
tus ¶ sufferre, hæc tamen limitarem cum officia sunt compatible, 11
secus verò si incompatible essent, nam tunc duplex salarium non
est percipiendum, neque præstandum, ex text. in dicta. l. 28. titul.
quarto. libr. 2. Recopilationis. ¶ Illoque non obliuiscimur, quod
[Dimittat.] Unde videtur, quod ex iure nostro Regio ¶, scilicet b 12
L 3 ex dicta

ex dicta. l. quarta. titul. tertio. libr. 7. Recopilationis. etiam si sit in eadem ciuitate annuat primum officium ipso iure, & ex prima contextura & principio illius. l. ita significatur clarissime in Rectorijs ciuitatis sub eodem consistorio habendis, secus verò si Rector ciuitatis haberet ex concessione Principis tabellionatum aliquem illius ciuitatis, tunc enim intra duos menses vnum eorum, quod maluerit debet renunciare postquam est requisitus, aliter enim ambo vacabunt ipso iure, ex dict. l. quarta. in versic. secundo. vbi & in versicul. tertio. idem esse disponitur quoties quis duas Rectorias in diuersis locis haberet, quoad quas alteratur dispositio iuris communis, primam ipso iure vacare, disponentis, vt Author hic asserbat, non aduertens ad dispositionem illius. l. quartæ. fortassis, quia capitula curiarum à quibus decerpta fuit non vidit, de quibus & agebat Speculat. in titul. de exactionib. §. primo. numero decimo quinto.

c [Diuerso loco.] Vide in gloss. præcedente, ex qua hoc limitatur in duabus Rectorijs in diuersis locis obtentis, in ijs enim dispositio illius legis quartæ, ibi allegatæ procedit, in alijs autem officijs ius commune hic allegatum procedit quoties duo hæc officia in diuersis locis habita sunt diuersa à Rectorijs & Decurionatibus.

d [Sed ultra duo.] Idem per Franciscum Aretinum in. l. doli clausula. circa finem. colum. prima. de verborum significatione. in. l. si plurimum. i. notab. de acquirend. possessione. in. l. Dominus Labeo. de testament. & Rebuff. in. l. vnica. r. notabili. num. decimo quinto. pagi. 336. O. de senten. quæ pro eo quod inter. prof. & hoc vt infinitas viretur. Ex quibus infero nouissime & à fortiori in Ecclesiasticis beneficijs, vt licet duo possint quia litigiosa in simul

13 obtineri, non tamen tria quantumcunque litigiosa sint ¶, ad declarationem text. & materiæ in capit. si tibi concesso. de præbend. in sexto. & sicut glossa in Clement. fin. verbo, vacabit. de præbend. & glossa in capitul. literas. de concessione præbend. & in capitul. primo. de consuet. in sexto. allegat eas Abbas in capit. cum iam dudum. de præbend. & ibi Imol. vbi ipse Imol. cum Innocent. ibidem, in colum. penulti. vs. sic. quartâ opinio. inquit, id adeò esse verum, etiam si in habitu tantum talia tria beneficia haberentur, si ex hoc ambitio notari posset, quòd quando talis nota fiat,

ibidem declarat ipse Imol. & notandum est, nunquam enim vidi

per aliquem animaduersum sic, & faciunt dicta per Authorem
hic, nam si in secularibus officijs duo, non vero tria possideri
possunt, à fortiori in Ecclesiasticis beneficijs.

CAPITULUM XXIII.

Consiliarius an possit esse consilij
Aduocatus.

SYMMARIVM.

*Aduocatus non debet contra suam ciuitatem in negotio saltem
gravi aduocare. nu. 1.*

*Auditores curiarum non possunt esse Rectores ciuitatum. nu-
mero. 2.*

IVxta præcedentem questionem merito venit alia decidenda,
quæ quotidie disputatur, an consiliarius ciuitatis possit esse Ad-
uocatus consilij vel ciuitatis, & videtur quod non possit ex re-
gula supradicta, quod non potest quis tenere duo officia. Item
quia hoc videtur tenere expressè Platea, in l. hac parte. C. de pro-
xim. sacr. serini. libr. 12. vbi dicit, quod Consiliarius ciuitatis non
potest tenere officium Aduocationis per Regulas generales, quod
binos lepores &c. Id genus, sed in hoc articulo ego tenui & teneo
contrarium ex sequentibus. Primo, quia non est incompatible
cum officio Decurionatus, imò ei annexum, vt quod consuluit
tanquam Consiliarius iuste & rectè defendat eodem iure tanquam
aduocatus. Item non est impossibile propter residentiam, quia in
diebus, quibus celebratur Consilium potest interesse, & residuo
tempore potest aduocare pro ciuitate, & pro alijs, & ex hoc exclu-
ditur ratio Ioan. de Platea, qui generaliter videtur dicere, quod ne-
que pro ciuitate, neque pro alio potest exercere officium aduo-
cationis, & experientia, quæ est rerum Magistra, cap. quam sit. de
electio. in. 6. docet quod non impeditur vnum officium propter
aliud, & in utroq; potest Consiliarius occupari. Alia ratio de duo-
bus officijs non habet locum in hoc casu, quia licet aduocare sit offi-
cium laudabile. l. laudabile. C. de aduo. diu. iud. non tamè est officium ci-

nitatis, vel consilij. Et sic videmus, quod consiliarij, & Auditores
 Principis & alij, qui habent officia in Curia & ciuitate sunt Decu-
 riones & Consiliarij ciuitatum & illorum, quia hoc non con-
 tradicit legi, quæ prohibet tenere duo officia in eodem con-
 silio, & congregatione, sicut si quis velit esse Decurio, & ratio-
 nalis ciuitatis, & tabellio eiusdem Consilij: hoc etiam suadet ex
 ijs, quæ diximus in p. questione istius libri, vbi decuriones pos-
 sunt eligere vnum ex se ipsis ad officia ciuitatis, quod secus esset, si
 esset officium eiusdem Consilij, & hoc decidit questionem.

ADDITIO.

- a [Consilij.] Vel ciuitatis, Authoris opinio, scilicet, quod Aduo-
 catus esse possit Decurio, ita vt defendere possit res Consilij, vel ci-
 uitatis, & pro eis aduocare, & pro particularibus quibuslibet per-
 sonis officium aduocationis exercendo, quotidie practicatur, dum
 tamen quoties pro consilio vel ciuitate aduocat, gratis faciat: item
 quoties pro particulari aliquo patrocinatur, non sit negotium in
 Consilij, vel ciuitatis præiudicium resultans, vel potens resultare,
 tunc enim non posset aduocare, quia defendere non offendere
 debet enim, imò & quilibet alius aduocatus etiam si non sit
 Decurio addi debet. Ita quod in negotio saltem graui, non ad-
 iungetur contra ciuitatem nisi eius licentia obtenta, vel compellus a
 iudice, vt optime inquit Specul. in tit. de aduocato. §. primo. nu-
 mero, 27. Item etiam in causis vbi Decurio est iudex nominatus
 à lege, vel à concilio non poterit esse aduocatus, secundum text. li.
 3. tit. 16. libr. 2. Recopil. omni. aud. in p. l. 1. c. 1. de iur. iud. c. 1.
 b [Non contradicit.] Tene tamen, quod licet non contradicat
 legi prohibenti tenere duo officia, contradicit tamen legi iubenti
 residere Decuriones in ciuitate, & per consequens ij Auditores cu-
 riarum non poterunt esse. Decuriones ciuitatum, imò & in con-
 trarietate videtur vnum officium eorum alio, & sic nunquam vidi ne-
 que legendo Regem permitturum auditores Regis Decuriones esse
 etiam illius ciuitatis vbi Regius auditor est.
 c [Sicut.] Non apponitur similitudinæ, sed comparatiue ista
 dictio, sicut in præfenti, negatiue tamen, vt sit sensus, quod non est
 danda similitudo inter Auditorem Decurionatum habentem, &
 eum, qui vult esse Decurio & tabellio in eodem Concilio, sed dif-
 ferent potius.

CAPVT XXIIII.

Qualiter debent expendi propria &
redditus ciuitatis.

S V M M A R I V M.

*Redditus deputati alicui vsui publico in illum & non in alium
debet expendi. nu. 1.*

*Redditus ciuitatis non deputati alteri vsui possunt hodie omnes
in operibus publicis expendi. nu. 2.*

SVpere est aliud scitu dignum, cum iam vidimus, quòd admi-
nistratio rerum ciuitatis est apud consilium congregatum,
qualiter debeant expendi bona & propria ciuitatis, de quo
in legibus Regni, in titul. de los propios y rentas de los conce-
jos^a, & in pragmática in qua continentur capitula Correcto-
rum multa dispoñuntur vtilia & contingentia. Vnum solum hic
tangam tanquam necessarium de quo consuevit dubitari, certum
est quòd de iure communi si redditus ciuitatis erant deputati ali-
cui publico vsui, in illum & non in alium debebant conuerti sub
maximis poenis. l. hac edita. l. C. de aqua duc. libr. 1 r. & l. prima.
ff. de admin. rerum ad ciui. pertin. & si redditus non erant deputa-
ti, tunc tertia pars reddituum ciuitatis debebat erogari in operi-
bus publicis, text. in l. ne splendidissime. C. de oper. pub. & l. fin. C.
de vectigali. Sed de iure Regni nostri omnes redditus ciuitatis
debent erogari in operibus publicis, etiam si ad ea specialiter non
sint deputati, quia intelliguntur specialiter ad id deputati, hoc di-
cit singularis lex 20. titul. fin. parti. 3. Quod inducitur ad quoti-
dianam disputationem, quæ est inter nobiles & plebeios, quia ple-
bei expendunt redditus ciuitatis in collectis & contributionibus
debitis Principi, & pro operibus, & sumptibus publicis indicunt
sibi collectam, vt in ea nobiles, & exempti subeant munera, & in
hoc faciunt fraudem nobilibus, qui non collectarentur in operi-
bus publicis & sumptibus, si redditus ciuitatis in iis expenderen-
tur, quod est menti commendandum in fauorem nobilium.

- ^a [De los concejos.] Qui nunc est titul. 5. lib. 7. Recop. maxime in 1. 4. ibidem, vbi declaratur qualiter & quomodo propria ciuitatis sunt locanda, de quibus per Auend. c. 12. Prato. per totum lib. 2.
- ^b [Correctorum.] Quod erat cap. 30. & 31. correctorum, quæ ap ponantur pro. l. 2. titul. 6. libr. 3. Recopil. vbi plura diximus.

C A P V T X X V.

Interpellatio, & citatio ciuitatis quali-
ter est facienda.

S V M M A R I V M.

Ciuitas citanda est etiam si syndicum habeat aliàs non consti-
tuitur in contumacia. nu. 1.

Ciuitas etiam si citetur & non compareat adhuc defensor eius
est creandus. numer. 2.

Privilegium ciuitatum perditur ex negligentia admini-
strato- rum. num. 3.

Res pub. tanquam minor iuuanda est & vt pupilla. n. 4. 5. & 6.
in quibuslibet Res publicis ampliatur.

Restitutio cuiuslibet Reipu. etiam existenti sub tyranno concedi-
tur. numero. 7.

^a **Q** Valiter ciuitas vel vniuersitas citetur interpelletur, & ad-
uersus eam protestetur, est gloss. & Doct. in cap. bonæ. 1.
de elect. & gloss. quam totus mundus allegat ponit for-
mam, in cap. si capitulo. de concess. præben. in 6. quæ quotidie pra-
dicatur, & illa forma est in vsu & stylo Curie in rescriptis & pro-
uisionibus citatorijs. Et est aduertendum, quod quâdo citatur vni-
uersitas licet habeat syndicum, citatio non potest incipere à syndi-
co ꝑ, & si syndicus citetur, vniuersitas non constituitur in contu-
macia glo. est ordinaria in l. non videtur dolo carere. ff. de reg. iur. 2.
& fortius est, quod etiam si citetur vniuersitas contra eam in defen-
sam non potest procedi ad diffinitiuam, sicut contra minorem ci-
tatum indefensum. l. cum & minores. C. si aduersus rem iudic. & l.

contra

contra pupillum. ff. de re iudi. singularis text. qui loquitur in Rep. & ibi commendant Doct. in l. 1. C. de iure Reipub. lib. 11. b. & licet ille text. sit clarus, & non absconditus, ex incuria tamen Aduocatorum nunquam retractantur sententiæ & processus facti contra Rempub. indefensam, sed ita proceditur ad diffinitiuam contra ciuitatem citatam non comparentem, sicut contra priuatum, & pauci aduertunt, cum sit res magni momenti, & priuilegium ciuitatum amittitur ꝑ ex negligentia defensorum.

A D D I T I O.

[ff. de regul. iur.] Et communem testatur Balbus, decisi. 60. rela tus per Villalobos, in Aerario cōm. opin. verb. vniuersitas, vbi id intelligit verum in prima citatione, secus tamen in alijs, ex. l. 3. titul. 2. parti. 3. & ibi gloss.

[Libr. 1. 1.] Remp. enim vt pupillum iuuari moris est ꝑ extraor. diuinem aliorum, vt inquit Consultus in l. 3. C. de iure Reip. libr. 11. & optima. l. 1. o. tit. 19. part. 6. quod non solum in Repub. Romana procedit, verum & in qualibet alia aliarum ciuitatum, secundum glo. in ead. l. 3. quam veram & communem testatur ibi Platea, & Alciat. in l. eum qui vestigal. ff. de verb. sign. & Deci. consil. 42. nu. 12. volu. 1. & probatur ex generalitate. d. l. 10. Imò & in Republi. castrorum vel villarum, idem est dicendum vt gaudeant iure minorum ꝑ, secundum Plateam, in d. l. 3. & Bart. in l. Resp. num. 3. C. quib. ex cau. maio. communis secundum Roma. consil. 423. nu. 3. & Alex. in l. si finita. §. si de vestigalib. nu. 7. ff. de dam. inf. Balbum de præscript. 3. par. 5. partis prio. q. 2. nu. 2. Gometi. in §. rursus. nu. 19. Inst. de actio. & glo. in d. l. 10. in glo. 3. vbi est tex. in sua generalitate, ibi, a los concejos. pro ista comuni, licet contrariam tenuerit glo. 1. in d. l. Resp. & licet cum ea dixerit communē Calcan. consil. 43. nu. 1. & licet Bart. in d. l. Resp. & ibi eius additio. concordare velint, vt prima opinio procedat, quoties Castrum habet hominū multitudinem, secunda verò quoties tali multitudine caret, vt & inquit Balbus vbi supra. tamen idem est si est parua, sicut & magna, dum tamen secundum Balbum ibi, talis Castri Resp. tractetur per suos administratores, & tractet negotia sua tanquam cōmunia, nō verò, vt priuata. Aliā cōcordiā assignauit Ias. in d. §. rursus. n. 35. ad fin. Inst. de actio. quā dixit cōm Socin. cōf. 194. n. 5. vol. 2. scilicet, q̄ prima opinio procedat q̄ cōpetit restitutio tali castro, & villæ
ex clau-

ex clausula generali, non vero iure minoris ætatis vt loquitur secunda opinio, & sic cautius erit eam restitutionem. Ex utroque capite petere, prout quotidie petitur per aduocatos bonos. Et quæ dicatur Respub. † & quid veniat appellatione Reipub. & quot modis capiatur, & intra quantum tempus petat restitutionem, Balbus, vbi supra, succinctè & remissiue prosequitur, & vide per Doctores in dict. titul. de iure Reipub. libr. 1. 1. & eundem Balbum, vbi supra. 1. parte. 6. partis princip. 2. 2. casu. nume. 27. cum sequentibus. & optimè per Mauricium, in tractatu de in integrum restit. capit. 417. vbi inquit veriore & communior esse opinionem reiectis dictis concordijs, non solum ciuitati, verum & cuilibet castro & municipio restitutionem minorum concedi, à qua in iudicando & consulendo non est recedendum, & in cap. 419. hoc ampliat etiam si sub tyranno adsit talis ciuitas † vel municipium, prout & retulit succinctè Balbus, vbi supra in dict. quæstione. 2. numer. secundo. & in capit. 421. ipse Mauricius, disserit an communitati detur restitutio aduersus expensas litis, in quibus fuit condemnata.

CAPVT XXVI.

Quæ sit potestas iuratorum.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

Iurati in aliquibus tribunis Romæ equiparantur. nu. 1.

Actus meræ facultatis non sunt præscriptibiles. nu. 2.

Dynus fuit damnatus propter vnam doctrinam. nu. 3.

Conuenientia tribunorum & iuratorum. nume. 4.

ET vt nihil omittatur dignum recitatione est videndum de potestate Iuratorum, qui intrant Curiam, qui in aliquibus æquiparantur tribunis † plebis Romæ, & ideò vocantur tribuni, & licet in multis differant, in vnum conueniunt, & indifferenter, quia sicut inter tribunos plebis & Patres quotidie erant iurgia & altercationes in Senatu, ita hodie in nostro Regno inter Iuratos & Consiliarios. Et vtinam hoc esset ex Republ. sed dictæ contentiones oriuntur ex ambitione Iuratorum, qui ambiunt quotidie

autho-

auctoritatem Decurionum, & voluntis æquari in regimine ciui-
 tatis, & hæc contentiones possent facile sedari, si inspicerentur pri-
 uilegia, & ordinationes ciuitatis, & prouisiones Regiæ in quibus
 continetur officium iuratorum, & eorum potestas, sed volunt se
 iuuare ex consuetudine, & ut ipsi asserunt ex possessione, & istam
 consuetudinem, & possessionem appellantis sum, quem tenent Decu-
 riones, qui ad legationes & alia facienda extra Curiam nominant
 aliquando Decurionem, & Iuratum, & ex hoc prætendunt esse in
 possessione intercessendi omnibus actibus ciuitatis, & iniudent, &
 exasperantur, quando committitur negotium expediendum so-
 lis Decurionibus si non admiscetur, & adiungitur Iuratus, quod
 meo iudicio iniuste petunt, & prætendunt, si solum allegant pos-
 sessionem, quia licet in electionibus & nominationibus etiam ad
 incorporalia multum opituletur possessio, ut notatur in cap. cum
 Ecclesia. de caus. poss. & propri. & alijs infinitis locis, sed illa sunt, &
 vendicant sibi locum in electione actiua, quando extranei, & qui
 non sunt de capitulo admittuntur ad electionem faciendam, sed
 in electione passiva, licet per mille annos aliqui non habentes ius,
 & facultatem eliguntur & nominantur non propterea acquirunt
 possessionem ut in posterum illi, vel alij de eorum collegio eligan-
 tur, quia isti sunt actus meræ facultatis ꝑ, ex quibus nunquam ac-
 quiritur possessio, & hoc ius vel seruitus negatiua, nunquam acqui-
 ritur sine possessione, & vera possessio est, quando ipsi non nomi-
 nati, & non electi contradicunt, & ex sua contradictione & peti-
 tione nominantur, quia possessio in ijs iuribus nunquam acquiri-
 tur, nisi contra prohibitum patientem, ut inot. glo. f. ordi. & ibi Do-
 ctiores in l. prima. C. de seruit. & est text. & ibi not. Doctores in ca-
 pit. Abbate. de verbor. signific. & in cap. significante. de appellat.
 de quo articulo feci quasdam allegationes in fauorem Decurio-
 num & contra Iuratos Granatæ, & licet ex hoc efficiat suspectus
 dicam veritatem, quam sentio, & verebor illud quod dixit Angel. in
 l. prima. C. de fal. caus. ad leg. quod Dym. consuluit, quod si testa-
 tor confitetur in testamento se aliquid adquisiuisse ex usuraria pra-
 uitate, quod si conualuit ex infirmitate, non tenetur ex illa con-
 fessione b. Et quod cuidam fuit reuelatum, quod propter illud b
 consilium fuit damnatus ꝑ, & dicit Bald. in consili. apud Floren-
 tiam de Domino Donato de Barbadoxis, quod anima Bart. & om-
 nium, qui eum sequuntur, cruciabitur in Inferno, de quo consilio
 meminit

meminit Alexand. in. l. vtrum. ad legem Pompe. de Parricidijs, & Angel de malefic. versic. quæ tradito lupo à patria.

¶ Conueniunt etiam cum tribunis antiquitatis, quia illi pro defensione plebis constituebantur, & nè grauentur à Patribus: eodem modo Iurati, quilibet in parochia sua habet curam plebis, vel debet habere, vt non fiat alicui Plebeio grauamen, item quia si Senatus consulta tribunis non placebant, statim intercedebant, & sic fit hodie, quòd possunt requirere curiam, vt abroget legem, quam faciunt, & nisi desistant, possunt coram superiore prosequi causam, & suam contradictionem. Et in tantum erat necessaria tribunorum autoritas, quòd ab vrbe etiam vnum diem abire non licebat, & domus eius die nocteque apertis foribus patebat, vt auxilio plebi omnibus horis foret: hoc, & alia de eorum potestate & origine aggregat Volaterranus in libr. 29. fol. 214.

¶ Conuenit etiam antiquitas tribunitia cum nostræ tempestatis Iuratis, quia tribunis nō licebat intercedere, quominus suo quisque loco rogatus Senator sententiam diceret, hoc ponit Liuius in secundo bello punico libr. 8. fol. 184. Ideo vt tacerent donec Senatores sententias dicerent, stabant extra curiam, & Senatusconsultum eis nuntiabatur, Valer. Maxi. in titul. de instit. antiq. de potestate eius nuntiarum tribunorum scripsit Plutarchus, Problemate 79. vbi dicit hæc verba, Quid est quòd tribunus purpuram non portat, cum cæteri Magistratus purpurati incedant, an quòd tribunus omnino Magistratus non est, nam neque lictores habet, neque in sella curuli sedens ius dicit, nec in initio omnino: sicut cæteri Magistratus Magistratum incunt, neque creato dictatore potestatem deponunt: sed cum omnis Potestas & Imperium ad dictatores redeat, solum Magistratum retinent, quasi Imperium nullum gerentes, & alium in Repub. locum obtinentes: quidam Rectores statum esse nolunt, quippe qui non iudicium constituat, sed dissoluat, & euertat: sic tribunum Magistratui & Imperio potius opponi, quàm ipsum tribunatum esse: nam potentia Magistratus obfistere, & nimiam licentiam comprimere tribunitia potestatis, ac licentia fuerat, an hæc & similia ab his dicantur, qui rebus inueniendis studeat: tribunatus autem cum ex populo originem ducat, populare in primis videatur reliquis ciuibus parem se gerere, & in omni cultu & victu infimis ciuium comparari. Magnitudo enim ac moles consulem decet, & Imperatorem: tribunum verò, quem-

quemadmodum Curtius dicere solebat; abiectum esse, neque aspectu grauem, neque aditu difficilem, sed facilem ac multitudini commodum & tractabilem: vnde neque domus tribunitia ianuam claudi, moris erat, sed noctu & interdiu semper tanquam porticus quædam & profugium, quibus opitulandum esset: verum quo humiliori corporis habitu deprimitur, eo magis vi ac potestate augetur, communem enim tribuni usum ac nemini clausum sicut aram postulant, honore autem sacrosanctum, quæ verba notabilia & elegantia sunt circa vtilitatem, quam Reipub. possunt asserre tribuni, & nostro tempore Iurati.

ADDITIONO.

[Romæ.] De quibus tribunis prius numerum erexit Romulus, ut patet apud Valentinum Forsterium, in historia Iuris civilis Romani, capit. de Romulo in libr. primo. pag. 11. & Hotoman. de verbis Iuris in descriptione Magistratuum Romanorum, pag. 445. cum sequentibus.

[Ex illa confessione.] De quo latè tractatur per Auend. capit. 29. Prætorum. nume. 12. versic. quæ supradicta sunt. cum sequentibus vsque ad numerum 13. libr. 2.

LIBER TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

Quod Decuriones non pos-
sunt reuelare secretum Capituli.

S V M M A R I V M.

- D**ecuriones frangentes iuramentum in ingressu officij
præstitum infamiam incurrunt. nu. 1.
Secretum præsumitur reuelatum in damnum Domini, nisi con-
tra probetur. nu. 2.
Secretum si cui iniungatur, tenere seruare nisi protestetur tunc
quod secretum non audit. nu. 3.
Secretum manifestare est species prodicionis. nu. 4. & 5.
Secretum licet reuelare in aliquibus casibus. nu. 6. & 7. quid in
testem adducto.

- P**OSTQUAM digressi sunt à consilio De-
curiones & Consiliarij obligantur tenere se-
cretum eorum, quæ fuerunt gesta & practi-
cata in consilio; ad quod tenentur ex vinculo
iuramenti, quod faciunt in ingressu officij,
quod si violauerint sunt periuri, & ex hoc in-
currunt infamiam. † l. si quis maior. C. de tran-
sactionib. & infamia repellit Decurionem à consilio, vt supradixi-
mus, & Consiliarij reuelantes secreta Consilij possunt priuari offi-
cio, per text. in cap. 1. in quib. caus. feud. amit. vbi text. dicit, quod
vassallus, qui reuelat secreta domini priuatur feudo, & est text. &
ibi not. Bald. & Doctores in cap. primo. in versic. credentias. de pa-
a ce const. & hoc maxime si iurauit, vt dicunt ibi Doctores a, &
2 præsumitur secretum reuelatum in damnum † domini, nisi vas-
fallus,

fallus, vel qui tenetur celare probet contrarium, vel aliter præsumatur ex qualitate personarum, prout distinguunt glossæ & Doct. in d. cap. 1. in quib. caus. feud. annit. vbi Andr. de Ifern. ponit notabilia leui quæstionem & quotidianam. de eo, cui fuit reuelatum secretum, & fuit sibi dictum, quod secretum teneret, quod non potest reuelare, si expresse non protestetur, quod sibi nihil dicatur, quia non intendit tenere ꝑ secretum, & facit text. in l. prima. §. si quis tabulas. ff. de pos. & quod ibi tenet Alberic. de Rosat. & secretum dicitur quod Dominus vel Senatus volebat sciri, iuxta illud, nescit seruus, quod facit Dominus suus, Bald. in dict. capit. primo. versic. credentias. & in tantum est hoc verum, quod reuelantes secreta, vel consilia suæ ciuitatis, & detegentes priuata mysteria sui Potestatis, vel Præsidis tenentur pœna ꝑ falsi. l. obseruandum. ff. de offic. præsid. & l. si quis. §. transfuge. ff. de poenis. l. omnes delictum. §. exploratores. ff. de re milit. b nam manifestare secreta, est b quædam species ꝑ proditoris, vt ibi dicitur, & etiam sunt periu- 4 ri, vt supradictum est, & ex hoc dicit eleganter Ioan. Andr. in cap. c literas. de præsumptio. quod si in consilio fuit tractatum aliquid & Iuratum tenere secretum, testis, qui vult hoc probare, aut est periu- rus, aut falsarius, quod dictum refert Bald. in l. nullum. C. de testib. & dicunt Ioan. Andr. & Domi. in cap. si electio. de electio. in. 6. & dicit Andr. de Ifern. in titul. quæ sint Regalia. versic. contrahentiũ. in. 2. additio. in fine. quod etiam reuelans secreta priuati, cui fidem sponpondit, dicitur proditor, allegat. l. si quis aliquid. §. si quis in- 5 strui. ff. de poenis.

A D D I T I O.

[Vt dicunt ibi Doct.] Et refert Didac. Perez. l. 2. i. titul. 3. libr. 2. a ordi. colum. 364. & ex. l. 5. titul. 4. libr. 2. Recopil. Domini de Regio consilio, & Relator eorum tenentur seruare secretum eorum, quæ secretè in eodem consilio geruntur sub pœna priuationis officij, & de ijs Decurionibus secreta reuelantibus agit etiam Platea, in Rubric. C. de decurionib. libr. 10. & Auend. cap. 2. Prætorum. nu. 25. in princip. libr. 1. vbi inquit, proditorem esse illum ꝑ, qui secre- 5 ta ciuitatis reuelat, & Cœpol. cons. crimi. 39. nu. 26. cum quatuor sequentibus. & sic habetur Prouerbiorum 11. & transumptiuè in cap. qui ambulat. in princip. §. quæst. 5. qui ambulat fraudulenter

M

reuela-

- reuelat arcana, qui autem fidelis est celat amici commissum. Et de non reuelando sermone occulto tractant Canonistæ in. c. si sacerdos. de offic. ordi. & in cap. omnis vtriusque sexus. de poenit. & remiss. & Montolonius, in Promptuario iuris. verb. reuelatio. vbi describit aliquos casus ¶ vbi licet secreta reuelare, & refert dictum Bart. propter quod inquit Bald. relatus per ipsum Montolonium, animam Bart. fuisse damnatam; & in verbo arcanum, idem Montolon. refert quando possit quis in testem ¶ adductus reuelare id quod sibi secretè dictum est.
- b [Dere milit.] Et tradit Alberic. in. l. 1. §. is qui deposita. ff. ad leg. Cornel. de fals. & vide. l. 2. titul. septimo. parti. 7. & l. 16. titul. 19. parti. 3. & de reuelante Regis secreta, vide. l. 5. & 8. titulo nono. partita 2. & ibi gloss.
- c [Proditionis.] Vt in gloss. 1. istius capit. diximus.

CAPVT SECVNDVM,

Quòd tenentur Decuriones residere in ciuitate.

SVMMARIVM.

Consiliarij non debent recedere à ciuitate sine licentia. numero. prima.

Decurio habitans in rure potest compelli redire in ciuitatem. numero. 2.

Decuriones non possunt acceptare officia extra ciuitatem. nu. 3.

ALIVD etiam tenentur seruare Decuriones, residentiam, scilicet in ciuitate, text. est in. l. si quis Decurio. la. 1. C. de decurionib. libr. 10. qui text. est notabilis secundum Bartol. quòd Consiliarij non debent recedere ¶ de ciuitate a sine licentia aliàs puniuntur, siue velint recedere causa legationis, siue suæ propriæ rei, nec etiam possunt acceptare aliquod officium extra terminos suæ ciuitatis. l. curialis vltra terminos. C. de decurionib. libr. 10. Idem de omnibus consiliarijs Curiz, nam non potest Consiliarius sine licentia superioris egredi terminos suæ ciuitatis, & facit quod

quod dixi supra de tribunis, quibus non licebat, nec per horam egredi ciuitatem, de quo articulo plura dixit Platea, in l. diuiniurum. C. de decurionib. libr. 10. & licet ista non practificentur, non licet ea ignorare, quia possunt, quando casus occurrerit, prodesse.

ADDITIO.

[Recedere de ciuitate.] Et sic inquit Bartol. in l. prima. ff. de decurionibus. quod Decurio habitans in comitatu ꝑ vel rure, cogitur redire ad ciuitatem, & facit etiam dictum Bald. secutum per Aui-les cap. 54. præto. glos. partiere. nu. 2. ubi inquit, quod ex hoc non possunt officia ꝑ & correctorias acceptare extra ciuitatem, & iure optimo, quia & in conscientia cogendi ad hoc sunt, secundum quod resoluit Cordoua, in sua Summa, de casis de conscientia, quaestione 55. per totam. Et vidi iam puniri in residentia Rectorem quendam propter absentiam longam à ciuitate in officio quodam iustitiæ: neque obstat. l. 6. tit. 3. libr. 7. Recopil. quæ solum videtur absenti Decurioni imponere poenam amissionis salarij temporis absentia, quasi cum hac sola poena, lex illa videatur absentiam permittere, nam cum lex hæc punibilem reddat absentiam horum Rectorum, per consequens videtur prohibere eam, aliter enim non puniret, & sic ex longa & magna absentia debet crescere poena ultra amissionem salarij. Quapropter consulo Decurionibus absentiam magnam facere volentibus, vt cum licentia Principis recedant, ne culpari possint, pro negotijs tamen suæ ciuitatis missi ab ea sine poena aliqua abesse possunt.

CAPVT TERTIVM,

De priuilegijs Decurionum.

SUMMARIVM.

Decuriones nostri temporis an gaudeant priuilegio antiquorum saltem vt non torqueantur. nu. 1. & 5.

Consuetudo an valeat quod torqueantur. nume. 2. & 6.

Liber Tertius,

Decuriones an excusentur à tributorum solutione. numer. 3.

Tabelliones etiam camera Regiæ non excusantur à tributis. numero. 4.

Poterant in hoc tractatu enumerari priuilegia Decurionum, & consiliariorum ciuitatum, qui in eorum locum successerunt, sed quia omnia sunt recollecta per Azonem in sua summa, & per Bartol. & Plat. in Rubrica. C. de decurionib. libr. 10. & a per Lucam de Penna: & ideo ab inutili labore abstineo, sed restat videre, an consiliarij ꝑ nostri temporis gaudeant ijs priuilegijs, maximè vt non torqueantur, & Gandinus, in trasta. malefic. b titul. de quæstio & tormen. tenet quòd non gaudent b, & idem tenet Odofredus, in tract. de quæstio. qui dicit quòd ita vidit obseruari, & idem Alberi. in l. Diuo Marco. ff. de quæstio. Sed isti Doct. loquuntur de consuetudine aliquorum locorum, qua cessante consuetudine, certum est, quòd gaudere debent hoc priuilegio nè torqueantur, & hoc tenent Doct. vt dicit Salycet. in d. l. Diuo Marco. c & Bald. in l. Decurio. C. de quæstio. c & magis potest intentari cōtra doctrinam Gandi. Odof. & Alberic. quòd non valet consuetudo, quòd Decuriones & consiliarij torqueantur ꝑ, quia consuetudo per quam detrahitur dignitati alicuius non valet, & est corruptela, & non seruanda, text. est notab. secundum Bartol. in l. omnes. C. de decurionib. libr. 10. & idem per illum text. tenet ibi Ioan. d de Platea. a

A D D I T I O.

- a [Lucam de Penna.] Et Coepola, cons. crimi. 39. nume. 6. cum sequentib. aliquibus, & Thom. Grammat. decisio. 32. nume. 3. ponit aliud, quòd non debet in triremes vel fustibus condemnari.
- b [Non gaudent.] Sed an idem erit etiam quantum ad se eximendum à seruitijs & tributis consuetis solui ab hominibus non nobilibus ꝑ, & de iure communi Bart. in l. si quis. §. honorem. ff. de muner. & honor. & Guido Papæ, decisio. 398. affirmatiuè assererebant, quòd gaudebant ijs priuilegijs tanquàm nobiles, & idem sequebatur Boeri. decisio. 246. & idem in Iuratis assererebant. Angel. verò in l. a diles. ff. de via pub. & gloss. in d. §. honorem, qui in alijs Codicibus pro lege habetur, & Lucas de Penna, in l. prima. C. de immuni. nemi. con. libr. 10. contrarium assererebant, imò quòd dicta exemptione

ptione non gauderent Rectores ij, vel Iurati, & hæc secunda opinio est iam approbata per l. 1. r. titul. 2. §. libr. 4. Recopil. vbi diximus, & ibi idem disponitur circa tabelliones ciuitatum & populorum quorumlibet, imò & idem in tabellionibus camerae & Regiæ, 4 vel Principis disponit. l. fin. titul. 1. 4. libr. 6. Recopil. Et in criminalibus, inquit Cœpol. d. conf. crimi. 3. 9. nu. 17. indistinctè esse de cōsuetudine vt Decuriones hodierni priuilegio aliquo Decurionum antiquorum non gaudeant.

[De quæstio.] Doctores ij tantum differunt an torqueri possint & Decuriones, & circa hoc idem quòd Author hic examinat late Cœpola. d. conf. crimi. 3. 9. à nu. 3. cum sequentib. pluribus, vbi num. 22. idem quòd Odofredus & Alberic. tenet & asserit, & has opiniones refert Francisc. Brunus, in tract. de indicij & tortura, in 4. quæst. princ. qui in nu. 20. & 21. differit qui possint torqueri, & Clarus, libr. 5. recep. senten. qua st. 64. nu. 20.

[Ioan. de Platea.] Et tenuit Brunus & relati ab eo in d. quæst. 4. d. nu. 24. & communem testatur Clarus, vbi supra. nu. 16. & Menes. in l. prima. nu. 9. C. de iur. & fac. ignor. qui tamen si bene inspiciantur loquuntur quoad illos, qui de iure nobilitatem acquirunt, vt sunt Doctores & Aduocati, ijenim de iure verè nobiles sunt, vt diximus in l. 8. & 9. titul. 7. libr. 1. Recopil. & in l. 1. titul. 1. 6. lib. 2. Recopil. & sic consuetudo vt ij torquerentur esset corruptela & non seruanda, nos verò loquimur quoad Decuriones, in quibus non reperimus ita dispositum in iure sicut in Doctoribus & Aduocatis, ideò nimirum si aliud in vnis & non in alijs dicendum sit quoad consuetudinis validitatem. Et sic vbi vigeret consuetudo torquendi & Decuriones in quibuslibet delictis per eos commissis, seruanda foret, prout in Francia seruari inquit Boeri. decisio. 163. num. 7. & Carolus à Grasallis, libr. 1. Regali. Fran. Iure 7. pag. 110. cum sequentib. in paruis, & vbi dicta non adesset consuetudo, in criminibus aliquibus essent Decuriones torquendi, sicut & in eis torquerentur nobiles & Doctores & Aduocati, & alij, qui de iure non forent torquendi, qualia sunt, crimina læsæ Maiestatis. & l. de minore. 2. respon. ff. de quæstionib. l. nullus. C. ad legem Iuliam maiest. Aretin. in tracta. maleficiorum, in verbo, che ay tradita la tua patria, in princip. Proditio patriæ ciuitatum, aut Principum, hisque affinia, ex l. desertorem. §. ijs qui ad hostes. & l. proditores. ff. de remilita. Idem videtur in crimine simoniæ, teste gloss. Maiestatis. in

Liber Tertius,

dict. l. nullus per textum in l. si quinquam. C. de Episcopis & cleri-
 ibi ad instar publici criminis, & laesa Maiestatis accusatione pro-
 posita à gradu sacerdotij retrahatur: nec ab simile censetur in ma-
 leficis & Mathematicis atque alijs similibus, de quibus loquitur
 lex, & si excepta. C. de malefic. & mathema. Adde idem dicen-
 dum esse in crimine falsi. l. si quis Decurio. C. de falsis. Et idem in
 priuato carcere. l. prima. C. de priua. car. quòd intelligerem vt alibi
 diximus, quoties propter priuatum carcerem quism ortis poenam
 incurreret, & idem dicendum si in officio deliquit, ex. l. qualiter.
 C. de decurionib. libr. 10. not. Tiraquel. de poenis temperandis,
 causa 58. numer. quarto. & duorum postremorum meminit glos.
 in dict. l. & si excepta, & Brunus, vbi supra numer. 24. & Iodocus
 Dumdouher, in sua practica crimi. capit. 41. numer. octauo. cum
 sequentib. & idem ego dicerem in omni alio delicto propter quod
 nobilis gaudere non debet dignitate sua, prout est in publico la-
 trone, vel grassatore, vt dicemus Deo volente in l. 4. & 5. titul. se-
 cundo. libr. 6. Recopilationis. vt per Auend. in dictionario, in ver-
 bo, cauallero. & Couar. libr. 3. Variarum capit. 9. numer. quarto. &
 Simancas, de instit. cathol. tit. ul. 65. numer. 44. cum sequentib. ali-
 quibus, & Cassan. in consuetud. Burgund. fol. 189. numer. quinto.
 vbi allegat Felin. in capit. Pastoralis. in princip. de offic. deleg. po-
 nentem casus in quibus perditur nobilitas, & vide etiam Afflicis
 decisio. Neapol. si. numer. 23. & ijs expedita est Curia Pisana.

Sed quia conueniens erit aliqua addere capitula pro
 omnium complemento, ideo ego nouissime addo
 quartam partem huic Curiae Pisanae, & erit
 eius liber quartus, & quar-
 ta pars.

LIBER

LIBER QVARTVS,
Nouiter additus per Ad-
ditionatorem.

CAPVT PRIMVM.

Quę sint de iure Rectoribus prohibita.

S V M M A R I V M.

Spectatiue officiorum de iure prohibita sunt. numero. 1.
 Pater & filius idem officium in concilio habere non pos-
 sunt. numero. 2.

Duo tamen, vnus vnum, alius aliud possunt, ut ibi.

Filius sacerdotis an patris beneficium possit in Ecclesia obtine-
 re, & quid si est differens. nu. 3.

Decurio quibus cum personis viuere non potest, & à quibus reci-
 pere salarium. nu. 4.

Abesse non dicitur causa Reip. qui causa proprii commodi ab-
 est, neque expensas capere debet. nu. 5.

Alia prohibita Decurionibus prosequitur in nu. 6.

C V M in aliquibus ex Capitulis præcedentium li-
 brorum dictum sit de pluribus, quę Rectoribus
 de iure sunt commissa & permessa, nunc & conse-
 quenter commodum erit videre, quę sint de iure
 eis prohibita. Et primo de iure prohibentur spe-
 ciatim officiorum ꝑ publicorum nondum va-
 cantium, ut expressè probatur ex. l. 3. titul. 3. libr. 7. Recopil. l. 13.
 titul. 10. libr. 5. Recopil. Et sic idem iam dispositum reperimus in
 officijs secularibus, sicut in Ecclesiasticis beneficijs dispositum erat,
 prout & asserbat Socinus, consil. 53. Incip. miror, quod in præ-

Liber Quartus,

senti, volumi. 3. & Rebuff. in. 2. tomo, constitu. Franciæ, titul. vt be-
 neficia ante vacat. artic. 1. glo. 2. optime Corneus, consil. 45. Deum
 innocens. colum. penul. & fin. etiam si talis spectatiuus esset incerti
 hominis, prout ex dict. l. 3. probatur, contra Deci. in. l. fin. C. de pa-
 tis. distinguente inter spectatiuam certi hominis, vel incerti, vt
 prima dari non posset, secunda vero sic, contra quem in effectu
 cum Socin. tenuit gloss. fin. in. l. 1. 3. titul. 5. parti. 5. dum legem no-
 stram ad hoc allegat, & iure optimo, ne detur votum captandæ
 mortis, prout alias daretur, & hæc fuit etiam ratio prohibendi di-
 ctas spectatiuas in beneficialibus, ex capit. primo. & secundo. de
 concess. præbend. in sexto. & ex similibus iuribus, & ideo ex dict.
 l. tertia. reuocantur & annullantur omnes spectatiuæ, si quæ con-
 tra illius dispositionem concederentur, exceptis datis & concessis
 de patre ad filium, in quibus amor naturalis nihil scdum suspicari
 permittit, vt inquit text. in capit. cum in iuuentute. de præsumptio-
 nibus. Secundo prohibentur habere duo officia in eodem concilio,
 ex. l. quarta. titul. tertio. libr. 7. Recopil. de quo diximus in cap.
 2. 2. libr. secundi, supra. Tertio prohibentur vnum & idem offi-
 cium habere ¶ in concilio pater & filius propter officiorum con-
 fusionem, & in commodum Reipubli. ex. l. quinta. titul. 3. libr. 7. Re-
 copilationis. Non tamen ex hoc prohibetur, quod pater & filius
 non possint habere duas Rectorias in eodem concilio diuersas &
 distinctas, ita quod Rectoria patris non sit illa, quæ est filij, neque
 illa quæ est filij sit illa quæ patris. & sic semel in facto respondi, & in
 hoc facto sic fuit prouisum in concilio Placentino, vbi pater & fi-
 lius diuersas obtinent Rectorias. Pater enim & filius bene admit-
 tuntur in actu vniuersitatis ex. l. illud. ff. quod cuiusque vniuer. no-
 mi. notat Francisc. Marcus decisio. Dalphin. 630. nume. secundo.
 nisi aliud sit statutum, vt ibi in Senatu Parisiensi inquit intellexisse,
 quod pater & filius simul non admittuntur, nisi vnus in absentia
 alterius, & in consilio Cardinalium idem dicit. Sic & licet filius
 non solum sacerdotis, sed & cuiuslibet non sacerdotis ex fornicatione
 ¶ tamen, & sic illegitimè natus, non possit habere benefi-
 cium patris, nec intitulari in Ecclesia in qua pater suus immédia-
 tē fuit intitulatus & beneficiatus, vt apparet ex Decreto. 15.
 Sacri concilij Tridentini de reformatione. Sessione 25. ibi, qui
 non ex legitimo nati sunt matrimonio, & ex capit. ad extirpan-
 das, cum gloss. fina. de fil. presbyti. notat Rebuff. in praxi bene-
 fic. titul.

fic. titul. de dispensa. super def. nat. numer. 37. nè detur successio in Ecclesia Dei, aut in beneficijs, contra dispositiones. capit. Apostolica. 8. quæstione prima. & capit. primo. de præbend. & capit. consuluit. de iure patronat. & capit. ad decorem. de institutionib. iunctis positis per Rochum, de iure patrona. verbo, honorificum. quæstione. 18. numer. 49. potest tamen filius legitimus etiam sacerdotis & itidem viuo Patre habere aliud beneficium in Ecclesia, in qua pater eius est beneficiatus, licet non idem beneficium, secundum Calderinum consil. primo. sub titul. de fil. presbyt. Deci. in capit. inter ceteras, numer. quarto. de rescript. Bernard. Díaz, in præcti. cano. capit. 43. & est gloss. in dict. capit. Apostolica. 8. quæstione prima. & gloss. fin. in capit. ad hæc. & in capit. cum decorem. in gloss. prima. de fil. presbyt. & Franciscus Marcus, decisione Dalphin. 630. numer. 10. & 11. Quartò prohibetur Rectoribus ijs viuere cum iudice aliquo vel Rectore alio ¶, Alguazello, Iurato, vel qualibet alia persona habente votum in eodem concilio, sub poena amissionis officij, & quòd votum suum non admittatur in eodem Concilio, secundum textum in l. nona. titul. tertio. libr. 7. Recopilationis. & sic consulerem ego vt filius Rector ciuitatis insimul cum patre in eadem non viueret domo. Itidem neque Rectores ij possunt viuere cum Prælato, vel milite aliquo illius ciuitatis, aut populi cum salario, ratione, aut quitatione aliqua, vel subsidio directè, vel indirectè publicè aut secretè percipiendis, sub poena amissionis officij, aut officiorum à Rege habitorem sine alia declaratione, etiam si talia officia sint annalia, prout. l. 10. titul. tertio. libr. 7. Recopilationis. statuitur, nisi aliud de licentia Principis sit permissum cum derogatione dictarum legum, prout sæpe fit & vidi licentias super his. Quintò prohibetur Rectoribus ijs officia Dardanorum exercere, ex. l. 20. titul. tertio. libr. septimo Recopilationis. imò & cuiuslibet mercantiæ, negotiationis aut lucri esset prohibitio facienda, vt diximus in l. 25. titul. septimo. libr. tertio Recopilationis. & nunc iterum dico & repetò, maxima enim ex contraria permissione incoherencia resultant & damna, quæ si nota fuissent Regi nostro, aut eius supremo Consilio, non dubito, quin remedium adhiberetur circa hæc. Sextò prohibetur Rectoribus ijs, nè pro negotijs suæ ciuitatis aut populi curiam, vel cancellariam, vel alium locum adeant, vbi propria habent negotia, sub poena soluendi salarium duplatum ciuitati

Liber Quartus,

uitati illi & populo, pro quo curiam vel locum alium adiuit, & illud tantundem cameræ Regiæ, vt probatur in. l. 2. tit. tertio. libr. 7. Recopil. non enim videtur verè causa Reip. qui causa proprii commodi in legatione est. l. non verè. & l. Reipubl. causa. ff. ex quib. caus. ma. not. glo. pen. in cap. 2. de priuileg. in. 6. neque debet capere expensas, qui pro negotiis proprijs curiam adiuit, secundū glo. pen. in cap. vt præteritæ. de electio. in. 6. imò & committit delictum legatus Regis, vel prouinciæ, si dum in legatione est, libellū
6 pro se præsentauit, ex Angel. consil. 319. Septimò illi, qui reasumpserunt primam tonsuram, prohibentur esse Restores ciuitatum, ex. l. 3. tit. 4. libr. 1. vbi diximus. Octauò non possunt esse Aduocati in causis coram eis pendentibus, secundum text. in. l. 3. tit. 16. libr. 2. Recopil. & in lib. 2. supra eod. diximus & retulimus aliqua. Nonò debent abstinere ab emptione horum officiorum in locis vbi per vota conferuntur, secundum text. in. l. 7. & 8. tit. 2. lib. 7. Recopil. de quo & in hoc libro. 4. dicemus. Decimò prohibentur esse fideiussores correctorum, aut aliorum officialium iustitiæ, ex l. 13. tit. 5. libr. 3. Recopil. vbi dixi. Vndecimò prohibentur habere partiales ad populum inquietandum, neque ab eis dona recipere possunt, secundum text. in. l. 6. tit. 14. lib. 8. Recopil. sub poenis ibidem descriptis. Duodecimò non debent impedire prosecutionem litium suæ ciuitatis, vel populi & bonorum eius sub poenis de quibus in. l. septima. tit. quinto. libr. septimo Recopilationis. Decimotertio prohibentur occupare aut retinere bona, terras vel defensas & loca publica suæ ciuitatis & populi, vbi officia exercent, secundum textum in. l. tertia. 4. & 5. tit. septimo. libr. septimo Recopilationis. Item non possunt esse conductores, fideiussores, vel laudatores reddituum Regiorum, vel propriorum suæ ciuitatis & populi, neque vecariarum eius per se, neque per interpositas personas sub poena priuationis officij & quartæ partis bonorum per tertias partes diuidendorum inter fiscum, denuntiatorem, & iudicem, & quòd sic iurent in principio officij, & aliter eius possessionem non adipiscantur, secundum text. in. l. 3. tit. 5. lib. 7. Recopil. & l. 4. & 9. tit. 10. libr. 9. Recopil. not. Auend. c. 12. Prato. nu. 13. verò Octauum est. lib. 2. hæc & alia, si quæ reperiuntur, prohibentur Restoribus ciuitatum, ac populorū, ad quæ aduertere debent, nè forte inconsideratè poenas aliquas incurrant, & quòd est principalis nè conscientias onerent.

CAPVT SECVNDVM,
Qualiter & in quos sint Rectoriæ renun-
tiandæ, & Rectoriarum capien-
da possessio.

S V M M A R I V M.

*Renuntiatio officij est ad concedentem dirigenda. numer. 1.
Viginti dies vitæ renuntiantis debent esse impleti. nu. 2. & 6.
& de momento ad momentum currunt. num. 3.
Dictio, post, quando significet actum captum, vel finitum. nu. 4.
Vbi nu. 5. inferitur ad statutum sonum campanæ requirens.
Intellectus capiendus est per quem actus valeat & non pereat.
numero. 7.*

ET pro introductione huius capituli sciendum est ad conce-
dentem, & sic ad Regem esse renuntiationem dirigendam,
† vt ipse dignetur renuntiationem admittere, & titulum no-
uum in fauorem illius, cui renuntiat, concedere, ex text. in l. 7.
titul. quarto. libr. 7. Recopilationis. ibi, ante nos, non enim potest
officium resignari, nisi coram concedente, secundum Rebuff. in
praxi benefi. titul. de resigna. expressa. num. 14. pagi. 476. in fine.
& tunc titulus antiquus ab ipso Rectore renuntiante habitus de-
bet, & trumpatur, cum ipsa renuntiatione coram ipso Rege præ-
sentari, secundum text. in l. 6. in fine. d. titul. quarto. libr. septimo Re-
copilationis. quo scito dicendum est & notandum, officia omnia
Rectoriæ, tabellionatus & similia renuntiarî posse per illos, quibus
Rex concessit, quocunque tempore, siue in vita, siue in mortis arti-
culo, & validas esse tales renuntiationes, etiam si talia officia sint
de officijs augmentatis, secundum text. in l. 14. tit. 3. libr. 7. Reco-
pilationis. Dum tamen renuntians viuat viginti dies postquam ta-
em annuerit renuntiationem, aliter enim prouideri non posset,
secundum textum in l. quarta. titul. quarto. libr. septimo Recopi-
lationis. & debent esse ij viginti dies completi, neque sufficeret
trigesimum tetigisse diem †, imo & dies totus termini non com-
putaretur

Liber Quartus,

- 3 putaretur in termino, sed de momento ad momentum † sunt computandi, secundum Gomecium Leon, in centuria informationum iuris, capit. 22. numer. quinto. & sequentibus. & hoc denotant verba illius. l. 4. ibi, no vala sino biuieré veynte dias despues que otorgare la tal renunciacion, ponderando dictionem illam, despues, latine, post, postquam, vel posteaquam, quarum quidem dictionum natura ea est, quod vbicunque adijciuntur alicui actui successiuo, qui ad sui perfectionem non habet terminum præfinitum; significant actum † captum, sed non finitum, & sic si dictat statutum, quod si quis fuerit inuentus post sonum Campanæ, quod poena duplicetur, tunc sufficit, quod sit incepta, sonatio † campanæ propter vim illius dictionis, post, adiectæ actui successiuo, ita Bartholom. Socinus. l. secunda. §. creditum. ff. si certum petatur. numer. sexto. sed si actus ille successiuus, cui adijcitur aliqua dictarum dictionum, habet terminum præfinitum, vt in nostro casu, tunc inspicitur finis actus, & requiritur eius implementum, secundum Bartol. & omnes, in dict. §. creditum. præsertim cum de iure sit, quod termini currunt de momento ad momentum, ac proinde sit necesse vltimum diem † perfectè integrumque adimplere numerando, vt dixi, de momento ad momentum, secundum Bartolum, Paulum, & omnes in. l. prima. ff. si quis cautio. per textum expressum per ipsos allegatum in. l. tertia. §. minorem. ff. de minoribus. & sic in nostris terminis, tenuit Rebuff. l. secunda. §. cuiusque diei. versic. idem dicemus. pagin. 29. ff. de verborum significatione. Gomecius in regul. cancel. de infir. resign. questione 37. relatus & secutus per Gomecium Leon, vbi supra. numer. sexto. qui in numer. 7. tenet, quod dies ipse renuntiationis factæ non computatur in termino horum viginti dierum, quod declarandum esse mihi videtur, vt non totus dies renuntiationis computetur, sed quod ab illo momento, quo renuntiavit computatio fiat, cum supra ipsemet Gomecius Leon, concluderit de momento ad momentum hos viginti dies currere, & sic si hora diei non apponatur, in dubio totius illius diei renuntiationis habebitur consideratio, vt totus in termino computetur cum dicta. l. quarta. non loquatur per dictionem, a, vel ab, quæ exclusiua est illius diei, prout loquitur Gomecius in dicta questione 37. & dictio illa, post, dicta. l. 3. cursum diei immediate post renuntiationem considerasse videtur, ibi, despues que otorgare

gare la tal renunciacion, & cum de illo momento non constet, merito quod totus computetur: item quia semper debemus capere intellectum illum per quem ¶ valeat, & non pereat actus, ex. l. quo 7 ties. ff. de reb. dub. quæ quidē præsumptio per quam actus sustinetur, solet præualere alijs præsumptionibus, vt per Bal. & alios in. l. cum in testamento. §. hæc verba. ff. de hæred. inst. & not. Alciat. de præsumpt. Regul. 1. præsumpt. 30. nu. 6. & Regul. 3. præsumpt. 34. nu. 5. & hoc præsertim in odiosis, prout est perdere officium, tunc enim in meliorem partem debet præsumi, quæ quidē melior pars consistit in extinctione odij, vt in aliud propositum inquit idem Alciat. in. d. præsumpt. 34. nu. 13. & sic mihi, sub saniori consilio, videtur tenendum. Sed si de momento factæ renuntiationis constaret, tunc utique ab illo momento dies computaretur. Cum qua quidem renuntiatione & cum titulo antiquo debet pars illa in cuius fauorem renuntiatio facta est se præsentare intra triginta dies à die renuntiationis numerandos coram Rege, aliter enim renuntiatione illa est nulla, secundum tex. iuncto eius summario in. l. 4. tit. 4. libr. 7. Recopil. Ex qua notandum est, qd si aliter fiat, licet illa renuntiatione non valeat, poterit tamen renuntians ex alijs renuntiationibus in eum post factis, vel facien dis se iuuare si in tempore legitimo factæ sint & præsentatæ. Item notandum, qd multoties ille, in cuius fauorem renuntiat, ne fortè labantur illi triginta dies vitæ renuntiantis assignati præsentationi, solet se intra viginti dies vitæ renuntiantis præsentare, & tunc non exploditur præsentatio, sed admittitur potius & titulus nouus expeditur, vt ei detur statim possessio officij, constituto prius, qd renuntians vixit per illos viginti dies, cū quo quidem nouo titulo debet prouisus se præsentare in concilio ciuitatis, vel populi coram correctore & alijs Rectoribus intra sexaginta dies à die concessionis tituli numerandos, & petere possessionē illius officij & capere, & ea vt sub priuationis officij poena, vt apparet ex. l. fi. tit. 4. lib. 7. Recopil. & amplius non debet pati, qd illo officio vtatur reuntians. Et quoniam circa hæc plurimæ solebant fraudes fieri in damnum Regij patrimonij noua Pragmatica fuit prouisum de remedio, vt fraudes istæ deinceps cessarent, quæ quidem sanctio & noua constitutio cum præ manibus non habeatur, eo qd in Regia Recopilatione nondum est inserta, libuit eam, vt omnibus nota sit, pro complemento istius capituli inserere de verbo ad verbum, in hunc modum.

DO N Philippe por la gracia de Dios, Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, delas dos Sicilias, de Hierusalẽ, de Portugal, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galizia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iacn de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, de las Islas de Canaria, de las Indias Oriẽtales, y Occidentales y tierra firme del mar Oceano, Archiduque de Austria, Duque de Borgoña, de Brabant y Milan, Conde de Alsburg, de Flandes y de Tirol, y de Barcelona, señor de Vizcaya y de Molina, &c. Al serenissimo principe dõ Philippe, nuestro muy caro, y muy amado hyjo, y a los Infantes, Perlados, Duques, Marqueses, Condes, y ricos hombres, Priores de las ordenes, Comendadores, y subcomẽdadores, y a los del nuestro consejo, Presidentes y Oydores de las nuestras audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la nuestra casa y corte y chancillerias, y a todos los Corregidores, Asistente, gouernadores, Alcaldes mayores y ordinarios, Alguaziles merinos, Preuostes, y otras qualesquier nuestras justicias y personas, de qualquier estado, preheminencia, o dignidad q̃ sean, asy a los q̃ agora son, como a los q̃ seran de aqui adelante, y a cada vno de vos, salud y gracia. Sepades que la experiencia ha mostrado, q̃ lo q̃ se halla determinado por leyes de nuestros Reynos, quanto a las renunciaciones de aq̃llos officios que son renũciabiles, no ha bastado, ni basta, para que se dexen de procurar y hazer algunas cosas contra nuestra intencion y en grande daño, de nuestra preheminencia y patrimonio Real, y del bien publico destos nuestros reynos, porque como quier que asy es, que por ellas esta dispuesto que no vala la renunciacion, sino biuiere veynte dias, el q̃ renuncia despues de otorgada la renunciacion, y q̃ la persona en cuyo favor el tal officio se renunciare, se presente ante nos con la renunciacion y suplicacion dentro de treynta dias, y que dentro de sesenta despues que nos le ouieremos dado la prouision de

merced

merced del dicho officio, la presente en el concejo de la ciudad, villa, o lugar donde fuere el tal officio, y tome la possession del. No ha bastado lo así proueydo, para estoruar los dichos daños è inconuenientes, porque con no estar determinado tiempo, para sacar los titulos de los dichos officios, algunas personas los vienen a sacar muchos dias y meses y aun años, despues de auer hecho las renunciaciones y presentaciones dellas ante nos. Los quales no se les podian dexar de despachar, en virtud de las dichas presentaciones, y renunciaciones, que tanto tiempo antes tenian hechas y guardadas, auiendo viuido los veynte dias, y por tal termino y camino asseguauan los dichos officios contra nuestra intencion, y patrimonio Real y bien publico, haztendo los hereditarios, como los otros bienes que tienen y possen. Y queriendo proueer y remediar lo susodicho, y la desorden que en ello ha auido, como cosa que tanto importa a nuestro seruicio, y al bien de la cosa publica, y que cessen los dichos daños è inconuenientes, y que estos no passen, ni vayan mas adelante, visto y tratado por los del nuestro consejo, y con nos consultado, Fue acordado que deuamos mandar dar esta nuestra carta. La qual queremos que aya fuerza de ley y pragmatica, bien así, como si fuesse hecha y publicada en cortes. Por la qual ordenamos y mandamos, que qualquier persona que renunciare qualquier officio de los q son renunciabiles, aya de sacar, y saque el titulo del, dentro de nouenta dias despues de hecha ante nos la presentacion de la renunciacion del tal officio: los quales passados las dichas renunciacion y presentacio, sean en si ningunas, y no se pueda vsar, ni vsarse de aquellas. Y declaramos, q por lo contenido en esta nuestra ley y pragmatica, no se entiende q se haze nouedad alguna, cerca de los dichos veynte dias que ha de viuir el que renunciare, ni cerca de los treynta de la presentacion ante nos, ni de los sesenta en el consejo, ni de la possession que se ha de tomar del dicho officio. Lo qual mandamos guardeys y cumplaes y executeys, y hagays guardar,

guardar, cūplir y executar si, y segun de su so se contiene y declara, y contra el tenor y forma dello, no vays, ni passays, ni consintays yr, ni passar agora, ni en tiempo alguno, ni por alguna manera, y porque lo su so dicho venga a noticia de todos y ninguno pueda pretender ignorancia, que esta nuestra carta sea pregonada publicamēte en esta nuestra corte. Lo qual queremos se guarde, cūpla y execute, en esta nuestra corte, passados treynta dias, y fuera della, passados nouenta dias, despues de la publicaciō desta nuestra ley y pragmatika. E los vnos ni los otros, no fagades, ni fagan ende al, so pena de la nuestra merced, y de cincuenta mil maravedis para la nuestra camara. Dada en Aranjuez a nueue dias del mes de Mayo, de mil y quinientos y ochenta y tres años.

Y O F L R E Y.

El Conde de Barajas. El Licenciado Fuenmayor. El Licenciado Iuan Thomas. El Doctor don Yñigo de Cardenas Capata. El Licenciado don Pedro Portocarrero. El Licenciado don Fernando Niño de Gueuara.

Yo Antonio de Erasmo, secretario de su Magestad catholica, la fize escriptir por su mandado.

Registrada, Alonso de Vergara Pecellin, Chanciller Alonso de Vergara Pecellin.

EN la villa de Madrid, a diez y ocho dias del mes de Iunio, de mil y quinientos y ochenta y tres años, delante de palacio y casa real de su Magestad, y a la puerta de Guadalajara, de la dicha villa, donde es el comercio, y trato de los mercaderes y oficiales, estando presentes, el Licenciado Aluar Garcia de Toledo, y Licenciado Tejada, y doctor don Alonso Agreda, y Licenciado Iuan de Valladares Sarmiento, Alcaldes de la casa y corte de su Magestad, se publico la ley y pragmatika desta otra parte cōtenida, con trompetas y atabales, por pregoneros publicos a altas e intelligibles voces, a lo qual fuerō presentes, Ribera, y Herrera, Diego Garcia, alguaziles de la casa y corte de su Magestad, y otras muchas personas.

Iuan Gallo de Andrada.

CAPVT

CAPVT TERTIVM,

An Concilium, vel vniuersitas possit delinquere, & accusari.

S V M M A R I V M.

Collegium secundum veritatem non est aliud à singulis de collegio, secundum verò fictionem sic. nu. 1.

Collegium & vniuersitas est quædam persona ficta. nu. 2.

Statuto stante quòd compromissum fiat inter personas, non fiet si lis est cum vniuersitate. nu. 3.

Delictum in omittendo cadit in vniuersitatem. nu. 4.

Delictum in faciendo quomodo cadat in vniuersitatem. numero. 5.

Quid probandum, ut dicatur vniuersitatem præscribere. numero. 6.

Ciuitas si carens sufficiente præsidio alicui se subijciat Principi excusetur. nume. 7.

Innocentes ciuitatis an tenebantur pro collecta imposita pro poena delicti à ciuitate commissi. nu. 8.

ET in huius capituli materia sciendum est, quòd secundum veritatem non est aliud collegium à singulis de collegio, sed secundum iuris fictionem aliud collegium ¶, aliud singuli, vt 1. 2. quæ st. 2. qui manumittitur, & cap. nouit. de ijs quæ fi. à prælat. vnde collegium, seu vniuersitas est quædam persona ficta ¶ & representata. l. mortuo. ff. de fideiusso. & in. d. cap. nouit, vbi dicitur, quòd Episcopus & canonici faciunt vnum corpus, quòd quidem non est verum, sed fictum & representatum. Et sic dicebat Roma, consil. 670. & alij relati per Menochium, de arbitr. iudic. casu. 183. nu. 16. quòd stante statuto ¶, quòd inter personas fiat compromissum, non habebit locum quoties lis est cum vniuersitate, & sic propriè vniuersitas, seu collegium capitulumvè delinquere non possunt, neque accusari, quia non habent verum corpus, sed pro-

N priè

Liber Quartus,

prie delinquant singuli, & singulares de vniuersitate, habetur tamen istud corpus pro vero quoad multos iuris effectus. Vnde est considerandum, quod quoddam est delictum consistens in omit-
 4 tendo, & illud bene ꝑ cadit in vniuersitatem, loquendo tamen secundum illam iuris fictionem, vt. liubemus. C. de sacrosanctis ecclesijs. & sic contra vniuersitatem præscribitur ratione negligentia, & facit quod not. in cap. de illis. de condi. appof. Quoddam est
 5 verò delictum consistens in faciendo, ꝑ & in tali delicto est considerandum, quod propriè concernit ipsam vniuersitatem, ita quod non singulos, vt facere iniqua statuta, collectas seu dacia illicita imponere & similia, ista enim non possunt ad singulos adaptari, sed ad ipsam vniuersitatem, vnde in istis ipsa vniuersitas delinquere potest, vt in authenti. nulla communitas, & in authenti. casta. C. de sacrosanct. eccles. capit. grauem. & capit. nouerit. de sen-
 ten. excommunicationis. Quædam vero sunt delicta, quæ propriè non cadunt in ipsam vniuersitatem, vt dolus, homicidium, & similia, & talia delicta potest vniuersitas alijs demandare, vel ex post facto rata habere, & in ijs ciuitas delinquere potest, & delinquendo obligatur & tenetur, ex text. in l. metum. §. animaduertendum. ff. quod metus causa. idque verum est & procedit, quoties omnes de collegio, capitulo vel vniuersitate communicato consilio, & præcedente deliberatione deliquerunt, tunc enim omnes de capitulo tenentur, nisi illi, qui expresse contradixerunt, prout contradixit Ioseph ab Arimathia, in conciliabulo facto contra Christum I E S V M Dominum nostrum, isti enim contradictores non tenebuntur, dum tamen dicto, vel facto contradicant, secus verò si tacerent, nam tunc idem esset, ac si consensissent, in actu, & delicto habente causam successiuam, vt est guerra, dissensio, & patriæ destructio, & vt de contradictionibus constet, sint contradictores diligentes vt in actis describantur: & hæc tunc procedunt quoties simul congregati sciuerint, & consenserint tacite vel expresse, secundum Octavianum, in decisione Pedamon. 39. num. 3. & ita animaduertit ibidem esse articulandum & probandum, sicut & vt vniuersitas præscribere possit, requiritur quod probetur,
 6 quod ex mandato ipsius vniuersitatis legitime congregata ꝑ possedisse & præscripsisse oconomos suos & syndicos, aliter enim mandatum ab vniuersitate dari non posset, vt optimè per Bello-
 num, consilio 49. numer. 7. & 8. Si verò non communicato con-
 silio

filio & deliberatione habita & congregato ad hoc consilio delinquerent, tunc utique non puniretur collegium, vniuersitas, vel capitulum, sed illi tantum, qui delictum commisissent, ista est Bart. doctrina in l. aut facta. §. fin. colum. fina. ff. de poenis. ad quem in ijs semper & quotidie recurrimus, & non est obliuiscenda eius doctrina, secundum Iasonem in l. ciuitas. numer. secundo. ff. si certum petatur. vbi allegat plures eum sequentes, & Anchar. singulariter consilio 158. ex narratis in facto. versic. prætere aut dicatur. & communiter est hæc doctrina approbata, secundum relatos per Iulium Clarum, in libr. quinto. pract. crimin. §. fin. quaestione. 16. nume. 7. & 8. & Curti. Iuni. relatus per Villalobos, in Aërario commu. opin. verbo, vniuersitas. vel collegium, & secundum hæc potest puniri & accusari vniuersitas, collegium, vel capitulum, & quomodo tunc punietur, vide optimè per Clarum, vbi supra, numero nono. quem referre sufficiet, quia secundum qualitatem delicti commissi punienda est vniuersitas collegium, vel capitulum, & secundum hæc refert Ias. in dict. l. ciuitas, casus in facti contingentia accisos. Et an si ciuitas, quæ præsidio sufficiente caret ¶, se potentiori alicui Principi coacta subiecit, à crimine rebellionis sit excusata, vide Petrum Pekium, in regul. in argumentum. numer. 1. & 2. de regul. iuris in sexto. vbi alia in ista materia dicit. De quibus & actum est latè & optimè per Octavianum in decisio. Pedamon. 138. per totam. Et pro complemento huius capituli sciendum est quod quando vniuersitatiratione alicuius delicti commissi imponitur aliqua pœna pecuniaria, pro qua soluenda imponenda esset collecta, tunc innocentes contribuere ¶ non tenentur, vt per eundem

Octavianum decisione 90. numero nono.

vbi & in dicta decisione alia
de dictis refert.

*

N 2 CAPVT

Liber Quartus,

CAPVT QVARTVM,

An iniuria facta vni de concilio, collegio,
aut capitulo censeatur toti colle-
gio aut capitulo facta, ita quòd
agere possit contra iniu-
riantem.

S V M M A R I V M.

Collegium, capitulum, vel vniuersitas possunt accusare delin-
quentes contra eam. nu. 1.

Iniuria facta vni de collegio, ipsi collegio & capitulo cense-
tur facta. nu. 2.

Vniuersitas Dominq ac patri comparatur. nu. 3.

Patri receptanti filium bannitum parcitur, & vniuersitati rece-
ptanti ciuem bannitum. nu. 4.

Canis honoratur respectu domini & sic Decurio propter vni-
uersitatem & concilium, cui preest, est honorandus. nu. 5.

Collegio capitulo, vel vniuersitati competit criminalis actio siue
in eius contumelia fiat iniuria siue non. nu. 6. & 12.

Iniuria facta socio itineris censeatur consocio facta. nu. 7.

Iniuria facta curiali Regis ad Regem spectat. nu. 8.

Iniuria facta vni fratri alteri fratri fit, & toti familia. nu-
mero. 9. & 10.

Quilibet de familia an admittatur ad accusandum iniuriam
vni de familia factam. nu. 11.

P R O cuius Capituli introductione sciendum est, quòd con-
cilium, collegium, capitulum, seu vniuersitas potest ꝑ accusa-
re delinquentes contra eam, vel bona sua furripientes, nam ac-
cusandi edictum prohibitorium est, & ideo omnis ille accusare po-
test, qui in iure non reperitur prohibitus, ex text. in. l. qui accusare.
ff. de

ff. de edendo. & ex l. secunda. titul. primo. partita. 7. & idem cum iniuria ciui, aut cuidam de collegio facta, ipsi collegio ꝑ aut vni-² uersitati facta censeatur, ex text. in l. Decuriones. C. de quaestio- nibus. not. Iacob. de Bellouiso, in sua practi. iudic. 3. charta. colum. prima. & Hippolyt. consilio 115. numer. 14. & Suarez, allegat. 2. 6. versic. tertio. & Cassan. in consuetudi. Burgund. Rubrica prima. §. septimo. la mende. numero. 42. fol. 78. vniuersitas enim Domino ꝑ comparatur, secundum Oldrad. consilio 66. an ex delicto, Gui-³ do Papa, decisio. 464. per textum in l. de iure. ff. ad municipal. & l. generaliter. C. de decurionib. libr. 10. Imo & patri comparatur, si Baldo credimus, consilio 283. visa inquisitione contra commune, libr. 1. colum. tertia. vbi sicut patri bannitum filium receptanti par-⁴ citur, ita & ciuitati ciuem ꝑ bannitum receptanti, argument. l. vlti- ma. ff. de receptat. & facit text. in capit. grandi. de suppl. negli. præ- lat. in sexto. vbi idem honor debetur Viceregi, sicut Regi, & inde sumptum est Prouerbiū, honoratur canis respectu Domini, & sic Decurio ꝑ propter vniuersitatem & concilium, cui præest, ho-⁵ norandus est, & cum contemnens contemnit Concilium Patrem, & Dominum, nam & vt habetur Lucae capit. 10. Qui vos recipit, me recipit, & qui vos contemnit, me contemnit. 2. distinct. capit. in nouo. fit & sequitur ex supradictis vt, ipsi vniuersitati collegio, vel capitulo competat criminalis actio ꝑ, siue in eius contumeliā⁶ & contemptum facta fuerit particulari vniuersitatis, & Decurio- ni, siue non fuerit, iniuria, ex Bartol. doctrina in l. prima. in fine. ff. de iniurijs. civilis etiam ad æstimationem contumeliæ, si in ciuita- tis, aut collegij contumeliā factam esse, probetur, non verò aliās, secundum Bartolum ibidem, & Oldrad. & Guidonem vbi supra, & Aymon. Crauet. consilio 45. numer. primo. libr. primo. idque fundatur ex doctrina gloss. in l. item apud Labeonem. ff. de iniurijs. §. si quis. dicentis, quod iniuria facta vni ex socijs itineris, censetur ꝑ alteri consocio facta, quam sequitur Thom. Gramma-⁷ tieus decisione 25. numero secundo. & facta vni consorti dicitur facta omnibus confortibus, text. & ibi Doctores in l. lex Corne-¹¹ lia. in princip. ff. de iniurijs. Bartolus in l. cum scimus. C. de agricol. & censit. libr. vndecimo. & Hippolyt. alios allegans consilio 31. numer. 16. & 68. nume. 2. 3. & 4. & sic iniuria facta rurali Do- mini Regis spectat ad Dominum Regem ꝑ, & facta legatis⁸ ad eum pertinet, cuius legatione funguntur, secundum gloss.

Liber Quartus,

in capit. cum olim Magister. de offic. deleg. notat Afflictus in constitu. Sicil. Rubrica 32. §. primo. numer. tertio. libro. 3. fol. 129. nisi talis Regis officialis sit iniuriatus à suis inimicis particulari odio, siue ipsi erant inimici ante administrationem officij, siue durante officio fiant inimici culpa ipsius officialis, quia eis iniuriam fecit, nam tunc offensores eius non puniuntur tanquam offendentes officialem Regis, sed tanquam de iniuria facta priuatae personae, secundum Afflictum ubi supra. §. secundo. numer. tertio. fol. 129. sic & iniuria vni fratri facta, cenletur & alteri fratri facta, secundum Octavianum, decisione Pedamont. 15. nume. sexto. & generaliter iniuria facta vni de cognatione, cassata, & familia cenletur fratri facta omnibus illis de cassata familia, & cognatione, secundum glossam Bartol. & omnes, in dict. l. lex Cornelia. ff. de iniurijs. Fab. in §. sed si. Inst. de actionib. Alberic. in l. prima. num. septimo. C. unde vi, & in Rubrica nume. primo. C. de Senatus cons. Claudii. & in §. sancimus. in authenti. de incastis nupt. ibi, nocuerit autem, & generi. l. non tantum. ff. de appellationib. Bartol. in dict. l. cum scimus. numer. 4. Alexand. consil. 24. numer. 19. libr. secundo. & consil. secundo. num. 8. libr. 7. Hippolyt. dict. consil. 68. num. quarto. Decius consil. 686. numer. 17. Ias. l. de pupillo. §. si quis ipsi. col. nona. ff. de noui oper. nuntia. Crauet. consilio. 119. num. primo. volumi. primo. l. secunda. titul. primo. parti. 7. ad finem. l. 6. titul. secundo. libr. 4. fori, ibi, por cosa que a el hiziesse, o a otro de su parte, & Tiraquel. de minor. poenis, causa 51. nume. 68. cum tribus sequentibus. ubi allegat hos & alios, & Sanctum Thomam, ita tenentes, & neminem vsque adhuc vidi in hoc contradicentem, & tradit Octavia. in decisione Pedamont. 104. numer. 3. & Menochius, de arbitrar. iudic. libr. 3. casu 262. ubi tractat vsque ad quatum gradum consanguinitatis censeatur iniuriatus consanguineus. Ex quo inquit ipsi, quod consanguineus in tali causa non potest esse testis, vt & inquit Clarus, in practi. crimi. libr. quinto. §. fin. quaest. 24. numer. 12. Sed an admittetur ad accusandum in tali casu quilibet ex consanguineis & de cassata, & familia fratri, dubij iuris est, nam additio Bartol. in l. transigere. numer. 18. C. de transactionibus. inquit, quod non admittetur, eo quod non habemus legem, quod si fiat tibi iniuria, alijs etiam agnatis detur actio iniuriarum, & quod speciale est in patre, ex l. sed si vnus. §. filio. ff. de iniurijs. & quod dicta l. Cornelia. loquitur quoad potestatem iudicandi & cognoscendi,

scendi, Bartol. tamen in eadem. l. transigere. numer. decimo octauo. contrarium videtur decidere, in eo quod actio detur iniuriarum, & idem Bartolus in. l. lex Cornelia. in princip. prope finem. ff. de iniurijs. censuit civilem non competere, vt quæ non alij, quàm ei, cuius potestati iniuriam passus subijcitur, competat, vt. l. prima. in fine. eiusdem tituli. criminalem verò ei competere, quanuis priuatum sit crimen, quæ Bartoli sententia probari videtur iure nostro Regio, in. l. secunda. ad finem. tituli. primo. parti. septima. iuncta. l. nona. tituli. nono. eiusdem parti. 7. nam prædicta. l. secunda. accusationem permittit criminalem, ob iniuriam consanguineo existenti in quarto gradu illatam, lex autem nona, civilem ei tantum competere statuit, cuius in potestate est is, cui iniuria facta est, & sic sunt istæ leges expressæ pro ista Bartoli opinione. Inter has tamen opiniones desumi potest concordia iuridica meo videri, & secundum quam in practica posset ista secunda Bartoli opinio practicari, scilicet, quod procedat quoties iniuria, quæ inferitur, in sugillationem generis redundaret, veluti si me ex infamato genere, quis dixerit esse, quæ in specie nimirum si singulis de genere iniuria facta esse videatur, & quod cuilibet actio competat, vt adnotauit Faber, in. §. sed si. in fine. Inst. de iniurijs. Secus verò si iniuria facta esset specialis illius, qui eam passus est, putà si vocatur latro, illegitimus, vel proditor, aut simile quid, tunc enim quia illi specialissimè iniuria facta est, nimirum si alius de cognatione non admittatur ad accusandum, nisi solum pater iniuriati, habens illum sub potestate sua, & ita procedit prima opinio Additionatoris Bartoli, & sic & eodem modo tunc vniuersitas, concilium, collegium vel capitulum ꝑmitteretur ad accusandum, quoties iniuria vni de collegio, aut capitulo facta redundaret in opprobrium totius collegij, secus verò si tantum in opprobrium collegæ, aut Decurionis, de quo latius in casus contingentia examen facies, quoniam vsque nunc nondum vidi casum in terminis, neque iudicalem determinationem, licet supradicta vera mihi videantur, de quibus latè tractauit licet non resolutiue, Matienço, in dialogo relatoris, tertia parte, capit. 55. numer. vndecimo. cum sequentibus, quæ omnia hic inserui, vt omnia iunctim & præ manibus habeantur.

huius casus, vbi est in
capo eodem tolet. in
casu a filio redempto
de salazar de mendo
sa, in quo capite
si fuit vel missus
ad nona. regio est que
tandem in di. de pe
q. h. de un. n. o
1613 -

Liber Quartus,

CAPVT QVINTVM,

An concilium vniuersitas, vel capitulum
possint votum aliquod facere.

SVMMA RIVM.

Concilium potest votum facere & adstringere ad illud succes-
sores. nume. 1. & 5.

Concilium & Respub. perpetuò præsumuntur durare. nu. 2.

Hæres. iurantis an adstringatur periurio. numer. 3. & 4.

ET in hac questione intrepidè tenendum est, vniuersita-
tem collegium, vel capitulum votum Deo vel Beatissimæ
Mariæ, aut sanctis aliquibus facere posse & obligari ex eo,
dum tamen fiat congregato ꝑ concilio, & ad hoc vocato, ex di-
ctis in cap. tertio. supra isto libr. 4. & tunc etiam successores adstri-
cti sunt votum illud adimplere, quia ciuitas, aut Respubli. concili-
um & capitulum perpetuò præsumuntur durare ꝑ secundum
2 text. in l. an vsusfructus. ff. de vsufruct. & quemad. quis vtatur, &
qui nascuntur, & qui de nouo veniunt idem constituunt concili-
um & capitulum, vt. l. proponebatur. ff. de iudic. & text. in l. quin-
ta. titul. 1. 5. part. secunda. vbi gloss. son. b. uos. not. Innocent. in ca-
pit. Abbate sancti Syluani. de verborum significatione. & eleganti-
ssimè Capitius, decisione Neapol. 1. & Auiles capit. 19. Prætor.
verbo, priuilegios. numer. 3. fol. 186. quod adeò verum est, quòd
sunt qui dicunt, quòd hæres iurantis votum aut aliquam pætio-
nem afficitur pœna periurij, sicut prædecessor ꝑ suis afficeretur,
3 vt voluit Angel. & Thom. Parpal. nume. 96. in l. si quis maior. C.
de transactionib. vbi Menes. num. 70. eos refert, & rationem assi-
gnant, scilicet, quòd hæres ac defunctus vna & eadem persona re-
putantur, & idem tenuit Paul. Castr. relatus per Curti. l. uni. nu. 24.
in dict. l. si quis maior, nihilominus tamen id non est tenendum,
sed potius, quòd hæres iurantis non afficiantur periurij pœ-
na, etiam si iuramento defuncti contraueniant, licet compelli pos-
4 sint ad implementum eius, eò quòd iuramentum ꝑ defuncti non
ligat animam hæredis, secundum Afflictis, decisione 381. nume-
ro

ro fina. & Auenda. capit. 27. Prætorum, numer. 12. libr. secundo.
 & Paulus Anto. De bene, in singularibus Doctorum, singu. 14. fol.
 995. & plures referens Sebastia. Medi. in tract. mors omnia soluit,
 parte. 2. conclusio. 58. nume. 169. & conciliis noster Doctor Gu-
 tierrez, in repetitione Authen. Sacramenta puerum, numer. 16.
 cum tribus sequentib. & tenet Meneses in. d. l. si quis maior. nu. 49.
 cum duobus sequentib. Et quia iuramentum ex parte iurantis est
 personale, ex cap. veritatis. & ibi Doct. extra, de iure iuran. Parisius
 consil. 92. nu. 40. volu. 4. & declarat sic Anto. Massa Gallesius, in
 tract. de forma. obli. camera. 2. part. quæst. 1. nu. 3. cum seq. aliqui-
 bus. Et sic vniuersitas, concilium, vel capitulum vouentes pro se &
 successoribus suis † in collegio & capitulo illo, obligant tales suc-
 cessores collegij, capituli & concilij ad obseruantiam voti vel iura-
 menti, quia idem est collegium & capitulum, & vniuersitas, licet
 pœnis periurij non ligentur etiã si sint hæredes ipsorum iurantiũ.

CAPVT SEXTVM,

De authoritate Concilij & eius po-
testate.

S V M M A R I V M.

*Concilium Decurionum habet iurisdictionem quoties quis spo-
liatur per iudicem. nu. 1.*

*Socius par in iurisdictione ea vretur ad reuocandum malè &
violenter factum à socio. nu. 2.*

*Concilium in criminalibus recusato iudice ordinario cogno-
scit. numer. 3.*

*Concilium cognoscit in gradu appellationis in causis certæ sum-
mæ. numer. 4.*

*Auditores Regij ne super minimis se inuoluant super eis cogno-
scit concilium. nu. 5.*

Papa cognoscere non vult super causa parua. numer. 6.

Tutor aut curator non exigens rem papilli, in qua multum ex-

N 5. pende-

Liber Quartus,

- penderet & plus quam valor rei excusatur. nu. 7.
Quantitas pro specie reddi non debet. nu. 8. 9. 10. & 11. practi-
ca liquidandi valorem speciei.
Pars potest petere minorem summam ad fundandam Decurio-
num iurisdictionem remittendo residuum. nu. 12.
Concilium Decurionum an cognoscat in causis decem mille mo-
rapetitorum fisco applicatorum. nu. 13.
Concilium non cognoscit per appellationem a sententia exilij. n. 14.
Condemnatione quantitatis facta pro specie perdita an si appa-
reat species reddenda sit. nu. 15.
Appellatio in rebus minimis admittitur. nu. 16.
Sententia lata in maiori summa an valeat in minori. nume. 17.
20. & 21.
Actus iudicandi est indiuiduus. nu. 18.
Datio insolutum vitatur si res pro maiori summa quam debeat-
ur, detur. nu. 19.
Decretum iudicis est indiuiduum. nu. 20.
Sententia lata ultra summam iudicantis neque in vim pacti va-
let. numer. 22.
Summa nummorum debita an possit diuidi, vt appellationi ad
consistorium locus detur. nu. 23.
Separatio debiti inuito reo fieri non potest. nu. 24. & 25. quod iu-
dex ex officio id potest impedire.
Valor rei si creuit pendente secunda instantia an Decuriones co-
gnoscant. nu. 26. & ibi numer. 27. causa vt in maiori sum-
ma cognoscant.
Decuriones ij an cognoscant super sententia confessi. n. 28. & 29.
Decuriones an cognoscant super maiori summa partibus non
contradicentibus. nu. 30.
Taciturnitas multum operatur in iure. nu. 31.
Prorogatio iurisdictionis in appellationis instantia fieri non po-
test. nu. 32. & 33. declaratur singulariter.

Decla-

- Declaratur lex si quis ex aliena. ff. de iudic. nu. 34.
 Limitatur lex nostra in aliquibus casibus. n. 35. 36. 37. & 38.
 Sententia si contineat plura capitula, quibus capitulis iunctis
 exceditur meta nostri text. appellabitur ad consistorium. nu.
 39. & 40. quid si sub vno capitulo plures res continentur,
 & nu. 41. quid si sunt plures socij illius debiti.
 Coacervatio summarum non est facienda ad impediendam iu-
 risdictionem. nu. 42.
 Condemnatus in centum pro duobus delictis pro quolibet eo-
 rum in quinquaginta non dicitur in centum condemnatus. n. 43.
 Connexa quae dicantur. numer. 44.
 Quantitas causae non ex libello sed ex sententia consideratur. n. 45.
 Iudices superiores tenentur causam decem mille morapetitorum
 in appellationis gradu inferioribus remittere. nu. 46.
 Appellatio ad corrigendam iniquitatem sententiae interponi-
 tur. nu. 47. cum duobus sequent.
 Appellatio non suffugium, sed refugium debet esse. nu. 50.
 Appellans iniuste mortaliter peccat, cum declaratione. numer.
 51. & 52.
 Iudicem gravare quando dicitur. nume. 53.
 Decuriones adiri non possunt per viam nullitatis principaliter
 intentate. nu. 54.
 Clausula, salvo iure nullitatis, impedit cognosci super nullitate
 per iudices appellationis. nu. 55.
 Aduocatorum quorundam error refutatur. nu. 56.
 Appellatione proposita & non ante currit tempus eam prose-
 quendi. numer. 57.
 Tempus assignatum a iure in dubio est continuum. nu. 58.
 Tempora constituta appellatio quae. nu. 59.
 Concilium quibus in casibus habet iurisdictionem. nu. 61.
 Innouatio iuris antiqui Decurionibus appellationem deferentis
 Vbi index appellationum non erat signatus. nu. 62.

Practica procedendi per Decuriones in nostra legis casu. numero. 63.

Testimoniales literæ petuntur per appellantem. nu. 64.

Factum à commissarijs concilij est acsi à toto concilio factum esset. numer. 65.

Decurio si dimittat Decurionatum poterit in causa ei de Decurioni commissi procedere. nu. 66.

Successio non datur in Decurionatu. nume. 67.

Decuriones electos in iudices an possit pars appellans recusare. numero. 68.

Decurionis absentia si alius Decurio eligatur an primus reuertens iurisdictionem exercebit. nu. 69.

Concilio toto recusato quid fiet. nu. 70.

Decuriones adiuncti ordinario ordinarij sunt. nu. 71.

Decurionum non iurantium in concilio sententia an erit nulla. numero. 72.

Iuramentum Decurionis præcedentis obligat eius successorem in iurisdictione illa. nu. 73.

Iudex ordinarius processum in appellatione prosequitur licet sine adiunctis Decurionibus sententiare non possit. nu. 74.

Terminus à lege datus censetur peremptorius & lapsus eius habet vim expressæ prohibitionis. nu. 75.

Testes an examinari possint lapsi triginta diebus. nu. 76.

Lapsu triginta dierum nostri tex. censetur conclusum. nu. 77.

Litis contestatio non requiritur in instantia appellationis. n. 78.

Capitula noua à deductis in prima instantia diuersa non examinabuntur in secunda. nu. 79.

Libellum vel actionem deductam in prima instantia non licet in secunda mutare. nu. 80.

Acta primæ instantiæ an in secunda sint exhibenda. nu. 81.

Terminus triginta dierum nostri text. non potest prorogari etiā cum partium consensu. nu. 82.

Minor non restituitur aduersus lapsum dictorum triginta die-
rum. numer. 83. & 95.

Iurant partes de calumnia lapsis triginta diebus. n. 84. & 131.

Iurare compelluntur partes & declarare de calumnia post con-
clusum in causa. nu. 85.

Exceptio nulla potest allegari lapsis triginta diebus nostre le-
gis. numer. 86.

Facto aduersarij si quis impediatur causam finire in termino da-
tur ei tantumdem tempus. nu. 87.

Testibus absentibus in partibus remotis an possit prorogari, vel
currat tempus nostre legis. nu. 88.

Executione facta si contractus allegetur & furarius quid fiet.
numero. 89.

Appellans debet libellum grauaminum in tempore opportuno
allegare. nu. 90.

Appellatus an possit praeuenire appellantem. nu. 91.

Testis deberet examinari lapsa termino si aliter appellantis in-
stituta periret. nu. 92.

Triginta dies nostre legis à die interpositae appellationis cur-
runt. numer. 93.

Decurionum sententia lata lapsa termino ad sententiandum
assignato nulla est. nu. 94.

Decuriones qua cautela vrentur si processum foras miserunt &
labitur terminus sententiandi. nu. 96.

Sententia lata, pronuntio prout in tali consilio continetur, an
valeat. numer. 97.

Actum facere sufficit licet inuilem ad euitandam poenam. nu.
mer. 98.

Decuriones ordinarij iudices sunt. numer. 99.

Nullitas non censetur remota per remotionem appellationis vel
supplicationis. nu. 100.

Citandae an sint partes ad sententiam Decurionum. nu. 101.

Et numero. 102.

Iudex ad quem, potest reformare sententiam iudicis à quo. numero. 103.

Iudex appellationis non solum debet pronuntiare bene appellare, sed & condemnare actorem non probantem. nu. 104.

Iudex appellationis debet declarare quantitatem condemnationis si à iudice à quo non fuit declarata. nu. 105.

Iudex appellationis debet appellationem desertam pronuntiare si desert a sit. nu. 106.

Appellatio habet quatuor naturas. numer. 107.

Decuriones pro causa determinanda an teneantur peritum consulere. nu. 108. 109. & 110. quid in alio iudice imperito. & nu. 111. an sit lata aliter sententia nulla.

Consuetudo valet, ut imperitus iudex peritum consulat. numero. 132.

Iudex qui tenetur requirere consilium periti an teneatur illud sequi. nu. 113. 114. & 116.

Declaratur dictum Abbatis, in numer. 115.

Decuriones imperiti an teneantur de malo consilio sui assessoris. nu. 117. & 118. an ipse assessor tenebitur eis.

Pœna apponatur ob lisionem partis alicuius ipsimet parti læsæ applicatur. nu. 119.

Pœna ut ob negligentiam incurratur requiritur monitio & requisitio. nu. 120. & 121. an ter debeat monitio fieri.

Decuriones soli an incurrent pœnam ob non determinatam causam in termino an & iudex ordinarius itidem. nu. 122.

Decurionum quilibet an incurret pœnam ob negligentiam determinatæ causæ an pro equalibus partibus. nu. 123. & 124. cum sequente an uno solvente totam pœnam repetet ab alio dimidiam.

Pœna eatenus debetur quatenus cum interesse concurrit. numero. 126. & 127.

Dictio

Dictio ultra inclusiva est. numero. 128.

Partes an possint ex decem diebus ad sententiandum assignatis aliquem diem capere pro probationibus suis. nu. 129.

Consultor non est in culpa si sibi non detur processus in termino. num. 130.

Libellus gravaminum an sit parti appellatæ notificandus sub desertionis pœna. nu. 132. & 133.

Intimatio si fiat iudicis autoritate venditori pro evictione, an requiratur notificatio libelli. nu. 134.

Dies dati a lege si sint elapsi absque eò quòd actor probet, an sit reus absolvendus diffinitivè, an vero ab observatione iudicij. num. 135.

Sententia lata per Decuriones lapso termino decem dierum eis ad sententiandum assignatorum nulla est. nu. 136.

Rescriptum impetratum, ut post desertionem appellationis quis audiatur nihil valet, & illud impetrans infamis indicatur, in numero. 137.

ET licet in libr. 2. capit. 18. supra plura circa hæc dixerit Author, & nos ibidem remissimus ad dicta in libro. 4. Recopilationis, in locis ordinarijs ibidem per nos relatis, tamen quia lectura nostra super dicto libro. 4. nondum typis excusa est, quavis ex Regij Senatus Decreto licentia nobis concessa sit imprimendi eam, & adhuc facultas impressorum Regni non superpetit, adhuc, ita quòd fortassis impressio dicta dilatabitur, parum tamen, & ut perfectè in hac Curia Pisana omnia scitu digna habeantur præmanibus: ideo decrevi hic supradicta mea scripta inferere, & in publicum proferre brevitatem qua potero circa id quòd per leges nostras, Regias Decurionibus ijs est attributa, potestas iudicandi, circa quod reperio tres causas iurisdictionis descriptas & ipsis attributas concilijs Decurionum.

PRIMA causa est ex text. in l. 2. tit. 13. de la restitucion de los despojados libro. 4. Recopilationis, qua quidem lege disponitur, quòd si iudex aliquis ordinarius loci de facto & absque citatione aliquem spoliaverit re sua etiam virtute alicuius Regij mandati, restituentus est in possessione illius rei, à qua spoliatus fuit

fuit per alios iudices illiusmet loci intra triduum, qui si negligentes fuerint, concilium ciuitatis lapsis illis tribus diebus restituet spoliatum, & est notabilis & singularis dispositio, qua quidem male vtuntur Decuriones, & negligentes sunt in eius executione, cum deberent eam ad vnguem seruare, & processit eius dispositio in

2 odium violentiæ, propter quod odium, socius, patet in iurisdictione, poterit reuocare malefactum & violenter a socio, vt in cap. graue. de offic. ordin. & in hoc casu non habet locum dispositio text. in l. vna. de offic. consul. vt in proposito inquit Auenda. capit. primo Prætorum, numer. 30. versic. nona causa. libr. 1. vbi & alios casus describit, in quibus concilium habet iurisdictionem in nu. 31. versic. quod facit, intelligit hoc & bene quoties iudex spoliat, secus si pars aliqua spoliaret, nam tunc concilium ciuitatis adiri non posset, sed ad iudicem recurrendum est, & ab eo ad Regem & eius cancellarias, alia in materia istius legis secunda; ibidem super ea latissimè examinauimus, quæ quidem quia extra propositum nostrum sunt, missa facimus, ibidem aliquando videbuntur. ¶ Secunda verò causa iurisdictionis concilij ciuitatis, est in casu. l. 1. titu. 16. de las recusaciones de los juezes ordinarios y delegados, libr. 4. Recopil. videlicet quoties iudex ordinarius loci in causis criminalibus per aliquam ex partibus recusatur & itidem alij officiales eius & ministri iustitiæ recusantur, tunc enim aditur Concilium ciuitatis, quod secundum tenorem dictæ legis Regiæ nominat duos Decuriones ipsius Concilij in iudices associatos ipsius iudicis recusati, & ij cum ipso iudice recusato iurant iustitiam ministrare in causa illa, & in simul in ea procedunt. Qui quidem Decuriones consultorem literatum & aduocatum aliquem assumunt, cum quo & eius consilio formant responsiones & acta causæ & sententiam, & pronuntiant in simul cum ipso iudice recusato, qui quidem iudex recusatus si in sententia discordat a sententia Decurionum, sententia ipsorum de Regimiento de iure exequenda est tanquam a maiori parte prolata, cum duo sint iudices, & quilibet eorum in solidum iurisdictionem habeat, nam ordinarij sunt, vt infra dicetur, & in alio loco huius libri diximus, maxime si benigniorem sententiam, quam iudex recusatus, proferant, prout a communiter accidentibus proferre solent, neq; tunc esset necesse occurrere ad superiorem pro declarando, quæ nam harum sententiarum exequenda foret, imò iudices ipsi de Regi-

miento

niento, si audent, possent exequi sententiam suam, si pars, contra quam profertur, ab ea non appellaret, prout audio in hac Placentina ciuitate temporibus antiquis fuisse factum, sed quia iam hæc non audent facere, & fortassis sapienter causa vitandi scandali, seruatur, id quod inquit Didac. Perez, hic colum. 965. & Auenda. capit. 23. Prætorum, numer. 14. lib. 2. præto. scilicet, quod vnaquæque pars, quæ aggrauatur aliqua dictarum sententiarum appellat ab ea, & superiores declarant, quæ nam sic illarum seruanda, qui quidem superiores benigniorem solent amplecti sententiam, dum tamen alia non sit iuri conformior, nam tunc superiores, id quod iustius est & iuri conformius exequi iubent, & sic vidi iam non semel fieri, & hoc quoad secundam causam sufficit, vt ad tertiam, quæ largiorem tractatum requirit deueniamus, & quæ quotidie in iudicijs & Palacijs versatur.

¶ Quæ quidem tertia causa est per modum appellationis, § ex l. 7. tit. 18. de las appellaciones. libr. 4. Recopil. scilicet in causis civilibus valoris & æstimationis decem mille morapetitorum, & minoris summae, in ijs enim ad Consistorium ciuitatis appellatur & non ad Regias cancellarias in locis, vbi ita consuetum est fieri, ex dict. l. 7. cuius legis dispositio processit, nè partes pro minimis rebus, vel paruis quantitatibus expensas magnas faciant, ita quod plus in expensis consumeretur si ad cancellariam appellaretur, quàm esset valor & æstimatio causæ principalis, itidem quæ ne Regij auditores super minimis se se inuoluant, & impediant, vt probat text. in capit. anteriorum. § illud. 2. quæ si. 6. & text. in authen. de appellationib. & intra quæ tempora. § illud. quam rationem ad dictam. l. Regiam assignat Auenda. capit. 5. Prætorum. num. 2. versic. & ex eadem radice, libro. 1. & his de causis statuitur in. l. cum post sententiam. C. de appellationib. Iudicem appellationis debere causam delegare Præsidi prouinciæ, si causa talis mediocris sit, & magna distantia Regionis, de qua lege agit Felin. in capit. nonnulli. colum. 1. & 2. de rescript. & Sapia, in. l. Imperium. num. 59. ff. de iurisdic. omn. iudic. & ex hoc inquit Anchar. relatus & secutus per Rebuff. in concord. Regni Franciæ, tit. de friuol. appella. § si quis vero. gloss. 1. pag. 224. in mediocri impressione, quod si causa est parua, non debet Papa de illa ad eum deuoluta per appellationem cognoscere in Curia propter difficultatem itineris, & magnitudinem expensarum, imò si appelletur ad Curiam in tali

casu non pōtēst pars inuita cogi causam prosequi in Curia, sed debet impetrari delegatus, in partibus, prout communem testatur Pæpositus in cap. quā fronte. nu. 8. de appellat. & ideo cum nuntium & Papæ legatum in Hispania habeamus ad eum appellandum est, & causa per eum committenda in partibus, aliās ad Senatū appellatur in Francia tanquam ab abusu, secundum Rebuff. ubi supra, & gloss. in pragma. Sanctione, tomo. 2. titul. de causis. §. si verò. glo. committatur, & in Hispania nostra per viam de fuerça poterit adiri Regium consilium. Ex quibus inoleuit mos in terris Dominorum, quod si appellatur à sententia ordinarij ad dominū, petitur à Domino vt causam committat alicui bono viro in loco partium peragendam vsque ad conclusionem. in causa, & ea conclusa remittatur ipsi Domino in camera sua determinanda, idque ex decisione text. in l. mediterraneæ. C. de annō. & tribut. libr. 1. o. comprobatur, & ex traditis per Dōct. in cap. de appellationibus. extra de appellat. & sic inquit Bart. in d. l. mediterraneæ. quod tutor aut curator non exigens debitum pupilli, cuius debiti exactio esset carior ipsa sorte principali, non tenetur illud soluere pupillo f. prout, & tenet Bacca, de decimā tut. cap. 2. nu. 1. 1. & l. in l. curatoris. nu. 3. C. de pact. quibus dispositio dictæ legis Regi in ijs Decurionibus præbentis iurisdictionem iustissimè redditur. Quæ quidem lex cum in practica quotidie habeatur verba eius commentabimur in præsentiarum, vt omnibus nota sint ea, quæ quotidie in dubium vertuntur in huius legis declarationem. Et tenor dictæ legis talis est.

¶ Ley. vij. Que las appellaciones de diez mil maravedis y dende abaxo, vayan a los Regimientos.

Quod denamos que la sentencia definitiva que fuere dada y pronunciada por los nuestros Alcaldes y juezes de las ciudades villas y lugares de nue-

nuestros Reynos, que fuere de quantia^a de diez mil maravedis^b, o dende ayuso, la b^c condenacion della^c, sin las costas: que en tal caso no se pueda interponer appella-^o cion ante nos^d, ni para nuestro Consejo^d y Oidores, ni otros juezes de la nuestra corte y chancilleria, ni los juezes de quie se appellare, sean tenudos de la otorgar, ni la otorguen^e, so pena de las costas: pe-^e ro si qualquier de las partes litigantes se sintiere agraviada^f de la tal sentecia, que f pueda appellar^g della, hasta cinco dias^h, ^g del dia que se diere la sentencia, y viniere^h a su noticiaⁱ, para ante el consejo^k, justi-ⁱ cia y oficiales de la ciudad de la jurisdic-^k ction dode el juez dio la sentencia en los lugares y partes do las appellaciones aco- stumbran yr^l al Regimiento: y manda-^l mos que el processo passe ante el escriua- no ante quien passo en la primera instan- cia, el qual lleue luego^m el processo origi-^m nal a los juezes que fueren nombrados, los quales el dicho cōcejo elija, nombran- do entre ellos dos buenas personasⁿ, los ⁿ

* * quales en vno con el juez que dio la sen-
 * tencia *, hagan juramento * que a todo fu-
 leal poder y entender, juzgaran aql pley-
 o to bien y fielmente, y ante ellos ° el appel-
 p lante sea tenuto de concluyr el pleyto p,
 y ante el mismo escriuano , dentro de
 q treynta dias q, dende el dia que passare el
 r quinto dia t, en que se pudo appellar, y
 o presentar: y despues detro de otros diez
 r dias f primeros siguientes, los tres dichos
 Alcaldes diputados, o los dos dellos si los
 t tres no se cõformarẽ t, den y pronuncien
 v sentencia v en el dicho pleyto, confirman-
 do, o reuocando, añadiendo, o menguan-
 * do * la primera sentencia, como hallaren
 que se deue de hazer, y lo que estos afsi de-
 terminaren sea firme y executado por la
 i justicia ordinaria, y no aya, ni se reciba ap-
 y pellaciõ, ni supplicacion v para ante nos,
 ni para nuestra audiencia, ni para ante
 z otro juez alguno: y esto se entienda z si la
 ciudad, villa, o lugar donde esto acaescie-
 re, estuuiere mas de ocho leguas lexos de
 a las nuestras chancillerias, pero que si estu-
 -sup a O uiere

uiere ocho leguas, o menos, que vayan a
ellas los tales pleytos por appellacion, se-
gun se vso y acostumbro. Y mandamos al
concejo do esto acaesciere, que luego que
por el appellante fuere requerido dentro
de los dichos cinco dias^{aa}, nombren los^{aa}
dichos dos diputados, so pena de diez mil
marauedis a cada vno, y de priuacion^{bb} de^{bb}
los dichos officios: y mandamos al dicho
juez y a los otros dos diputados, que den-
tro de los dichos diez dias despues de pas-
sados los treynta determinẽ la dicha cau-
sa^{cc}, so pena de diez mil marauedis, y las^{cc}
costas para la parte^{dd} que sobre ello le re-^{dd}
quiriere^{cc}, los quales executen luego el^{cc}
Corregidor, o justicia del pueblo, so pena
que no lo haziendo, lo paguen con el qua-
tro tanto^{ff}, y se le ponga por capitulo en^{ff}
la residencia, y que demas desto paguẽ^{gga} ^{gg}
la dicha parte la cantidad de lo que mon-
tare en la causa principal porque se ap-
pella: y si la parte que se sintiere agrauia-
da no hiziere sus diligencias, por manera
que dẽtro de los dichos diez dias^{hh} se pue^{hh}

da ver y determinar el pleyto: mandamos que dende adelante la sentencia que
 ii de firme y passada en cosa juzgadaⁱⁱ: y
 mandamos a los dichos juezes, que des-
 pues de dada la dicha sentencia y pronun-
 kk ciada en Regimiento^{kk} la executen lue-
 goⁱⁱ sin dilacion alguna, so pena que in-
 mm curran^{mm} en pena de veynte mil mara-
 nedis, la tertia parte para nuestra cama-
 ra, y la otra para el denunciador, y la otra
 para los pobres de la carcel del lugar do
 succediere.

a **I**Bi[de quantitat.] Ergo non super specie, nam cum lex hanc
 bb Regia de quantitate loquatur, speciem exclusisse videtur, etiam
 si estimatio speciei non excederet summam & taxam nostri
 8 text. quantitas enim pro specie ꝛ reddi non debet neque potest, se-
 cundum Bart. in l. 2. §. mutui. nu. 20. & 21. ff. si cert. pet. & de specie
 ad quantitatem & e contra non recte infertur, argum. l. si conuene-
 rit. la. 2. & ibi not. Bart. ff. de pigno. actio, & hac de causa de specie
 ad quantitatem non admittitur compensatio partibus inuitis, ne-
 que e contra, ex dict. l. si conuenerit. & text. in l. 2. i. tit. 14. par. 3.
 2 ubi glo. fin. limitat, & per consequens videtur dicendum text. no-
 strum loquentem de quantitate non locum habere in specie dicti
 valoris decem mille morapetinarum, nihilominus tamen contra-
 rium est tenendum, imò quod appellatio à nostra lege concessa ha-
 9 beat locum à sententia condemnatoria ꝛ alicuius speciei non exce-
 dentis valorem decem mille morapetinarum, quoniam militat
 tunc eadem ratio, & sic eadem debet dispositio militare, lex que no-
 stratanquam expensarum & litium restrictiua favorabilis est, &
 10 ideo amplanda, non verò coarctanda, & quia appellatione quan-
 titatis species etiam venit ꝛ l. quisquis, delegat. 3. & ibi Barto. & in
 l. prima.

1. prima oppositione. 1. C. de actio. & oblig. & in Specul. titu. de fru-
cti. & interesse. §. sexto. versic. hoc autem. nu. 3. & sic text. noster de
quantitate loquens & in specie similis valoris & æstimationis lo-
cum habere dicendum est, & sic in originali antiquo à quo lex no-
stra desumpta est teste Auiles, in forma Iudicum Syndicatus. cap.
49. verbo, condenar. numer. 3. fol. 289. appositum erat etiam ver-
bum, estimacion, scilicet, de quantidad, o estimacion, quod vlti-
mum verbum, cum superfluum fortassis Recopilatori videretur,
verbum enim, quantidad, ad æstimationem speciei etiam refertur,
omissum est in contextura nostra. Item quia si super specie litiga-
tur, si in effectu species hæc ad quantitatem redacta, non est maio-
ris valoris decem mille morapetitorū, nimirum si idem in talispe-
cie, quod in quantitate dicendum sit, par est enim quid esse de per-
se, vel per relationem ad aliud, & sic videmus practica communire
ceptum, vt & in specie sicut in quantitate appelletur ad Consisto-
rium si species nihil vltra æstimari possit quam decem mille mora-
petinis, & ideo cum à tali sententia super specie lata appellatur ad
Consistorium in termino appellanti constituto est per eum verifi-
candum, quod valor illius speciei in sententia contentæ non exce-
dit summam nostri text. aliter enim se non iudices. Decuriones
pronuntiabunt, & appellante in expensis condemnabunt, quo-
niam cum hæc summa decem mille morapetitorum sit funda-
mentum iurisdictionis oportet vt de ea constet, iuxta tradita per
Alexand. in. Lex quacunque. numer. 16. ff. si quis in ius voc. non
jer. & consil. primo. num. 8. volumi. quinto. Curti. Juni. consil. 124.
numer. sexto. & sic liquidabis in secunda instantia summam & va-
lorem ꝑ speciei si forte in prima non est liquidatum, vel pars pe-
tens non se contentum fecerit, specie petita, vel decem mille mo-
rapetinis pro ea, potest enim pars petere minorem inuito contra-
rio summam, remittendo tamen residuum non vero suspenden-
do ꝑ petitionem relinqui, secundum Bartolum in. l. edita. numero
sexto. colum. tertia. ad finem. de edendo. relatum & secutum per
Didacum Pérez in. l. 6. titu. 16. gloss. fina. in fine. libr. tertio ordin.
colum. 1298. in fine. idque ex communi stylo & practica aduo-
catorum vsque ad sententiam in prima instantia ferendam, fieri
potest & professari: neque huic mex opinioni obstat doctri-
na illa Barcol. in dicto. §. mutui. quoniam in mutuo speciale est vt
in eadem specie reddatur, & ideo non potest species pro quan-
titate

titate restitui, sicut & in compensatione, est itidem vt de specie ad
 quantitatem non fiat, & nos in præsentē difficultate non tracta-
 mus de mutuo, neque de compensatione, sed de considerando va-
 lore rei petite ad iurisdictionis cognitionem, & ideo nihil obest
 species an quantitas petatur in propositum nostræ legis Regiæ.
 Vltèrius notandum est, quòd cum text. noster generaliter loqua-
 tur, & de sententia super quantitate lata, quòd quauis quantitas
 illa fisco sit applicata ¶ per legem aut per sententiam adhuc licet
 appellare ad Consistorium, si condemnatio non excedit metam
 & summam nostri text. quoniam ciuilis causa hæc est, eò quòd pe-
 cuniaria tantum poena est imposita, & ideo iudex de criminali-
 bus causis cognoscens non cognoscet de ea, secundum Rotam an-
 tiquiorem. 1. 6. de appellatio. relata & secuta per Menochium
 de arbitrar. iudic. libr. primo. quaestione 82. numer. quarto. ex. l.
 quod ad statum. ff. de poenis. probante solam sententiam spectan-
 dam esse, non verò criminis genus, quemadmodum & lex nostra
 solam condemnationem considerandam affirmat, non verò peti-
 tionem & formam eius, & hoc si reus ipse, non verò actor appellet,
 quoniam si actor appellaret, eò quòd in sententia non fuit reo im-
 posita poena corporalis, non posset reus tunc ad Consistorium
 appellare, sed si actor consentiat, reus verò appellat à condemna-
 tione contra eum facta, pecuniaria tantum, quantumcunque fisco
 applicetur ad Consistorium appellare poterit si summam nostri
 text. non excedat talis condemnatio, ex dictis & ex text. nostro
 condemnationem tantum modo considerandam iubente, & de
 quantitate mentionem faciente, & quia iam hodie legibus Partita-
 rum attentis causa illa criminalis iudicatur, in qua poena corpo-
 ralis venit imponenda, non verò si pecuniaria etiam fisco applica-
 ta, prout in l. octaua. tit. 1. 8. libr. quarto Recopilationis. late di-
 ximus, & hæc opinio ratione & iure sollicitur, veruntamen quia
 lex nostra iurisdictionem hanc concilijs ciuitatum concedit vbi
 sic consuetum est fieri, in locis vbi consuetum est cognosci in fini-
 libus condemnationibus pecuniarijs fisco applicatis decem mille
 morapetitorum per Decutiones ciuitatum per hanc viam appel-
 lationis, prout audiui solitum & consuetum in concilio ciuitatis
 Salmanticensis, in illis seruabitur talis consuetudo, in alijs vero lo-
 cis & concilijs vbi dicta non adest consuetudo non cognoscetur
 in causis decem mille morapetitorum fisco applicatorum. Item

notan-

notandum est, quod cum text. noster de quantitate vel re æsti-
mabili loquatur, non procedet quoties per sententiam condem-
natur quis in exilio etiam parui temporis ꝑ, quoniam exilium 14
æstimari non potest, & ita utitur & practicatur quotidie, nam
quamuis exilium non reputetur quid corporale, & ideo condem-
nandus in exilium sub fideiussoribus relaxatur secundum textum
in l. secunda. titul. 19. libr. octauo. infra, vbi dicemus alia, quoad
terminos tamen nostri text. vt appellari possit à sententia exilij ad
Consistorium, est quid inæstimabile, & ideo de tali sententia exi-
lij non appellatur ad consistorium. Quid tamen si pro specie debi-
ta eo quod perdita est, fiat condemnatio in quantitate & post ap- 15
pareat species ꝑ, an sufficiet speciem reddere, vide decisionem To-
losanam 206. & ibi additio.

Ibi [Diez mil maravedis.] Iure antiquo Authenticorum vsque b
ad decem libras erat quantitas hæc, vt in Authen. de appellationi-
bus. & intra quæ tempora §. illud. & cap. anteriorum. secunda quæ-
stione. 6. & iure nostro Regio antea erat summa trium mille mo-
rapetinorum, & post aucta fuit ad sex mille, vt patet ex glossatore
Saluantino in præsentia, & post superuenit lex nostra ad decem
vsque mille summam hanc augens, ex quibus & præmaximè ex
text. nostro probat iudetur appellationem in rebus minimis esse
admittendam ꝑ, idque ex text. in l. nona. titul. 19. libr. 3. Recopi- 16
lationis. clarius statutum reperimus, dum ibidem à quatuor cen-
tum morapetinorum condemnatione appellatio denegatur, quasi
abiade supra permittatur, per textum illum & l. 9. titul. 18. libro
4. Recopilationis. & iure ciuili & canonico idem statutum asse-
bat Decius in cap. de appellationibus. extra de appellatio. contra
communem ibi per eum assertam, de iure ciuili in minimis non ap-
pellari, & nisi minima hæc dixeris esse verificanda iuxta dict. l. no-
nam. titul. 19. lib. 3. Recopilationis. ad quatuor centum morapeti-
nos, ius hoc ciuile correctum remanebit, prout post hæc nouissi-
mè vidi assertum per Olanum, in concordia Antinomiarum Iuris
ciuilis & Regij litera. A. no. 132. Quæstio tamen est in propositu
horum verborum quid si iudices ij iudicauerint super quindecim
mille morapetinis, an valebit eorum sententia in decem mille, & in
hoc ꝑ Bald. in l. prima. C. si aduersus rem iudi. relatus & secutus per 17
Lanfran. in capit. quoniam contra. titul. de interloctio. & appel-
lume. 35. ad finem. tenent in nullo valere talem sententiam, quia

- 18 actus iudicandi ꝑ est indiuiduus. l. in hoc iudicio. ff. famil. hereise.
 & l. quædam mulier. eod. titul. Aufredi. quæst. 215. in decisio. suis,
 19 & sic res data insolutum pro maiori quantitate quam esset debita,
 in totum vitiatur talis datio ꝑ in solutum, ex text. ibi notante De-
 cio, in l. cum amplius. in princi. ff. de regul. iur. & l. si non sortem. §.
 si centum. ff. de condi. indebi. & sequitur Bartol. & Bald. relati per
 Deci. in d. l. cum amplius. nu. 1. vbi inquit hanc conclusionem be-
 20 ne procedere in Decreto iudicis, quia indiuiduum ꝑ est, prout no-
 tat Bald. in l. certi conditio. §. quoniam. ff. si cert. pet. ex quibus in-
 quit Didac. Perez in præsentis, sub. l. 6. titul. 16. libr. 3. ordi. colum.
 21 1297. versic. dubitari præterea vidi, quod si plures litigauerunt
 coram iudice Salmantino in causa valoris quatuordecim mille
 morapetitorum, quod si ab hac causa ad Consistorium appella-
 tur considerandò eam respectu plurium sociorum, non verò in
 concreto, non valebit sententia lata per iudices consistorij super
 tali summa, eò quod talis sententia fuit lata sub vno constructu ver-
 borum & inconcreto, & sic separationem per appellationem à so-
 cijs interpositam non recipit, & sic in simili in nostra quæstione di-
 cendū videtur cum Bald. in d. l. 1. cōtrariam tamen sententiā imò
 q̄ sententia lata super quindecim mille valeat in decem mille, tenet
 Specul. in tit. de sententia. §. iusta. nu. 8. & ibi Ioan. Andr. dicens sic
 22 determinatum in condemnatione quantitatis, quia diuidua est, &
 idem Ioan. Andr. in regu. ea quæ fiunt, de regul. iur. in. 6. refert Ro-
 man. consil. 66. viso. & Purpura. in l. si idem. §. fin. ff. de iurisd. omni.
 iudic. relati per Rebuff. in. 1. tomo constit. Franciæ, titu. de sentent.
 prouis. art. 2. gl. 4. nu. fin. inquit enim q̄ si iudex condemnat ad
 maiorem summam, quàm se extendat iurisdicção sua, valebit sen-
 23 tentia vsque ad illam summam, vsque ad quam cognoscere ꝑ pote-
 rat, quia vtile per inutile vitari non debet. c. vtile. de regul. iur. in. 6.
 pro quo inquit Rebuff. vbi suprâ. facere glo. in cap. fin. de poenit. &
 remiss. in. 6. vbi valentille Indulgentiæ, quas Episcopus dare po-
 terat, si maiores concesserit. Et emphyteusis concessa vsque ad
 quartam generationem valet vsque ad tertiam. Bald. in authen. si
 quis. C. de sacrosanct. ecclesijs, quod in tantum verum videtur,
 quod etiam si iudex in sententia dicat, expressis de per se summis
 24 in condemnatione contentis, quæ omnes dictæ summe simul
 iunctæ faciunt summam centum aureorum, in quareum condem-
 nan, non dicitur reus condemnatus in centum, sed in quantitatibus
 spe-

specialiter & diuifim expreffis, fecundū Tiraq. de retract. finagiel.
 §. 2. 3. gl. 1. nu. 2. 2. & fic in tali cafu ad Confiftoriū appellari poterit,
 & iudices de Regimiēto fuper eis cognofcere, & cēfentur iudicare
 fuper fuma fuā iurifdictioni designata, vides igitur quanta fit
 in hac quæftione diffenfio, & fecundum primam Baldi opinionē
 (quam & tenuerūt Paul. Iaf. & Abb. relati per Mexiā in decimo
 fundam. 1. partis, ad legem de Toledo, nu. 43.) iudicauit Senatus, fe-
 cundum Rebuff. vbi fupra. & Baldi fententia communis erat, fe-
 cundum glos. de mas. in l. 4. titul. 26. part. 3. fed vt ibi aduertit ipfe
 glossator, fecunda opinio Speculat. & Ioan. Andr. videtur appro-
 bata per ipfammet. l. 4. Ego tamen vtramque opinionem vnam-
 quamque in fuo cafu, veram iudico, neque contrariari dictos Do-
 ctōres credo, fed omnes in idem recidere, Bald. enim & primam te-
 nentes opinionem loquuntur, quoties fententia condemnatoria
 non continet nifi vnum tantum capitulum metam iurifdictionis
 excedens, tunc enim fi ad Confiftorium appellatur, & iudices con-
 demnant in decem mille & fic in fuma fuā iurifdictionis, cum
 condemnatio prima efferet in maiori fuma facta, in totum erit fen-
 tentia nulla, & fic neque in decem mille valebit, qua indiuiduus efferet
 actus illius fententiæ, & in indiuiduis vtile per inutile vitatur, & in
 hoc cafu procedit quæftio propofita per nos in prima opinione
 de pluribus socijs eandem summam petentibus, idque verum efferet,
 quæ etiam partibus volentibus, talis fententia non erit valida, eo quod
 prorogatio iurifdictionis in causa appellationis locum non habet,
 confenfus enim partium iurifdictionem conferre non potest. l. 3.
 C. de iur. omn. iudi. & in hac lege contra Auiles latius dicemus, &
 fic in vim fententiæ nihil valeret, neque partium confenfus fuffice-
 ret, vt tanquā fententia valeret, ex l. fi expreffim. in princ. iuncta gl.
 ff. de appe. lat. not. Barto. in l. 1. C. qui pro fua iur. & Abb. per illum
 tex. in c. examinata. de cōfir. vt. vel inuti. & alij relati per Mexiam
 vbi fupra, in refpōfione ad 7. fundam. 1. par. n. 1. & 2. & optimē per
 Anto. Gabrieli. cōm. opin. tit. de fentētij. cōcluf. 2. per totā, adeo
 vt neque tunc in vim pacti valeret fentētia illa, fecundū Aret. in c. afi. 22
 clerici. in prin. col. 5. verf. & per hāc rationē. extra de iud. Ioan. vero
 Andreas & fequaces tenētes fecundā opinionē loquūtur & proce-
 dūt quoties fentētia illa cōtinebat diuerfa capitula, & nullū capitu-
 lum eorum excedebat summā iurifdictioni præfinitā, putā quia
 decē erant petita ex vini venditione, & ex frumenti venditione to-
 tidem,

Liber Quartus,

eisdem, & ex domus locatione alia decem mille, tunc enim si iudex
 condemnaret in ijs omnibus secundum quod petitum fuit, quan-
 tumvis illæ summæ simul iunctæ excedant metam iurisdictionis
 non erit nulla, sed valida sententia super illis summis in Consisto-
 rio lata, quoniam tunc non datur actus indiuiduus, sed diuiduus
 potius, & in actibus diuiduis vtile per inutile non vitiatur, & ita
 procedit etiam doctrina illa Tiraquelli, relata in secunda opinio-
 ne, & quia tunc tot sunt condemnationes, quot summæ & capitu-
 la, secundum Bartol. l. secunda. C. de re iudi. ita distinguentem, &
 Rebuff. vbi supra. & Petrum Pekium, in dict. capit. vtile. nume. 12.
 de regul. iur. in sexto. & Fulgosium optimè in consilio 109. & ita
 frequentiores tenere asserit Orosius in l. fin. numer. fin. ff. de iu-
 risdic. omni. iudic. colum. 598. in fine. cum primò sequent. vbi &
 inquit optimè valere sententiam si dubium sit an quantitas intra
 cognitionem sit iudicantis, similiterque si inter litigatores conuen-
 tum sit expressè, per viam pacti, dico, vt iudicet, quin etiam si iu-
 dicem competentem pronuntiauerit (in prima instantia intelli-
 ge, nam in secunda, vt diximus, prorogationi non est locus) &
 pars aliqua à pronuntiatione illa non appellauerit, tunc valebit
 equidem sententia illa in maiori summa lata, quæ singulares limi-
 tationes sunt ab Orosio, vbi supra propositæ, & veræ, si secun-
 dum quòd diximus eas intellexeris. Et licet ex dicta. l. quarta. titu-
 26. parti. 3. prima Baldi opinio videatur reprobata, & secunda
 Ioannis Andrææ approbata. Adhuc tamen secundum meam di-
 stinctionem declaranda sunt. Sed an possit creditor, si viginti mil-
 le ex vna obligatione sibi debeantur, hodie petere decem mille ex
 23 eis, & cras alia decem mille, nè possit appellari ad Regiam ꝛ cu-
 riam, sed ad Consistorium secundum nostræ legis formam, & bre-
 uiter dicendum est cum Anto. Gomez, tomo. 2. Varia. c. 10. nu. 6.
 in prin. qd non, si à debitore opponatur exceptio diuisionis, sed si
 24 non opponeretur posset vtique, inuito enim reo ꝛ separatio debiti
 fieri non potest, secundum Bal. in l. si mihi & Titio. col. 2. delegat. 2.
 relatum & secutum per Didac. Perez, in præsentì, sub l. 4. col. fi. in
 fin. titu. 16. libr. tertio ordinam. colum. 1298. in medio. imò & iu-
 dex posset hæc impedire, & iubere, qd omnia simul peterentur, &
 25 non diuisim ꝛ, vt lites euitentur, prout per Senatum iussu fuisse
 breuibus verbis testatur Rebuff. in dicto articulo secundo. gloss.
 4. numer. fina. in fine. & qualiter tunc per partem opponendum
 sit, nè

sit, ne videatur fateri debitum, declarat Anto. Gómez, vbi supra,
 hæc tamen quoad nostram appellationis instantiam verificari
 possent, si sententia lata super decem petitis, tacuit reus in prima
 instantia, & dum fuisset absolutus, actor ab illa sententia absolutio-
 ria ad Consistorium appellauit, tunc enim reus ipse poterit decli-
 nare iudicium de Consistorio iurisdictionem, & sententia pri-
 ma transibit in rem iudicatam, & erit pro reo optima cautela.
 Notandum etiam est & singulariter, quod si tempore, quo prima
 lata est sententia, res super qua lustratur non ascendit valorem
 decem mille morapetinarum, pendent tamen iudicio in causa ap-
 pellationis coram iudicibus de Consistorio excedit, quoniam cre-
 uit eius valor ¶, adhuc tunc iudices ij poterunt super causa tali co- 26
 gnoscere, eo quod tempus primæ sententiæ attendendum est ad
 valorem hunc considerandum. hæc est doctrina aurea & singula-
 ris, quam ex text. in l. fin. §. fin. C. de appellationib. desumpsit Bart.
 ibi. & in l. si idem cum eodem. in princip. ff. de iurisd. omn. iudic. &
 Felin. in capit. significauerunt. num. 5. de exceptio. vbi intelligit ve-
 rum, quoties ex vna, non verò ex diuersis separatis causis quanti-
 tas illa debetur, & cum Bart. testatur communem Ias. in eadem. l. si
 idem cum eodem. nu. 6. & nouissimè Doctor Gutierrez, in tracta.
 de iuramen. confir. 3. part. cap. 5. numer. 28. Ex quo vidi & audiui
 aliquando posse dari optimam cautelam in propositum nostræ le-
 gis, vt eius dispositio locum habeat etiam super maiori summa de-
 cem mille morapetinarum, scilicet, quod si quis debet tibi centum
 mille morapetinos ex vna causa, non verò ex separatis, & times qd
 debitor tuus si condemnatur, appellabit ad cancellariam, pete om-
 nia centum in libello, & in probatione in prima instantia facienda
 tantum probabis decem mille tibi deberi, & si in ijs decem mille
 tantum fuerit debitor tuus condemnatus, appellare poteris ad con-
 sistorium ciuitatis eo quod in alijs etiam petitis non fuit reus con-
 demnatus, vel si pars condemnata ab illa condemnatione appella-
 uerit, & appellatio eius simpliciter & non cum cautela proposita 26
 fuerit, puta quia non consensit sententiæ in eo quod in sui facie-
 bat fauorem, & à contrario appellabat, unum enim quoniam potest
 appellatus etiam si non appellet, se se appellatione aduersari iuua-
 re de iure, ex text. in dict. l. fin. In secunda instantia probando ¶ to- 27
 ta centum mille deberi tibi, poterunt Decuriones ij super illis etiam
 omisis condemnare & pronuntiare, nam crescente lite crescit iur-
 isdictio,

Liber Quartus,

risdictione, ex sententia illa Bartol. & quia cum ex text. nostro con-
 demnationis quantitas in sententia declarata inspicienda sit, senten-
 tiaque illa sit tantum condemnatoria in decem mille morapetinis,
 quantumvis post in secunda instantia appareat tota centum mille
 deberi, super omnibus illis poterit pronuntiari per iudices hos
 cum habeant causam de præterito, & est optima cautela, quam &
 post hæc scripta, vidi Doctorem nostrum Gutierrez ubi supra, nu-
 mer. fin. notasse, quam tamen cautelam ego intelligerem veram
 esse & procedere, quoties in sententia tantum mentio fuit facta, de-
 cem mille morapetinorum nulla absolutione facta aliorum nona-
 ginta mille, secus vero si absolutio hæc etiam fuerit facta & ex-
 pressa in sententia illa, vel condemnatus appellauerit cum cautela
 dicta: tunc enim omnino teneris appellare ad cancellariam Re-
 giam, vel ad alium superiorem quam ad Consistorium ab omis-
 sione condemnationis illorum nonaginta mille dipondiorum &
 ab eorum absolutione, eo quod tunc censeris condemnatus in illis
 nonaginta mille absoluendo debitorem ab eis, & sic ad Consisto-
 rium appellari non poterit, & ideo cautè circa hæc agendum pu-
 to, & in casu in quo dicta cautela utendum sit absque malitia & te-
 stium periurio utendum consulo, & hanc Bartoli cautelam om-
 nes secutos fuisse testatur Beroius, in questione familiari 99. &
 non obstant ibidem dicta per eum, quoniam ipse loquitur, quo-
 ties non sententia, sed libelli tenor inspiciendus erat. Sed an si quis
 quia positionibus non respondit, vel non clarè & sine plica decla-
 28 ravit, habitus est pro confesso. ¶ in petitis, & post sententia diffini-
 tiua virtute illius confessionis fictæ condemnatus est, condemna-
 tio tamen non excedebat metam nostri text. à qua quidem pars
 condemnata appellavit ad Consistorium, poterunt nè iudices ij
 de Consistorio cognoscere super declaratione confessi, quemad-
 modum & super sententia diffinitiva, an verò tantum super diffi-
 nitiva, & in hoc dicendum est, quod si pars habita pro confessa
 29 non appellavit à declaratione illa non poterunt ¶ iudices ij de ea
 cognoscere, ex dictis per Cœpolam, cautela 189. & prius cautela
 5. o ille qui non responder, sed tantum cognoscent super diffini-
 tiua à qua appellatum est ad eos, & tunc si reus contrarium & sic
 75 intentionem suam non probaverit, confirmabitur sententia diffi-
 nitiva, quantumvis actor nihil probet, quoniam intentionem
 suam fundat declaratio illa confessi in rem iudicatam lapsa, idque
 105. subit
verum

verum credo & sine dubio retenta opinione, quod declaratio confes-
 sū transit in secundam instantiam, secus verò si contrariam tē-
 neas, de quo diximus latè in libro. 4. Recopilationis. Quid tamen
 erit si dum condemnatio facta est maioris summæ decem mille
 morapetitorum, & nihilominus pars condemnata appellat ad
 Consistorium parte contraria non contradicente, sed tacente po-
 tius, poterunt ne ꝑ iudices de Consistorio de causa illa cognosce- 30
 re, & videatur dicendum quod sic, quoniam tacite pars appellata
 videtur in iudices hos consentire, & iurisdictionem eorum confi-
 teri, taciturnitas enim in iure multa operatur, & in multis pro con-
 sensu ꝑ habetur, quæ refert Ias. in l. patre furioso. ff. de ijs qui sunt 31
 sui. & in l. admonendi. ff. de iure iuran. & melius per Guidonem
 Papæ, decisione 221. quem refert Boerl. decisione 341. nume. pri-
 mo. & per alios relatos per Addition. Bartol. in l. si duo patroni. §.
 idem Iulianus. numer. 10. litera. A. ff. de iure iurand. & per Ripam
 in l. naturaliter. §. nihil commune. numer. 72. ff. de acquiren. pos-
 sessione. & Decius in l. in ambiguis. §. non est nouum. num. 4. cum
 sequentibus. fol. 121. in paruis. ff. de regul. iur. Item quia tunc per
 priuatorum consensum non tribuitur iurisdicção, vt probatur in
 l. certia. C. de iurisdic. omn. iudic. quoties ille, in quem iurisdicção
 dirigenda est per talem consensum, nullam habet iurisdictionem,
 secus verò si aliquam haberet, secundum gloss. in eadem l. 3. & ijs
 & alijs hanc opinionem videtur tenere Paul. Castr. in l. de qua re.
 §. iudex. ff. de re iudic. relatum & secutum per Auiles, in forma se-
 cretæ syndica. capit. 49. verbo, condemnat. numer. 13. fol. 290. &
 Guido Papæ, decisione 285. vbi inquit quod in Curia seruatur
 sententia lata ultra summam si partes non contradicant, nihilo-
 minus tamen in materia nostra contrarium est tenendum, imò
 quod quantumuis partes taceant non possunt iudices, ijs super ma-
 iori summa cognoscere, nam cum limitatam habeant iurisdictione-
 nem neque ex expresso, neque tacito consensu partium effici pos-
 sunt iudices, ex text. in c. si diligenter. §. manifesta. de foro compe. &
 glo. c. significasti. eod. titul. & glo. in cap. Rodolphus. de rescript. &
 tenent Doct. in c. si clericus laicum, de foro comp. idè quæ talis de-
 fectus iurisdictionis quando cūq; etiam lata sententia opposi po-
 terit, ex communi sententia glo. in Clem. vni in verbo, non obstan-
 te, de seq. poss. & fruct. quam laudat plures eam sequentes. & Iau-
 dantes referens Didac. Perez in l. 2. titul. 6. lib. 3. ord. col. 981. vers.
 dubi-

dubatur. & addition. Bartol. in. l. si expressim. nume. 1. 2. litera. G. ff. de appellationib. & Bald. in. l. fin. & ibi additio. C. de exceptio. faciunt dicta per Ias. in. l. licet. nume. quarto. C. de procurat. & in. l. prima. num. 1. 2. C. de iur. & fact. ignor. & sic in nostris terminis contra Auiles, tenet Mexia, in. l. de Toledo in. 10. fundamento. 1. partis. num. 39. quem post hæc sic tenendo & communio rem & veriorum dicens contra Auiles refert concuius noster & intima amicitia coniunctus Doctor Gutierrez, vbi supra. numer. 20. & ex eo

32 quod prerogatio iurisdictionis in appellationis instantia fieri non potest, secundum relatos & secutos per Auend. in cap. primo Prætorum. nume. 32. versic. duodecima causa. libr. 1. & iterum in cap. 6. nume. 1. eod. libr. & Responso. 26. nume. 10. & Felin. in capit. P. & G. de offic. delega. vbi Barbat. hanc communem testatur opinionem, & quia quoties tempus præfixum est instantiæ. non verò sententiæ, nullo modo prorogari potest iurisdicção, secundum Cœpolam in. l. quod si nolit. §. si quid ita. nume. 2. & §. fol. 128. in parnis. ff. de adilit. edicto. & sic sententia lata ultra summam, vel ultra tempus instantiæ præfixum nulla erit, vt in hac lege dicemus Deo volent, quæ cum nulla sit sententia, nullo modo potest in vim sententiæ approbari partium consensu, imò neque in vim pacti, cum sit nulla ob defectu iurisdictionis, nisi obseruaretur cautela proposita per Gutierrium, vbi supra nume. 19. Et dicta pro prima opinione debent intelligi in alia quàm in secunda vel tertia appellationis instantia procedere, & vbi in partium est potestate acta & sententiam approbare, ex dictis optimè per Anton. Gabriel. in suis communibus opinio. titul. de sententijs. conclusionem. 2. per totam, & sic semel iam in contingentia facti dum essem assessor horum iudicum de Regimiento etiam partem non opponente pronunciaui & causam remisi ad Curiam quia constitit valorem causæ excedere summam nostri text. Quæ quidem secunda opinio intelligenda est vno & singulari modo & declaranda vt procedat, quotiescunque ex processu, vel sententia constaret condemnationem summam & metam nostri text. excedere, secus vero si esset dubium an excedat nec ne, tunc enim partem non opponente poterunt optimè iudices ij pronuntiare super iustitia causæ, & valebit pronuntiatum, quantumuis post appareat condemnationem excedere limina nostri text. eò quod in dubio iudex competens præsumitur

33 quando processit contra præsentem vsque ad litis contestationem,

nem, secus si contra contumaces, secundum Innocent. in cap. inno-
 tuit. de eo qui fur. ordi. fust. & Bald. in l. fin. C. de re iudic. Card. nu-
 primo. & Felin. num. 10. in cap. cum in iure. de offic. deleg. & cum
 Innocent. transeunt Doct. teste Alexan. in l. licet. super gloss. inue-
 niantur. numer. 5. C. de procuratorib. & faciunt dicta per Felin. in
 capit. si clericus laicum. numer. 2. & 3. de foro compet. & hæc non
 est prorogatio, quia cum pronuntiant iudices non constat de eo-
 rum incompetencia, sed potius de competentia iurisdictionis, quo-
 niam in dubio iudices præsumendi sunt si pars non opponat, &
 sic semel & plus me patrocinante obtinui, & voluit Guterrius vbi
 supra, nume. 30. sic etiam declarabis text. in l. si quis ex aliena ff. 34
 de iudic. probantem, quod si dubium sit an quantitas intra iurisdic-
 tionem sit iudicantis optimè cognoscere posse, etiam si reuera
 causa esset maioris summa, quem text. ad hoc allegavit Orosius
 in l. fin. numero. 12. ff. de iurisdic. omni. iudic. nam id verum est si
 per partem non opponatur, secus verò si opponatur: nam tunc te-
 nebitur aduersarius verum valorem ante sententiam liquidare, ali-
 ter enim non obtinebit, neque iudices pronuntiare poterunt su-
 per meritis causæ etiam dicta dubietate existente ascendat nec nè
 valor causæ metam nostri text. contradictio enim & oppositio de-
 fectus iurisdictionis efficit rem dubiam, & ideo appellans tenetur
 iustificare suam appellationem & iudicum iurisdictionem. Et an
 in casu in quo iudices ij non possunt super meritis causæ pronun-
 tiare, sed se non esse iudices pronuntiatiuros certum est, tenebun-
 tur causam iudici à quo remittere, vel ad superiorem, ad quem per-
 tinebat cognoscere de appellatione illa, & quæstio decisa est ex di-
 spositione text. in l. 18. titul. 23. part. 3. vt scilicet in hoc casu ad su-
 periorem remittatur, prout latius diximus in l. prima. titul. 18. libr.
 4. Recopilationis. Sed est aduertendum, quod si actor in prima in-
 stantia reddat se contentum cum decem mille morapetinis pro re-
 petita erit locus dispositioni legis nostræ etiam si res illa plus vale-
 ret, secundum Guterrium vbi supra, numer. 24. Quibus sic cogni-
 tis limitatur dispositio nostri text. vt non procedat in casu l. 8. titu.
 18. libro. 4. Recopilationis: ¶ quam legem voluit ad hoc allegare 35
 Didac. Perez, hic colum. 1294. in fine, cum sequentib. Item secun-
 do non procedit in casu l. 9. supra titul. proximo. 17. eiusdem libri
 quarti Recopil. neque itidem in casu l. fin. titul. 12. libr. 2. Recopil.
 In quibus legibus etiam si summa sit minor decem mille morape-
 P. cinis

Liber Quartus,

- tinis iubetur ad aliud appellari tribunal quam ad consistorium ciuitatis, vel villæ. Et notandum est quod ex illa. l. fin. titul. 12. libr. 2. Recopilationis. determinatur iam dubium tactum per Didacum del Castillo in. l. 49. Tauri. nu. 8. versic. sed iterum quero, num scilicet à sententia lata super occupatione terminorum publicorum
- 36 ¶ populi alicuius, quæ quidem sententia & condemnatio in ea facta non excedebat valorem & summam nostri text. liceret appellari ad Consistorium populi, & huic dubio respondebat Castillo, vbi supra, quod cum per leg. 3. titul. 7. libr. 7. Recopilationis. à similibus sententijs terminorum appellandum sit ad Regem, non licere ad Consistorium appellare, quantumcunque condemnatio esset intra summam nostri text. quod quidem ex dict. l. fin. iam determinatum habemus, Quid tamen erit in causis gabellarum aliquando maxime dubitationis fuit an & in ijs esset appellandum
- 37 ad dictum Consistorium si minoris valoris essent ¶ quam sex mille morapetitorum, & videbatur dicendum, quod sic, nam illa. l. fin. titul. 12. libr. 2. Recopilationis. solum loquitur in causa maioris summe sex mille morapetitorum, ergo in minori seruabitur lex nostra, nihilominus tamen contrarium est dicendum, imo quod in causis gabellarum quantumcunque minimæ æstimationis sint, non possit appellari ad Consistorium, sed ad calculatores curiæ, quoniam in gabellarum causis ipsi sunt deputati specialiter in appellationis instantia, ideò per generalem dispositionem nostri text. non censetur iurisdictioni eorum derogatum, & secundum. l. quinta. titul. 12. libro. 2. Recopilationis. innuitur esse in hiscè causis appellandum ad iudices ibidem designatos, & in appellationis materia circa gabellas lex Quaterni gabellarum seruanda est, secundum text. in. l. prima. titul. 2. capit. 6. libr. 9. Recopil. & ita in nostri terminis tenuit Castillo vbi supra. & sine dubio ita est, habemus enim iam capitulum. 19. de los nueuos apuntamientos de las Alcaualas, disponens expressè à qualibet sententijs gabellarum etiam minimæ æstimationis esse appellandum ad curiam para el Consejo de la contaduria mayor, & ita fit & practicatur. Vt iterum & in causis Residentiæ iudicum & officialium iustitiæ appellandum est ad
- 38 Curiam, vel Regiam ¶ cancellariam secundum causarum essentiam & naturam, nullò verò modo posse appellari ad Consistorium, secundum text. in. l. 17. & 20. titul. 7. libr. 3. Recopilationis. notat Auiles in capit. 21. syndicatus in glossis presente, & probatur

tur etiam ex l. 20. titul. 4. & l. 12. titul. quinto. libr. 2. Recopil. Sed
 an si sententia plura capitula contineat, nullum tamen capitulo-
 rum de per se excedit summam nostri text. Omnia tamen capitu-
 la iuncta excedunt, appellabitur nē ad Consistorium ꝑ, & supra 39
 determinauimus, quod sic, quoniam tot sunt sententiæ, quot capi-
 tula, ex dictis & relatis per Auenda. in titul. de secunda supplica-
 tio. mille & quin. duplarum. nume. 13. versic. sed quotidianum. &
 tenet expressē in nostris terminis Anto. Gomez, tomo. 2. Variar.
 capit. 11. numer. 16. post princip. Sed quid si sub vno capitulo sen-
 tentiæ res plures aut summæ contineantur, & vnaquæque res, vel
 summa in abstracto non excedit metam nostri text. in concreto
 verò & simul iunctæ excedunt, poterit nē ꝑ appellari ad Consisto- 40
 rium, & dicendum est, quod si omnes illæ summæ aut res prius in
 sententia specialiter sunt numeratæ, quantumcunque post resolu-
 untur in simul in sententia in vnam summam, dicendo, quæ qui-
 dem summæ & res sunt talis valoris & æstimationis, tunc si vna-
 quæque de per se non excedit nostri text. metam poterit ad Con-
 sistorium appellari, quia plura sunt capitula huius sententiæ, quo-
 niam plures res & summæ in ea continentur & sunt specialiter nu-
 meratæ, licet in vnam reassumptæ, prout supra in hac glo. asserui-
 mus tenere Tiraque. si verò sententiā non contineat nisi vnum tan-
 tum capitulum, & sic vnicam condemnationem eodem contextu
 factam, quantumcunque sub ea plures summæ contingerentur ex-
 cedentes nostri text. metam simul iunctæ, non poterit ad Consi-
 storium appellari, quoniam sententia est actus indiuiduus, ideoq;
 non posset illud capitulum diuidi, & super parte eius pronuntiarī
 in Consistorio, secundum Rebuffum in dict. 1. tomo constit. Fran-
 ciæ, titul. de senten. prouiso. artic. secundo. gloss. 4. nu. fin. & Van-
 tium de nullita. processus, titul. de nullitati. senten. ex defectu pro-
 cessus. nume. 100. & Didacus infra allegandus. & quando dicatur
 vnam Capitulum, vel diuersa, vide remissiue las. in repeti. l. admo-
 nendi. nume. 130. ff. de iure iuran. Ex quo infero ad quæstionem,
 de qua supra succinctè tractauimus, quid si plures litigauerint in
 causa quatuordecim mille morapetinorum contra Petrum, quo
 in casu si in concreto consideramus est maioris valoris, si verò in
 abstracto plurium sociorum respectu est minoris valoris an ad
 Consistorium ꝑ appellari poterit, & vt supra iam diximus, Didac. Pe 41
 in præsentī, col. 1297. versic. dubitari præterea vidi, inquit ad Curiam

Liber Quartus,

esse appellandum, quod tamen ego verum intelligerem quotiescunque hæc quatuordecim mille ex eodem debito descendunt, & sic ex vnica actione, vt per Cœpolam consil. ciuili. 14. ad hoc relatum & secutum per Addition. Alexan. consil. 135. numer. 2. littera. C. volumi. 4. & Cœpol. non reperies in consilijs ciuilibus, sed in criminalibus, in consil. 14. nume. 21. & sequentibus, & faciunt in simili dicta per Auend. in tracta. de secunda supplica. num. 13. vers. sed quotidianum. Secus verò si sint plura debita differentium contractuum, tunc enim cum tot sint condemnationes, quot sunt summæ in condemnatione contentæ ad Consistorium erit appellandum si non vno constructu verborum condemnatio facta sit in fauorem dictorum sociorum societatem inuicem habetium, ex qua societate debita illa resultarunt, non est enim facienda coaceruatio

42 summæ & ex diuersis actionibus debitarum ad impediendam iurisdictionem. l. si idem cum eodem. ff. de iurisdic. omni. iudic. vbi Bartol. & omnes, vel in odiosis, licet in fauorabilibus tantum sic, vt communem testatur Alexan. consil. 113. numer. 3. volumi. 5. vbi numer. 4. 5. & 6. in nostrum ita asserit propositum, & ibi Additio. littera. A. alios allegat, & in ijs terminis sic consuluit Fulgosius consilio 109. per totum, maxime in eolum. fin. & Rebuff. optime, in primo tomo constituto. Franciæ, titulus. de senten. execut. art. 13. gloss. prima. pag. 409. & Auend. vbi supra, numer. 14. versic. item ex supradictis. vnde dixit Angel. in l. Lucius. §. qui habebat. ff. ad Trebellianum. post Bartol. ibi nume. 2. quod si quis pro pluribus delictis sit condemnatus in centum pro vno in quinquaginta & pro

43 alio in alijs quinquaginta, non dicitur condemnatus in centum, & sequitur Alexan. consilio 135. numero. 2. volumi. 4. & idem dicendum est respectu plurium debitorum condemnatorum non in solidum, sed simpliciter. vt si eorum condemnationes ex diuersis causis descendant, & vnaquæque earum non excedit summam nostri text. appellandum est ad Consistorium ciuitatis vel villæ vbi causa agitur, quantumcumque omnes illæ summæ in vno eodemque libello & in vna & eadem sententia contineantur, secus tamen erit si ex vna actione & defensione fieret condemnatio contra plures etiam in viriles portiones, dum tamen vnus pro alio sit condemnatus soluere, quoniam tunc non erit locus dispositioni nostri text. & ita etiam voluit Auend. vbi supra, nume. 14. & idem crederem si condemnationes illæ inuicem essent connexæ. Et quæ dicantur

dicantur connexa ꝑ tradit Deci. & eius additio. in cap. si duobus. 44
de appellat. & Signorolus de Homodais in consil.posito, post le-
cturam Cœpola, in titul. de fernis fugiti. & melius omnium Meno-
chius de arbit. iud. lib. 2. cent. 1. casu 95. eo quod secundum eum
ibi, nu. 5. & 9. connexa indiuidua, & inseparabilia sunt.

Ibi [La condenacion della.] Nam quoad deuoluendam cau- c
sam appellationis, quantitas causæ non ex libello sed ex ipsa ꝑ sen- 45
tentia inspicienda est, vt probatur ex text. nostro, & ex l. in offe-
rendis. in princip. C. de appellat. & in propositum nostrum notat
Fulgosius dict. consil. 109.

Ibi [Appellation para ante nos.] Etiam si appellans esset mise- d
rabilis persona, vel alia priuilegiata ad conueniendum alios in Cu-
ria, vel cancellaria per casum Curie, adhuc in causis summe nostri
text. ad consistorium debent appellare, nam si in prima etiam in-
stantia similis causa ad Curiam vel cancellariam deferri non potest
per aliquam etiam priuilegiatam personam, vt probatur in l. 1. titu-
l. tertio. lib. 4. Recopilationis. a fortiori neque per viam appella-
tionis, quoniam quod vna via prohibetur, ad id alia ex iuris regu-
la quis non debet admitti, & quia causa semel cœpta coram infe-
rioribus ibidem finire debet. Idemque iudicarem in locis de seño-
rio vbi speciales iudices appellationum deputati sunt per Domi-
nos, nam in ijs locis ad ipsos iudices appellationum erit appellan-
dum in his causis, & cum sententia eorum in secunda instantia la-
ta finietur negotium & causa valoris & æstimationis nostri text.
neque ad Consistorium talis loci de Señorio erit appellandum,
nè præiudicetur iurisdictioni Dominorum in terris suis, & iudi-
cum ab eisdem ad decidendas appellationum instantias constitu-
torum, quod & præmaximè procedet in locis vbi Domini non ha-
bent cognitionem in prima instantia, & hoc nisi aliud de consue-
tudine antiqua habeatur, nam tunc consuetudo seruabitur, vt no-
tabimus in l. 1. 2. titul. 5. lib. 2. Recopil.

Ibi [No sean tenudos de la otorgar, ni la otorguen.] Etiam si sit e
de casibus vbi appellationi omnino deferendum est, adhuc enim
tunc in causis valoris & æstimationis nostri text. si appelletur ad
Curiam non est deferendum tali appellationi, neque punietur iu-
dex ei non deferens pœnis legis. l. 13. & similium, titul. 18. libro. 4.
Recopilat. nisi in simul appellaretur ad Curiam & ad quem de iure
appellari potest, nam tunc cum censeatur appellatum ad Consisto-

Liber Quartus,

- rium erit tali appellationi deferendum regulariter sub poenis dictæ. l. 13. idque probatur etiam ex text. in. l. 18. tit. 23. parti. 3. Ex qua in propositum nostri text. notandum est, quod si pars condemnata intra metam & taxam nostræ legis per errorem appellauerit tantum ad iudices maiores & non ad Consistorium, neq; ad alium ad quem de iure poterat appellari, adhuc tunc valida erit talis appellatio, quæ licet prosequi nō possit coram superioribus, ipsi tamen superiores tenebuntur causam inferioribus ꝑ remittere, quoniam error ille corrigitur à iure, secundum Bart. per text. ibi in. l. 1. §. si quis. ff. de appel. & probatur ex. d. l. 18. & tenet nouissimè Gomecius Leon, in sua centuria informationum iuris, loco 75. sic dicens pronuntiatum, & cum remitti debeat inferioribus causa hæc teneri potest, quod si pars grauata cum remissione se præsentauerit in Consistorio quàm primum poterit, iudices ibidem nominandi sunt, qui quidem cognoscant de iustitia causæ & eam terminare debent intra nostri text. terminos, nam si aliud esset dicendum ad quid quæso remissio hæc esset faciendā.
- f Ibi [Se sintiere a grauiada.] Ob hoc enim appellatur, vt grauamen sententiæ tollatur, nam appellatio ad corrigendam iniquitatem sententiæ ꝑ interponitur, vt habetur in. l. prima. ff. de appellationib. & in. l. eos. C. eodem titul. & ideo dicitur, si grauatis appellata. capit. omnis oppressus. secunda quæst. sexta. ex quo inquit Bald. & relati per Rebuff. in. 3. tomo, constitu. Franciæ, titul. de appellatione. in præfatio. numer. 76. quod contra venenum ꝑ iudicium data est theriaca appellationis, quā quidem appellationem interponendam consulo quoties sententia grauatur, nam appellationis in mediata ꝑ causa est grauamen, secundum Abbat. in capit. consuluit. 2. numer. 3. & capit. quæstioni. nume. quinto. & capit. nouit. num. secundo. & cap. ex parte. nume. septimo. de appellationib. si ne grauamine enim regulariter quis non auditur appellans nisi ordo omittatur, secundum text. in. l. ait prætor. §. permittitur. ff. de minorib. & Bald. notat in cap. cum dilecta. nu. 30. de rescript. Appellatio enim non suffugium ꝑ, sed refugium debet esse, secundū text. in cap. cum appellationibus. de appellatione. in. 6. l. in fundo. ff. de rei vendic. & remedium oppressorum non verò iuuamen iniquitatis, vt probat tex. in. c. ad nostram. & cap. suggestum. & cap. cum speciali. §. porro. de appellat. alias enim iniuste appellans ꝑ mortaliter peccat, & ad restitutionem tenetur damnorum & expensarum, vt ex Tho-

ex Thom. 2. 2. quæst. 69. art. 3. probatur, & tradit Soto, de iust. & iure, lib. 5. quæst. 6. art. 3. & Nauar. in Manuali. c. 25. nu. 39. nisi appellans confidat in secunda instantia intentionem probare, nam cum confidentia iustæ causæ non est peccatum ꝑ appellare, secundum Thomam relatum per Felin. in rubr. in fine, extra de appella. nam & appellatur à sententia, vt probatio omiſſa in prima instantia possit suppleri & restaurari in secunda, & sic cōmuniter dicitur. in appellationis instantia non allegata allegabo & non probata probabo, vt deducitur ex tex. in l. per hanc. C. de appellatione. quam regulam optime ampliat & limitat Rebuff. in. 2. tom. 3. consli. Franciæ, titul. de rescript. art. 3. gloss. 4. nu. 2. cum seq. & quando dicitur iudicem ꝑ grauare, vide per eund. Rebuff. in. d. titul. de appella. art. 2. 2. gloss. 2. num. 6. cum seq. & ideo iust. è lex nostra appellationem permittit si pars grauata se senserit, & ex. l. 1. ibi, agrauien a las partes, titul. 18. libr. quarto Recopilationis. Idem deducitur, vbi & alia similia diximus.

¶ Ibi ꝑ Quepueda appellat. ꝑ Absque appellatione enim non poterunt iudices ij de Consistorio adiri regulariter vt de iustitia causæ ciuilibis coram ordinario iudice vertentis cognoscat etiam per viam nullitatis principaliter intentatæ, quoniam limitatam habet iurisdictionem ex text. nostro per viam appellationis tantum, & ideo neque per viam querelæ, aut nullitatis principaliter intentatæ ad eos regulariter ꝑ recurri potest, secundum Felin. & Deci. in capit. in literis. columnis finalibus. de officio deleg. & Franc. in capit. dilecto. numer. 76. de appellationib. & Auend. cap. 6. Prato. n. 3. libr. 1. & hanc cōmuniorem testatur opinionem Felin. in cap. per tuas. colum. fin. de senten. ex cōmu. relatus per Vantium, de nullit. proces. titul. coram quo nullit. propo. pos. numer. 20. quicquid contrarium senserit Abb. in dict. cap. in literis. in fine. & Decius in dict. cap. dilecto. colum. penult. incidenter tamen poterunt iudices sub appellatione principaliter interposita cognoscere de nullitate, nisi talis appellatio interposita sit cum clausula illa, saluo iure nullitatis, tunc enim neque incidenter ꝑ possent de tali nullitate cognoscere iudices ij de Regimiento, quoniam saluando nullitatem, circa eam cōsetur eorum iurisdicctio ligata, secundum Decium in. d. c. dilecto. nu. 5. de quo & alibi latius dicemus, & quando dicitur nullitatem tractari principaliter, & quando incidenter, videndum est Couar. in Pract. quæst. cap. 24. nu. 7.

Liber Quartus,

56
57
 h Ibi [Hasta cinco dias.] Ex his verbis iunctis illis precedentibus,
 Pueda, quod verbum, pueda, affirmatiue conceptum non impor-
 tat necessitatem, sed meram voluntatem & potentiam, colligo con-
 clusionem, contra errorem quorundam Aduocatorum, & asseren-
 tium, quod si hodie notificatur sententia lata per iudicem à quo, &
 cras Decuriones & Anciani ciuitatis congregantur ad Concilium
 ordinarium, quod grauatus ex sententia illa iudicis à quo teneba-
 tur illo met die appellare, & se presentare in illo crastino Consisto-
 rio immediate sequente, aliter enim appellatio remanebat deserta:
 contra quorum opinionem vides text. nostrum esse expressissi-
 mum, nam si parti grauatae per sententiam quinque dies concedu-
 tur ad appellandum ab ipsa sententia, & pars grauata non vult ap-
 pellare nisi in quinto die, quantumcunque intra hos quinque dies
 congregetur concilium ordinarium, non est censendum appella-
 tionem remanere desertam, quoniam esset aliter restringere termi-
 num illorum quinque dierum per legem nostram & l. i. supra. eo-
 dem titul. & libr. 4. Recopil. appellationi constitutorum, neque ob-
 stat, quod lex nostra dicat, quod tenetur pars grauata in primo
 Consistorio se presentare, quia illud verum est & procedit, post-
 quam pars appellauit, idque lex nostra significat, dum prius de ap-
 pellatione proponenda presupponit, quasi nondum proposita ap-
 pellatione non teneatur se presentare, vt enim dispositum locum
 habeat debet verificari presuppositum, ex gloss. sing. & communi-
 ter approbata, in l. mancipia. C. de seruis fugiti. lex tamen nostra
 presupponit appellationis interpositionem praecessisse congrega-
 tionem concilii, igitur deficiente appellatione & sic presupposito,
 non est necesse verificari dispositum, & sic praesentationem in con-
 sistorio. Item quia post appellationem interpositam non verò an-
 te & currit tempus eam prosequendi, vt in. c. ex ratione. de appella-
 tion. l. 1. & titul. 18. libr. 4. Recopil. neque reperitur cautum, quin
 aliqui cessarentur pars statim appellare, secundum Calsiadori.
 decisio. 6. de appellat. nu. 1. & sic remanet firma conclusio contra
 dictos Aduocatos, quod non tenetur grauatus appellare, & se prae-
 sentare in primo Consistorio durante tempore quinque dierum
 appellationi assignatorum, nisi ipsa pars velit, & appellauerit sta-
 tim lata sententia, quoniam appellatione proposita tenebitur se
 presentare in primo Consistorio, aliter verò remanebit appellatio
 deserta & sententia in rem iudicatam lapsa, quemadmodum firma
rema-

romaneret sententia si in ijs quinq; diebus pars grauata non appel-
laret, secundū text. in l. ab eo. C. quomo. & quando iud. & l. 1. §. bi-
dum. & l. eos. §. 1. ff. quando appel. sit, & in authenti. hodie. C. qñ
appel. sit. & l. 1. §. 9. col. 2. in fine. tit. 22. & l. 2. in fine. tit. 23. parti. 3. &
notandū q̄ dies isti quoque debent esse continui, vt colligitur ex
tex. nostros, ibi, hasta cinco dias desde el dia que se diere la sentēcia,
& ex l. 1. tit. 18. lib. 4. Recopil. & quia in dubio omne tempus assi-
gnatum à lege debet esse continuū, ff. secundū glo. sing. & vnicā, 58
in rubr. ff. de diuer. & temp. præs. teste Imol. in Clem. 1. de in integ.
restit. col. 4. cui est similis in c. 2. de temp. ordin. lib. 6. & commēdat
alios allegans Anto. Gomez, tom. 3. c. 8. nu. 2. Imò & dies termini
computatur in termino, dicto loque, hasta, nostri text. latine, vsq; di-
cta in clausuē ponitur in præsenti, prout posita fuit in d. l. 1. tit. 18.
lib. 4. Recopil. & colligitur ex tex. ibidem in finalibus verbis, & alia
ibidem in propositum diximus. Et quæ temporaria iure canonico, ci-
uili, Foro, & Partitaurū dabantur ad appellandū, declarat Dida. 59
Perez, lib. 3. ordi. col. 128. olin fine, cum seq. & Villalobos in Anti-
nomia Iuris ciuili & Regij, litera. A. nu. 58. & ante eos Rebuff. in
3. tom. const. Francie, tit. de appel. art. 1. & in tribunalibus Ecclesia-
sticis tempus decem dierum adhuc est in viridi obseruantia, prout
& in cancellarijs Regijs & in Curia in gradu supplicationis à snia
diffinitiuā ibidē lata seruatur, vt patet ex l. 1. tit. 19. lib. 4. Recopil.
Ibi [Y viniere a su noticia.] Antē enim ij quinq; dies appella-
tioni constituti non currunt, & sic non sufficit fuisse prolatam sen-
tentiam nisi ad noticiā condemnati perueniat, ff. ex tex. in l. 1. §. 60
fin. ff. qñ appel. de quo diximus in l. 1. in glo. y viniere, dicti tit. 18.
lib. 4. Recopil. vbi & alia retulimus, quæ videri aliquando spero, &
nē bis repetantur hic nō inserui, & quia ibidem est aptior locus.
Ibi [Para ante el coneejo.] Hunc & alios casus vbi Concilium k
ciuitatis & eius Rectores jurisdictionem habent refert Auend. c. 61
in Præto. sup. 1. lib. 1. & Author noster supra in lib. 2. c. 18. & Di-
da. Perez, lib. 2. ordi. col. 973. per totam, cum seq. vbi & quare an
ij Rectores possint delegare causam, de quo diximus in Rubrica,
titul. de los Alcaldes ordinarios, lib. 3. Recopil. datus q̄ nos no q̄
Ibi [Acostumbrān yr.] Hic habes text. probantem consuetu-
dine acquiri posse jurisdictionem, prout & probatur ex l. 1. tit. 9.
lib. 3. Recopil. & ex l. 1. tit. 15. lib. 4. Recopil. eiusdem, vbi latē dixi-
mus. Caute quoque verba hæc iuxta legē nostrā posita fuere, nam in locis
ciuitatib

Dominorum particularium vel Regis, ubi sunt deputati iudices
 appellationum, qui vocantur Alcaldes mayores, vel Alcaldes de
 las alçadas, in consuetum est appellari, etiam in causis ijs minoris
 summe à nostro text. designata; ad consistorium talis ciuitatis vel
 villæ, sed ad ipsos fuit appellatum iudices appellatur, quibus &
 eorum iurisdictioni non est credendum legem nostram velle præ-
 iudicare, iuxta text. in cap. licet in corrigendis. de offic. ordi. & in
 27 cap. super eo. de offic. delega. facit. l. si quando. C. de inoffic. testam.
 cum traditis ab Alciato, de præsumptio. Regal. 3. præsumpt. 1. 1. &
 idè iuste text. noster inquit, consuetudinem attendendam, quasi
 dixisset, quod ea cessante appellandum sit ad illum, ad quem alias
 appellatio illa deferri solebat, quemadmodum & lex nostra prou-
 det fieri in locis distantibus ab aliqua Regia cancellaria per octo
 leucas. Ex quibus declaratur id, quod iure antiquo statutum erat
 scilicet, quod si in aliqua ciuitate de erat, vel aberat iudex appella-
 62 tionis, poterat appellari ad Decuriones & Ancianos ciuitatis il-
 lius, secundum Bart. in l. vbi absunt. ff. de tutor. & curat. dat. ab his,
 & alios relatos per Marant. in pract. titul. de appel. nu. 378. cum se-
 quent. nam id verum hodie erit, in locis vbi ita est consuetum, non
 verò alias, cessat enim hodie in nostra Hispania illa doctrina Bart.
 secundum Auenda. capit. primo Prætorum, numer. 3. i. versicitem
 ex his. lib. 1.

m. Ibi. [El qual lleue luego.] Forma hæc recessit ab usu, neque ser-
 uatur in practica per hos consistorij Rectores, sed tantum, interpo-
 63 sita appellatione & facta eius præsentatione in Consistorio im-
 mediate sequente postquam fuit appellatum, proponit pars peti-
 tionem in Consistorio narrando, quod in tali causa valoris de-
 cem mille morapetitorum fuit condemnatus per iudicem ordina-
 rium loci illius, à qua cōdemnatione appellauit ad Consistorium,
 & in hoc gradu se præsentat & petit nominari duos Decuriones,
 qui sint iudices illius cause; & in ea iusticiam faciant; & admini-
 strent adhibitis legis solennitatibus; & sic statim providentur iudi-
 ces iij à quibus desumitur iuramentum; & à tergo petitionis huius
 apponitur per tabellionem Consistorij præsentatio illius petiti-
 nis & iuramentum nominatorum, & originaliter traditur parti ap-
 pellanti vt apponatur in processu; & post hæc traditur processus
 ad allegandum de grautos, & libellus grauaminum præsentatur
 coram iudice à quo ordinari ipsius loci in audientia publica ordi-
 dinaria,

dinaria, vel extra eam, & datur copia parti aduersa. Cui quidem notificandus est libellus grauaminum, ne appellatio remaneat deserta, & statim, vel intra triginta dies huic instantiae per textum nostrum assignatos, partes praesentant interrogatoria ad examinandos testes, & admittuntur in quantum pertinentia, & partes citantur ad videndum iurare testes, & lapsis his triginta diebus, traditur originaliter processus ipse Decurionibus iudicibus cum assessoria competente, ut iuris peritum consulant, pro determinatione causae, qui quidem sic facientes, recipiunt à iuris perito eorum assessore processum & sententiam, & consulto iudice à quo per ipsum iuris peritum, Decuriones ipsi, coram iudice à quo, vel successore eius & tabellione causae vel alio quolibet, praesentibus duobus testibus ad minus pronunciant sententiam illam, intra decem dies eis ad sententiandum constitutos, & eam pronunciatam subscribunt: & sic iudex ordinarius adhæret sententiae illi, subscriptionem suam itidem in ea interponit, sed si ordinarius recusat illi adhære, Decuriones ipsi requirunt eum, ut adhæreat sententiae suae, vel saltem exequatur eam, prout tenetur exequi, quantumvis ei non se subscripserit, quoniam ipsi Rectores remittunt semper ei executionem, alias enim possent & ipsi de executione cognoscere, prout in fine huius legis dicemus, & hæc est practica ordinaria procedendi in gradu appellationis nostrae legis, & consona eius intentioni, & habes notare vnum ex his verbis nostri textus, quod quamvis de iure appellatione interposita, debent peti per partes literae testimoniales appellationis, ad se praesentandum ꝑ, coram iudice ad quem, ut patet ex. l. secunda, supra isto titulo. & l. decima: infra eodem. & l. vigesima secunda. & l. vigesima sexta. titulo. vigesimo secundo. partita tertia. & l. vnica. ff. de libellis dimissor. ibi post appellationem. secunda quaestione sexta. capit. primo. & capit. ab eo. de appellationibus, in sexto. & in Clementina quamvis eodem titulo, in appellatione tamen nostri textus, ad Confistorium proposita tales literae testimoniales non sunt necessariae, idque, licet in alio proposito, notauit Speculator in titulo. de appellationibus. §. sequitur. numero nono. in finalibus verbis.

Ibi [Dos buenas personas.] Eiusdem confistorij Rectores, à qui n
bus

bus quid factum fuerit, perinde est ac si a toto consistorio factum
65 fasset. Item eorum. §. si Decuriones. ff. quod cuiusq; uni. nom. not.
Deci. consil. 543. nu. 8. Sed an si vnusex eis causa nondū finita desi-
66 nat esse Decurio, possit procedere ꝑ, & prosequi cognitione causæ
illius, videtur dicendū quod sic, ex glo. in. c. statutū. in prin. in verb.
canonicis. de rescrip. in. 6. dicente, quod si Canonicus, cui causa cō-
mittitur per sedem Apostol. post receptionē literarū desinat esse
canonicus, poterit nihilominus esse iudex in causa illa, & cum illa
glo. transeunt ibi Gomecius nu. 125. & alij Doct. & Abb. cōsi. 93.
vol. 2. & Castro, cōsi. 288. nu. 3. vol. 2. dicit cōmunē Deci. in. c. qm.
Abb. nu. 6. de off. deleg. Tiraq. cessante causa. 1. parte. limit. 4. nu. 4.
Nihilominus tñ in propositū nostræ. l. contrariū est tenendū, quo-
niam cum deficiat in eo qualitas Decurionatus cuius respectu hæc
lex nostrat tribuit illi iurisdictionem, deficere debet ipsa iurdictio,
arg. l. si vsusfructus. ff. quib. mod. vsusfr. amit. & l. totelas. in prin. ff.
de cap. diminutio. & l. pater filium. §. Tusculanis. deleg. 3. not. Ay-
mon Craucta consil. 302. nu. 3. neque obstat illa glo. dicti. c. statu-
tum. quoniam respondeo, quod in ea specie, licet deficiat qualitas
Canonicatus, quæ inerat à principio non tamen deficit ratio fina-
lis illius. c. statutum. nempe quod qui obtinent dignitates, vel Ca-
nonicatus in Ecclesia cathedrali, præsumuntur periti & honestio-
res, vt aduertit illa gl. quæ quidem præsumptio peritiæ semper dū-
rat, & ideo quanuis finiatur Canonicatus, durat peritiæ, & sic ratio
iurisdictionis concessæ, & licet glo. alia in verbo cōmittantur ibidē
aliā etiam rationem, assignet, illa tamē est impulsua, prima verò
finalis, vt aduertit Vanquellius ibi, & Doctores statim citādi, alias
enim si ratio finalis deficeret, deficiente qualitate deficeret disposi-
tio ex iuribus supra allegatis iuncto. c. cum cessante. de appellat. &
ita vult Baldus in. l. generaliter. C. de episcopis & cleri. Imola in Cle-
menti. & si principalis. nu. 14. de rescript. & Deci. in dict. capit. quo-
niam. Abb. nume. 6. At vero in proposita specie nostri text. solum
consideratur tanquam ratio finalis qualitas Decurionatus, nempe
quod sit membrum ipsius Consistorij, non vero peritiæ Decurio-
num, quia communiter imperiti literarū sunt, & sic deficiente ea
qualitate Decurionat⁹ deficit iurdictio, ex quo infero iurdictio-
nem nō transire in successorē ipsius Decurionatus, qm̄ in ipso De-
67 curionatu nō datur successio ꝑ, sed vacat per resignationē, & de no-
uo prouidet, & nō tribuitur electo Decurioni iurdictio, ita quod

ex toto abdicetur à Consistorio, sed remanet penes ipsum consistorium retinens eam mediante personis Decurionum electorum in iudices, & sic si durante lite illa, vnus eorum vel ambo morerentur: vel remouerentur Consistorium ipsum eliget de nouo alios in iudices, causæ illius in locum mortuorum, & faciunt dicta per Decium numer. 8. & Felin. nume. 5. dict. cap. quoniam Abbas. Sed an hos Rectores in iudices electos, poterit pars appellans postea recusare? crederem quod nullo modo, si noua causa reculationis non superueniat, nam postquam ipse eos in iudices petijt, & sibi dati sunt, videtur eorum personas approbasse, & ideo nimirum si non possit postea eos recusare, quod enim quis semel approbavit amplius recusare non potest, ex iuris regula nisi noua causa reculationis superueniat, & ideo pars appellans debet aduertere dum in Consistorio se presentat, an habeat aliquos ex Rectoribus suspectos, vt tunc tempore presentationis recuset eos, pars vero appellata poterit optimè eos recusare, quia adiunctus recusari potest, & tunc quoniam ipsi Rectores ordinarij iudices sunt in hac causa, vt infra dicemus, in socium eligent vnum ex Rectoribus alijs, qui in simul cum eis cognoscat in causa, vel verius totum ipsum Consistorium ad petitionem partis appellatæ recusantis socium ipsum nominabunt ex Decurionibus alijs non recusatis. Sed quid si ex causa infirmitatis, vel ex alia, puta, absentie à ciuitate, vnus ex his Decurionibus in iudices electis impeditus sit cognoscere in causa illa, propter quod eius loco eligitur alius ex Rectoribus, an si causa adhuc non finita cesset impedimentum illud, quia redijt absens ille Rector, reassumet iurisdictionem, & erit iudex, & sic cessabit substituti iurdictio, vide gloss. in cap. cum plures. de officio delega. in sexto. verbo nequibunt. & in verbo, recusaret. ex quibus desumitur quod si sunt dati cum clausula quod si non omnes, cessante impedimento reassumet iurisdictionem, vel melius quoniam commissionis causa cessante cessat commissio, vt per Tiraquel. à cessante causa. 1. parte, numer. 48. Sed commissio substituto concessa est propter impedimentum eius in cuius loco substituitur, igitur reuertente primo iudice reassumet iurisdictionem & cessabit substitutio secundi, & de iure sic videbatur asserendum, practica tamen recipit, vt quantuncunque absens Rector redeat non dum finita causa, non ipse sed eius loco substitutus finiat eam, & nimirum quoniam vterque eorum repræsentat Consistorium, quod vnum

Liber Quartus,

- o vnū est, & quid si totū Consistoriū ꝑ recusetur quid fiet: vide. l. 1. 6. tit. 1. 6. supra isto lib. quę licet loquatur in criminalibus, in ciuilibus tamen in instantia appellationis idē credere esse faciendum, si totū Consistorium recusetur, nisi aliud sit de consuetudine obtentum.
- * Ibi ꝑ Los quales en vno con el juez que dio la sentencia.] Ex his verbis manifeste colligitur Decuriones hos in iudices electos ordinario loci à quo appellatum est adiunctos, esse & ideo ordinarios
- 71 iudices ꝑ reputari, vt probauimus in. l. 1. glo. 1. tit. 9. libr. 3. supra. & deducitur ex. l. more consequēte. & ibi glo. ff. de iurisd. omn. iud. explicante ibi Ioan. Bapt. nu. 1. scilicet, quod ordinarius iudex est qui iurisdictionē habet à lege vel à principe, tradit Alciat. in rubri. nu. 7. de officio ordinarij. cūq; ordinarij iudices sint, omnes simul iudicare debēt, vt inquit lex nostra & probatur ex dictis per Bern. Diaz in reg. 380. & ideo iunctim cum ipso iudice à quo, vel successore eius & corā eo sententiā suā pronuntiant, secundū Ant. Gom. in. l. 3. 8. Tauri. nu. 2. & 3. ex quo si de nullitate sententię ab eis prolata agatur, Rectores ipsi cognoscent etiam de nullitate intentata prout in. l. 2. eiusdem tituli, & lib. in glo. 1. dictum remanet.
- * Ibi ꝑ Hagan juramento.] Quod quidē iuramentū de stylo & consuetudine, soli Decuriones iudices in cōsistorio nominati faciūt, nō vero iudex à quo, quantūcūq; lex nostra aliud innuat, quod praxis nō recipit, sed an si iuramēto hoc nō præstito, Rectores ij, diffinitiuē negotium determinauerint, erit ꝑ sententia ab eis lata nulla, & videtur dicendum quod sic, tanquam lata contra formam substantiālē, à lege nostra requisitā, quotiescūq; enim lex aliquid introducit de nouo, cū certis qualitatibus & modificationib; omne expressū in tali lege pro forma reputatur, secundū Dec. cōf. 612. nu. 2. quā refert & sequitur Tellus Fern. in. 2. par. d. 3. Tauri. n. 1. 6. oīsq; qualitas à lege requisita, cēsetur pro forma substantiālī, secundū Auēd. Resp. 14. in fi. Lex tñ nostra requirit iuramentū præstari per Decuriones notatos in iudices, & sic formā substantiālē inducit, qñ quidē nouitatis introductiua est, cū modificationibus & qualitatibus ab ea declaratis, ergo est nullus actus eius forma omīssa factus, item etiā quia antequā iurent pōt dici nullā iurisdictionē habere, quēadmodū in iudicib; ordinarijs populorū, quia antequā iuramēta à lege requisita præstent, & faciant, nullā eis cōpetere iurisdictionē, & sic formā ab eis latā esse nullā, asserit Auēd. c. 2. Præt. n. 1. & c. 2. lib. 2. est tamē verū quod si Decuriones ij iurauerint, & propter absentiam

tiam vnus eorum, absentis loco, alius Decurio subrogetur, quantū-
uis subrogatus iste non iuret, non erit invalida eius & socij sentētia,
tum quia adest socius qui iurauit, tum etiā quia cū substitutus sit
eius, qui iuramentū præstitit, & successerit in eius loco & iurisdic-
tione, iuramentū prædecessoris sui obligat eum, cum eadem sit digni-
tas & idem officium ¶ ex l. proponeretur. ff. de iudi. & l. 5. tit. 15. 73
part. 2. & ibi Gregor. Lup. in verb. son viuos. & eleganter Capitius
decisio. 1. & Afflictis decisi. 381. tum etiā quia sic praxi receptū
videmus sicut & receptū est in iudicijs ordinarijs propter ab-
sentiam Correctoris ab eo nominatis, vt officium exerceant dum ab-
sentia eius durat, ij enim nulla iuramenta præstant, & sic semel in
facti contingentia pronuntiaui.

Ibi [Y ante ellos.] Quod vt suprà dictum remanet practica or- o
dinaria nō recipit, sūt em̄ oīa acta secūda hui⁹ instātiæ corā iudice
à quo vel, successore eius, testesq; & instrumēta corā eo solūmodo
præsentantur, & ipse prouidet, & iubet examinari testes, & oīa alia
necessaria fieri, vsq; dū triginta dies nostri tex. labunt, neq; aliquid
horū sit, neq; præsentat corā ipsis Decurionibus, sentētiari tū absq;
eis nō pōt, ordinarius em̄ prosequit processum etiā absente aliquo
ex adiunctis, licet pronūtiare ¶ nō possit, absq; eis secūdū gl. 1. in. c. 74
prudentia. de off. deleg. prout & in gl. el qual. hui⁹. l. dictū remanet.

Ibi [De cōcluyr el pleyto.] Colligit ex his verbis terminū hunc p
triginta dierū, p. l. nram cōcedi ad allegādū & pbādū & pbatū ha-
bendū, vt not. Auiles ybi suprà. n. 2. qñquidē conclusio requirit, ex
quo inferē testes etiā iuratos in termino horū triginta dierū, dieb⁹
his elapsis examinari nō posse, vt paulō post in pgressa huius. l. di-
cem⁹, & quia termin⁹ à lege datus intelligi perceptor⁹ & lapsus eius
habet vñ expressæ ¶ prohibitionis secūdū Auēd. Res. 26. n. 2. quā- 75
uis si magna subesset æquitas vtiq; essent. admittedi, taliū testij iu-
ra orū examinatiōes, lapsis etiā triginta. ¶ diebus, puta, si veritas cau 76
sa ex eorū pederet testimonijs, vt describit. Card. e. ad cōsultationē.
de appel. & Barb. & alij relati & secuti per Menoc. de arb. iud. lib. 1.
q. 3. n. 2. vbi plura notāda de cōclusiōe causæ retulit ibidē, & iti-
dē in lib. 2. cētū. 1. casu 5. n. 23. cū aliquib⁹ seq. præfertim si taceret
pars aduersa, vt inquit in pposito Mexia in pragm. panis cōcl. 6. n.
72. fol. 109. ex Dec. c. licet causam. de probat. nu. 18. & in fine glo.
sequentis alia circa hoc dicemus. Item notandum est quod licet
terminus iste triginta dierum successerit in locū anni fatalis, antea
conli-

Liber Quartus,

- constituti ad finiendam appellationem, nihilominus tamen verum esse credo quod quāvis pars appellans intra hos triginta dies vocaliter non concluderit in causa illa, non propterea remanebit appellatio deserta, dum tamen libellum grauaminis intra eos præ-
- 77 sentauerit, quia per lapsum horum triginta dierum ꝑ, censetur conclusum in causa cum dictis & allegatis per partem, secundum Felinum in cap. cum dilectus. nume. 27. & 28. de fide instrum. & voluit Paulus in l. fin. C. qui admitti. & quia conclusio fit in causa legis dispositione, cum ius commune vel municipale certum præfixit terminum causæ, secundum Bald. in l. si accusatoribus. in fine. C. de accusationibus. quem & Felin. refert & sequitur Menoch. in dict. quæst. 35. nume. 6. itidemque in causa appellationis concludere in causa est litem contestare, secundum Socinum in cap. vni. colum. fin. de litis contestatione. relatum & secutum per Rebuff. in. 1. tomo constiti. Franciæ, titul. de sententijs prouisionalib. articulo. 1. gloss. 12. nume. 4. & concludere dicitur cum appellans inquit malè iudicatum & bene appellatum, & hoc in Francia, secundum eum vtitur, & itidem in nostra Hispania vtendum est ex dictis, dum tamen intra triginta hos dies, grauaminis libellum pars appellans præsentet, alias enim remaneret vtique sententia firma, si quidem non conclusit allegando, neque contestando, neque in voce saltim concludendo, & ita remanet deserta appellatio, secundum Auend. Respon. 26. nume. 10. versic. si quidem pars, qui quidem sic intelligendus est, debes tamen notare quod ex his verbis dum ad appellantem tantum diriguntur probatur in instantia hac
- 78 appellationis non requiri litem contestationem ꝑ, quantumuis ambæ partes sint præsentēs, sed sufficere, libellum grauaminum parti appellatæ notificari vel eius procuratori, quanuis pars appellata ei non respondeat, neque contestetur litem, & ita etiam probatur ex. l. 5. titulo. 16. partita. 3. quanuis de iure essent aliæ opiniones. vt licet videre ex Didac. Perez in l. 1. titul. 3. libr. 3. ordi. colum. 865. quæst. 6. & ita vtimur quotidie. Possunt tamen partes in hac secundā instantia non allegata, allegare, & non probata, probare, dum tamen talia sint, quæ pendeant ex re, causa, vel actione
- 79 in prima instantia deductis. Secus si sint ita noua ꝑ, quod sint penitus ab his diuersa, ex. l. per hanc. C. de temp. appell. & l. 39. tit. 16. part. 3. tradit optimè declarans Rebuff. in. 2. tomo constiti. Franciæ, titul. de rescript. artic. 3. gloss. 4. num. 12. & 14. & sic non licet mutare

tare libellum, vel actionem in prima instantia deductam ꝑ, secun- 80
dum Rom. consil. 381. neque omissam in prima dilatoriam, in se-
cunda proponere instantia, secundum gloss. in c. ad audientiam. 2.
de rescript. & ibi Felinus nume. 13. & Rebuff. vbi supra, numer. 13.
neque licebit super eisdem articulis vel contrarijs probationes in-
ducere, vt in l. 4. titul. 9. supra eodem dictum est, & an acta prioris
instantiæ teneatur appellans, vel appellatus in causa appellatio-
nis ꝑ, exhibere, tradit optimè Anto. Gabriel in suis communibus 81
conclusionibus titul. de appellationibus. conclusione. 5.

Ibi [Dentro de treynta dias.] Qui quidem terminus etiam ex q
partium expresso consensu ꝑ, prorogari non potest, ex dictis per 82
Auend. Respon. 26. nume. 5. & 10. & Auiles dict. cap. 49. secretae
syndicatio. verb. condenar. nume. 5. ad fin. fol. 289. & tenent plu-
res relati per Asinium in praxi. §. secundo. cap. 8. num. 3. & iterum
ibi, in capit. 9. & in capit. 10. an coarctari possit, & quod prorogari
non possit in hoc casu de iure est, nam in causa appellationis pro-
rogatio iurisdictionis locum non habet, secundum Bald. in capit.
primo. §. ad hoc. versi. secundum mores ciuitatis, de pace Constan-
tiæ, quem & alios allegat Auend. vbi supra. & prius in cap. primo
Prætorum. nume. 32. versi. duodecima causa. lib. 1. & iterum in ca-
pit. 6. numer. 1. eod. libr. Ex quo infero quod neque super maiori
quantitate decem mille morapetinorum, etiam parte appellata ta-
cente, cognoscere non possunt, si certum est. maiorem esse quanti-
tatem, prout in gloss. diez mil maravedis. supra dictum remanet in
hac lege, quantumuis Auiles vbi supra, nume. 13. fol. 290. aliud ve-
lit, ex auctoritate, scilicet, & Guido Papæ, qui non in secunda, sed
in prima loquuntur instantia, vbi prorogationi locus datur. Secun-
do ampliatur nostri tex. conclusio, vt procedat etiam si talis appel-
lans esset minor viginti quinque annorum ꝑ, adhuc non restitua- 83
tur aduersus lapsum horum triginta dierum, tum quia nullū dam-
num minori obuenit, quoniam si iudex à quo, eum sua sententia
damnificauit, contra eum dirigere potest actiones suas, & ideo mi-
nori, neque Ecclesiæ, neque cuiuslibet vniuersitati, aut Reipub. con-
cedetur talis restitutio, vt notant Cardin. in Clem. 1. fol. 10. de in in-
tegr. restit. & Ias. & alij relati & secuti per Auend. dict. Respon. 26.
nume. 5. & Auiles vbi supra numer. 12. fol. 290. & nouissimè post
hæc concius meus Doctor Guterrius in suo titul. de iuramen. con-
firmat. 3. parte. cap. 5. numer. 17. & 18. Item & tertio ampliatur

Q nostri

Liber Quartus,

- noſtritext. diſpoſitio, vt his diebus triginta elapſis non poſſint ipſi iudices aliquam ex partibus litigantibus interrogare ſuper aliqua re, articulo, vel poſitione, niſi eſſet interrogatio faciendā ad declarationem aſtorum dubiorum, vel dictorum, de poſitionumque teſtium in cauſa examinatorum, ſecundum magis communem & ſuſtēabiliorem opinionem, aſſertam per Ripam in. c. 1. nu. 2 1. extra de iud. quanuis in practica pluries contrariū vidij fieri, faciendū par
- 84 tes iurare de calumnia ꝑ, quod æquum eſſe iudico, ad elucidandā veritatem, præſertim cum nulla alia remaneat proferenda ſententia, vt in alio propoſito ſimili conſiderant Couar. & Suarez infra proximè allegandi, & quia ex magna æquitate poſt concluſum in cauſa fieri poſſunt poſitiones & partes compelli, eiſi iurare & de
- 85 rare ꝑ, prout iudici melius viſum fuerit ſecundum Angel. in. l. ſed & ſi reſtituatur. § primo. ff. de iudic. & Menoch. eum & alios referentem de arbitr. iud. lib. 1. quæſt. 3 5. nu. ſin. Itidem & quarto ampliatur, vt ſcilicet lapſis his triginta diebus, nulla exceptio etiam pe
- 86 remptoria allegari poſſit ꝑ, ex communi aſſerta, per Couar. in præcti. capit. 2 6. nu. 2. in ſin. nam cum nulla inſtantia remaneat Decurſiones ipſi non ſunt iudices vt poſſint terminum inſtantie prorogare, ſecundum Couar. vbi ſupra, & Suarez allegat. 5. pagi. penult. in ſine. ſed tantum vt teneantur infra decem dies ſequentes, lapſis triginta, cauſam determinare, quod ſecus in ſuperioribus iudiciis eſſet dicendum, qui quidem poſſunt concluſionem reuocare, neq; habent terminum ad ſententiandum ſtatutum, & in his loquitur Suarez vbi ſupra. Secus vero in inferioribus, prout ſunt iſti iudices de Regimiento, qui quidem tenentur ad vnguē iura ſeruare, vt diximus in. l. 2. in gloſſ. ſincar. in princ. titul. 7. ſupra iſto lib. & ideo lapſo trigefimo die nihil amplius poſſunt, quā cauſam determinare intra alios decē dies à lege noſtra ſtatutos, tentari tamen poſſet, quod ſi facto aduerſarij, quis impediretur, vt non poſſet de iuſtitia ſua in cauſa illa oſtendere, intra hos triginta dies, tempus impedimenti non curreret, & ſic tantundem temporis eſſet ei concedendum ꝑ, vt intra illud poſſet pars impedita facto aduerſarij allegare, probare, & concludere, ſecundum Catald. in tract. ſyndicatus quæſtione 7 5. nu. 44. & 4 5. fol. 2 0. in paruiſ, & Parid. de Put. in eodem tract. ſyndic. verb. inſtantia ſyndicatus. cap. 4. & Bald. & eius additio. in authenti. clericus. numer. nono. C. de epiſcopis & cleri. Tunc enim non prorogatur inſtantia, ſed impeditur currere per tempus impe-

impedimenti, nè fortè sit in potestate, partium impedimentis & occasionibus procuratis, aduersarium illudere, & sic ex malitia sua commodum reportare, ideo nimirum si durante impedimento non curat terminus horum triginta dierum, prout & in prima instantia non currit si testes accusantur de falso secundum Cataldi, vbi supra. quæst. 80. & Parid. vbi supra, in. d. verb. instantia syndicus. cap. 3. nu. 1. vbi idem & esse asserit, si facto iudicis impedimentum procedat, quod vltimum non affirmo, quoniam pars damnificata poterit damnum & interesse à iudice impediendo petere, prout in simili probatur ex text. in. l. 2. infra isto titul. & lib. & ibidem dicemus Deo volente in gl. fi. & hæc poterit esse primalimitatio ad nostrum text. Secunda vero limitatio erit vt non procedat quotiescunque testes examinandi in hac secunda instantia sunt absentes in partibus remotis ꝑ, ita quod in termino horum triginta dierum 88
examinari non possint, tunc enim sunt assignandi termini competentes pro eorum examinatione & præsentatione depositionum eorum, & interim est in pendentia terminus triginta dierum & non currit, prout in nostris terminis, tenent Bald. Ioan. Andr. & Cynus relati & secuti per Auiles in dict. capit. 49. secretæ syndica. verbo, condenar. numer. sexto. fol. 289. & Ferrara in sua practica in forma productionis instrumen. gloss. prima. fol. 60. & Abbas relatus & secutus per Calsiador. decisione nona. de appellationibus. numer. nono. & Paris de Put. dist. capit. quarto. numer. tertio. & in capit. sexto. numer. primo. in medio. fol. mihi. 271. & Cataldin. vbi supra, quæstione 78. numero 45. & Amadeus de syndicat. numero 75. & Ioannes de Amicis consilio sexto, numer. decimo. relatus & sequutus per Asinium in. §. secundo. capit. secundo. numero 26. & 27. & faciunt quæ diximus in. l. tertia. in gloss. de la mitad. titul. octauo. supra isto libr. & quæ tradit Suarez allegatio. 5. pag. fin. in princi. & nouissimè post hæc refert hanc opinionem Doctor Guterrius in suo tracta. de iuramento confit. c. 5. nu. 16. & horum ratio est, secundum supradictos, quia terminus debet recipere interpretationem à iure, videlicet si causa illa intra illum terminum expediri potest, quod de commoda & possibili iuxta materiam subiectam expeditione civiliter accipiendum est, data competente dilatione nè probationum necessariorum copia & facultas subtrahatur aut coarctetur, & tunc inquit Ferrara vbi supra, debet prius pars petens dilationem hanc iurare, quod non petis

Liber Quartus,

ex malitia, Imo ego tunc etiam iurare facerem, si ita esset, quod de nouo testes illi ad suam notitiam peruenerunt, & ulterius iuberem quod præberetur informatio, qua quidem constaret, testes illos illius negotij notitiam habuisse, & habere potuisse, & pœnam imponerem si non probaretur intentio per partem talem terminum petentem, secundum quod in termino ultra marino dispositum est per text. in l. 1. tit. 8. supra isto libro. 4. nè partes malitiose lites vellent prorogare: & quanuis quoad nostri text. propositum vera hæc esset iudicanda doctrina, eò quod dies ij triginta nostri text. liti & non iurisdictioni per textum nostrum videntur assignati, quo casu doctrina hæc procedit, secundum Parid. de Puteo, in dicto cap. 4. numero. 3. secundum quam declarationem posset intelligi regula proposita per Roman. consil. 226. numero. 2. quæ contraria huic nostræ videbatur, vt nostræ doctrinæ nihil obstaret, vel quod Romanus ibi loquitur in causis summarijs, non vero in ordinarijs, tamen quia causæ istæ decem mille morapetitorum sunt leues, & non graues lex quæ Regni tunc concedi iubet terminum ultra marinum vel extra regnum, quoties causæ graues sunt, doctrina supra dicta quoad nostrum textum procedere non poterit, neque in practica obtinebitur secundum eam: prout post hæc nouissimè vidi consideratum per conciuem & doctum admodum intimumque sodalem & amicum Doctorem Gutierrez cathedrales Ciuitatis Ecclesiæ canoniam doctorem obtinentem & merito. in suo perutili tractatu de iuramento confirm. 3. parte. capit. 5. numero. 16. & sic neque procedet eodem modo doctrina Auiles vbi supra cum Abb. per eum relato, dicentis quod si pēdente quaestione coram laico excipiat quod instrumentum est vsurarium vel de defectu natalium, & sic actus ille incidens remittitur ad ecclesiasticum, per quem fit inhibitio seculari, vt interim non procedat in negotio principali, eò quod de articulo illo coram ipso ecclesiastico inhibente disceptatur, prout notatur in capit. tuam. de ordine cognitio. quod si interim labatur terminus instantiæ nostri text. vel remaneat ita modicum tempus intra quod diffiniri non possit, quod potest tunc causa post terminum determinari, prout & tenet Cataldinus de syndicato. numero. 44. folio. 20. Hæc enim doctrina quanuis in se verissima sit, quoad nostrū tamen text. difficulter practicari poterit, non enim fiet remissio, sed super principali sententiabitur nè instantia labatur, præstata cautione ꝑ quod

si in

si in iudicio Ecclesiastico petatur, & declaretur contractus usurarius, vel adesse natalium defectum restituetur, quod virtute sententiae de Regimento iubetur solui, quae notanda, & quia singularia & cum in practica obuenerint, maturè cogitanda. Vterius notandum est quod tenetur appellans libellum grauaminum praesentare in tali die & horum triginta dierum, in quo pars appellata possit respondere, allegare, & probare suam intentionem, si necessaria fuerit probatio alias enim si expectaret appellans usque ad ultimum triginta dierum, quoniam tunc malitiosè videtur id fecisse, ne pars appellata contra ipsum allegare & probare posset, ex dictis per gloss. ouo. in l. secunda. titul. septimo. parti. 3. parsque ipsa appellata allegaret & opponeret de tali fraude & malitia & proferret in medium causas tales, ad quarum probationem si terminum habuisset ipse appellatus, excluderet intentionem appellantis, & iuraret in super quod si terminum haberet competentem probaret causas illas, tunc utique absoluereim eum ab obseruatione iudicii, si sententia veniebat reuocanda, ut partibus ius suum saluum remaneret denuò prosequendi litem, & allegandi & probandi de eorum intentione, & iustitia, prout in gloss. quae de firme, infra hac. Literum, & latius repetemus, imputet enim sibi appellans, qui ita se adstringit in termino, ut aduersariū excluderet ab intentionis suae probatione, terminusque in quo appellatus possit praueuiri appellanti, in tam paruo temporis spatio, triginta scilicet dierum diffiniri non potest, prout in spatio fatalis anni potest appellatus praueuiri hanc facere contra appellantiem, ut patet ex dictis per Doct. in capit. oblata. & in capit. personas. extra de appellationib. vbi Decius, nu. fin. communem in hoc opinionē annectit, & Lanfrancus in capit. quoniam contra. nu. 53. sub titul. de appellationibus. extra de probationib. & per decisio, Capellae Tolosanae 2 § 1. & ibi eius additionator, si tamen appellatus non allegaret causas iuridicas, quibus probatis intentio appellantis non excluderetur, neque dictum iuramentum faceret appellatus, tunc utique super iustitia causae pronuntiarem, potuit enim appellans terminum appellationis sibi restringere, secundum text. vbi Decius numer. 5. in dict. capit. personas. & tunc appellato prauidicabit non alleganti causas iuridicas, & tales, quae si probata fuissent, prout iuramento affirmat, se probaturum, si tempus habuisset probandi, appellantis intentionem excluderent, quae quidem nota

Liber Quartus,

tanda sunt quoad nostræ legis terminos, & in contingentia facti
latius considerata inspectis qualitatibus litigantium, & meritis
processus, & causis allegatis, an nouæ sint, vel iam in prima instan-
tia allegatæ & non probatæ, vel si præuenire potuit appellatus ap-
pellantem, & noluit, imputet enim sibi tunc appellatus, qui eum
præuenire potuit, noluit, ex dictis per Ias. in capit. cum stipulatus
sim mihi à Proculo. in princip. ff. de verborum oblig. & Cardin. in
Clemen. sicut. quæst. 3. de appellationib. & quod tempus dicatur
modicum ad prosequendam appellationem, vt appellatus possit
instare, causam diffiniri, vide Menoch. de arbitrar. iudi. centuria. 5.
casu 446. Notandum tamen est, quod si iustitia partis periret ob
non examinatum testem post hos triginta dies ante sententiam,
vtique deberet examinari, ne quis propter temporis momentū
92 perderet ius suum irremediabiliter, vt notatur in l. prima §. fin. ff. si
quis ius dicenti non obtemp. & notat Bald. in l. ea quæ. num. 5. C.
quomod. & quando iud. & faciunt dicta per Suarez allegatione. 5.
relatum per Cozar. in practiciis quæst. cap. 26. nu. 2. ad si. quemad-
modum & post conclusionem in causa admittuntur instrumenta,
absque restitutione, vel iuramento, quoties tota lis diffinienda est,
neque amplius est locus appellationi, vel suspicioni, vt inquit Co-
uar. vbi supra. cap. 20. ad fin. sic dicens vid. se. decisum in cancella-
ria, & post hæc vidi Asinium in pract. §. 23. limitatione. 1. nu. 2. 3,
& 4. sic in simili asserentē & nu. 7. id iudicē ex officio facere posse.
r Ibi [Dende el dia que passare el quinto dia.] Quid tamen si
93 pars ante hunc diem quintum appellet, current nè tunc triginta
dies nostri text. à die appellationis, in hoc per Doctores & in facti
contingentia in varias itum est sententias, quidam enim asserunt
lapso quinto die currere quantumcunque ante appelletur, alij ve-
ro à die appellationis, alij vero concordabant has opiniones hoc vi-
delicet modo, quod si intra quinque dies appellabat, & non se præ-
sentabat in consistorio nisi eis elapsis tunc à die appellationis cur-
rere triginta dies, sin vero appellabat & in simul se appellans præ-
sentabat intra hos quinque dies appellationi constitutos, currere
tunc triginta dies lapso quinto appellationi constituto die asse-
rebant fundantes se ex verbis nostri text. ibi. en que pudo appellar y
presentarse, & videbatur non incongrua concordia, mihi tamen
semper placuit opinio secunda, quod scilicet indistinctè currunt
triginta dies à die appellationis interpositæ, nam cum ij quinque
in fa-

in fauorem appellantis sunt constituti, potuit optimè dilationi & sic fauori suo renunciare, & renuntiasse censendum est dum ritè & rectè intra hos quinque dies appellauit, & per consequens ex tunc currere hos triginta dies instantiæ constitutos, quam opinionem in propositum nostri text. tenet Paul. Castr. in l. ha. res. la. 2. nume. 7. ff. de acquiren. h.æredit. & idem Paul. Felinus & Bald. relati & sequuti per Auiles dict. capit. 49. secreta syndic. glossi. condenari. fol. 290. nu. 15. & refert Tiraquel. inde cessante causa, regul. 1. nu. 80. & communem hanc testatur Anto. Gomez tom. 2. cap. 2. nu. 35. in medio. & eam vt veriozem cum Paulo, contra Alexan. & Cor. tenet Peralta in l. statu liberum. §. Stichum. num. quarto. colum. 8. fol. 153. delegat. 2. & pro hac opinione vltra eos confidero optimam rationem, scilicet, quoniam cum terminus iste horum triginta dierum in causis ijs decem mille morapetitorum successerit loco anni fatalis ante legem secundam assignati, prout in instantia abbreviata regulare est, secundum Auenda. Respon. 2. nu. 6. & in anno fatali habemus, quod currit annus ipse à die interpositæ appellationis, secundum text. in l. 2. infra isto tit. & lib. merito idem dicendum in nostro casu, cum de subrogante idem quod de subrogato dicendum sit, instantiaq; appellationis à die interpositæ appellationis labitur, ex text. in Clementi. sicut. de appellationib. allegato ad hoc per Hippolyt. relatum per Asinium in practi. §. primo. c. 1. ali. 6. neque huic opinioni obstant, verba hæc nostri text. de se el dia que passare el quinto dia, nam si vltius processeris, dum dicet text. en que se pudo appellar y presentar, Responsum patebit, ponderando verbum illud, pudo, quod potentiam & voluntatem significat, quasi pars potuerit in vltimo momento horum quinque dierum appellare, prout communiter fieri solet, idque lex nostra respexit, vt inquit Castr. in l. fin. C. qui admitti. & vbi supra. quoniam ad ea quæ communiter accidunt iura adaptantur. l. nam ad ea. ff. de legibus. sed si pars voluerit antè appellare possit, & ex tunc dies triginta current, quemadmodum in anno fatali, dispositum reperimus, & ideo pars appellans ad hæc aduertere debet, nè forte tempus labatur, & firma remaneat sententia, prout nouissimè tenet in ijs terminis, Mexia in l. de Toledo in 2. fundamento, primæ partis. nu. 1. l. vbi supra dictam opinionem Pauli Cast. communè etiā esse attestatur, tentat tamē ipse Mexias, ibidem dicere, quod si modicum tempus esset lapsum triginta dierum habito respectu ad dictum

Liber Quartus,

cursum eorum, & remaneat pars appellans in damno, & appellata cum lucro, in lapsu modici huius temporis non esset insistendum, sed iustitia seruanda, & super meritis causæ pronuntiandum, licet sibi hoc displicere asserat, prout retenta dicta communi opinionione, quæ semper seruanda est præsertim per iudices inferiores etiam nisi displicet hæc vltima consideratio.

f Ibi Despuës de otros diez dias.] Intellige immediatè sequentes post lapsum triginta dierum nostri text. vt ex eius verbis patet ibi, primeros siguientes, iunctis verbis otros diez dias, quæ quidem dictio, otros, est repetitiua similium, ita quod quemadmodum triginta illi dies, dixit lex nostra, vt essent immediatè sequentes post lapsum quinque dierum ad appellandum assignatorum, ita & eodem modo decem ij. dies Decurionibus assignati ad sententiandum, sint immediatè sequentes post triginta eorum dierum lapsum, prout practica communi receptum est, & in propositum considerauit Auend. Responso 26. numero tertio. in princip. vbi cum pluribus sequentibus, plura in horum verborum exornationem declarat, & annexit. Ex quibus ipse ibidem infert, in versiculo, & ex dictis verbis, quod tempus horum decem dierum est tempus datum, tam iudicibus, quàm iurisdictioni, quibus decem diebus lapsis, hæc de causa, nihil possunt amplius iudices illi de processu illo cognoscere, neque iudicare, ita quod si post lapsum horum decem dierum, sententia Decuriones negotium illud terminauerint, talis sententia erit nulla tanquam à non iudice lata. **94** **f** expirauit enim eorum iurdictio per lapsum illorum decem dierum, secundum Abbati & eius additio. in capit. de causis. numer. primo. de offic. delegat. & hoc est communius secundum eundem Abb. in capit. venerabilis. numer. 16. de iudicijs. & tenet Paul. Cast. consil. 184. videtur dicendum. vol. 1. & tenet Auiles, in d. c. 49. secretæ syndic. verb. condenar. num. 5. fol. 290. & glossator Salmantinus, hic col. 1296. in prin. lib. 4. ordin. & ex tex. nostro, si bene eius verba ponderentur probatur, & clariù ex l. 4. tit. 26. parti 3. Aded vt neque ex partium consensu lapsis ijs decem diebus pronuntiare possint iudices ij, saltem vt valeat & effectum sententiæ habeat, prout tenet Auiles, vbi supra, & Didac. Perez in rubric. tit. 1. libr. 3. ord. col. 737. iterum in d. col. 1296. & Auend. d. Respon. 26. nu. 10. & alibi diximus latius, & est ratio, quoniam tempus ad litem finiendam assignatum prorogari non potest etiam ex partium

partium consensu, prout communem testatur idem Didac. Perez
 in. l. 2. titul. 4. lib. 3. ordin. col. 885. in fine. qui & in dict. titul. 1. eius-
 dem lib. col. 735. in medio. in versi. amplia etiam, inquit quod etiā
 sententia in Confistorio principis lata post terminum erit nullane
 que rellitutio ꝛ minoribus concedetur aduersus huius termini la- 95
 psim prout in hac diximus lege, & tradit Auend. vbi supra, nu. 4.
 & 5. vbi inquit idem esse, etiam partibus nihil opponētib; neq;
 secundum eum ibi obstat, quod lex nostra poenam his iudicibus 80
 imponat non pronuntiantibus in termino horum decem dierum,
 quasi lex nostra poena hac se contentans, validam reddat senten-
 tiam post hos dies latam, nam hoc esset verum & procederet, si es-
 semus in dubio tempus hoc ad finiendam causam esse datum, &
 concessum instantiæ nec nē, sed hoc cum indubitatū sit, ideo quā-
 uis lex nostra poenam imponat, non ex hoc vult validare senten-
 tiam post terminum latam, idque clarius ex verbis nostri text. colli-
 gitur, disponentibus partem damnificatam consecuturā interesse
 ab ipsis Decurionibus negligentibus in termino pronūtiare, quod
 ex alia ratione non procedit, quā quod sententia talis nulla est, &
 nullius momenti. Quā tamen cautela uti ꝛ poterunt iudices, in qui 96
 miserunt foras processum, & labitur tempus decem dierum, & nō
 mittitur sententia neque processus, vt poenam nostri text. euitent,
 in hoc las. in. l. admonendi in lectura. nu. 26. de iure iurā. & Auiles
 vbi supra, inquit remedium esse, vt condemnent reum si actor
 probauit intentionem, sin minus absoluant eum, aliam cautelam
 assignat Ferratius, relatus per Auiles vbi supra, quam & posuit Pa-
 ris de Puteo, in tract. syndicatus, verb. instantia syndicatus. c. 5. nu.
 5. fol. mihi. 270. & has cautelas posuit etiam Cataldinus in tractat.
 syndicatus. versi. 150. nu. 89. fol. 29. aliam vero tradunt & alij scili-
 cet, quod in actis pronūtiēt, quod ipsi miserunt foras processum
 ad consulendum pro sententia talem iuris peritum, cuius consiliū
 nondum venit, & quia tempus labitur ad sentiendū assigna-
 tum, quod ipsi pronūtiānt secundum quod in consilio illius iuris
 periti fuerit declaratum, quam cautelam refert etiam Auiles vbi su-
 pra, numer. 10. & refert has cautelas Boerius decisioe 55. nu. 19.
 & an valeat sententia lata, pronūtiatio ꝛ, prout in tali consilio con- 97
 tinetur per regulam & limitationes prosequitur Felinus in. c. cum
 venerabilis. nume. 43. cum aliquibus sequentibus, extra de exce-
 ptionib; & Alciatus communem referens in. l. prima. §. si quis ita.

num. 14. ff. de verborum oblig. & per relatos per Asinium in pra
 ti. sua. §. 25. c. 12. in eum tamen consilium est; ut Decuriones iusti
 tiam partium in cautelis non imponant, sed in tempore determi
 nent, quod si nihil aliud fieri poterit, consulent, Feli. vbi supra, pro
 78 validitate vltima cautela supra citata: est tamen notandum De
 curiones hos poenam nostri text. evitare etiam si lapsis ijs decen
 diebus causam terminauerint, sufficit enim facere actum ad euitan
 98 dam ex negligentia poenam, quamvis de iure actus ipse non for
 tiatur effectum, secundum text. & ibi Doctor. in c. si electio. de ele
 ctionibus. in. 6. vbi Francus optime hoc intelligit quoties actus ille
 non fuerit nullus ex culpa, nam si propter culpam nullus esset, ne
 que a poena excusaretur, ab interesse tamen partis damnificata
 nullo in casu excusantur Decuriones.

c. ubi [O los dos si los tres no se conformaren.] Ex ijs verbis no
 tari potest, quod Decuriones ij in iudices electi, vel assessores eorum,
 si praesens est in loco iudicii vbi agitur, tenentur communicare
 re processum & merita eius cum iudice a quo, ad sciendum an cum
 eorum consilio & sententia velit iudex ipse a quo se conformare
 nec ne, & communicatione hac facta si omnes in sententia se con
 formant, pronuntiant eam, & subscribunt firmis suis, sin mi
 nus iudices ipsi Decuriones coram iudice a quo & tabellione
 causa & testibus sententiam suam pronuntiant, & requirunt ip
 sum iudicem a quo, ut eorum sententiae se se adiungat, & subscri
 bat, quod si noluerit eorum sententiae adherere, neque subscribere
 sententiam, tenetur tamen ea exequi, si per Decuriones ipsos eius
 dem sententiae executioni remittatur, alias enim ut in hac lege re
 petemus, possunt ipsi Decuriones ipsius sententiae executioni ad
 stare in simul cum ipso iudice a quo, prout ex verbis finalibus no
 stri text. patet, ibi, mandamos a los dichos juezes, que despues de
 dada la dicha sentencia y pronunciada en Regimiento la executen
 luego, & faciunt dicta per nos in l. 6. supra tituli proximo: neque
 obstat quod iam videtur officium mediatorum extinctum actio
 ni deferuens, ex l. posteaquam. ff. de re iud. quia licet sit extinctum,
 durat tamen officium nobile, secundum Bart. ibi & quoad execu
 79 tionem sententiae non procedit illa lex, iudex posteaquam, secundum
 Alex. ibi nu. 5. & hac de causa in hac Regia Recopilacione, non re
 perimus in scripta Pragmatica antiqua. 10. factam in curijs de Va
 lladolid anno 1537. Iudici a quo impones onus exequendi senten
 tiam

etiam dictorum Decurionum, quantumvis ei non adhererit, & de qua Pragmatica meminit Aviles ubi supra. nu. fin. quæ quidē Pragmatica cum in lege hac transcripta nō reperiatur, legi nostræ standum est ipsos Decuriones executores etiā suæ sententiæ facienti, qui quidē & iudices ad hoc remanebūt, si in sentētia, prout quotidie fit, executionē eius iudiciā quo nō remiserint, & quia cū ordinarij iudices Decuriones ipsi sint, prout in hac lege dictum remanet, ordinarij
 ¶ sententiā suā exequatur, secundū Lanfran. in. c. qm̄ cōtra. titul. 99
 de interlocut. & appel. nu. 36. & sic cessant ijs attentis ea, quæ in cōtrariū adducebat Aviles ubi supra. nu. fin. & faciunt quæ diximus in. d. l. 6. & in. l. 1. tit. 16. supra isto eo. libr. & sic poterūt de nullitate suæ sententiæ cū ordinario ipso. cū quo executio faciendā est, si per eos ipsi ordinario nō remittatur executio, cognoscere, & iudicare, ut diximus in. l. 1. gloriā. tit. supra proximi, verū tamē est, ut ad priorā redeamus, quod quantumvis Decuriones ipsi, vel assessores eorum cum iudice à quo merita processus non cōmunicaverint, non erit ex hoc nulla eorū sententiā, nō enim reperio text. hoc requirētem de necessitate, sed tantū quod tenētur in simul pronuntiare cū iudice à quo vel corā eo, & non vnus absente alio, & tunc valebit votū dictorum, secundum text. nostrū, qui hoc vult dicere, in ijs verbis & text. in. l. duo iudices. & in. l. duo. ex tribus. ff. de re iudic. & in. l. 1. tit. 22. part. 3. & Anto. Gomez. l. 38. Thuri. nu. 2. & 3. tunc valet sententiā maioris partis, vel eius, cuius declarat lex.
 Ibi [Den y pronuncien sentencia.] Sed an à sententiā tali poterit agi de nullitate, & dicendum est quod sic, quoniā licet appellatio illius sententiæ Decurionū nō spectetur, neq; locū habeat, ut probat text. hic ibi, in appellatione in supplicatione, nullitas tñ remota, ¶ nō censetur ex gl. in Clem. vnica. de seq. poss. & Deci. consi. 360. nu. 1. & Hippo. sing. 10. quos referēs sequit Did. Perez, hic sub. l. 6. tit. 16. lib. 3. ord. col. 1295. & quomodo agetur tūc de nullitate, diximus in. l. 2. supra. tit. pximo, sed an ad sententiā audiendā citandæ ¶ sunt partes, & videtq; sic, qm̄ regulare est, ex. l. de vnoquoq; ff. de re iud. sed si partes, vel pcurator præsentes fuerint pñtiationi, tūc nulla requirit citatio, ex. d. l. de vnoquoq; & l. die pferre. ff. si quis. ff. de arbit. not. Ias. in. l. 1. nu. 7. ff. de in ius vocati tñ tēpus instantiæ præfixū sit, & in fine ¶ tēporis pronuntiat, nulla est necessitas citatio, iuxta in propositum tradita per Paul. Cast. in. l. admodum nendi. nu. 34. ff. de iure iuran. & Deci. in cap. super eo. cl. 2. nu. 2. de ap.

de appell. & Coepola caut. 64. quoniam tunc terminus pro homine interpellat, & sic communi practi. omnium consensu receptum videmus, quod tunc nulla citatio ad pronuntiationem sententiae requiritur, nam quasi communiter in fine termini pronuntiatur per Rectores hos.

- x Ibi ¶ An adiungendo, o minguando. ¶ Ex ijs verbis reprobatur quorundam pertinacium hominum opinio asserentium Decuriones hos in iudices electos non posse amplius & aliud facere quam reuocare, vel confirmare sententiam iudicis à quo, non vero addere, minuire vel reformare, nam certè falsissimum est hoc, & contra expressa verba nostri tex. & contra tex. in l. 7. tit. supra proximum, ibi meliore, el juyzio, & quia de iure iudex ad quem, potest reformare
- 103 ¶ sententiam iudicis à quo, in totum, vel in partem addendo vel diminuendo, vel reseruando etiam si non petatur, secundum Abb. in c. Raynatus. nu. 10. de testam. vbi nu. 2. inquit q. vbi cunq; ex deductis in iudicio potest parti aliquod ius competere, super illo pronuntiare tenetur ex officio, etiam si pars illud ignoraret, & idem Abb. in c. cum causa. col. 2. in fi. de re iud. Bart. in l. si expressim. ff. de appella. debet enim iudex appellationis dicere benè, vel malè iudicatum, benè aut malè appellatum. l. Æmilius. ff. de minorib. vel emendamus iudicium. l. item quanuis, ibi sed prætor interueniat, & rem emendabit. ff. communi diuid. c. si Episcopus forte. 2. q. 3. c. pastoralis. in prin. eod. tit. & sic poterit iudex appellationis addere, seu remouere, & corrigere, vel sententiam iustam, vel iniustam pronuntiare. l. si. ff. de re iud. l. eos. C. de appella. imò si actor succubuerit & de nouo probauerit ius suum, debet iudex appellationis eo in casu non solum proferre bene appellatum, sed etiam debet condemnare ¶ reum actori, secundum Bartol. in l. cum apud. ff. iudic. solui. Abb. in c. cum causa. col. 3. de iudi. & sic vbi ista verba, benè vel malè iudicatum non possunt in totum satisfacere, tunc iudex appellationis addere debet, & id facere, quod primus iudex facere debebat, vt asserunt Panormi. & Felinus in c. cum causa. de re iudi. & sententiam incertam sine quantitate, non solum iudex declarare ¶ debet, sed etiam reformare, & emendare reum condemnando in certa quantitate. l. fin. vbi Bald. C. de sentent. quæ sine certa quanti. Docto. in §. curare. Instit. de actionib. imò si ex nouiter productis malè iudicatum pronuntiet, hoc debet exprimere, vt honor iudicis à quo seruetur. cap. vt debitus honor. de appellatione docet

docet Lanfran. in capit. quoniam. verbo, interlocutionis. colum. pe
 multi. de probationibus. Item si appellatio sit deserta. debet iudex
 eam desertam pronuntiare ꝑ, non autem bene, vel malè iudicatum, 106
 secundum Baldum conf. 20. volumi. 1. per. l. si præses. C. quomo-
 do & quando iudex. prout & hæc & alia in hac materia adducit,
 Rebuff. in. 3. tomo, constitu. Franciæ, titul. de appellationib. artic.
 12. per totum, & sic inquit Bald. in capit. fraternitatis. colum. se-
 cunda. de testibus, relatus & secutus per Rebuff. eundem vbi supra,
 arti. si. nu. 33. quod appellatio habet ꝑ quatuor naturas, supplendi 107
 scilicet, vt. l. per hanc. C. de appellationib. & sic iudex appella-
 tionis potest supplere in causa, quæ venit ad priorem coadiuuan-
 dam. l. Titianus. ff. quod cum eo, secus si veniret ad omnino nouā
 petitionem, secundum Bald. in. l. fina. C. quando probare non est
 neces. Emendandi. l. 1. ff. de appellationib. Felinus. c. cum causa. co-
 lum. 2. de re iudi. confirmandi naturam habet, vt. l. eos. in princi. C.
 de appellationib. & in titul. de conf. vii. discernendi. vt. l. 1. C. quan-
 do prob. non est neces. habet etiam, secundum Rebuff. dict. art. fin.
 num. 37. vltra Bald. naturam diuidendi, quia pro parte potest, iu-
 dex appellationis confirmare, & infirmare sententiam. capit. Ray-
 nucus. capit. Raynaldus. de testamen. l. Cornelia. ff. de iure patro-
 na. Annullandi etiam naturam habet. l. quædam mulier. ff. familiæ
 hercisc. & etiam procedendi lite non contestata inter absentes. l. si.
 §. illud. C. de temp. appel. & videtur itidem habere hanc naturam,
 quod vno condemnatorum appellante vterque videtur appella-
 re, quatenus sententia contra se facit. l. ampliorem. in princip. C. de
 appellationib. licet non seruetur in Francia, vt inquit Rebuff. dict.
 artic. fin. num. 40. prout & alibi diximus, & sic opinio supradicta
 asserens nō posse iudices addere vel minuere vel reformare, in gra-
 du appellationis, refutata remanet.

Ibi [Appellacion, ni supplicacion.] Nullitas tamen non cense- y
 tur exclusa, vt supra proximè diximus super verbo, den y pronun-
 cien, neque obstat si quis dixerit obstat. l. 4. supra titul. proximo,
 vbi probatur, quod vbicunque remouetur per legem appellatio,
 vel supplicatio, nullitas etiam censetur sublata, quoniam lex illa. 4.
 loquitur & procedit quoad sententias prolatas per superiores, vt
 ibidem dixi, vel non procedit lex illa, in casibus specialibus aliud
 disponentibus, prout in nostro, per text. in præsentī specialiter di-
 sponitur, & est vnus optimus casus pro limitatione. dict. l. 4. & ibi
 alios

Liber Quartus,

alios assignauimus in quibus non procedit.

z Ibi [Y esto se entienda.] Versiculus hic limitatiuus est dispositionis nostri text. scilicet, vt non procedat text. noster, quories locus ille ybi lis similis discutitur, octo tantum leucas distat ab aliqua ex Regijs cancellarijs, tunc etiam quantumuis valor causæ & æstimationis summam nostri text. non excedat, est ad cancellariā appellandum, non vero ad loci Consistorium, & faciunt hæc ad ea, quæ diximus in glo. acostumbrar yr, quod tamen mederi deberet, esse enim exonerare cancellariam litibus similibus, vbi aliæ grauiiores lites sunt agitandæ, & partes à molestijs & expensis excusare, nulla que in ijs prærogatiua detraheretur cancellarijs.

a a Ibi [Dentro delos dichos cinco dias.] Intellige si intra eos pars in consistorio se præsentauerit in appellationis gradu, & petierit iudices nominari, prout ex verbis nostri text. patet, ibi, fuere requerido, tunc enim si non nominentur iudices, incurrunt Decuriones poenam nostri text. & hæc secundum aliquorum sententiam, ego tamen semper assero & asserui, etiam Decuriones nominantes iudices parti petenti & præsentanti se in appellationis gradu poenam nostri text. incurrere, non solum si pars appellet & se præsentet intra hos quinque dies, verum etiam si dum appellatur in vltimo die quinque horum dierum eis elapsis in proximo Consistorio immediatè sequenti se præsentat, neque hunc casum excludit noster textus, sed potius etiam in eo prouidet, cum in vtroque casu militet eadem ratio, neque tenetur pars gravata, vt iam remanet dictum, appellare & se præsentare in Consistorio intra hos quinque dies, si intra illos Consistorium non congregatur, vel si congregatur nondum appellauit vt se præsentare posset, sed durante termino horum quinque dierum appellauit in fine eorum, vt se præsentet in Consistorio primo sequente, erit tamen bona cautela quam seruant aliqui aduocati, licet non iudico esse necessariam, scilicet quia in libello appellationis protestatur appellans se præsentaturum in proximo Consistorio sequenti & ex nunc prout ex tunc & è contra se præsentat, & cum ipsamet appellatione vadit cum tabellione & testibus ante partes domus consistorij & petit testimonium quomodo se præsentat ibidem & in proximo Consistorio se præsentabit, & tunc se præsentasset, si concilium esset congregatum: hæc tamen cautela quauis non fiat non est necessaria, sed vt poena nostri text. incurratur & præ-

& presentatio iuridice fiat, sufficit si in fine horum quinque dierum se presentet in Consistorio primo immediate sequente, quoniam tunc Decuriones tenentur iudices nominare sub nostri text. pena. bb

Ibi [De priuation.] Plures casus ubi priuatio per leges has Regias imponitur tam contra Rectores, quam tabelliones describemus Deo volente in l. 23. titul. 25. infra isto libr.

Ibi [Determinen la dicha causa.] Sed an ad eius determinationem debent consulere peritum aliquem, an vero ipsi Rectores poterunt absque iuris periti consilio causam determinare, & dicendum est quod si Rectores iuris periti minime sunt, & causa est intricata & in puncto iuris consistens, tenentur omnino assessorem literatum consulere, eo quod iuris ignarus quauis iudex esse possit, secundum Felin. in cap. sciscitatus. verb. illiteratus. de rescript. & Ias. in l. certi iuris. nu. 1. C. de iudicijs, tenetur tamen assessorem requirere, & secundum Bald. in l. certi iuris. C. de iud. relatum & secutum per Cataldinum in tract. syndicus. nu. 157. & secundum Innoc. & alios relatos per Bertachinum in repertorio suo, verb. consilium. versic. 27. & Ias. in d. num. 1. Iudex enim imperitus peritos consulere debet ad iudicandum, secundum text. in cap. ad audientiam nostram. de consuet. & text. iuncta glo. in cap. de quibus. 20. distin. & in cap. esto. 25. distin. tradit Speculator in titul. de requisitione consilij. §. primo. in princip. & Alexan. in additio. ad Barto. in l. si iudex. ff. de var. & extra. cogni. ultra quæ iura de iure nostro Regio habes text. in l. secunda. & ibi glo. dene. in fine. titu. 21. part. 3. & text. & ibi gloss. fin. in l. tertia. titu. 4. part. 3. & gloss. leer. in l. 18. titu. nono. part. secunda. probantes imperitum iudicem teneri pro iudicando assessorem requirere literatum, & ideo communiter illum requirunt iudices imperiti, secundum Abb. in c. 1. nu. 14. de iud. præsertim si super iuris articulo non certo litigetur, quia tunc absque dubio debet committi consilio sapientis talis articuli definitio, argumento à contrario sensu in l. Diuus. ff. de bon. dāna. & tenet Bal. in l. placet. & ibi eius additionator nu. 1. C. de sacros. eccle. Hoc est enim regulare ut in causis dubijs imperiti iudices peritorum consiliare requirant, secundum Ang. in l. dubium. C. de repudijs. & Innoc. in c. si pro debilitate, in glo. verb. consulere. de offi. deleg. & Bald. in c. iudices. in prin. vers. sed contra hoc. de pace iura. fir. quæ & alios allegat Bertachi. vbi supra. versic. 28. & probat optima lex 8. titulo. 13. libro. 8. infra. & cum ijs casibus ad id iudices imperiti tenean.

Liber Quartus,

- feneantur, si non fecerint acta, & sententia in contrariū lata absq̃;
- 111 periti consilio nulla erit ꝑ, secundum Bald. in capit. primo. in fin. extra de rei iudi. relatum & secutum per Rebuff. in. 1. tomo consti. Franciæ, titul. de sententijs executo. artic. 1. gloss. 1. 8. numer. sexto. & Amodæum in tract. syndicus. nume. 126. & Suarez in titul. de las deudas. §. fin. fol. 58. in antiqua impressione, & Paridem de Puteo, in tracta. syndicus, verbo, consilium. capit. 4. nume. secundo. fol. 205. in paruis. & Bartol. ante eos, in l. 1. §. si plures. numer. 12. ff. de exercit. acti. & Felinus in capit. ex parte. nume. 1. cum pluribus sequentibus. de constit. quod fortius & clarius procedit attendita communi & generali consuetudine, qua habetur, secundum Abbat. in capit. primo. numer. 14. de iudi. vt imperiti iudices pro causæ determinatione peritum requirant, & consulant, & facit iustalis consuetudo ꝑ & seruanda est, secundum Felinum in dict. cap. scilicet scitatus. verb. illiteratus. num. 10. versic. quando autem. de rescriptis. & Menoch. de arbitra. iud. libr. 1. quæst. 23. num. fin. Imo non solum potest hoc consuetudine induci, verum etiam quod teneantur tale ꝑ consilium sequi, prout communem testatur opinionem Addit. Bartol. in dict. §. si plures. numer. 12. & ideo cum necesse fuerit agere de nullitate ob hanc causam alicuius sententiæ horum imperitorum iudicum, consuetudinem articulabis & probabis: ex quibus inquit optimè Alexan. in l. si conuenerit. num. 11. ff. de rei iudi. quod eo ipso quod statutum committit causam indicibus imperitis, videtur esse intentionis ipsius statuti, quod iudices ij teneantur sequi consilium ꝑ periti, & tenet Deci. consil. 7. numer. 6. & sic cum lex nostra Rectoribus, qui à communiter accidentibus imperiti literarum sunt, causas decidendas in appellationis instantia committat, videtur esse suæ intentionis, & iubere vt peritorum consilium teneantur requirere & illud sequi: & ex ijs declarandum est
- 115 dictum ꝑ Abb. in capit. 1. numer. 7. de consangu. & affinit. dicentis, quod si iudex imperitus sententiauit perito non consulto valet sententia, licet peccet, nam id verum intelligerem quoties lege, statuto, aut consuetudine, non est necesse peritorum consilium requirere, vel quoties (lege statuto, aut consuetudine, id non requirentibus) causa est clara, & in facto & non in iure consistens, & secundū ius determinata est, tunc enim valeret sententia illa, secundum Parid. Puteum in dict. cap. 4. nu. 4. fol. 205. in paruis, & Bertach. alios referentem, dict. verb. consilium. versi. 39. Idemque si de iure statuto,

tuto, aut consuetudine, consilium peritorumerat requirendum, nam tunc & sequendum etiam ꝑ erit, secundum Felinum in dicto capit. sciscitatus. & Alexan. in dict. l. si conuenerit. numer. secundo. & Asin. in pract. §. 25. capit. decimo. limit. 3. vbi per totum illud capit. nouissimè per eum vidi post hæc tractatum: de quo recurrendum esse ad consilium Cuma. §. 5. testatur Cassianus in consuetud. Burgund. Rubri. 4. §. septimo. Le mary & le femme. in textu si aut est da consent. numero. 29. 30. & 31. quando consulti sunt contrarij quid faciendum, & numer. 34. an teneatur iudex ex mala consultoris sententia, de quo per Decium. l. consilij non fraudulenti. ff. de reguliur. & hac de causa Inquisitores hæreticæ prauitatis consultorum consilium tenentur sequi, quia de iure illud requirere debent, vt nouissimè tradit Rojas in tract. de hæreticis. 1. part. numer. 413. cum pluribus sequentibus vbi num. 424. inquit quod tenebuntur ipsi hæresum Inquisitores si consilium consultorum malum fuerit, de quo optimè discutitur per Simancas, de institut. Cathol. capit. 41. nume. 14. vbi veritatem determinant, & in nostro proposito an ij Rectores imperiti teneantur de malo consilio ꝑ assessoris periti, vide optimè Alexand. consilio 19. numer. 14. & 15. libr. septimo. & Auiles capit. primo Prætorum, gloss. a las partes. numer. 21. & 22. & Asinium in dict. pract. §. 32. capit. secundo. amplia. 39. nume. 3. cum tribus sequentibus. fol. 202. & Burgos de Paz in proemio legum Tauri. numer. 191. cum quatuor sequentibus vbi nume. 196. & 197. quærit an ipse consultor ꝑ tenebitur iudici consulenti per partem contra quam consuluit, vide Decium consil. 8. numer. sexto. & secundum supradicta declarabis per Catald. asserta, de syndicato. numer. 164. & Amadæum de syndicato. numer. 124. & Parid. vbi supra capit. tertio. & Bald. de syndicato. quæst. 31. & Alexan. & Doct. in dict. l. si conuenerit. & Abb. in capit. cum in veteri. de electione. numer. 12. per totum. & nume. 13. ponit quæstionem. Est tamen verum quod si iudices imperiti ij pronuntiarent sine periti consilio, sententia tamen esset iusta, & secundum ius, prout multoties imperiti determinant, tunc non annullarem eam, sed validam declararem, vel saltem si nullam pronuntiarem, in eadem sententia idem iuberem fieri, vt inquit Puteus vbi supra, dict. cap. 4. nu. 3. quæ omnia notanda sunt, quia noua & singularia, & vide Albertum de Ramponibus in tract. de consilijs habendis per officiales & assessores col. 2. inter Bart. tractatus.

Libor Quartus,

- dd Ibi [para la parte.] Videntur verba hæc superflua, nam cui potius quam parti la sã esset pœna applicanda, quoties enim pars la-
- 119 datur pœna imposita ob hanc causam in dubio parti f la sã applicata censetur, secundum quod diximus in l. 4 tit. 7. supra hoc libr. ex gloff. communiter approbata. l. si pater. C. de hæred. instit. teste Baçga de non inlior. filiabus. cap. 36. cum. 16. superfluitatem tamen evitabis, si Iurisconsultum nostrum ita processisse asseras, vt omnem dubitandi occasionem tolleretur, quæ in contrarium adduci possent, si sic non declararet.
- cc Ibi [Que sobre ello requiriere. Regular e enim hoc est, vt ad incurrendam pœnam, si aliquid factum non fuerit, impositam, necesse sit quod præcedat monitio & requisitio pactis f in cuius im-
- 120 ponitur fauorem, vt probat. l. fin. C. vt infra certum tempus quæstio oriri. termini. quam ad hoc plures ita tenentes allegando, notant Alexan. in l. propterandum in princip. num. 8. C. de iud. & l. si in l. vbi uerba. C. de præci. impioff. Felius in capit. fin autem. de rescript. l. si in lectura. l. admonendi. nu. 15. cum. 6. sequentibus. ff. de iure iuran. Corpola cautela 236. Anto. Gomez. tomo. 3. Variarum capit. 9. numer. 9. late Hippolyt. in practi. §. nunc videndum. f. numer. 4. cum sequentibus aliquibus, & faciunt dicta per coacinem meum Gutierrez in repetitione. l. nemo potest. nu. 433. cum seq. delegat. 1. Scin nostræ. l. propositum. tenet Didac. Perez in præfati. col. 1295. & latius in l. 1. tit. 15. libr. 3. ordi. col. 1273. cum sequen. & ite. in l. fin. tit. 1. 15. eod. lib. 3. & Villalobos in Arrario mille cam. opin. l. i. r. a. de iure. 150. sic declarando Bald. in l. prima. §. sciendum. ff. de magist. conueni. & Ripa. l. 4. §. hoc autem iudiciu. in l. 6. vbi cum sequent. alia infert. ff. de damno infecto. id quæ ex text. nostro probat clarissime, quicquid in contrarium voluerit Anen. capit. 61. Prætorum nu. 3. versic. & casu quo.
- 121 lib. 1. sed an debet f interpellatio hæc fieri vel sufficiat semel tantum, vide Puten. in d. syndicatu. verbo, instantia. capit. secundo. numer. 3. fol. 267. quoad nostrum tamen propositum, vnicat. sufficere cred. interpellationem, vt ijs verbis simpliciter probatis colligitur. Venit tamen in mētem dum hæc scriberem dubium quoddam, nūm scilicet Rectores ii requisiti incurrerent solum pœnam nostræ text. propter non determinatam causam in termino, an &
- 122 index ipse ordinarius f, & videbatur dicendum, ordinarium ipsum iudicem nostræ text. pœnam incurrere si monitus non faciat pronun-

pronuntiare & pronuntiet sententiam intra hos decem dies, ex verbis nostri text. ibi, y mandamos al dicho juez y a los otros dos diputados, quasi omnibus iubeatur, vt causam determinet, ergo si non fecerint, puniendi sunt nostri text. poena, nihilominus tamen contrarium quoad nostrum text. teneo, imo quoniam ipsi Rectores requisiti, non vero iudex ordinarius à quo incidit in poenam nostri text. si causam intra decem dies non terminauerint, tum quia ipsis Decurionibus incumbit onus capiendi processum, & consulendi assessorem pro eius determinatione, tum etiam quia lex nostra iubet iudicem ordinariū debere exequi poenam hanc, ibi, los quales, scilicet, diez mil maravedis y costas, de quibus paulo ante dictum est, exequen luego el Corregidor, o justicia del pueblo, so pena que no lo haziendo, lo paguen con el quatro tanto, sed in causa sua nemo iudex existere potest, vt in titulo. capit. ne quis in sua causa, ergo ordinarius loci, exequi poenam debens censetur exceptus ab huius poenae incurfu si causa intra hos decem dies non terminetur, praesertim cum quadrupli poena ipsi loci ordinario imponatur, si poenam decem mille morapetitorum non exequatur, & sic non est credendum legem nostram velle, vt & ipse ordinarius loci poenam hanc incurrat, sed tantum Rectores ipsi incurrant, & iudex loci executor poenae erit, sub quadrupli poena, si negligens fuerit in executione, & sic semper lex nostra interpretata est ab aduocatis, & ea quae certam interpretationem habuerunt minimè sunt mutanda, & ita tenendum est. Sed est & aliud dubium, num scilicet quilibet ex his Rectoribus requisitis & intra terminum non pronuntiantibus incurreret poenam nostri text. An verò pro aequalibus partibus inter eos diuidetur, & dicendum est vnumquemque eorum in solidum ad tota decem mille, & expensas teneri, & posse condemnari, eò quod officiales circa idem delinquentes tenentur in solidum, & licet condemnatio pro parte fieret, tamen, quod ab vno exigi non potest ab alio exigetur, secundum Bartolum, Angelum, & Imolam, in l. si multi Publicani. ff. de publicis. per textum ibi, quem ad hoc allegauit Boerius decisione 310. numer. secundo, & per totam decisionem, sed dubitari non potest, quin Decuriones ij non determinantes causam intra decem dies delinquant, vel quasi delinquant, cum legi & officio contraueniant, ergo nimirum est quod

Liber Quartus,

- vnusquisque eorum in solidum conueniri possit ad poenae incur-
solutionem. Est tamen verum, quod si vnus eorum soluit totum,
quod alter liberatur, & sic vna decem tantum soluenda sunt, quo-
niam haec poena ambobus in simul Restoribus imponitur, igitur
- 124 vno soluentetotam poenam ꝛ alius liberatur, argumento text. in
l. prima. in secunda eius parte. C. de condi. furti. & text. in l. prima.
§. si plures. ff. de eo per quem factum erit, & notatorum per Anto.
Gomez tomo. 3. Variarum, capit. primo. num. 88. praesertim cum
in simul & in connexis delinquant, crederem tamen quod si vnus
- 125 ex Restoribus tota decem mille soluerit ꝛ, poterit ab alio eius so-
cio dimidium petere: notandum est q̄ quantūvis pars requirens
poenam hanc recuperet ab ijs Restoribus, vel vno eorum, poterit
nihilominus & interesse petere. & recuperare, text. enim noster
vtrūque soluendum iubet, poenaque haec cum legalis sit & facto
adiecta potest optimè in conscientia peti, & debetur postquam pe-
tita fuerit & executio eius facta, vt notant omnes in. l. si quis ma-
ior. C. de transactionib. praecipue Menesius ibi, numer. 57. cum se-
quentibus aliquibus, neq; cum interesse debet compensari in hoc
casu, cum si compensaretur esset contra nostritext. dispositionem
poenam & interesse permittentis peti & recuperari per partem re-
- 126 quirentem, licet regulariter ea tenus poena debeatur quatenus ꝛ cū
interesse concurrat, vt licet videre ex Matthæo Afflictis, decisione
135. numer. quarto. & optimè per Menoch. de arbitrar. iudicium.
libr. secundo. centur. 3. casu 260. numer. 19. cum sequentibus ali-
quibus. Vterius est & aliud optimum dubium, quid si pars appel-
lans requirens Decuriones vt causam intra terminum determinet,
veniebat condemnanda eò quod iniustam causam fouebat, an iam
quod Restores requisiti non determinantes intra terminum. no-
stritext. ad interesse non teneantur, quia nihil intererat parti re-
quirenti, eò quod iniustitiam petebat, tenebuntur tamen ad poe-
nam decem mille ꝛ morapetitorum, & videtur quod non, nam
- 127 cum pars haec requirens laesa non fuerit, ex eò quod condemnanda
veniebat si sententiaretur, poenam petere non potest imposi-
tam per tex. nostrum, quoniam tunc per partem poena facto adiecta
capi potest in conscientia, quoties pars ipsa laesa fuit, vt colligitur
ex dictis per Afflictis in dict. decisione 135. Hic tamen laesio defi-
cit, ergo cessat poena. Item & quia tunc poenam hanc soluendam
lex nostra iubet, quoties etiam interesse peti poterat & debebatur,
vt patet

ut patet ex vericulo; y que demas desto paguen, sed deficiente interesse & lacione, nihil est quod soluendum sit per Decuriones, ergo neque poena peti potest tanquam consequutiva ipsius interesse, ut id quod iudicamus de principali, & sic de interesse, iudicemus & de poena ipsius interesse consequentia, & certe hoc mihi tenendum videtur pro nunc, tuiusmodi suo tempore cogitabis.

Ibi [Lo paguen con el quatro tanto.] Sed cui applicabitur poena hæc quadrupli, parti ne an vero fisco, & videtur quod fisco, quia est poena, parti que iam interesse solui iubetur antea, & quoties poena apponitur pro delicto, si pars est satisfacta, poena illa fisco applicatur, ut diximus in l. quarta. tituli. septimo. libri. primo. supra in Recopilat. Neque ob stare videntur verba sequentia, ibi, y que demas desto paguen a la parte, ex quibus verbis videtur, quod cum interesse per verba hæc parti sit soluendum, quadruplum etiam illi met parti debet solui, ex relatione illius dictionis, demas, latine, ultra, & verbi illius, a la parte, nam dictio illa, ultra, inclusiva est, ut si ultra dolia legatur vinum, videntur legata etiam dolia, secundum Bartolum. l. cum ita. quaest. fin. ff. de dote præleg. l. si ultra. C. de fideicom. item est dictio repetitiva, secundum Paulum consil. 106. tradit Bertachin. in repertorio. verbo, ultra, quoniam responderi potest, quod dictio illa, ultra, non sit ad partem referenda, sed ad summam solutionem, & sic quod ultra interesse parti soluendum, quadruplum solvatur fisco, cui alias de iure solui debet, quoties propter delictum imponitur, verba enim generalia de habilitate restringenda sunt. l. ut gradatim. ff. de mun. & hono. Nihilominus tamen videtur mihi tenendum quadruplum etiam parti requireri soluendum, cum propter dictionem illam, ultra, tum etiam, quia quadruplum subrogatur loco poenae decem mille morapetitorum parti per Rectores negligentes sententiarum applicandorum, ergo eorum naturam & applicationem sequi debet, & quadruplo a loci ordinario recepto cessat petitio decem mille morapetitorum contra Rectores sententia.

Ibi [Y que demas desto paguen.] Verba hæc non solum Rectores requisiti comprehendunt, & respiciunt, verum & iudicem loci non exequentem poenam decem mille morapetitorum per Rectores negligentes incusam, & sic pars requirens poterit a Rectoribus negligentibus petere interesse & poenam, & si iudex loci negligens sit in executione huius poenae, contra eum poterit pars

Liber Quartus,

suas actiones intendere ad quadrupli petitionē & interesse etiā, & sic vtrunq; membrū, referendo singula singulis verba hęc, y que demas deſto paguen, cōprehendunt & amplectuntur verba hęc.

h h Ibi [Por manera que dentro de los diez dias, se pueda ver y determinar el pleyto.] Ex verbis ijs notari potest & colligi, quod partes possunt ex ijs decem diebus Rectoribus ad sententiandum assi-

gnatis ꝑ, aliquos dies pro probationibus suis finiendis sumere, si eorum parte aliqua sumpta, remaneat Rectoribus tempus sufficiens ad sententiandum causam illam, nihilominus tamen contrarium est tenendum, saltem parte alia, vel Rectoribus contra dicentibus, nam cum in hac lege remaneat dictum, super glos. dentro en treynta dias, partes teneri causam concludere intra illos dies triginta, nullo modo eis elapsis possunt vllum diem horum decem ad sententiandum assignatorum, capere pro probationibus faciendis, præsertim cum dies illi triginta per text. nostrum sint assignati ad probandū, & probatur habendū, vt ibidem diximus; neq; ob-

stāt verba hęc nostri text. Ex quibus contrariū colligebamus, procedūt enim & intelligenda sunt, quoad hoc vt scilicet processus cōclusus tradatur, Rectoribus ipsis intra hos decē dies tēpore, in quo determinari & sententiari intra eos possit, nam si traderetur in tempore ad hęc facienda non sufficiente, quāuis intra illos decē dies non determinaretur, non, utiq; Rectores pœnam nostri text. incurrerent, imputet enim sibi pars appellans, quod in tēpore opportuno Rectoribus ipsis nō tradiderit processum ad sententiandū, non

est enim consultor in culpa, si sibi detur ꝑ processus tēpore in quo sententiari non potest, secundum Alex. cōsil. 59. nu. 6. vol. 4. Sed est optima questio, scilicet, an iam quod ex ijs decem diebus nullus ad examinādos testes capi potest, poterit nē intra eos peti per vnā ex

partibus aliā iurare & declarare ꝑ de calūnia, & videtur quod sic, ex dictis per Deci. in rubr. nu. 10. extra de probatio, cōfessio enim partis etiā post conclusum in causa admittit. c. cū Ioannes. de fide inst. notat Specul. in titul. de depositio. §. 4. versic. sed quid sit, & Bald. in

authē. qui semel epl. 3. C. quomodo, & qñ iud. additio. 1. Bart. in l. publiā. §. fin. de positi. Hippol. in rubr. de probatio. nu. 73. imo & post sententiā, secundū Innoc. in c. quia pleriq; nu. 3. de immuni. eccles. & alibi diximus, & faciunt quæ, Deo volente, dicemus in l. fin. titu. de las entregas. in frā isto lib. vbi post decē dies admittitur pars ad probandum per executantis confessionem & nouissimē idem tenet

net Alvarus Velascus, de iure emphyt. q. 7. nu. 29. in fin. ubi nu. 30. & 31. Id duobus modis declarat, quas declarationes desumpsit à Decio, ubi supra. Prima scilicet est, quod id verum sit, quoties pars sponte confitetur, vel iudex ex officio cogit partem confessionem dicere, secus verò ad petitionem partis, quia tunc non cogeretur, pars dicere confessionem, secunda declaratio est, ut procedant dicta, quoties confessio hæc in iudicio & in actis deducitur, secus si extra iudicium, & placent hæc declarationes, licet prima non ex toto satisfaciat, præsertim ubi nulla alia speratur sententia, tunc enim etià ad petitionem partis esset compellendus aduersarius iurare de calumnia & confessionem dicere, prout multoties vidi fieri per Rectores hos intra decem dies nostri tex. & bene ut veritas patefiat, & secundum supradicta sunt intelligenda dicta per Innoc. in c. ultra tertiam. de testibus. & post hæc paucis diebus elapsis, vidi optimam decisionem Octauiani Pedamontani. 10. plurim in propositum dicentem.

Ibi. *Quede firme y passada en cosa juzgada.*] Et sic tanquam deserta appellatione executari poterit sententia, prout dicebat Auend. Respon. 2. nu. 6. conclus. 9. & Respon. 2. 6. num. 10. vers. si quidem, quod tamen intelligerem verum quoties pars nullam diligentiam fecit in termino illo triginta dierum, vel si fecit, non tamen rite & recte, puta si libellum grauaminum non notificauit parti, prout notificandus de iure est, alias enim nihil fit, ut probatur ex tex. Clemen. causam. de electio. notat Rota noua. 2. de appellatione. fol. mihi. 63. & Felinus optimè in c. cum contingat. nu. 62. cum sequet. aliquibus. de rescrip. & idem Felin. in Repertorio eius, in verbo, appellans an debeat intimare & Couar. libr. 3. Variar. c. 17. nu. 3. omnis enim intimatio, quæ obligat ad aliquid præiudiciale debet fieri dicto modo, secundum Feli. ubi supra. & iterum in c. cum. M. nu. 63. extra de constitutio. quod dictum ibi ipse Feli. inquit ex clama-
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

Liber Quartus,

Abb. litera. C. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ. el. 2. numer. 4. de electione; & communem testatur Ant. Gomez tomo. 2. cap. 2. num. 39. verum item adde quod ad hoc vt emptor vel ille à quo, in casu tamen; quo intimatio hæc libelli, vel instrumenti fieret iudicis auctoritate, non requiritur si quod fiat in forma, secundum additio. Alexan. in l. 1. in princ. m. 4. litera. C. ff. de eo per quem fact. erit, & sic vidiam ob non notificatum libellum grauaminum in termino triginta dierum nostri text. appellationem desertam pronuntiarificut & quantumvis notificatio facta libelli huius fuerit, non tamē fuit in tempore congruo, vt appellatus de sua iustitia allegaret, & probaret, tunc enim & appellatio vt desertā posset pronuntiarif, licet si tunc de iustitia appellantis constaret, & de bona eius fama & conscientia & quod malitiose non se restrinxerit in termino, non utique pronuntiarē desertam appellationem, sed absoluerem potius ab instantia & obseruatione iudicij saluum ius relinquendo partibus iterum litem prosequendi, prout in hac lege dictum remanet, & faciunt dicta per Bartol. in l. admonendi. nume. 13. ff. de iure iuran. scilicet, quod si dies dati à lege sunt elapsi absq; eo quod actor probet, non absoluetur reus diffinitiuē, sed tantum ab obseruatione si iudicij, cuius doctrinam Iacobidem in lectura. nume. 70. & in repetitione. nume. 75. & 76. communem testatur, & faciunt dicta per Auiles vbi supra, nume. 6. in princ. fol. 290. Si verò appellans fecit in termino diligēcias, quanuis nihil probauerit, pronuntiandum est super iustitia causa ex meritis processus in prima instantia deductis, & sic diffinitiuē est pronuntiandum, nam in ciuilibus controuersijs receptum est reum diffinitiuē absolgendum etiam si terminum ad probandum non habuerit, quando quidem se probationi non obtulit, causamque probatione non facta censetur conclusisse, siue expresse, siue tacite per lapsum instantiæ, ex dictis per Iasonem in dicta repetitione. numer. 75. & 80. & Couar. lib. 1. Variarum cap. 1. numer. 8. & ex quibus approbatio desertā efficiatur, dixi remissiuē in l. secunda. verbo. y. fin. que firme. supra isto tit. & lib. Vltius notandum est ex ijs verbis nostri text. quod sententia lata in prima instantia remanet firma ob negligentiam appellantis non facientis diligēcias in termino, & quod sententia si lata per Restores hōst termino decem dierum elapso nulla erit, vt in hac lege dictum remanet, & tenet Didac. Perez hic col. 1296. in princ. & ante eum Auiles dicta. capit. 49. secreta synodica.

dica. verb. condenar. fol. 289. in princip. & post scripta repeti mo-
derum Mexiam in l. de Toledo, in decimo fundamento, primæ
partis. nume. 47. ita tenentem. Aduertendum quæ quod si est de-
serta appellatio non possunt iudices se intrinittere super iustitia
causæ, sed super desertione tantum tenentur pronuntiare, & ad
vnguem legem seruare, vt dixi in l. secunda. verbo, y si con el pro-
cesso. supra isto titul. & libr. Imò & post desertionem appellatio-
nis non sunt danda literæ vt quis audiatur, vel releuetur, neque va-
let rescriptum sic impetratum, imò est infamis ꝑ illud impetrans, se
cundum text. in l. fin. C. vt lite pend. notat Cœpola, cautela 220. &
Rebuff. in. 3. tomo constit. Francia, titul. de appellationib. arti. 14.
glō. vnica nu. 1. nisi sententia esset nulla, vel diceretur in rescripto
non obstante tali lege, vel per restitutionem, vt ibi per ipsum Re-
buff. nume. 2. cum sequentib. vel nisi de desertione non sit opposi-
tum, nam tunc super meritis causæ, secundum Marant. in practic.
titul. de appellationib. nu. 398. potest iudex si vult cognoscere vel
super desertione pronuntiare, sed si de desertione opponatur non
erit in potestate iudicis super meritis causæ, sed super desertione te-
nebitur omnino pronuntiare, ex dictis. Impedimentum tamen le-
gitimum excusat à desertione, vt supra diximus in l. 2. in fine. su-
pra isto titul. & libr. & tradit Rebuff. in. d. titul. de appellation. gl. vni-
ca. nu. 3. & 5. cum tribus sequen. ponit impedimēta, & nu. 4. inquit
Principem posse ex mera gratia concedere, vt de iustitia causæ co-
gnoscat non obstante desertione.

Ibi [pronunciada en Regimiento.] Non seruantur verba hæc kk
in pract. sed potius vbique pronunciatur sententia per Rectores
hos in præsentia iudicis à quo vel eius successoris.

Ibi [Executen luego.] Hic colligitur clarè quandoquidem ver-
ba hæc in plurali numero sunt constituta, etiam lata sententia per
Rectores hos, iurisdictionem ipsis durare pro exequenda ipsa sen-
tentia, si in ea executionē iudici à quo non remiserint, prout quoti-
die remittunt, & in hac. ligloss. o los dos dellos. & alibi etiam dixi-
mus latius. Sed an nullitas intentata dictæ sententiæ de Regimien-
to impediet executionem eius vide per Doct. maxime Paul. & Ale-
xan. in l. 46. condemnatum. ff. de re iudic. & Decius consil. 73.

Ibi [So pena que incurran. Ita demum si requisiti non exequā-
tur, vt in hac lege diximus, sed num in casu, in quo Rectores ip-
si executionem sententiæ ordinario loci remittunt, tenebuntur

mm

R 5 hac

Liber Quartus,

hac poena, si ordinarius ipse negligens in executione fuerit, & credere quod & ipsi Rectores tenebuntur si requisiti fuerint, & remissio executionis quam ordinario loci fecerunt, voluntaria non vero necessaria fuit, quam tamen poenam si soluerint, ab ipso ordinario recuperare poterunt, ordinarii tamen locorum semper exequuntur, neque admittunt Rectores ad executionem hanc faciendam siue remiserint, siue non executionem sententiae ipsi ordinario, & sic potest dici Rectores praeminentiam hanc exequendi sententiam incuria & negligentia sua amisisse, & per consequens ab ipsis Rectoribus poenam hanc nullo in casu peti posse, sed ab ipso ordinario loci negligente in executione talis sententiae & haec pro legis huius exornatione & declaratione sufficiant.

CAPVT SEPTIMUM,

Et finale, num scilicet, sit licitum & decens vendi haec officia Decurionatum, tam per Regem, quam per Dominos temporales.

SVMMARIVM.

Officia Decurionatum non licet, neque decet vendi per Dominos temporales inferiores Rege. nu. 1. & 2. quid in Rege.

ET in Ducibus & in magnatibus & Dominis alijs superiorem recognoscentibus nullus in dubium vertit, non solum non esse decentem venditionem talium officiorum, verum neque licitam, quia Ducatus vel Marchionatus non censentur tanquam per se Respublicae, neque ad illum absolutè pertinent iura, quae subditi solvunt, instituere, sed dependenter à Rege, at tenentur iustitiae ministros & Rectores decenti stipendio habere in terris suis & Dominijs, & itidem in praelatis idem est dicendum, quia gratis acceperunt, & sic gratis dare debent, ut apparet ex Soto de iustitia & iure. libr. tertio. quaestione sexta. articulo. quarto. colum. fin. Et in synodo celebrato Salmanticae per Archiepiscopum

pum Sancti Iacobi & suffraganeos suos, Anno Domini 1566. Actione 3. Decreto 24. statutum est, notariarib. tribunalium Ecclesiasticorum, nullo modo vendi, vel locari posse, & hoc nulli dubium est, & sic latius iam verbo & scripto consului cuidam prelato huius Regni, & per consequens neque poterunt prelati cui-dam familiari suo notariam aliquam concedere, qui ea uti non de-bet, sed potius alteri in pretium dare, vel ad censum annum soluē dum: quoad Reges vero & Dominos non recognoscentes supe-riores, prout Rex noster Hispaniarum non recognoscit, licere, sed non decere officia Decurionatus ¶ vendere & Rectorias has in suis 2 ciuitatibus villis & oppidis, fuit dictum Sancti Thomæ, licet aliqui voluerint tenere contrarium, tam ex Theologis, quam Iuristis, & nouissimè & latissimè fundauit Tellus Fernandez in. l. 26. Tauri. nu. 9. cum sequent. pluribus, & voluit Adrianus in. 4. q. de pœnitē. & Gabriel in. 4. dist. 15. & Caieta. in summa. ver. b. officium. prout eos refert Nauar. in manuali Hispano. c. 28. in additio. ad. c. 23. nu. 80. & retulimus aliqua. l. 4. titul. 25. lib. 4. Recopil. in gl. 1. Et refert Fran. Garcia. in tract. de cōtractos. 1. parte. ca. 8. per totum. & Ma-tiengo in. l. 5. tit. 9. gl. 4. lib. 5. Recopi. & Palacios in sua praxi Theo-logali. lib. 2. c. 6. & Minchaca. controuersi. illustrium. ca. 43. per to-tum. Verum tamen alij plures & quasi omnes contrarium tenue-runt, vt licet videre ex Patre Antonio de Cordoua, in sua summa de casos de conscientia in quæstione 117. per totam, & ex eo, & antè & optimè ex Soto, de iustit. & iure. libr. tertio. quæstione sex-ta. artic. quarto. versic. sed ingerit se, desumitur singularis concor-dia inter has opiniones, scilicet, quod si officia hæc per se nudè absque circumstantijs, quæ vsu veniunt, speculatiuè tantum, vt aiunt, existimentur, scilicet, vt verè dignis personis venderentur, qui ministeria officij recta bonaque fide administrarent, neque vllum eis offerretur periculum petendi quicquam aut recipiendi præter ius suum, nihil in se habent, quominus licitè vendi possint, sed si res hæc non ita speculatiuè, sed practicè, & per appellationē ad vsus atq; ad effectum absurditatem, qui fermè necessario inde sequuntur, consideretur, nō solum nunquā aut expedit, aut decet, verū secundū moralem prudentiā neq; licet, & sic cōciliantur opi-niones Doctorū: & cōditiones iustificadi has emptiones & vendi-tiones refert Cordoua vbi supra. Et mala obuientiā ex eis conside-rat, quæ quotidie præ oculis habemus, & sic esset omnino abstinē-
dum

Liber Quartus,

dum ab ijs emptionibus quæ quotidie fiunt, & præsertim per illos, qui semel officia hæc à Rege habuerunt empta, qui non conditiones dictas considerant dum vendunt, sed solum maius pretium inquirunt, & hoc præmaximè in ciuitatibus vbi partialitates exercentur, in quibus officia hæc Rectoriarum ab ipsis partialitatum capitibus emuntur, qui eas indignis, imo & aliquando infimis & sordidis hominibus præbent officia hæc ad censum annuum & cum facultate ea amouendi ab eis, quoties voluerint, vel vt melius & verius loquar, amouendi quoties voluntates ipsorum non fecerint & vota præbuerint prætensionibus & voluntatibus ipsorum complacentia, & sic Respublicæ pereunt, officia hæc vilescunt, possessoresque eorum vilipenduntur, vix populo vbi similia & alia exercentur, & ideo Reges vbi similes ad sunt occasiones, & similia pericula omnino essent consulendi, vt mederi dignarentur, & interim vnusquisque emptorum horum officiorum videat & consideret, quid animabus ipsorum conueniat providere, nam eorum res agitur, non vero exterorum, & adeo hæc corripere aguntur, quod quasi venalia in publicis subhastationibus habentur hæc officia Decurionatus & tabellionatus, ac procuratorum

3 numeri ciuitatum & villarum, & sic iam in Hispania si impune distrahuntur hæc officia, vt inquit Matienço, in dialogo Relatoris, tertia parte, capit. 28. numer. 17. & sic ex hoc abusu resultant alij

4 scilicet, quod conferuntur inter fratres in legitimis, vt per Antonium Gomez. l. 29. Tauri. numer. 21. & Cordouam in summa, quaestione 134. & Galleum de expensis & melior. capit. quarto. numero. 14. & secundum eum ibi censentur lucra acquisita constâte matrimonio, vt ibi pereum. nu. 15. & 16. & Gomezius Leon in cent. infor. iuris. cap. 106. & Boerius decisio. 14. nu. 13. & Auerda in Respon. 9. & includuntur sub hypotheca bonorum & in eis sicut in alijs bonis fit executio, vt inquit Tellus vbi supra. nu. 11. & 12. versic. primum an. & in versic. vltimo pro complemento. & quod tunc remedium detur si nolit executatus titulum præbere, & renuntiare decerpere ex Romano consilio finali, numer. decimo septimo. Et in his officijs fit melioratio tertij & quinti siue in alijs bonis, imò & quod peius est, quod aliqui volunt ea in maioratibus suis relinquere, tanquam si compertum haberent, successores eorum capaces futuros, cum in rerum nondum sine natura, quæ omnia exemptionibus & venditionibus propinquat,

& quod

4. p. c. u. et
12.

& quod est magis quod inquit Auiles cap. 3. iudicum syndicatus. gloss. prima. nu. 18. in fin. quod Rex scit & videt vendi & dissimulat, cum & ipse Rex. l. 8. titul. 2. libr. 7. Recopil. in prin. prouiserit, quod officia hæc vendi non possint per possessores eorum neque in solum dari, neque permutari, neque alio respectu nomine pretij concedi aut renuntiari: sed cum possessoribus dici non possit, gratis accepistis, ita & ipsi dicunt neque nos gratis dare & renuntiare ea volumus, quod an licitè faciant ex dictis decerpere & maxime ex Cordoua ubi suprâ, in quæst. 117. qui & in dict. quæst. 134. tradit an fructus interim perceptos conferet, & in qua æstimatione fiet collatio talis officij. Et hæc pro toto hoc Capitulo & libro sufficiant, Lectoremque obsecro & obtestor, vt non dicta, sed animum & voluntatem proficiendi & complacendi omnibus consideret, & si quid dictum relatum & assertum fuerit, quod auribus displiceat, emendet, corrigat & benignè legat, & omnia præsertim subijcio censuræ Sacro Sanctæ matris Ecclesiæ, ac Christianissimorum legentium.

FINIS, LAUS DEO.

INDEX EORVM,

quæ in hoc opere continen-
tur, ordine Alphabetico
digestus.

Absentes quâdo vo-
candi. lib. 2. c. 5.

nu. 1. *Et in addi-
tione.*

*Absentes qui dicantur, ibidē.
numero. 2.*

*Absentes an dicantur existen-
tes in suburbij. ibid. nu. 3.*

*Absens citatus ad actus si ve-
nire non potest ob impedi-
mentum potest committere
vocem suam. lib. 2. capit. 7.
nume. 1. & 4.*

*Absens canonicus an in ele-
ctione Episcopi possit dare
vocem suam per literas. ibi.
nume. 5.*

*Abesse non dicitur causa Rei-
pub. qui causa proprii com-
modi abest neque expensas
capiet. lib. 4. cap. 1. nu. 5.*

*Actus morose difficultatis nō sunt
prescriptibiles. lib. 2. capit.
26. num. 2.*

*Acta primæ instantiæ an in
secunda sint exhibenda. li-
bro. 4. cap. 6. nu. 81.*

*Actum facere sufficit licet
inutilem ad evitandam po-
nam. ibidem. c. 6. nu. 98.*

*Actus iunicandi est indivi-
duus. lib. 4. c. 6. nu. 18.*

*Adiuncti ordinario Decurio-
nes ordinarij sunt. libr. 2. c.
18. nume. 20.*

*Administrator non potest re-
mittere debitum liquidum,
lib. 2. c. 20. nu. 1.*

*Adversarius diues expensas
soluet pauperi. lib. 2. c. 16.
nu. 4. declar. de ibi.*

*Advocatus non debet contra
suam civitatem in negotio
saltim gratia advocare. lib.
2. cap. 23. nu. 1.*

*Advocatorum quorundam er-
ror refutatur. libr. 4. cap. 6.
numero. 6.*

*Alia prohibita Decurionibus
prose-*

INDEX

- prosequitur. libr. 4. capit. 1.
numero. 6.
- Ambasiatores mittere ad Regem pertinet ad consilium, libr. 2. c. 18. num. 7.
- An valeat concilium si duæ partes non congregentur, libr. 1. c. 2. nu. 4. & 5.
- Antiquitus per Augures locus concilio deputabatur, libro. 1. c. 5. nu. 2.
- Antiquior Decurio deficiente preside potest congregare concilium, libr. 1. c. 7. nu. 3.
- An per acceptationem secundum officij in alia ciuitate vacet primum ipso iure, libr. 2. cap. 22. nu. 2. & 3. quod sic statuto prohibetur.
- Appellari potest ad presidem ordinatis in consilio licet ipse maiori parte assenserit, libr. 2. c. 18. nu. 2.
- Appellatio in rebus minimis admittitur, libr. 4. c. 6. n. 16.
- Appellatio ad corrigendam iniquitatem sententiæ interponitur, libr. 4. cap. 6. nu. 47. cum duobus sequen.
- Appellatio non suffugium, sed refugium debet esse, libr. 4. cap. 6. nu. 50.
- Appellans iniuste mortaliter peccat cum declaratione. libro. 4. c. 6. nu. 55.
- Appellatione proposita & non ante currit tempus eam prosequendi, libr. 4. c. 6. nu. 57.
- Appellatio an requiritur ad retractionem actorum per maiorem partem concily, libro. 1. c. 2. nu. 2.
- Appellans debet libellum gravaminum in tempore opportuno allegare, libr. 4. cap. 6. numero. 90.
- Appellatus an possit praeuenire appellantem, libr. 4. cap. 6. numero. 91.
- Appellatio habet quatuor naturas, libr. 4. c. 6. nu. 107.
- Authoritas alicuius ubi requiritur in actu si est impeditus potest actus sine illo fieri, libr. 1. c. 8. n. 5.
- Auditores curiarum non possunt esse Rectores ciuitatū, libr. 2. c. 23. nu. 2.
- Auditores Regij ne super minimis se inuoluant super eis cognoscit concilium, libr. 4. cap. 6. nu. 5.

B

Beneficia tria etiam litigiosa quis obtinere non potest, libr. 2. c. 22. nu. 13.

ALPHABETICVS.

- C**apions bannitum propria autoritate ab vniuersitate recuperare potest expensas in captura factas, lib. 2. c. 18. nu. 19.
- Capite deficiente an possint congregari, lib. 1. c. 8. nu. 3.
- Capitulum sede vacante succedit in ijs, quæ sunt ordinariæ iurisdictionis non delegata, lib. 1. c. 8. numer. 10. cum sequentibus.
- Capitulum vocatur congregatio Decurionum, lib. 1. cap. 11. numer. 4.
- Capitulum potest consentire, ut vnus ex eisdem vocetur per procuratorem, libr. 2. capit. 7. numer. 3.
- Capitula noua à deductis i prima instantia diuersa non examinabunt in secunda, lib. 4. cap. 6. nu. 78.
- Cardinales qui dicuntur & sint, lib. 2. cap. 1. nu. 4.
- Casus ubi factum à maiori parte non valet, lib. 2. c. 14. n. 2.
- Ciuitas citanda est etiam si syndicum habeat alias non constituitur in contumacia, libr. 2. cap. 25. nu. 1.
- Ciuitas etiam si citetur & non compareat adhuc defensor ei est creandus, lib. 2. capit. 25. numer. 2.
- Ciuitas si carens sufficiente praesidio alicui subijciat se, ciues an pro debito vniuersitatis & quando exequantur, lib. 2. c. 18. nu. 40. Principi an excusetur, lib. 4. capit. 3. nume. 7.
- Ciui nono an possit per ciuitatem aliqua immunitas concedi, lib. 2. c. 18. nu. 34.
- Citanda an sint partes ad sententiam Decurionum, libr. 4. c. 6. nu. 101. & 102.
- Clausula, saluo iure nullitatis, impedit cognosci super nullitate per indices appellatio nis, lib. 4. c. 6. nu. 55.
- Clausula, si & in quantum de iure est, quid operetur, libr. 2. cap. 4. nu. 13.
- Clerici inuito Capitulo non possunt prosequi iura Ecclesie nisi quando res eius male alienate sunt, lib. 2. ca. 18. numer. 16.
- Collegij ius in vno residere potest, lib. 1. cap. 8. nu. 7.
- Collegium, & vniuersitas est quedam persona ficta, lib. 4. cap. 3. nume. 2.

INDEX

- Collegium secundum veritatē
non aliud à singulis de col-
legio, secundum vero fictio-
nem sic, lib. 4. c. 3. nu. 1.
- Collegium, capitulum, vel uni-
uersitas, possunt accusare
delinquentes contra eam,
lib. 4. cap. 4. nu. 1.
- Collegio, Capitulo, vel vniuersi-
tati competit criminalis ac-
tio siue in eius contumelia
fiat iniuria siue non, lib. 4.
cap. 4. nu. 6. & nu. 12.
- Coacervatio summarū nō est fa-
cienda ad impediendā iurisdi-
ctionem, lib. 4. c. 6. nu. 14.
- Commodū in consequentia ob-
ueniens non habetur in cō-
sideratione, lib. 2. c. 16. n. 5.
- Cōciliū nō potest haberi nisi in
loco publico, lib. 1. c. 5. n. 1.
- Concilia non debent fieri in ec-
clesia, lib. 1. c. 5. nu. 4.
- Concilium qua voce aut instru-
mento congregetur, libr. 1.
cap. 5. nume. 7.
- Concilium non potest fieri sine
prætorē tanquam capite, li-
bro. 1. cap. 8. nu. 2.
- Concilium an valeat si due par-
tes non congregentur, libr.
• 1. c. 2. nu. 4. & 5.
- Cōciliū repræsentat totā ciuita-
tē & populū, li. 2. c. 18. n. 4.
- Citato eo qui nō debebat citari
sine illo actus ad quem cita-
tur expediri non potest, lib.
secundo. c. 7. nu. secundo.
- Concilium quoruplex est, libr.
2. cap. 18. nu. 22.
- Conciliū vel eius administrato-
res possunt facere cōfessionē
de recepto, lib. 2. c. 20. n. 10.
- Concilium non potest alicui cō-
cedere immunitatem, lib. 2.
c. 20. nu. 11. nisi ut ibi.
- Cōciliū potest facere donatio-
nē remuneratorū, li. 2. c. 20.
n. 12. & ibi, nu. 13. quod de
meritis creditur concilio.
- Concilium potest votum facere
& adstringere ad illud suc-
cessores, lib. 4. c. 5. n. 1. & 5.
- Cōciliū & Resp. perpetuo præsu-
mūtur durare, lib. 4. c. 5. n. 2.
- Cōciliū Decurionū habet iuris-
dictionē quoties quis spoli-
atur per iudicē, lib. 4. c. 6. n. 1.
- Concilium in criminalibus re-
cusato iudice ordinario, co-
gnoscit, libr. 4. c. 6. nu. 3.
- Concilium cognoscit in gradu
appellationis in causis certæ
summæ, lib. 4. c. 6. nu. 4.
- Concilium Decurionum an co-
gnoscat in causis mille mo-
rape-

ALPHABETICVS.

- vapet inorum fisco applicato
rum, libr. 4. c. 6. nu. 13.
- Concilium nō cognoscit per ap-
pellationem a sententia exi-
lij, libr. 4. c. 6. nu. 14.
- Connexa quæ dicantur, libr. 4.
cap. 6. nu. 44.
- Cōcilium quibus in causis habet
iurisdictionē, li. 4. c. 6. n. 61
- Cōcilio toto recusato, quid fiet,
libr. 4. c. 6. nu. 70.
- Confessio partis in beneficiali-
bus quādo titulum tribuat,
lib. 2. cap. 2. nu. 16.
- Confessio facta a tutore vel cu-
ratore sine causa etiam ad
deliberandum facta nō va-
let, lib. 2. c. 20. nu. 4.
- Concilium an possit pacisci cū
obligato carnis aut Pesca-
ria, nē alius vendat carnes,
aut piscaria, li. 2. c. 18. n. 28.
- Cōdemnatio quantitatis facta
pro specie perdita an si appa-
reat species reddēda sit, lib.
4. cap. 6. nu. 15.
- Condemnatus in centū pro duo-
bus delictis pro quolibet eo-
rum in quinquaginta nō di-
citur in centum condemna-
tus, lib. 4. c. 6. nu. 43.
- Consiliarij ciuitatum in locum
Decurionum successerunt,
lib. 1. cap. 11. nu. 1. & 10.
- Consilium sapientium requiren-
dum, libr. 2. c. 3. nu. 1.
- Consiliarij n debent recedere
a ciuitate sine licentia, libr.
3. cap. 2. nu. 1.
- Consensus in actibus capitula-
ribus an debeat præstari col-
legialiter, lib. 2. c. 6. nu. 6.
- Consensus præsumptus in tacē-
te facile eliditur, lib. 2. c. 13.
nu. 10. & 9. declaratur.
- Consensus vim taciturnitas ha-
bet in casibus a iure expres-
sis, li. 2. c. 13. n. 11. & 12. quæ
est materia Brocardica.
- Consensus vel vocatio absentium
requiritur vbi negotium eorum
est tractandum, lib. 2. c. 14.
numer. 11.
- Consuetudo nō valet vt Archi-
diaconus præcedat vicariū
Episcopi, li. 2. c. 2. n. 5. & 19.
- Consuetudo tollens priuilegia
dignitatis non valet, libr. 2.
cap. 2. nu. 6.
- Cōsuetudo non valet vt in acti-
bus collegij non stetur ma-
iori parti, lib. 2. c. 14. nu. 13.
- Consuetudo non valet quod tor-
queatur, li. 3. c. 3. n. 2. & 6.
- Consuetudo nō valet, vt absens
obligetur in sui preiudiciū,
S 2 lib.

libr. 2. c. 18. nu. 39.
 Consuetudo valet quod pro de-
 bito vniuersitatis capiantur
 iuramenta singulorum, libr.
 2. cap. 18. nume. 37.
 Consuetudo valet ut imperitus
 iudex peritum cōsulat, libr.
 4. cap. 6. nu. 112.
 Consultor non est in culpa si
 sibi non decur processus in
 termino, libr. 4. c. 6. nu. 130.
 Contemptus prosecutio an de-
 tur in alijs quā electionis
 actibus, libr. 2. c. 14. nu. 5.
 Conuenientia tribunorū & in-
 ratorum, libr. 2. c. 26. nu. 4.
 Contra dicere tenetur Decurio
 alias illaqueatur peccato, li-
 bro. 2. c. 13. nu. 1. & 4.
 Creatio Decurionum sicut &
 aliorum officiorum concil-
 io expectabat, libro. 1. ca-
 pit. 13. numer. 1. & 2. quod
 ad solum Principē, vel cui
 ex consuetudine, foro, aut
 priuilegio compet. t.
 Crux hodie videtur in capite
 imperatorū, libr. 1. c. 11. n. 6.
 Curia est locus publicus, libr. 1.
 cap. 1. nume. 7.

Datio in solutum vitia-
 tur si res pro maiori

summa quam debeat de-
 tur, libr. 4. c. 6. nu. 19.
 Decuriones quare ducti sunt,
 libr. 1. cap. 1. numer. 6. & a
 quo. 8.
 Decurio & quilibet alius sex
 fugere debet, libr. 1. cap. 4.
 numer. 6.
 Decurioni non accedenti ad cō-
 silium solum amissio sala-
 rij imponitur, libr. 1. cap. 7.
 nu. 1. & 2. limitatur.
 Decuriones solum curiam in-
 gerdiantur, libr. 1. capit. 10.
 numero. 1.
 Decuriones fuerūt dicti ex de-
 curijs, libr. 1. c. 11. nu. 2.
 Decuriones non debent esse ple-
 bej, libr. 1. ca. 12. nu. 3.
 Decurio in Hispania debet es-
 se 18. annorum, libr. 1. c. 12.
 nu. 4. in additione.
 Decurioni deficienti qualitatē
 si non opponatur & reci-
 piatur.
 Decuriones noui an possint in-
 terpretari statuta prædeces-
 sorum, libr. 2. c. 18. nu. 33.
 Securus postea erit, libro. 1. ca-
 pit. 12. numer. 7. & nu. 26.
 declaratur qualitates in De-
 curionibus requisiti, libr. 1.
 cap. 12. nu. 8.

Decurio

ALPHABETICVS.

- D**ecurio ante nominationē in talem debet qualitates habere, libr. 1. c. 12. nu. 10.
- D**ecurionum quilibet in negligentiam aut defectum syndici an possit agere pro rebus ciuitatis, libr. 2. cap. 18. numero. 44.
- D**ecurio honoratur propter vniuersitatem & conciliū cui præest sicut canis respectu Domini, libr. 4. ca. 4. nu. 5.
- D**ecuriones malos aliquando permittos, libr. 1. c. 12. n. 11.
- D**ecurio ex sola electione non acquirit possessionem, libr. 1. cap. 13. num. 3.
- D**ecurio si interrogatur an debeat petere licentiam ad loquendum, libr. 2. c. 4. nu. 6.
- D**ecuriones eligentes scienter inhabiles an priuentur pro ea vice potestate eligendi, libr. 2. cap. 4. nu. 15. & ibi cautela ad hoc.
- D**ecurio male facit exiens a curia sine causa, libr. 2. capit. 8. numero. 1.
- D**ecuriones exeuntes a curia compelli possunt re intrare, libr. 2. cap. 8. nu. 2.
- D**ecuriones possunt vnū ex se eligere, li. 2. c. 10. n. 1. & 4.
- D**ecurionū ordo si dat tutorem dabit vnū ex se, li. 2. c. 9. n. 3.
- D**ecuriones obligati sunt ad loquendum & votandum, lib. 2. cap. 13. nu. 2.
- D**ecurioni pauperi expendenda sunt a consilio alimenta, lib. 2. cap. 18. nu. 11.
- D**ecurionū ordo potest syndicū cōstituere, lib. 2. c. 18. n. 13.
- D**ecurionum ordo potest certis personis immunitatem concedere, libr. 2. c. 18. nu. 12.
- D**ecuriones aliquando futuros homines male fama, lib. 1. cap. 12. nume. 11.
- D**ecuriones possunt capere animalia pro ducendo frumento in exercitum Regis, libr. 2. cap. 18. nu. 29.
- D**ecuriones an possint remittere iniuriam ciuitatis, lib. 2. cap. 20. nu. 14.
- D**ecuriones frangētes iuramentum in ingressu officij præstitum infamia incurrunt, libr. 3. cap. 1. nu. 1.
- D**ecurio habitans rure potest compelli redire in ciuitatem, lib. 3. c. 2. nu. 2.
- D**ecuriones non possunt acceptare officia extra ciuitatē, libr. 3. cap. 2. nu. 3.

- Decuriones nostri temporis an gaudeant privilegio antiquorum saltem, ut non torqueantur, lib. 3. c. 3. nu. 1. & 5.
- Decuriones an excusentur à tributorum solutioe, li. 3. c. 3. n. 3.
- Decurio quibus cum personis vivere non potest & à quibus recipere salariu, li. 4. c. 1. n. 4.
- Decretum iudicis & indiuiduum, lib. 4. c. 6. nu. 20.
- Decuriones ij an cognoscant super sententia confessi, lib. 4. cap. 6. nu. 28. & 29.
- Decuriones an cognoscant super maiori summa partibus non contradicentibus, lib. 4. cap. 6. nu. 30.
- Declaratio legis si quis ex aliena. ff. de iud. lib. 4. c. 6. n. 34.
- Decuriones adiri non possunt per viam nullitatis principaliter intertate, li. 4. c. 6. n. 54.
- Decurionibus aliquibus exeuntibus de concilio an possint remanentes actum perficere, li. 1. c. 2. n. 8. & 9. an possint reintrare exeuntes.
- Decurio si dimittat Decurionatum poterit in causa ei de decurioni commissa procedere, lib. 4. c. 6. nu. 66.
- Decuriones noniter recepti, aut ciues non tenentur pro debitis ante contractis, lib. 2. cap. 18. nu. 38.
- Decuriones electos in iudices an possit pars appellans recusare, libr. 4. c. 6. nu. 68.
- Decurionis absentia si alius Decurio eligatur an primus reuertens iurisdictionem exercebit, lib. 4. c. 6. nu. 69.
- Decuriones adiuncti ordinario ordinarij sunt, libr. quarto. cap. 6. num. 71.
- Decurionum non iurantium in concilio sententia an erit nulla, lib. 4. c. 6. nu. 72.
- Decurionum sententia lata lapsa termino ad sententiam dum assignato nulla est, lib. 4. c. 6. nu. 94.
- Decuriones qua cautela videntur si processum foras miserunt & labitur terminus sententiandi, lib. 4. c. 6. nu. 96.
- Decuriones ordinarij iudices sunt, libr. 4. c. 6. nu. 99.
- Decuriones pro causa determinanda an teneantur peritum consulere, lib. 4. c. 6. num. 108. 109. & 110. quod in alio iudice imperito & n. 111. an sit lata aliter sententia nulla.

Decla-

ALPHABETICVS.

Declaratur dictum Abbatis,
lib. 4. cap. 6. in nume. 115.

Decuriones imperiti an tenean-
tur de malo consilio sui as-
fessoris, lib. 4. c. 6. nu. 117.
& 118. an ipse assessor te-
nebitur eis.

Decuriones soli an incurrent
pœnā ob non determinatā
causam in termino curet iu-
dex ordinarius, itidem, li.
4. c. 6. nu. 122.

Decurionum quilibet an incur-
ret pœnā ob negligentiam
determinatæ causæ an pro
equalibus partibus, libr. 4.
capit. 6. nu. 123. & 124. cū
vno solvente totam pœnam
repetet ab alio dimidiam.

Delictū in omittendo cadit in
vniuersitatē, lib. 4. c. 3. n. 4.

Delictum in faciendo quomo-
do cadat in vniuersitatem,
lib. 4. c. 3. nu. 5.

Deputati alicui vsui illi tantū
& non alij eo vti debet, lib.
1. cap. 10. nume. 3.

Dictio post, quando significat
actum cœptum, vel finitū,
lib. 4. c. 2. nu. 4. vbi nu. 5. in-
fertur ad statutum sonum
campanæ requirens.

Dictio ultra inclusiva est, lib.

4. cap. 6. nu. 128.

Differētia erat inter ades sa-
cras & tēpla, li. 1. c. 5. n. 3.

Dies & horæ sunt statutæ in
qualibet ciuitate interpel-
lantes ad congregationem
concilij, lib. 1. c. 2. nu. 1.

Dies dati à lege si sint elapsi
absq; eo quod actor probet
an sit reus absoluedus defi-
nitivē an vero ab observa-
tione iuris, li. 4. c. 6. nu. 135.

Dynus fuit condemnatus pro-
pter vnam doctrinam, libr.
2. cap. 26. nume. 3.

Dispositio non extēditur de per-
sona ad personā neq; de cau-
sa ad causam, li. 1. c. 8. n. 14

Dispensatio vt quis votet quan-
do valeat, lib. 1. c. 12. n. 24.

Duplex officium an possit in
duabus ciuitatibus haberi,
lib. 2. cap. 22. nu. 1.

Duo officia habens an possit cō-
pelli vnum eligere, libr. 2. c.
22. numer. 5.

Duos honores quis simul habe-
re non potest si vtrique non
possit seruire, lib. 2. cap. 22.
nume. 6. & 7.

E

Ecclēsia propter negotium
administratorum suorum

S 4 po-

- potest amittere ius suum, lib. 2. cap. 18. nu. 18.
- Electio aut actus in loco non consueco factus an sit nullus, lib. 1. ca. 5. nu. 8.
- Electus & confirmatus non acquirit possessionem ubi in statuto requiritur. n. 4. & 5. ad officia secularia extenditur, lib. 1. c. 13. nu. 8.
- Electus & confirmatus nō potest ea que sunt ordinis aut te consecrationem facere, lib. 1. cap. 13. nu. 10.
- Electus & confirmatus potest dare licentiam causa studij absentandi, lib. 1. cap. 13. nume. 11.
- Electus & nominatus per Decuriones ad officium an admittatur ad exercendum illud si aliquid ei obijciatur, lib. 2. cap. 4. nu. 14. & ibi an per appellationem impediat officium exercere.
- Electus impeditus ne confirmationem obtineat an sumptibus officij, vel prelati prosequi id poterit, lib. 2. cap. 4. nume. 16.
- Electus potest numerari inter duas partes Decurionum, lib. 2. cap. 11. n. 1. & 7.
- Electus potest consentire electioni de se facta etiam si tantum sint duo in collegio, lib. 2. ca. 11. nu. 2. & 3.
- Electio an erit inualida vno collegarum contempto, lib. 1. cap. 2. nu. 7.
- Eligentes male solent in expensis condemnari, lib. 2. cap. 16. nu. 9. & an priuētur, in eod. lib. ca. 4. nu. 15.
- Episcopi reuerētia an metum inducat, lib. 2. ca. 13. nu. 7. & ibi num. 6. an Episcopo mortuo reuocetur.
- Episcopi consensu ad locandum requisito potest ex consentiente sibi ipsi locare, lib. 2. cap. 11. nu. 6.
- Executor si posset pauperes eligere an poterit se ipsum, libro. 2. c. 10. n. 5. & ibi ad legem meliorationū infertur.
- Expense facta pro inueniendā alterius perdita reputantur actione negotiorum gest. lib. 2. c. 16. nu. 8.
- Exceptio nulla potest allegari lapsis triginta diebus nostrae legis, lib. 4. c. 6. nu. 86.
- Executiones, acta, si contra electus allegetur Usurarius, quid fiet, lib. 4. c. 6. nu. 89.

ALPHABETICVS.

Faciens aliquid ex precepto an mereatur plus quam ille, qui ex mera voluntate faceret, libr. 1. cap. 12. nume. 14.

Factum à maiori parte valere debet, lib. 2. c. 14. n. 1. & 3. per totum declaratur.

Factum à maiori parte in communibus pluribus, ut singulis nihil valet, lib. 2. cap. 14. nu. 7. & 10.

Factum suum maior pars defendit expensis collegij quas non restituit etiam si succubabat nisi de euidenti calumnia, lib. 2. cap. 16. nu. 1.

Factum à commissarijs concilij est acsi à toto concilio factum esset, lib. 4. cap. 6. nu. 65.

Facto aduersarij si quis impediat causam finire in termino datur ei tantundem tempus, lib. 4. c. 6. nu. 87.

Filius falsi testis per Inquisitores combusti an potest esse Decurio, lib. 1. c. 12. nu. 9.

Filius in gerendo magistratu patri prefertur, lib. 2. c. 12. n. 6.

Filius & pater fictè dicuntur ab eadem persona vel in casibus à iure expressis,

libr. 2. cap. 2. numer. 5.

Filius sacerdotis an patris beneficium possit in Ecclesia obtinere, & quid si est disferens, libr. 4. ca. 1. nu. 3.

Forensibus an possit maius pretium constitui pro vectigalibus, libr. 2. c. 18. nume. 27.

Gratificationi quando locus sit, lib. 2. c. 17. n. 1. Gratificatio debet fieri cum indiciorationis, libr. 2. capit. 17. nume. 2.

Gubernatori soluenti aliquid pro Rep. remanet actio recaperandi à ciuibus, libr. 2. cap. 18. nu. 47.

Hodie quomodo exquiruntur vota, lib. 2. cap. 6. nu. 2. & 3. declaratur.

Honor consistit in sedendo ante alios, lib. 2. cap. 2. nu. 13.

Honor qualis sit sequi an precedere, libr. 2. cap. 2. nu. 20.

Honoratis licet orare quousque maluerint, libr. 2. c. 4. nu. 5.

Honoris signum loqui & vocare primo, lib. 2. c. 4. nu. 7.

Heres iurantis an adstringatur per iurio, libr. quarto. ca. 5. nume. 3. & 4.

- I**doneus si adest in collegio non est extraneus eligendus, lib. 2. c. 10. nu. 2.
- I**mpedimenta tunc excusant cum probatur adhibitā omnē diligentia, lib. 2. c. 9. n. 1.
- I**mpeditus non dicitur potens remouere impedimentum, lib. 2. cap. 9. nu. 2.
- I**mpendens aliquid pro aliquo inuito etiā potest ab illo repetere actione negot. gest. lib. 2. cap. 16. nu. 6. & 7.
- I**mperator salutatus ab illustribus tenetur aliquantulum assurgere, lib. 2. c. 1. nu. 1.
- I**mperiti etiam aliquādo bene responderūt, lib. 2. c. 3. n. 3.
- I**n electione Papæ multa sunt specialia, lib. 2. c. 11. nu. 10.
- I**n coercentibus voluntariā iurisdictionem pater pro filio iudicat, lib. 2. c. 12. n. 2.
- I**nfames de iure vel de facto non assumēdos in Decuriones, lib. 1. cap. 2. nu. 2. & 16. cū seq. & nu. 8. quid de punitis per Inquisitores sanctæ Inquisitionis, cum duobus num. sequ.
- I**nfames de iure vel de facto, qui, lib. 1. cap. 12. nu. 17.
- I**niuria facta vni de collegio ipsi collegio & capitulo cēsetur facta, lib. 4. c. 4. n. 2.
- I**niuria facta socio itineris cēsetur consocio facta, lib. 4. cap. 4. num. 7.
- I**niuria facta curiali Regis ad Regem spectat, lib. 4. cap. 4. numer. 8.
- I**niuria vni fratri alteri fratri fit & toti familiæ, lib. 4. c. 4. num. 9. & 10.
- I**n officijs tria requiruntur, electio acceptatio & ingressus officij, lib. 1. c. 13. nu. 6.
- I**nnouatio iuris antiqui Decurionibus appellationē deferētis vbi index appellationū non erat signatus, lib. 4. ca. 6. nume. 62.
- I**nnocētes ciuitatis an tenebuntur pro collecta imposita pro pœna delicti à ciuitate commissi, lib. 4. c. 3. nu. 8.
- I**nstallatio quid est, lib. 1. cap. 13. num. 8.
- I**n spūalibus patria potestas neque tutoria curatur, lib. 2. capit. 12. nu. 8.
- I**n sessionibus apparet dignitas, lib. 2. c. 2. nu. 2.
- I**n intellectu cap. quod alieni de reg. iur. in. 6. lib. 2. c. 7. n. 7.

Intel-

ALPHABETICVS.

Intellectus capiendus est per a-
ctus valeat & non pereat,
lib. 4. cap. 2. nu. 7.

Inter sedētes maior est qui stat
à dextris, lib. 2. c. 2. nu. 9.

Interessentes an possint dare
volū in cōcilio, li. 2. c. 12. m. 3.

Intimatio si fiat iudicis autho-
ritate venditori pro euictio
ne an requiratur notificatio
libelli, lib. 4. c. 6. nu. 134.

Inuidia quid est, lib. 2. c. 1. m. 3.

Iudex & per Inquisitores an
possint esse Decuriones, lib.
1. cap. 12. nu. 23.

Iudices adiuncti ordinario si
sunt discordes pnt assume-
re tertium, li. 2. c. 18. n. 21. &
22. quod triplex est cōsiliū.

Iudices superiores tenentur cau-
sam decem mille morapetino-
rum in appellationis gradu
inferioribus remittere, libr.
4. c. 6. nu. 46.

Iudicem gravare quando dice-
tur, lib. 4. c. 6. nu. 53.

Iudex ordinarius processū ap-
pellatiōis prosequitur licet si-
ne adiunctis decuriōibus sentē
tiare nō possit, li. 4. c. 6. n. 74.

Iudex ad quē potest reformare
sententiam iudicis à quo, lib.
4. cap. 6. nu. 103.

Iudex appellationis nō solū de
bet pronūtiare bene appella-
re, sed & cōdemnare actore
nō probantē, li. 4. c. 6. n. 104.

Iudex appellationis debet decla-
rare quātitatē cōdenatiōis si
à iudice à quo nō fuit decla-
rata, libr. 4. cap. 6. nu. 105.

Iudex appellationis debet ap-
pellationem desertam pro-
nuntiare si deserta sit, libr.
4. cap. 6. nu. 106.

Iudex qui tenetur requirere cō-
siliū periti an teneatur il-
lud sequi, lib. 4. c. 6. nu. 113.
114. & 116.

Iurati à aliquib⁹ tribunis Romæ
equiparantur, li. 2. c. 26. n. 1.

Iuramentum Decurionis præ-
cedentis obligat eius suc-
cessorem in iurisdictione il-
la, lib. 4. c. 6. nu. 73.

Iurant partes de calumnia la-
psis triginta diebus, libr. 4.
c. 6. nu. 84. & 131.

Iurare compelluntur partes &
declarare de calumnia post
conclusum in causa, lib. 4.
cap. 6. nu. 85.

Iure ciuili antiqu⁹ receptus vo-
cē dabat. n. 2. & 7. li. 2. c. 4.
n. 3. & 10. quod hodie in cō-
silijs & audientijs aliter fit.

Iure

Iure Regio officia duo habens
etiam in eadem ciuitate an
amittat primum ipso iure,
lib. 2. c. 22. nu. 12.

Ius honoris propter officiū con-
ciliij, vel collegij non datur
nisi existenti in actu colle-
gij, lib. 2. c. 4. nu. 11.

L Apſu triginta dierum no-
ſtri text. cenſetur con-
cluſum, libro quarto. capit.
6. numero. 77.

Legi non derogatur ex deſue-
tudine, libr. ſecundo. capit.
18. numer. 9.

Libellum vel actionem dedu-
ctam in prima inſtancia nō
licet in ſecunda mutare, li-
bro. 4. c. 6. nu. 79.

Libellus grauaminum an ſit
parti appellatæ notificandus
ſub deſertionis poena, libr.
4. c. 6. nu. 132. & 133.

Limitatur lex noſtra in aliqui-
bus caſibus, libr. 4. c. 6. nu.
35. 36. 37. & 38.

Litis conteſtatio non requiri-
tur in inſtancia appellatio-
nis, libr. 4. ca. 6. nu. 78.

Locus publicus quot nomini-
bus nuncupetur, libr. 1. cap.
5. num. 5. & 6.

M Agiſtratu vel. Decu-
rionem triū debet
reminiſci, lib. 1. ca. 4. nu. 5.

Magiſtratus authoritas valet
ad coercendum verba ſu-
perſua Reſtorum, lib. 2. ca-
pit. 4. num. 4.

Maiores & antiquiores, qui primo
cipitur, libr. 2. cap. ſecundo.
numero. 4. & 17.

Maiores pars an conſideretur re
ſpectu numeri an vero di-
gnitatis, lib. 1. c. 2. nu. 10.

Malitijs eſt obuiandum, lib. 2.
cap. 9. num. 3.

Maniſteſtato ſcrutinio an poſ-
ſit quis per ſe variare, lib. 2.
cap. 11. num. 8.

Manumiſſio ſeruorum ſpectat
ad Decurionum conſilium,
libr. 2. cap. 18. nu. 6.

Minor ſi ex reſcripto principis
intret curiā non habet vocē
in capitulo, lib. 1. c. 12. n. 5.

Minor non dat vocē per tutore
vel curatore, li. 1. c. 12. n. 6.

Minori parte contempta tace-
re valet electio, lib. 2. c. 14.
nu. 6. & ibi quod ſpaciū tē-
poris requiritur in tacente.

Minor pars proprijs expenſis
proſequitur cauſam niſi ſit
talis

ALPHABETICVS.

talis quæ aliunde non habet & a quo repetat, lib. 2. cap. 16. nu. 2. & 3.

Minor non restituitur aduersus lapsum dictorum triginta dierum, lib. 4. capit. 6. nu. me. 83. & 95.

Mutus & surdus furiosus equi paratur, lib. 1. cap. 12. numero. 18.

Mulier si cum consensu propinquorum debet vendere sufficit consensus vnius eorum, lib. secundo. c. 11. num. 4.

N

Negligentia aut præscriptio possunt administratores civitati præiudicare licet ipsi civitati tenebuntur.

Nobilitas aut honor nihil possunt cum incontinentia vitæ, lib. 1. c. 12. nu. 12.

Nobilitas virtute acquisita an præferatur illi quæ est à genere, lib. 1. c. 12. nu. 13.

Nobili virtute carenti præferatur virtuosus, lib. 1. ca. 12. numero. 15.

Nobilitas propter infamiam, & vitæ turpitudinem amit-

titur, lib. 1. ca. 12. nu. 16. Nobiles magis quam ignobiles ad Decurionatū vel magistratum esse assumendos, lib. 1. c. 12. nu. 21.

Nominatus prius dicitur honorari. 14. & sic in beneficiis primo nominatus præfertur, lib. 2. cap. 2. nu. 15. cum ampliatione.

Nomina Decurionum an debent poni in iudici constitutione, lib. 2. cap. 18. nu. 14. & nu. 43.

Nullitas non censetur remota per remotionem appellationis vel supplicationis, lib. 4. cap. 6. nu. 100.

Noviter recepti ciues aut Decuriones non tenentur pro debitis ante contractis, lib. 2. capit. 18. numero. 38.

Obiectus propositus Decurioni an impediat illum votare, lib. 2. cap. 4. numero. 12.

Officia duo habens in Ecclesia cum salario cōsuetō duo debet habere salaria, lib. 2. c. 22. nu. 9. & pro viroque faciet

INDEX

faciet expensam. nu. 10.

Officialis gerens duo officia,
duos syndicatus subibit, li-
bro. 2. cap. 22. nu. 11.

Officia Decurionatum, aut ta-
bellionatum vendi, permu-
tari, aut in solutum dari an
liceat, lib. 4. c. fin. nu. 1. &
num. 2. an detur in legiti-
ma computationem, & in
alijs, ut ibi.

Omissio inuocationis divina
non vitiat, lib. 1. cap. 4. nu-
mero. 2. & 4.

Omnibus cadentibus de capi-
tulo vnus solus remanēs po-
test eligere, lib. 1. cap. 8.
numero. 9.

Ordo equaliter seruandus ab
omnibus lib. 2. c. 2. nu. 11.

Ordo quid sit lib. 2. cap. 2. nu-
mero. 12. & in pluribus in
quibus probatur. ibi.

Ordo votandi & loquendi in
senatu Romano, lib. 2. cap.
quarto. nu. 1.

Origo senatus Romani, lib. 1.
capit. primo. numero. 1.

P

Papa cognoscere non vult
super causa probata, li-
bro. 4. capit. 6. numero. 6.

Pars potest petere minorem sum-

mam ad fundandam Decu-
rionum iurisdictionem re-
mittendoresiduum, lib. 4.
capit. 6. nu. 12.

Partes an possint ex decem die-
bus ad sententiandum assi-
gnatis aliquem diem cape-
re pro probationibus suis,
lib. 4. cap. 6. nu. 129.

Pater an possit authorari filio
in actu ipsi patri utili, lib.
2. cap. 11. nu. 9.

Patre & filio simul litiganti-
bus pater videtur consenti-
re ubi eius consensus est ne-
cessarius, lib. 2. c. 11. nu. 5.

Pater non potest esse iudex in
causa filij, lib. 2. c. 12. nu. 9.

Pater & filius idem officium
in concilio habere non pos-
sunt, lib. 4. c. 1. nu. 2. duo ta-
men vnus vnum aliud aliud
possunt, ut ibi.

Patronum in opem Ecclesia ale-
re tenetur, lib. 2. c. 18. n. 32.

Patri receptanti filium banni-
tum parcitur & vniuersita-
ti receptanti ciuem banni-
tum, lib. 4. c. 4. nu. 4.

Patres conscripti qui, lib. 1. ca-
pit. 11. nu. 9.

Patronorum maior pars an possit
presentari minori parte non
vocata,

ALPHABETICVS.

- Vocata*, lib. 2. c. 14. nu. 4.
- Pauperi an possit ciuitas elemosynam facere*, lib. 2. capit. 20. nu. 5.
- Pœna apponatur ob lesiõe partis alicuius ipsemet parti læsæ applicatur*, lib. 4. cap. 6. numero. 119.
- Pœna vt ob negligẽtiam incurratur requiritur monitio & requisitio*, lib. 4. cap. 6. numer. 120. & 121. anter debeat monitio fieri.
- Pœna eatenus debetur quatenus cum interesse concurrat*, lib. 4. capit. 6. numero 126. & 127.
- Peritos in arte consulendas*, lib. 2. cap. 3. nu. 2.
- Plebei qui dicantur*. nu. 20. & quomodo ab antiquo sunt à nobilibus districte ibidem, lib. 1. capit. 12. nu. 22. iterum & in quibus.
- Plures modi & formæ electionum remissiue*, lib. 2. ca. 6. numero. 5.
- Pluralitas in beneficijs curatis reprobatur*, lib. 2. c. 22. n. 8.
- Potestates Ecclesiasticæ duæ sunt*, lib. 1. c. 13. nu. 12.
- Potestates seculares ante adeptam possessionem officij ad ministrare non possint*, lib. 1. cap. 13. nu. 13.
- Practica procedendi per Decuriones in nostræ legis casu*, lib. 4. cap. 6. nu. 63.
- Preces ad Deum etiam ex philosophorum sententiâ necessaria*, lib. 1. c. 4. nu. 3.
- Præcedentia locorum & Vocum quando locum habeat*, lib. 2. c. 2. nu. 21.
- Præscribi nõ potest negatiuum nisi detur affirmatiuum*, lib. 2. c. 18. nu. 30. & ibi ad Dominos vassallorum infertur.
- Præcipitatio est nouerca iustitiæ*, lib. 2. cap. 9. nu. 5.
- Pretium rebus oib. pot. per decurione apponi*, lib. 2. c. 18. n. 8.
- Prælatura præcipaliter propter onus datur*, lib. 2. ca. 1. nu. 2.
- Premium causa cognita capienti malefactorem cõstitui potest per præsidem & consilium*, lib. 2. c. 18. num. 5. Vbi nu. 23. 24. & 25. alia de ijs.
- Prælatus præfertur capitulo in causa in qua capitulum admittitur inuito prælato*, lib. 2. cap. 18. numer. 17.
- Prælati & clerici an possint esse de regis consilio*, lib. 2. cap. 20. num. 1.

Præses

- Praeses & Praetor potest concilium conuocare, libr. 1. c. 2. numero. 3.
 Praeses an possit punire non venientes, libr. 1. cap. 2. nu. 7.
 Quid si veniant in fine concilij, ibi.
 Praeses non habet vocem in concilio, lib. 2. c. 18. nu. 3.
 Praeses proponit in concilio ipse tamen non ordinat neque reformat sed consilium, lib. 2. capit. 18. nu. 1. & ibi nu. me. 46. quod si aliquid impendit pro capiendis delinquentibus hoc ab illis recuperabit.
 Praeses non potest bannire sine consensu ciuitatis, lib. 2. capit. 18. nu. 10.
 Praetor est caput concilij, libr. 1. cap. 8. nu. 1. & 6.
 Praetor est caput collegij secularis Episcopus Ecclesiasticorum, lib. 1. c. 8. nu. 6.
 Primor receptus praefertur, libr. 2. cap. 2. nume. 3.
 Prinatus officio illud recuperas an sedeat in antiquo loco, lib. 2. cap. 2. nu. 18.
 Princeps ex causa potest vni duplex officium concedere, lib. 2. c. 22. nu. 4.
 Priuilegio exemptionis non potest quis renuntiare, libr. 2. cap. 7. nu. 6.
 Procurator electus a toto populo tutori equiparatur, electus vero a consilio privati hominis procuratori, lib. 2. cap. 20. nu. 9.
 Procurare potest quis pro utilitate publica sine mandato, libr. 2. c. 18. nu. 45.
 Priores ciuitatis non contrahunt in praedictum communis, lib. 2. c. 18. nu. 41.
 Prorogatio iurisdictionis in appellacionis instauria fieri non potest, libr. 4. cap. 6. nu. 32. & 33. declaratur singulariter.
 Priores ciuitatis possunt ordinare quanti & quo ordine vendatur frumentum, libr. secundo. cap. 18. nume. 26.
- Q
- Quando dicatur quid a dextris vel a sinistris, lib. 2. c. 2. nu. 10.
 Quando dicatur quid competere ut pluribus, ut singulis, lib. 2. cap. 14. nu. 9.
 Quantitas pro specie reddi non debet

ALPHABETICVS.

- debet, lib. 4. cap. 6. nu. 9. & 10. & 11. practica liqui-
dandi valorem speciei.
- Quantitas causa non ex libel-
lo sed ex sententia conside-
ratur, lib. 4. cap. 6. nu. 45.
- Quid probandum ut dicatur vni
uersitatem prescribere, lib.
4. cap. 3. nu. 6.
- Quilibet de familia an admit-
tatur ad accusandum iniu-
riam vni de familia facta,
lib. 4. cap. 4. nu. 11.
- Quis fuit primus Rex Romano-
rum & in quo anno, lib. 1.
capit. 1. nu. 5.
- Quoad possessionem & proprie-
tatem eligendi quod tempus
requiratur, lib. primo. cap.
13. nume. 7.
- Quod attinet ad ius publicum
patria potestas non curatur,
lib. 2. ca. 12. nu. 1. 4. & 7.
- Quoto tempore acquiratur pos-
sessio curiam intrandi, lib.
1. cap. 10. nu. 2.
- Rector non requiritur ad esse
collegij, quia in vno colle-
giam consistit, lib. 1. cap. 8.
numero. 4.
- Redditus deputati alicui vsui
publico in illum & non in
aliud debet expendi, lib. 2.
- capit. 24. numero. 1.
- Redditus ciuitatis non deputa-
ti alteri vsui possunt hodie
omnes in operibus publicis
expendi, lib. secundo. cap.
24. numer. 2.
- Regum principia & consulum
creationes, lib. primo. cap.
primo. num. 4.
- Remota contradictione vel ap-
pellatione est exequendum
factum a maiori parte etiam
si asseratur probatio, lib. 2.
cap. 14. nu. 12.
- Remissio simplex est gratuita
donatio, libro secundo. cap.
20. numer. 2.
- Renuntiatio officij est ad con-
cedentem dirigenda, lib. 4.
cap. 2. num. 1.
- Resolutio Doctorum in addi-
tionibus, lib. 2. cap. 13. n. 9.
- Respub. tanquam minor iuuan-
da est, & ut pupilla, lib. 2.
capit. 25. numer. 4. 5. & 6.
in quibuslibet rebus pub. am-
pliatur.
- Restitutio cuiuslibet Reipub. etiam
existenti sub tyranno cõce-
ditur, lib. 2. c. 25. nu. 7.
- Rescriptum impetratum, ut
post desertionem appella-
tionis quis audiatur nihil

T valet,

- valet, & illud impetrans in famis iudicatur, libr. 4. c. 6. in nume. 137.
- Reuersus a legatione sine principis permissu non admittitur in ordinem Decurionū, libr. 1. cap. 12. nu. 19.
- Renocari alio die an possit illud, quod antecedenti die fuit factum per maiorem, libr. 2. cap. 14. nu. 14.
- Rome quilibet potest conueniri cum declaratione, libr. 1. cap. 11. nu. 7.
- Romam duplicem fuisse, libro primo. capit. 11. numero. 8.
- S**alaria de publico constitui nō possunt nisi cum Regis licentia, libr. 2. ca. 18. numero. 31.
- Secretum presumitur reuelatū in damnum Domini, nisi contra probetur, libro. 3. cap. 1. numero. 2.
- Secretum si cui iniungatur tenere seruare nisi protestetur tunc quod secrete nō audit, libr. 3. cap. 1. nu. 3.
- Secreta manifestare est species proditiōis, libro tertio. ca-
- pit. 1. nume. 4. & 5.
- Secretum licet reuelare in aliquibus casibus, libr. 3. cap. 1. nume. 6. & 7. quid in testem adducto.
- Scienter intranti Consistorium & perturbanti imponitur poena, libro primo. capit. 10. nume. 4.
- Sedens dicitur magis honorari, quā stans, libr. secundo. cap. 4. nu. 8.
- Senatorum quod fuit numerus & quo modo appellati, libr. 1. cap. 1. nu. 2.
- Senatores gratuito populo seruiabant, libr. primo. cap. 1. numero. 1.
- Senatus Romæ fieri non poterat nisi sacris peractis, libr. 1. cap. 4. num. 1.
- Senatores propriè sunt consiliarij principis, libr. primo. cap. 11. numero. 3.
- Senatores & consiliarij Regis an possint vocari patres conscripti, libro primo. capit. 11. numero. 5.
- Senatus venerabilis est, libr. 2. cap. 4. num. 8.
- Senior aetate presumitur maiori praestantior, libr. 2. cap. 4. nume. 9.

ALPHABETICVS.

- S**ententia lata in maiori summa an valeat in minori, libro quarto. capit. sexto. numero. 17. 20. & 21.
- S**ententia lata ultra summam iudicantis neque in vim patet valere, libro quarto. capit. 6. numero. 22.
- S**eparatio debiti inuito reo fieri non potest, libro 4. capit. 6. numero. 24. & 25. quod index ex officio id potest impedire.
- S**ententia si contineat plura capitula, quibus capitulis iunctis exceditur metra nostri text. appellabitur ad Consistorium, libro 4. capit. 6. numero. 39. & 40. quid si sub vno capitulo plures res continetur & nu. 41. quid si sunt plures socij illius debiti.
- S**ententia lata pronuntio prout in tali consilio continetur an valeat, libro quarto. capit. 6. numero. 97.
- S**ententia lata per Decuriones lapso termino decem dierum eis ad sententiandum assignatorum nulla est, libro 4. capit. 6. nu. 136.
- S**i contemptus agitur de contemptu non valebit electio selectus alias, lib. 1. c. 2. nu. 8.
- S**imulans non audire preiudicat sibi ut pro consentiente habeatur, libro secundo. capit. 13. numero. 8.
- S**ocio vtilia pro socio sine mandato possunt expediri, quia censetur mandatum habere in eis, lib. 2. c. 14. nu. 8.
- S**yndicus an possit obligare perfonas ciuitatis, libro 2. c. 18. additione. 3. nu. 36.
- S**ocius pars in iurisdictione ea videtur ad reuocandum male & violenter factum a socio, lib. 4. c. 6. nu. 2.
- S**pectatine officiorum de iure prohibita sunt, libro quarto. capit. 1. numero. 1.
- S**tans Deo proximior dicitur altius sedere, libro 2. capit. 2. numero. 1. & 7.
- S**tatuto stante, quod commissum fiat inter personas non fiet si lise est cum vniuersitate, libro quarto, capit. tertio. numero. 3.
- S**uccessio non datur in Decurionatu, libro quarto, capit. sexto. numero. 67.
- S**yndicus si non prosequitur negotium an aliquis de populo possit illud prosequi vel de non inchoare, li. 2. c. 18. n. 15.

INDEX

- Syndicum potest constituere ciuitas, lib. 2. c. 18. nu. 13. & 35. & ibi alia plura de syndico.
- T** Abelliones etiam camere Regie non excusantur à tributis, lib. 3. capit. 3. numero. 4.
- Tacens iniuste opinioni maioris partis non excusatur, libro. 2. cap. 13. nu. 3.
- Tacere an liceat propter timorem vel verecundiam, libro 2. cap. 13. nu. 5.
- Taciturnitas multum operatur in iure, lib. 4. c. 6. nu. 31.
- Tempus in multis ad deliberandum conceditur, lib. 2. c. 9. numero. 4.
- Tempus assignatū à iure in dubio est continuum, lib. 4. capit. 6. nu. 58.
- Tempora constituta appellatio quæ, lib. 4. cap. 6. nu. 59.
- Terminus à lege datus censetur peremptorius & lapsus eius habet vim expresse prohibitionis, lib. 4. c. 6. nu. 75.
- Terminus triginta dierum nostri text. non potest prorogari etiam cum partium consensu, lib. 4. c. 6. nu. 82.
- Testes pro vniuersitate an possint esse ciues, lib. 2. ca. 19. per totum, & in additione magna, ibidem.
- Testes extrinseci ab vniuersitate requiruntur in syndico constitutendo ab ipsa & instrumento & actis, lib. 2. capit. 19. nu. 1. 2. & 3.
- Testimoniales literæ per appellantem, lib. 4. c. 6. nu. 64.
- Testes an examinari possint lapsis triginta diebus, lib. 4. cap. 6. nu. 76.
- Testibus absentibus in partibus remotis an possit prorogari vel currat tempus nostre legis, lib. 4. c. 6. nu. 88.
- Testes deberent examinari lapsō termino si aliter appellantis iustitia periret, libro 4. cap. 6. nu. 92.
- Tolerantia & dissimulatio principis an dispensationem inducat, lib. 1. cap. 12. nu. 27.
- Transactioe sopiri potest debitum ciuitatis, lib. 2. cap. 20. nu. 7. nisi, ut ibi nu. 8.
- Tutor an capiat decimā ex iure presentandi, lib. 1. c. 12. nu. 25. & ibi an pupillus vel tutor presens.
- Tutor non potest apponere patet

ALPHABETICVS.

*Etum in contractu vt creda-
tur partis iuramento, libr. 2.
cap. 20. nu. 3. & ibi an pau-
peri debitori.*

*Tutor aut curator non exigens
rempupilli in qua multum
expenderetur & plus quàm
valor rei excusatur, libr. 4.
cap. 6. nu. 7.*

*Triginta dies nostri tex. à die
interpositæ appellatiõis cur-
runt, libr. 4. cap. 6. nu. 93.*

*Tutor potest prosequi litem à
seceptam etiam finita tute-
la, libr. 2. c. 18. nu. 35.*

V

V*Alor rei si creuit pen-
dente secunda instan-
tia an Decuriones cogno-
scent, libr. 4. c. 6. nu. 26. &
ibi, & num. 27. causa vt in
maiori summa cognoscant.*

*Vicarius recusari ex causa sui
correctoris, libr. 1. c. 9. nu. 1.*

Viginti dies vitæ renuntiantis

*debent esse impleti, libr. 4.
cap. 2. nu. 2. & 6. & de mo-
mento ad momentum cur-
runt. nu. 3.*

*Vniuersitatibus nihil nociuius,
quam quod indigni & ma-
le conditionis homines &
iuuenes regant, lib. 1. ca. 12.
numero. 1.*

*Vniuersitas Domino ac patri
comparatur, lib. 4. c. 4. n. 3.*

*Vnus solus remanēs potest pe-
tere à superiore Ecclesiæ, vt
prouideatur, libr. 1. c. 8. n. 8.*

*Vocati si venire cõtēnant quid
fiet, libr. 1. cap. 2. nu. 5.*

*Vota & sententiæ antiquitus
duobus modis ferebantur, li-
bro. 2. cap. 6. nu. 1.*

*Vota an per literas possint præ-
stari, libr. 2. cap. 6. nu. 4.*

*Vniuersitas non constituitur in
cõtumacia vel dolo ex cõtū-
macia syndici nisi citata vni-
uersitate, libr. 2. ca. 18. n. 42.*

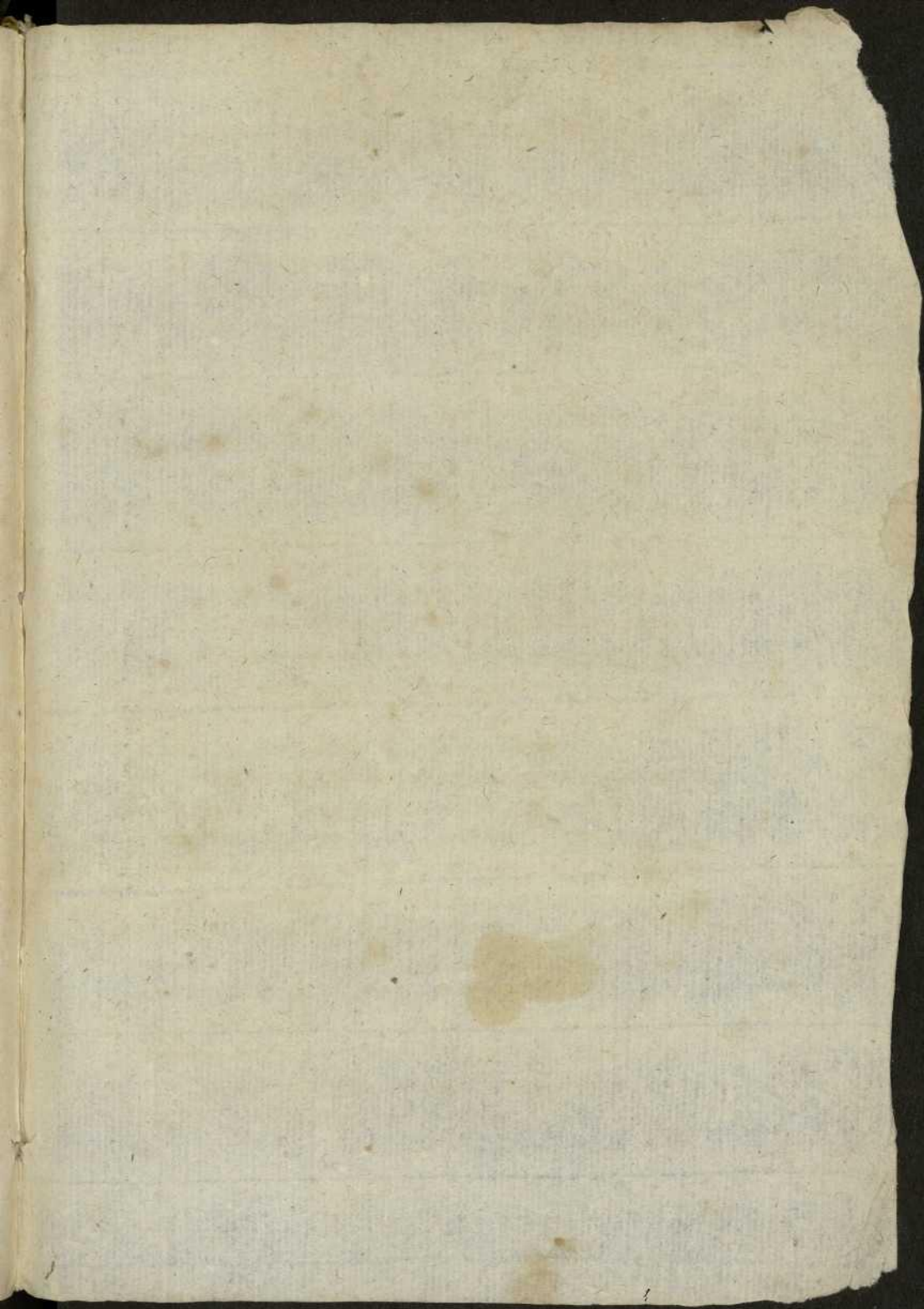
FINIS.

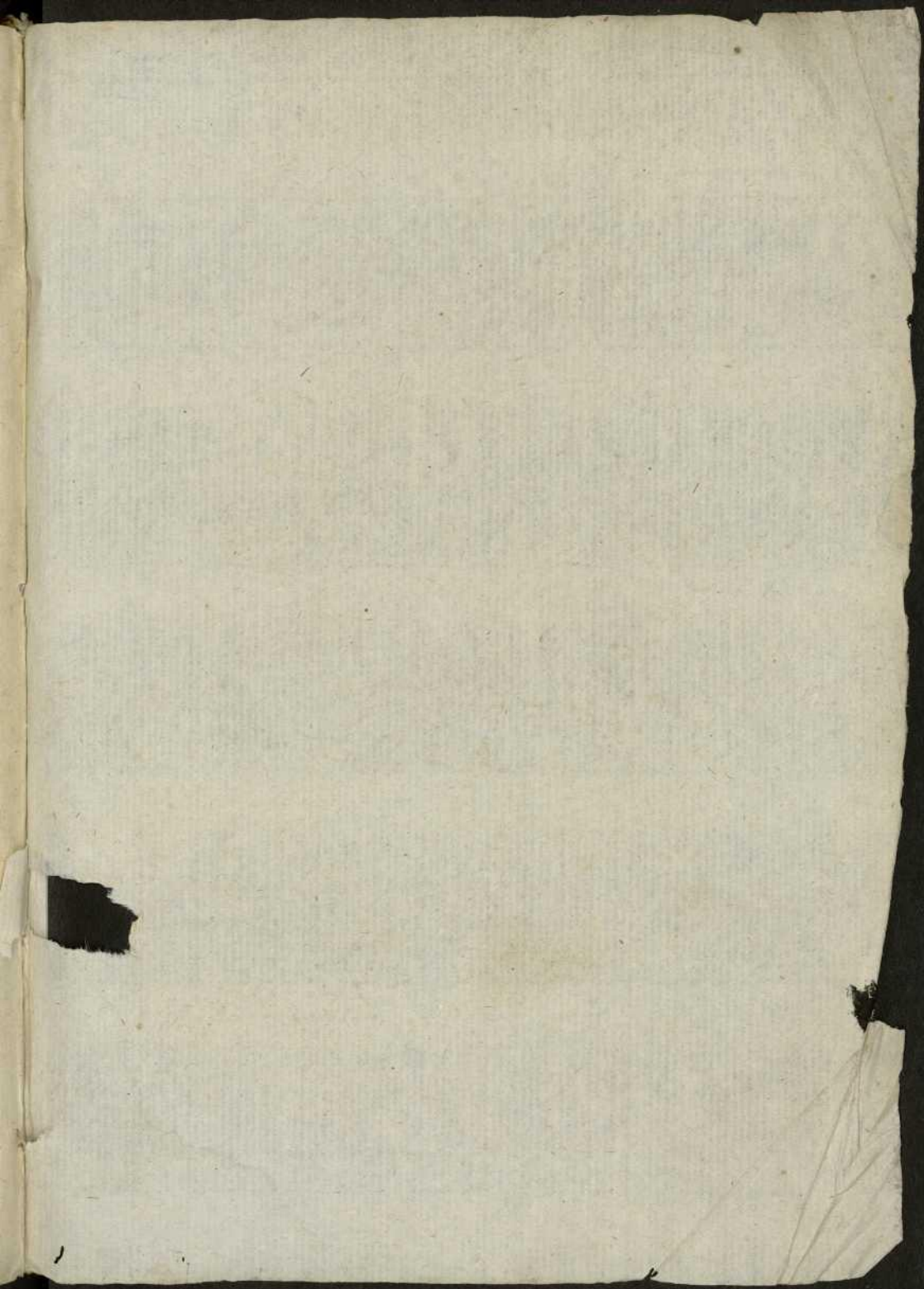
Tunc et compendiosus creatus
 cap. 2. m. 2. v. 8. d. de mo-
 mento ad momentum con-
 uertitur. m. 2.
 Tunc et exultatio non exigitur
 cap. 2. m. 2. v. 8. d. de mo-
 mento ad momentum con-
 uertitur. m. 2.
 Tunc et exultatio non exigitur
 cap. 2. m. 2. v. 8. d. de mo-
 mento ad momentum con-
 uertitur. m. 2.
 Tunc et exultatio non exigitur
 cap. 2. m. 2. v. 8. d. de mo-
 mento ad momentum con-
 uertitur. m. 2.

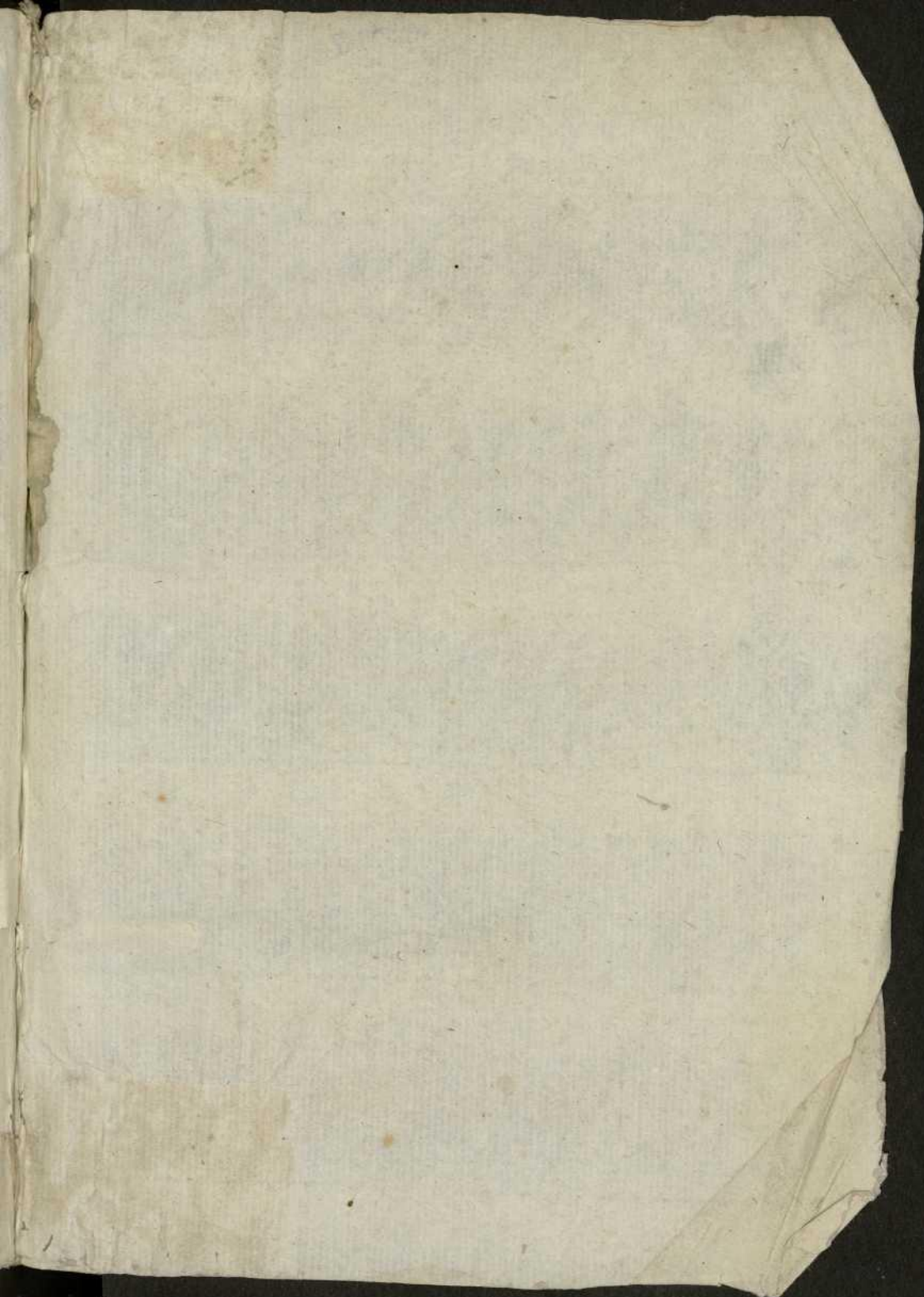
S A L M A N T I C A E,
 Apud Ioannem, & Andræam
 Renaut, fratres.

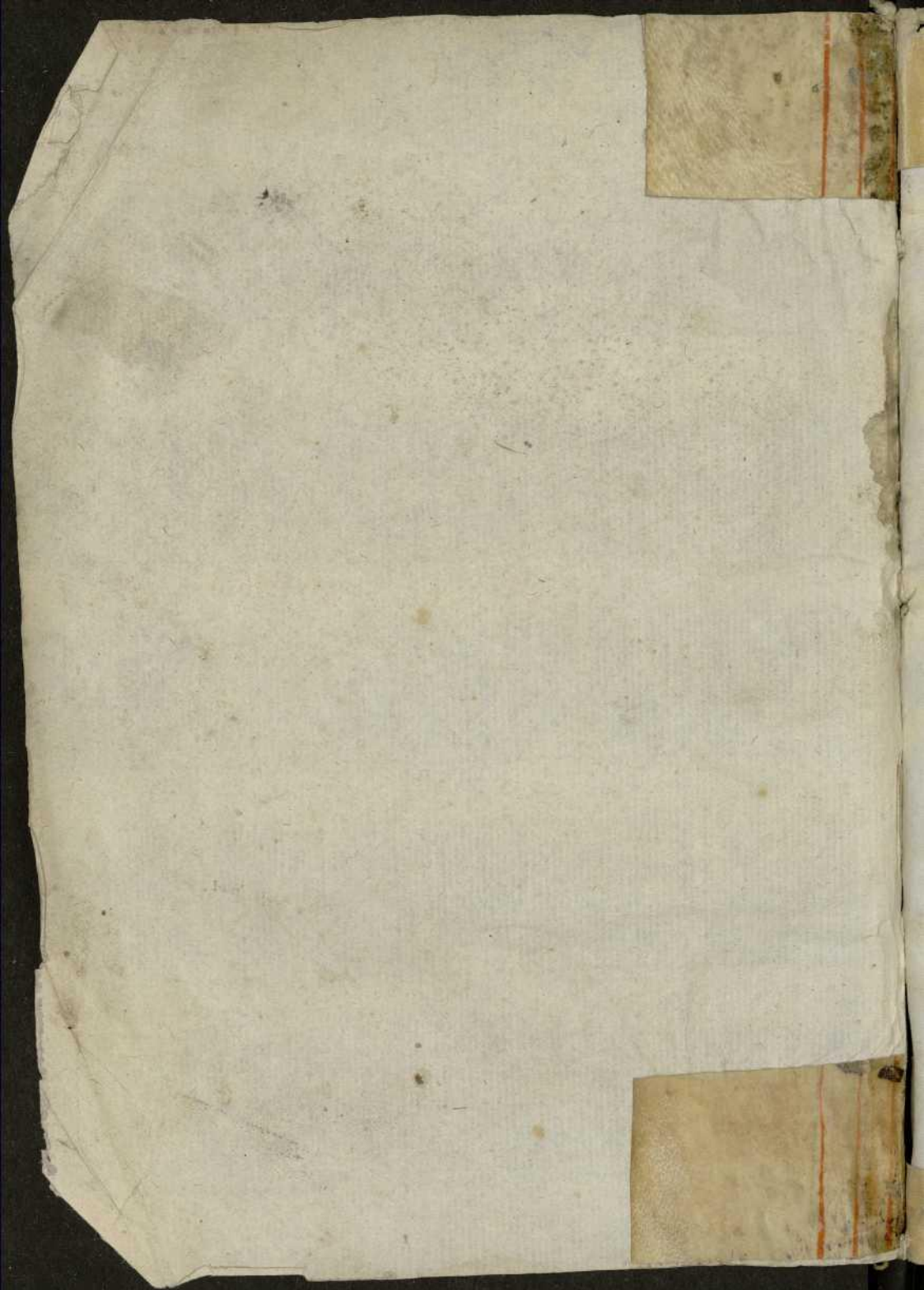
1 5 8 7

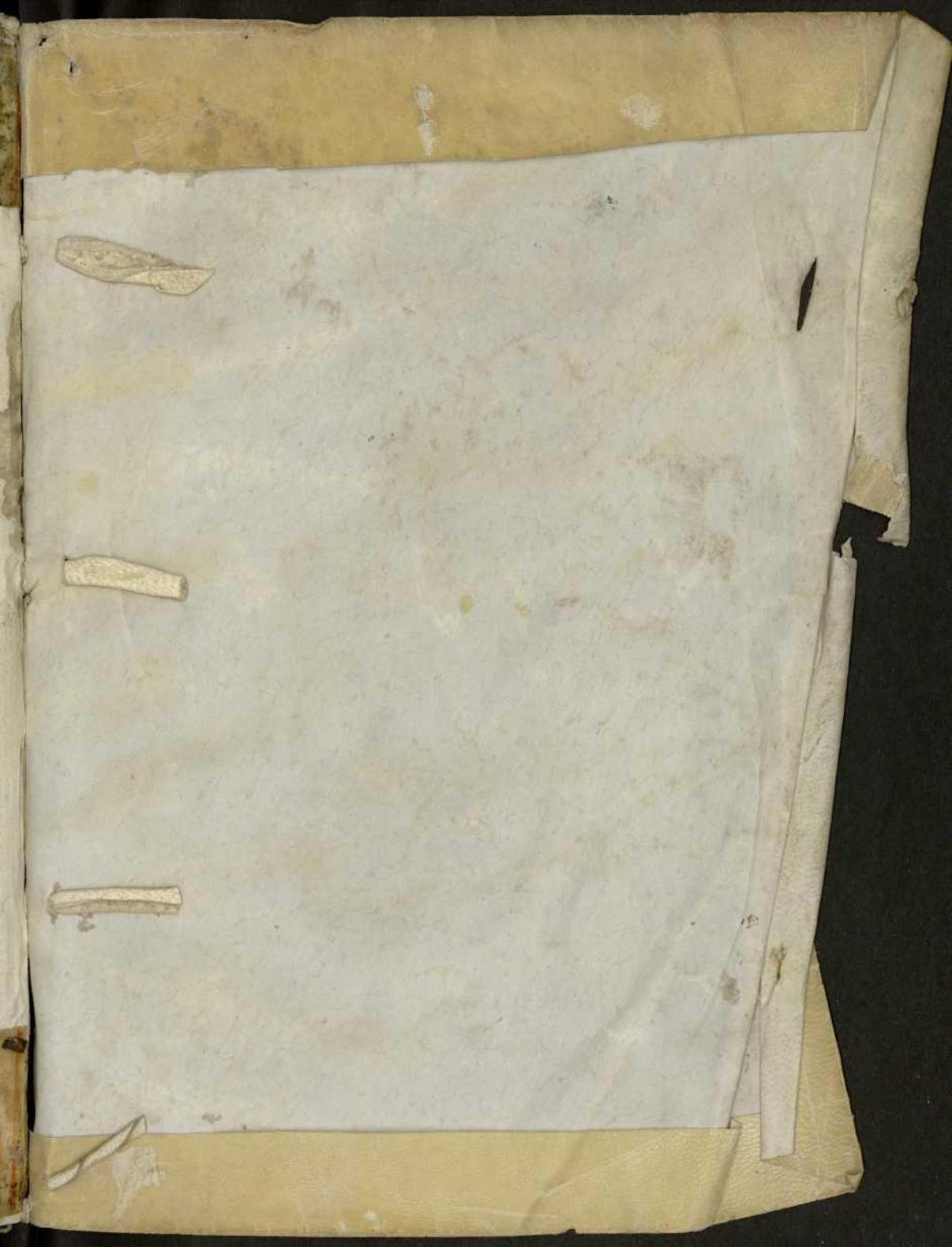
FINIS

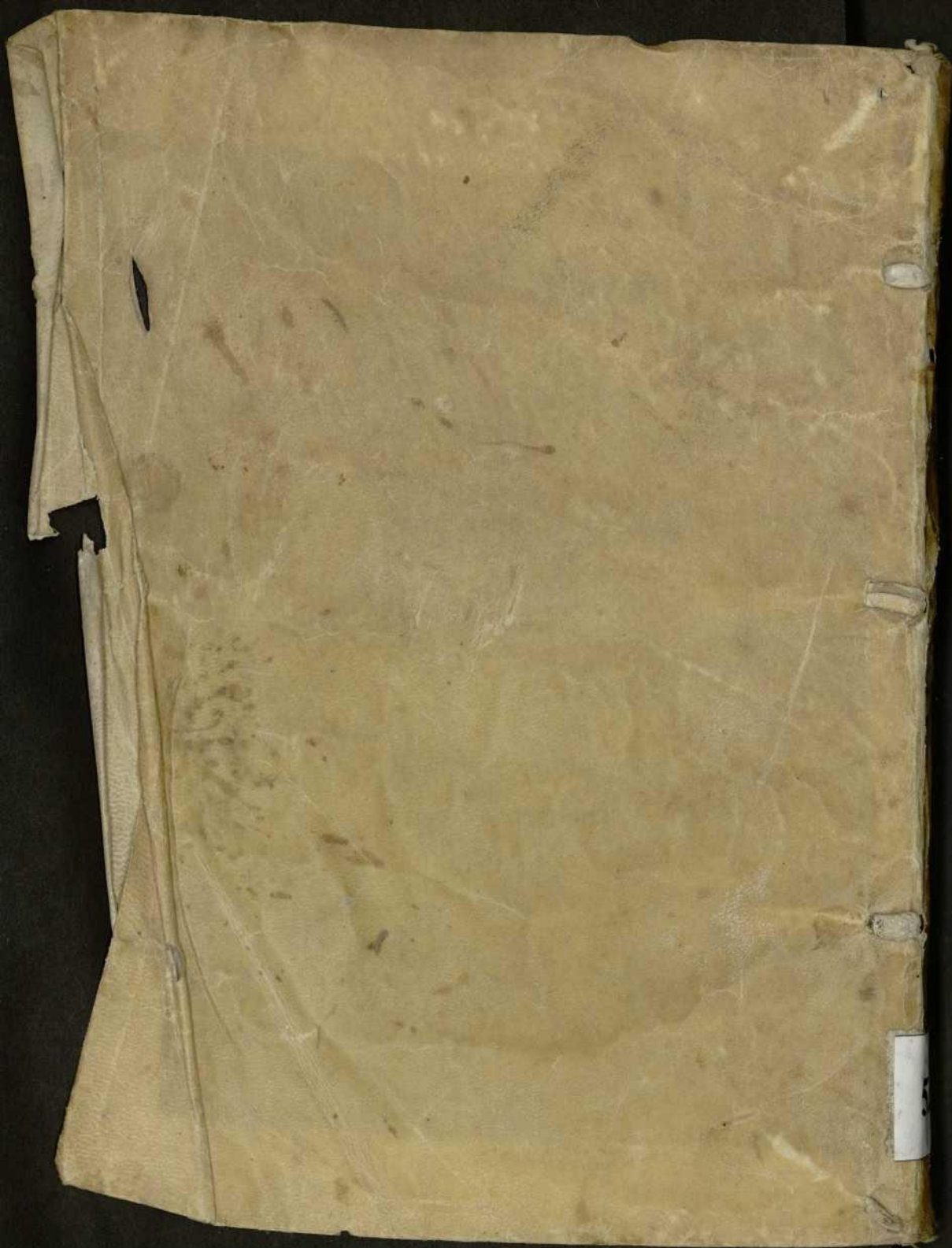

395

5.927